

ไตรภูมิพระร่วง

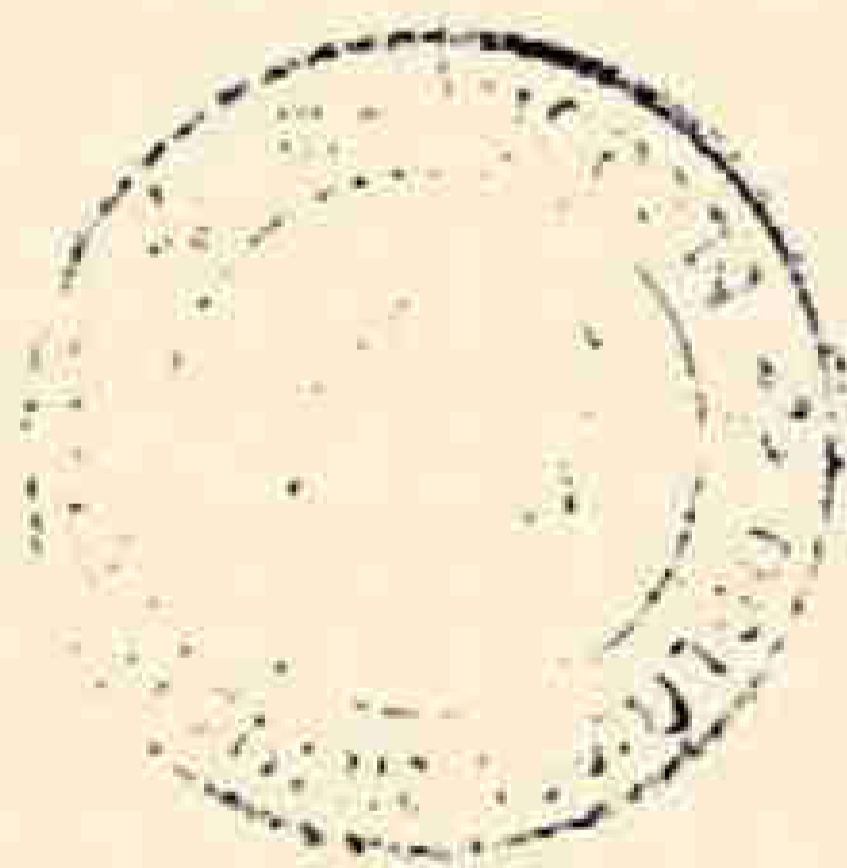

พิมพ์แจกในงานพระเมรุ

พระเจ้าบรมวงศ์เธอ

พระองค์เจ้าประจักษ์ศิลปาคม พระองค์เจ้าประไพศรีสอาด

ร.ศ. ๑๓๑

๖๘๖๖

เซ่ง อ่อง

พิมพ์โดยเซ่ง อ่อง เลขที่ ๑๗๖

SAM HONG

PRINTED BY SAM HONG PRINTING No. 17F

หลวงว่องมกัจฉาน

จำเรื่องในไตรภูมิ

คาถานมัสการ		หน้า	๑
บานผแพกเต็ม		”	๓
ไตรภูมิ ๓๑		”	๕
ปติสนธิภูมิ		”	๖
นรกภูมิ	ปฐมกัณฑ์	”	๑๓
ศิริจรรย์ภูมิ	ทุติยกัณฑ์	”	๓๓
เปตภูมิ	ตติยกัณฑ์	”	๓๗
อสูรกายภูมิ	จตุตถกัณฑ์	”	๔๗
มณฑลภูมิ	ปัญจกัณฑ์	”	๕๕
ทวปทง ๓ นอกชมพู	”	”	๖๒
พระยาจักรพรรดิราช	”	”	๗๒
จักรรัตน	”	”	๗๔
หัตถรัตน	”	”	๗๖
อัสสรัตน	”	”	๗๗
มณีรัตน	”	”	๓๐๐
อิตถรัตน	”	”	๓๐๓
คหปติรัตน	”	”	๓๐๔
พระยาศรัทธรรมา โคกกราช	”	”	๓๑๑

โศติกเตรรฐี	„	หน้า	๓๒๘
นางอัมพปาดิคณิกา	„	„	๓๔๓
นางปทุมวดี	„	„	๓๔๖
เทวภูมิ	คือ		
นถามาพจรภูมิ	นัฏฐุมกัณท์	„	๓๕๓
รฐปาพจรภูมิ	ตักคมกัณท์	„	๓๗๗
อรฐปาพจรภูมิ	อฏฐุมกัณท์	„	๓๘๕
อวิณีโกครฐ	พวมกัณท์	„	๓๘๓
โธกาส่มหากัปป์สฤษฏญดา	ทต่มกัณท์	„	๒๓๗
ไตรภูมิภถามหานิพพาน		„	๒๓๔
บานผนถกัถาย		„	๒๔๔

โพธิ์โพธิ์โพธิ์โพธิ์
๑๑/๖/๑๓๓๓

บานแพนง

หนังสือไครภูมิฉบับนี้ ว่าเป็นของพระเจ้ากรุงศรีอยุธยาโดยสุโขไทย ผู้ทรงพระนามว่าพระญาติไทยได้แต่งขึ้นไว้เมื่อปีระกาจักราชได้ ๒๓ ปี คัม ฉบับหอพระสมุดวชิรญาณได้มาจากเมืองเพ็ชรบุรีเป็นหนังสือ ๓๐ ผูก บอกไว้ข้างท้าย ว่าพระมหาช่วยวัดปากน้ำชื่อวัดกลาง (คือวัดกลางเมือง สมุทรปราการเดี๋ยวนี้) งานขึ้นไว้ ในรัชกาลเจ้ากรุงธนบุรีเมื่อเดือนธันวาคมจอศมภ์ศกจุลศักราช ๓๓๔๐

เมื่ออ่านตรวจดู เห็นได้ว่า หนังสือเรื่องนี้เป็นหนังสือเก่ามาก มี ศัพท์เก่า ๆ ที่ไม่เข้าใจแต่เป็นศัพท์อันเคยพบแต่ในศิลาจารึกกรุงสุโขไทยหลายศัพท์ น่าเชื่อว่าหนังสือไครภูมินี้ ฉบับเดิมจะได้แต่งแต่ครั้ง กรุงสุโขไทยจริง แต่คัดลอกสืบกันมาหลายชั้นหลายต่อ จนวิปดาศ คดาศเคลื่อน หรือบางที่จะได้มีผู้ดัดแปลงจำนวนแต่แซกเติมข้อความเข้า เมื่อในครั้งกรุงเก่าบ้างก็อาจจะเป็นไปได้ ถึงกระนั้น ไวยากรณ์หนังสือเรื่องนี่ยังเห็นได้ว่าเก่ากว่าหนังสือเรื่องใดใดในภาษาไทย นอกจากศิลาจารึก ที่ได้เคยพบมา จึงนับว่าเป็นหนังสือเรื่องคดีด้วยอายุประการ ๑

ว่าถึงผู้แต่งหนังสือไครภูมินี้ พระเจ้าแผ่นดินสยามที่ได้ครอบครอง ราชสมบัติครั้งกรุงสุโขไทยเป็นราชธานี ตามที่สอบในศิลาจารึกประกอบ กับหนังสืออื่น ๆ ได้ความว่ามี ๖ พระองค์ คือ

๑ ชุนอินทราทิตย์

หนังสือตำนานพระสังคหีเรียกว่า พระเจ้าไฉยณรงค์ หนังสือชินภาค
มาตินีเรียกว่า โจรนราชา เสวยราชย์เมื่อใด อยู่ในราชสมบัติเท่าใด
ไม่ปรากฏ

๒ ขุนบาทเมือง

หนังสืออื่นเรียก ปาตราช เป็นราชบุตรของขุนอินทราทิตย์ ศักราช
ไม่ปรากฏเหมือนกัน

๓ ขุนรามกำแหง

หนังสือเรียก รามราช เป็นราชบุตรของขุนอินทราทิตย์ เสวยราชย์เมื่อ
ไรไม่ปรากฏ แต่เมื่อจุตศักราช ๖๕๔ ขุนรามกำแหงครองราชสมบัติอยู่

๔ พระญาเตลิตไทย หรือ เลือไทย

หนังสืออื่นเรียก อุกโกตติราชบ้าง อุกกัชโณคตติราชบ้าง หมาย
ความว่าพระยาจมน้ำ เห็นจะเป็นพระร่วงองค์ที่จมน้ำหายไปในแก่งหลวง
เป็นราชบุตรของขุนรามกำแหง ศักราชเท่าใดไม่ปรากฏ

๕ พระญาตีไทย หรือฤไทยราช หรือฤไทยไชยเชษฐ พระนาม
เต็มตามที่ถวายเมื่อราชาภิเศกกว่า ศรีสุริยพระมหาธรรมราชาธิราช
ซึ่งแต่งหนังสือไตรภูมิ เป็นราชบุตรพระญาเตลิตไทย หนังสืออื่นเรียก
ตีไทยราช เมื่อจุตศักราช ๖๗๘ เสวยราชย์อยู่ ต้นพระชนม์เมื่อ
จุตศักราช ๗๐๘

๖ พระเจ้าศรีสุริยพงษ์รามมหาธรรมมิกราชาธิราช

นอกจากศิลาจากก ขนึ่งอื่นไม่ได้กล่าวถึง เป็นราชบุตร
พระญาตีไทย เสวยราชย์เมื่อจุตศักราช ๗๐๘ อยู่จนเสวยพระนครแก่
สมเด็จพระบรมราชาธิราชกรุงศรีอยุธยา เมื่อจุตศักราช ๗๓๐

บรรดาพระเจ้ากรุงสุโขทัย ดูเหมือนจะปรากฏพระนามในพนา
ประเทศ แต่ข้าชนชาติมาเรียกว่า ส้มเด็จพระร่วงเจ้าคือ ๆ กันมาทุก
พระองค์ ไม่เรียกแต่เฉพาะพระองค์หนึ่งพระองค์ใดใน ๒ พระองค์นี้ แต่
มูดเหตุไม่น่าเชื่อว่าเกี่ยวแก่เรื่องนายร่วง นายคงเครา อะไรอย่างทีเพื่อใน
หนังสือพงษาวดารเหนือซึ่งคนภายหลังอธิบาย เมื่อยังอ่านอักษรจาก
ศิลาไม่ออก เพราะฉนั้นเมื่อพิมพ์หนังสือนี้ จึงให้เรียกว่าไตรภูมิพระร่วง
จะได้เป็นคู่กับหนังสือสุภาสิตพระร่วง ซึ่งคนภายหลังได้แต่งเป็นสำนวน
ใหม่เสียแล้ว

ในศิลาจาก ปรากฏว่าพระญาธิไทยอยู่ในราชสมบัติกว่า ๓๐ ปี
แต่ทรงเลื่อมใสในพระศาสนามาก อาจจะให้แต่งหนังสือเช่นเรื่องไตรภูมิ
นี้ได้ด้วยประการทงปวง แต่ศักราชที่ลงไว้ในหนังสือว่าแต่งเมื่อปีระกา
ศักราชได้ ๒๓ ปีนั้น จุดศักราช ๒๓ เป็นปีระกาจริง แต่เวลาช้านาน
ก่อนรัชกาลพระญาธิไทยมากนัก จะเป็นจุดศักราชไม่ได้ เดิมเข้าใจว่า
จะเป็นพุทธศักราชหรือมหาศักราช แต่หากผู้คัดลอกที่หลังจะตกตัวเลขหน้า
หรือเลขหลังไปสองตัว ดองเดิมดองสอบดูหลายสถาน ก็ไม่สามารถ
จะหันเข้าให้ตรง หรือแม้แต่เพียงจะให้ โก่งกับศักราชรัชกาลของพระญา
ธิไทย ความที่รู้ชัดแล้วในศิลาจากได้ ศักราช ๒๓ นี้จะเป็นศักราชอะไร
ต้องทิ้งไว้ให้ท่านผู้อ่านสอบหาความจริงต่อไป

เรื่องไตรภูมิ เป็นเรื่องที่นับถือกันแพร่หลายมาแต่โบราณ ถึงคิด
ขึ้นเป็นรูปภาพเขียนไว้ตามฝาผนังวัด แต่เขียนจำตองลงไว้ในสมุด มีมา
แต่ครั้งกรุงเก่ายังปรากฏอยู่จนทุกวันนี้ แต่ที่เป็นเรื่องหนังสือในครั้งกรุงเก่า
จะมีฉบับนอกออกไปจากไตรภูมิพระร่วงฉบับนี้หรือไม่ ไม่ทราบแน่

ด้วยยังไม่ได้พบหนังสือเรื่องไตรภูมิครั้งกรุงเก่า นอกจากที่เขียนเป็นรูป
 ภาพไว้ในสมุด แต่ในกรุงรัตนโกสินทร์นี้ เมื่อมีเกาะจุดศักราช ๑๑๔๕
 พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกย์ ได้ทรงพระกรุณาโปรดให้พระ
 ราชาคณะ แด่ราชบัณฑิตช่วยกันแต่งหนังสือไตรภูมิตั้งฉบับ ๑ ค่อมมาอีก
 ๑๘ ปี เมื่อมีเกาะจุดศักราช ๑๓๖๔ ทรงพระราชดำริเห็นว่าหนังสือไตรภูมิที่ได้
 แต่งไว้แล้วการไม่เสมอกัน ทรงพระกรุณาโปรดให้พระยาธรรมปรีชา
 แต่งใหม่อีกครั้ง ๑ แต่ในบานแพนงพระราชดำริที่เรื่องแต่งหนังสือไตรภูมิ
 ทั้ง ๒ ฉบับนั้น ไม่ได้กล่าวให้ปรากฏว่ามีหนังสือไตรภูมิของพระญาติไทย
 เดย แม้เพียงแต่จะว่าไตรภูมิของเก่าเดชะเทอะวิปถาศจึงให้แต่งใหม่ก็ไม่มี
 ไตรภูมินฉบับซึ่งหอพระสมุดได้มาจากเมืองเพชรบุรี ก็เป็นหนังสือจานแต่
 ครั้งกรุงธนบุรี เห็นจะซุกซ่อนอยู่แห่งใดที่เมืองเพชรบุรีในเวลานั้น ไม่
 ปรากฏในกรุงเทพฯ จึงมิได้กล่าวถึงในบานแพนง โดยเข้าใจกันในครั้งนั้น
 ว่าหนังสือไตรภูมิของเดิม จะเป็นฉบับพระญาติไทยนั้นก็ตาม หรือฉบับ
 อื่นครั้งกรุงเก่าก็ตาม ตามสัญญาไปเสียแต่เมื่อครั้งเสียกรุงเก่า จึงโปรด
 ให้แต่งขึ้นใหม่ อย่างไรก็ดี หนังสือไตรภูมิพระร่วงนี้เป็นหนังสือเก่า
 ซึ่งมีต้นฉบับแต่ในหอพระสมุดวชิรญาณฉบับ ๑ ก็มีผู้ได้จำลองไว้ที่เมือง
 เพชรบุรีอีกฉบับ ๑ สมควรที่จะพิมพ์ขึ้นไว้ให้แพร่หลายมั่นคง อย่าให้
 ตามสัญญาไปเสีย กรรมการหอพระสมุดวชิรญาณคิดเห็นดังนี้ เมื่อเจ้า
 ภาพในงานพระศพพระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้าประสาธน์ศรีใส พระ
 องค์เจ้าประไพศรีสอาด มีความประสงค์จะพิมพ์หนังสือแจกในงานพระ
 เมรุพระเจ้าบรมวงศ์เธอทั้งสองพระองค์นั้น มาขอความแนะนำ กรรมการ

จึงได้เลือกเรื่องไตรภูมิพระร่วงให้พิมพ์ ด้วยเห็นความสมควรมีอยู่เป็น
 หดายประการ คือ

เป็นหนังสือเก่า ยังไม่มีใครจะได้เคยพบเห็น ประการ ๑

เป็นหนังสือหายาก ถ้าไม่พิมพ์ขึ้นไว้ จะสูญเสียประการ ๑

เป็นหนังสือชนิดที่ไม่มีใครจะพิมพ์ขาย เพราะจะไม่มีใครซื้อ ควร

พิมพ์ได้แต่ในทางกุศล ประการ ๑

ถ้าท่านผู้ใดอ่านหนังสือนี้เกิดความเบื่อหน่าย ขอจงได้ คิดเห็นแก่
 ประโยชน์ที่ได้พรรณามาแล้ว แดงอนุโมทนาเฉพาะต่อที่ความเจตนาจะ
 รักษาสมบัติของภาษาไทยมิให้สาบสูญเสียนี้ เป็นข้อสำคัญ

หนังสือไตรภูมิพระร่วงนี้ ต้นฉบับเดิมเป็นอักษรขอม แต่มี

วิปดวศ์มากดังกล่าวมาแล้ว ในการคัดเป็นหนังสือไทย นอกจากตัว
 อักษรแล้ว ไม่ได้แก้ไขถ้อยคำแห่งหนึ่งแห่งใดให้ ผิดจากฉบับเดิมเลย

แม้คำถนอมจัดการเอง ถ้าจะแปลเป็นภาษาไทย จะต้องแก้ไขของเดิม

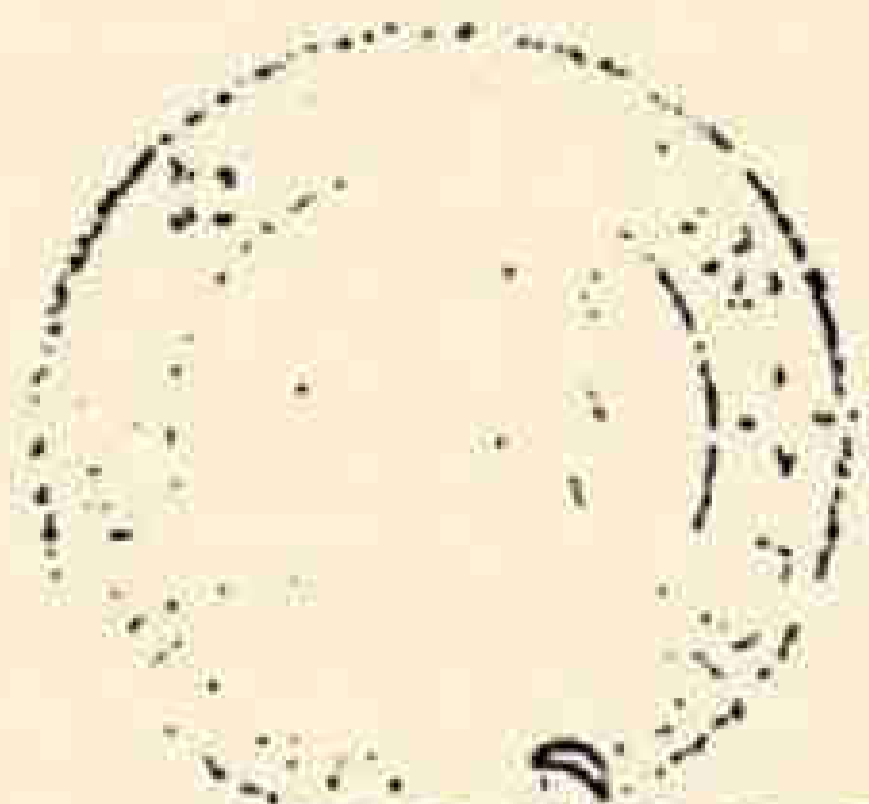
บ้าง จึงมิได้ให้แปล ทั้งไว้ทรงรู้ว่าบางแห่งผู้ตอกคัตจะเขียนผิดต่อ ๆ

กันมาแต่ก่อน ขอให้ท่านผู้อ่านพิจารณาตามอัธินิยมดีแห่งคน ๆ เทอญ ฯ

หอพระสมุดวชิรญาณ

วันที่ ๑ พฤษภาคม รัตนโกสินทร ศก ๑๓๓

อุรังษาพรภาพ.

เตภูมิกกกา

คาถานมัสการ

วันทตวา	ตีรธา	พุทฺธิ	สหัสส	ชัมม	คณมุตฺตม ^๑
ยิทํ	คิธ	เชป	ปวักขามิ	กถ	อิธ ๑
สุจิร	ภฏิกุกาม		สัชชชาติยสโมห		
มจร	ตมคณาน		ปารมี	ปารุพฺหิตา	
คุณย	ตฺรคณิข		กัณฺณิกา	ฉกฉนฺณ	
ชณจรณสโรช			บีติปาโมชฺฌ	ภิวณฺเท	
วิกตภวิทิตาน			สัชชรา	โชรุณฺณน	
สัชชนททยธา	เม		ธาวนาภา	เม	กุตฺตยฺเทนฺตี
มกุตฺตคิมรณิ			ชธน	ปาภุต	
มุทิวร	มวตคถ		ชัมม	ทปภิวณฺเทมิ	
สชนมมสโรช			พุทฺธิ	ชวารี	สชผล
อุภริยภชิตคค			ชัมม	สการ	สกค
วิมตชวตสิส			รสิชญฺญา	ยฺเปต	
สสชวรสรย			ยฺคตมค	เต	ภิวณฺเท
ชโนรณาวินารวิกาเวณ	โต		เห	ชปาธาม	ญฺญา
สัทธามตผลตาพุทฺธิ			พาหุ	สัจจ	นาตโย

ฉบับหนึ่งเปน ๓ คณมุตฺตม

กุปภูมัทธัญ โดโย
 สุโขเทยยนรินทตต
 อภิรา โมมทาบัญ โญ
 ทานาตตคณเบโค
 ธัมมช ไรตกุตโต
 อัยภูมิกกถานาม
 ตชชนาตยัยชรม หิ
 พุชฌิตุตาตัญญเจว

ราชาสุนุรทชชโก
 ดิเทย โยนามอัครโช
 จิติมางวิสารโช
 มาคาบีตูกโรบีจ
 ตัพพตตเถจตปากโฆ
 รัญญา เกเทนจ
 ถบีคาทชภาตโต
 ตักกัจจตัพพโตเจทา ฯ

บานแพนงเดิม

เนื้อความไตรภูมิ กถา^๕ มีในในกาลเมื่อใดได้ และมีแต่ในบ้
 ระกาโพ้นเมื่อสักกราชได้ ๒๓ ปี มีระกาเดือน ๔ เพียงวันพฤหัสบดีวาร ผู้ใด
 หากต่อกรรมได้ ได้สิ้น เจ้าพระญาเดไทยผู้เป็นตูกแห่งเจ้าพระญาเดดีไทย
 ผู้เสวยราชสมบัติในเมืองศรีสัตนาโดยและตูกโรไทย และเจ้าพระญาดีไทย
 นรเป็นหลานเจ้าพระญารามราชผู้เป็นสุริยวงษ์ และเจ้าพระญาเดไทยได้
 เสวยราชสมบัติในเมืองสัตนาโดยอยู่ได้ ๖ เจ้า จึงได้ไตรภูมิ ตามุนได้
 เพื่อใด ได้เพื่อมือตถพระอภิธรรม และจะใคร่เทศนาแก่พระมารดาท่าน
 หนึ่งจะใคร่จำเรญพระอภิธรรมได้ พระธรรมไตรภูมิ กถา^๕ เขาออกมา
 แต่พระคัมภีร์ ไตบ้างเล่า เขามาแต่ในพระอัครกถาพระจุฑาราคนนั้นก็มบ้าง ๑
 ในอัครกถาฎีกาพระอภิธรรมวตารกั้มบ้าง ๑ พระอภิธรรมสังคหกั้มบ้าง ๑
 ในพระสมังคตวิดาสน์กั้มบ้าง ๑ ในพระบัญญัติกั้มบ้าง ๑ ในพระ
 สวรรคตปกาส์กั้มบ้าง ๑ ในพระมโหโรปฐกั้มบ้าง ๑ ในพระตีโน
 โรปกาสน์กั้มบ้าง ๑ ในพระอัครกถาฎีกาพระวิไญยกั้มบ้าง ๑ ในพระ
 ธรรมบทกั้มบ้าง ๑ ในพระธรรมมหากถากั้มบ้าง ๑ ในพระมธุรัตตปุณ
 วิดาสน์กั้มบ้าง ๑ ในพระธรรมชาคกั้มบ้าง ๑ ในพระชินาตั้งการ
 กั้มบ้าง ๑ ในพระสวรรค์กั้มบ้าง ๑ ในพระพุททวงษ์กั้มบ้าง ๑
 ในพระสวรรค์กั้มบ้าง ๑ ในพระมิตินทบัญญัติกั้มบ้าง ๑ ในพระปา
 เดยยกะกั้มบ้าง ๑ ในพระมหานิทานกั้มบ้าง ๑ ในพระอนาคตวงษ์

กัมมัง ๑ ในพระจரியานีฏุกัมมัง ๑ ในพระโลกบัญญัติกัมมัง ๑
 ในพระมหากัตตปกัมมัง ๑ ในพระอรุณวัตตีกัมมัง ๑ ในพระสมันตปา
 สาทิกากัมมัง ๑ ในพระจักขณาภิธรรมกัมมัง ๑ ในพระอนุฎีกา
 หิงขรรณกัมมัง ๑ ในพระสารวิกรวิณัจฉีกัมมัง ๑ ในพระโด
 กุปปัตตีกัมมัง ๑ และพระธรรมทั้งหลายนั้นเอาออกมาแต่แห่งแต่หนึ่ง
 และเอามาผสมกัน จึงสมมุติชื่อว่าไตรภูมิภคณา ๑ พระธรรมทั้งหลาย
 เจ้าพระญาเดโชอันเปนพระษัตริย์พงษ์ ดังฤๅจะมาอาจุฎกพระคัมภีร์ไตร
 ภูมิภคณาได้ได้ เพราะเหตุท่านนั้นทรงพระปฏิญาณไตรธรรม จะได้ฟังได้
 เรียนแต่สำนักพระสงฆ์เจ้าทั้งหลาย คือว่ามหาเถรมุขังเป็นอาทิครู
 มเรียนแต่พระอโณมทัตต์และพระมหาเถรธรรมปาตเจ้าบ้าง ๑ พระมหา
 เถรตีทชฎฐเจ้าบ้าง ๑ พระมหาเถรพงษ์เจ้าบ้าง ๑ พระมหาเถรบัญญัติ
 ญาณทัชช ๑ เรียนแต่ราชบัณฑิต ผู้ ๓ ชื่ออุปเตนราชบัณฑิต ผู้ ๓
 ชื่ออทรายราชบัณฑิต เรียนแต่โกตด้วยสารพิไลยแต่พระมหาเถรพุทธ
 ไชยจารย์ในเมืองหริภุญไชย ๑ ผู้ใดจักปราถนาสวรรค์นิพพานจงสดับนี้
 ฟังไตรภูมิภคณาด้วยทำนุกุศล อย่าได้ประมาทตั้งกั้นดังนี้ จึงจะได้พบ
 พระศรีอารียไมตรีเจ้า เมื่อจะลงมาตรัสแก่สัพพัญญูคณาในโลกันแต่ ๑

เตภูมิกถา

อนันตัตถาทงหลายย่อมจะเวียนวนไปมาและเกิดในภูมิ ๓ อันนี้แต่ ๑
อันใดแต่ชื่อภูมิ ๓ อันนั้นแต่ ๑ อนึ่งชื่อว่ากามภูมิ อนึ่งชื่อว่ารูปภูมิ
อนึ่งชื่อว่าอรูปภูมิ ณะกามภูมินั้นยังอันแปดประเภท ๓๓ อันใดใดค
อนึ่งชื่อว่านรกภูมิ อนึ่งชื่อว่าเปรตวิสัยภูมิ อนึ่งชื่อว่าสุรกายภูมิ ๔
อนึ่งชื่อว่าอบายภูมิกว่า ชนทุกคติภูมิกว่า ๑ อนึ่งชื่อมนุสส์ภูมิ อนึ่ง
ชื่อจาตุมหาราชกาภูมิ อนึ่งชื่อดาวดึงษภูมิ อนึ่งชื่อยามาภูมิ อนึ่ง
ชื่อคัสติกาภูมิ อนึ่งชื่อนิมมานรตภูมิ อนึ่งชื่อปรมิตวตวัตติภูมิ ๗
อนึ่งชื่อสุคติภูมิ ผัสสมภูมิทั้ง ๓๓ แห่งชอกกามภูมิแต่ ๑ ในรูปภูมิ
นนั้นยังมีภูมิอันแปดประเภท ๓๖ อันใดใดค อนึ่งชื่อพรหมปาวิตส์ชชาภูมิ
อนึ่งชื่อพรหมปโรหิตาภูมิ อนึ่งชื่อมหาพรหมาภูมิ และพรหม ๓ อัน
ชื่อปฐมฌานภูมิแต่ ๑ อนึ่งชื่อปริตคาภาภูมิ อนึ่งชอกัปปมานาภา
ภูมิ อนึ่งชื่ออภัสส์ตราภูมิ และพรหม ๓ ชนชอกัตถิยฌานภูมิแต่ ๑
อนึ่งชื่อปริตคตส์ภาภูมิ อนึ่งชอกอปปมานตส์ภาภูมิ อนึ่งชอกตส์ภกณภูมิ
และพรหม ๓ ชนชอกคตถิยฌานภูมิแต่ ๑ อนึ่งชอกเวทบบผดาภูมิ ชื่อว่า
อตัญญุตตคตภาภูมิ อนึ่งชอกอเวหาภูมิ อนึ่งชอกอตปปาภูมิ อนึ่งชอกต
ตภาภูมิ อนึ่งชอกตส์ตตส์ภูมิ อนึ่งชอกอกนิฐฐาภูมิ ทง ๗ ชนชอกจตคตถาน
ภูมิแต่ ๑ แต่อเวหาภูมินั้นถึงอกนิฐฐาภูมิ ๕ ชนชอกบัญจต্থททาวาศแต่ ๖

ทิศสมุคกถา
มหาตง...

ผลัมทั้ง ๑๖ ^๕ชนนชอรุปรภูมิแด ๑ และในอรุปรภูมินั้นยังมีประเภททั้ง ๔
อันได้ค ^๕อนึ่งชื่ออากาศานัญญาตณภูมิ ^๕อนึ่งชื่อวิญญาณัญญาตณภูมิ
^๕อนึ่งชื่ออากัญญาตณภูมิ ^๕อนึ่งชื่อเนวตัญญาณาสัญญาตณภูมิแด ๑
จึงผลัมภูมิทั้งหลายนี้ได้ ๓๑ จึงชื่อว่าไตรภูมิแด ๑ และสัตว์ทั้งหลาย
อันจักเอาโยนิปฏิสนธิเกิดในภูมิ ๓ นั้น มีโยนิปฏิสนธิเท่าใดเท่า มีโยนิ
ปฏิสนธิ ๔ อัน ^๕อนึ่งชื่ออันทชโยนิ ^๕อนึ่งชื่อชตามพชโยนิ ^๕อนึ่งชื่อ
สังเสทชโยนิ ^๕อนึ่งชื่ออุปปาทิกโยนิ ๑ ^๕อนึ่งชื่ออันทชโยนินั้น คือ
สัตว์อันเป็นแต่ไข่เป็นต้นว่างูและไก่และนกและปลาทั้งหลายนั้นแด ๑ ^๕อนึ่ง
^๕อนึ่งชื่อว่าชตามพชุนั้น ได้แก่สัตว์อันเป็นแต่บุ่มเปลือกและมีรกอันหุ้มห่ออัน
เป็นต้นว่าช้างและม้าวัวควายแด ๑ ^๕สังเสทชโยนินั้นได้แก่สัตว์อันเป็น
แต่ใบไม้และระอของดอกบัวแดหญ้าเหมาเหมาแห่งอโคณั้น เป็นต้นว่า
หนอนแถมแดงมั่งรณยุงปลาแด ๑ ^๕สัตว์อันเอาปฏิสนธิในโยนิ ๓ อันนี้
คือเกิดแต่รกหุ้มห่อเกิด ^๕เกิดแต่ไข่เกิด ^๕เกิดเหงื่อและไคเกิด ๓ อันนี้ จึงค้อย
ใหญ่ชน โดยอันดับแด ๑ ^๕อนึ่งและชื่อว่าอุปปาทิกโยนินั้น หากเกิด
เป็นตัวเป็นคนใหญ่แล้วที่เดี่ยวนั้น เป็นต้นว่าเทพยดาและพรหมและสัตว์
แห่งนรกนั้นแด ๑ ^๕อนึ่งว่าปฏิสนธิมี ๒๐ อันแด ^๕อนึ่งชื่ออกุศลวิบาก
อุเบกขาสันติริณปฏิสนธิ ๑ ^๕อนึ่งชื่ออกุศลวิบากสันติริณปฏิสนธิ ๑ ^๕อนึ่ง
^๕โสมนัสส์ตสหคตญาณสัมปยุตตสังขารวิบากปฏิสนธิ ๑ ^๕อนึ่งชื่อโสมน
^๕นัสส์ตสหคตญาณสัมปยุตตสังขารวิบากปฏิสนธิ ๑ ^๕อนึ่งชื่อโสมนัสส์ตสหคต
^๕ญาณวิปยุตตสังขารวิบากปฏิสนธิ ๑ ^๕อนึ่งชื่อโสมนัสส์ตสหคตญาณ
^๕วิปยุตตสังขารวิบากปฏิสนธิ ๑ ^๕อนึ่งชื่ออุเบกขาสหคตญาณวิป
^๕ยุตตสังขารวิบากปฏิสนธิ ๑ ^๕อนึ่งชื่ออุเบกขาสหคตญาณสัมปยุตต

ปฏิสนธิ

สัตว์ขาริกวิบากปฏิสนธิ ๑ แต่ ๓๐ อัมมชอกามาพจรปฏิสนธิ ๑ อัมมชอก
 อุกเขกขาสหคคณยานวิปยุคตอสังขาริกวิบากปฏิสนธิ ๑ อัมมชอกอุเบกขา
 สหคคณยานสัมปยุคตอสังขาริกวิบากปฏิสนธิ ๑ แต่ ๓๐ อัมมชอกามาพจร
 ปฏิสนธิ ๑ แต่ฝูงอัมมชอกามรกาย่อมเอาปฏิสนธิ ๓๐ อัมมชอก ๑ อัมมชอก
 วิตักกาปฏิสนธิ ๑ อัมมชอกวิจาราวิบากปฏิสนธิ ๑ อัมมชอกปีศาหวิบาก
 ปฏิสนธิ ๑ อัมมชอกอสุธาวิบากปฏิสนธิ ๑ อัมมชอกอุเบกขากคคตา
 วิบากปฏิสนธิ ๑ อัมมชอกรูปเมวปฏิสนธิ ๑ แต่ฝูงพรหม ๖ อัมมชอก ย่อม
 เอาปฏิสนธิด้วยปฏิสนธิ ๖ อัมมชอก ๑ อัมมชอกอากาสาณัญญาตนวิบาก
 ปฏิสนธิ ๑ อัมมชอกวิญญาณัญญาตนวิบากปฏิสนธิ ๑ อัมมชอกอิกัญญา
 ยตนวิบากปฏิสนธิ ๑ อัมมชอกเนวสญญาณาตัญญาตนวิบากปฏิสนธิ ๑
 แต่ฝูง ๔ อัมมชอกอรูปาวจรปฏิสนธิ แต่หมู่พรหมอันหารูปบมิได้แต่มีแต่
 จิตรย่อมเอาปฏิสนธิ ๔ อัมมชอก ๑ ผสมปฏิสนธิทั้งหลายได้ ๒๐ จำพวก
 ดังกล่าวมานั้น แต่ สัตว์ทั้งหลายอันเกิดในนรกภูมิ ย่อมเอาโยนิด้วย
 ปาฏิกโยนิอันเดียวได้ หยมาว่าเขาเอาโยนิด้วยอุปปาฏิกโยนินั้น เพื่อเขา
 กฤตเกิดเป็นรูปกายเทียว เอาปฏิสนธิ ก็เอาด้วยอกุศลวิบากอุเบกขาสห
 คคตสันตริณปฏิสนธิ สัตว์ทั้งหลายอันเกิดในเปรตวิไลยภูมิก็เอาปฏิสนธิ
 นั้นแต่ ๑ ปฏิสนธิหนึ่ง คือใจอันเอาปฏิสนธิหนึ่งพิจารณาด้วยบาปและ
 อุเบกขา จึงเอาปฏิสนธิและเกิดที่นั่น ๑ สัตว์อันเกิดในตริจนาจานภูมิ
 สัตว์อันเกิดในอสุรกายภูมิทั้ง ๓ ภูมิย่อมเอาปฏิสนธิดังกันแต่ ๑ เขา
 โยนิ ๔ จำพวกนั้นได้ทุกอัน และดาวคาบเขาด้วยชตามพุชโยนิก็มี ดาว
 คาบเขาด้วยสังเสทชโยนิก็มี ดาวคาบเขาด้วยอุปปาฏิกโยนิก็มี เขา
 ปฏิสนธิด้วยอกุศลวิบากอุเบกขาสหคคตสันตริณอันเดียวได้ ฌีว่าผู้มีบุญ

ยังมีปฏิสนธิ ๘ จำพวก ตัดว้อันเกิดในมนุสฺสภูมิ โยนิตัวบปฏิสนธิ ๓๐ อันนั้น
 ได้ทุกอันแต่ เขาปฏิสนธิพิจารณาบุญและเขาปฏิสนธิ ๘ จำพวก ๑ ผิผู้
 คนอันมีมณฑิตและฝูงวินิบาติกาสูรเขาปฏิสนธิที่เคี้ยว ด้วยอกุศฺลวิบาก
 อเบกชาติหคคตฺนคิรณอันเคี้ยวได้ ส่วนปฏิสนธินั้นว่าคังน ๑ เขาปฏิสนธิ
 นนพิจารณาบาปและเขาปฏิสนธิจึงเกิดที่นั่น ๑ ปฏิสนธินั้นแต่ ๘ จำพวก
 นั้นเอามีได้ คนผู้รู้หคคตฺนคิรณธรรมเปนคังนว่า โหริตฺตว เขปฏิสนธิ
 ด้วยปฏิสนธิ ๘ จำพวกนั้นแต่ ๑ ฝูงใดควรแก่ปฏิสนธิอันใดก็เกิดด้วยปฏิสนธิ
 อันนั้นแต่ ๑ อันว่าปฏิสนธิ ๘ อันนั้น อันหนึ่งชื่อโสมนัสตฺสคคตฺนคิรณตม
 ปยุคตตงฺขาริกวิบากปฏิสนธิ ๑ ปฏิสนธินั้นคังน ใจอันเขาปฏิสนธิ
 เห็นและรู้ด้วยปัญญาอันหาบุคคลบอกรับมิได้และยินคังนเขาปฏิสนธิ ๑ อัน
 ชื่อโสมนัสตฺสคคตฺนคิรณตมปยุคตตงฺขาริกวิบากปฏิสนธิ ๑ ปฏิสนธิ
 ว่าอันนี้ จิตรอันเขาปฏิสนธินั้นคนบอกรังจะเห็นแต่ ๑ เขารูปด้วย
 ปรุชาและยินคังนเขาปฏิสนธิ ๑ อันหนึ่งชื่อว่าโสมนัสตฺสคคตฺนคิรณวิปยุค
 ตตงฺขาริกวิบากปฏิสนธิ ๑ จิตรอันเขาปฏิสนธิบมิรู้แท้หาบุคคลบอกร
 รับมิได้และยินคังนเขาปฏิสนธิ ๑ อันหนึ่งชื่อโสมนัสตฺสคคตฺนคิรณวิปยุค
 ตตงฺขาริกวิบากปฏิสนธิ ๑ จิตรอันเขาปฏิสนธินั้นบมิรู้แท้และมีผู้บอ
 กังนคังนเขาปฏิสนธิ ๑ อันหนึ่งชื่ออเบกชาติหคคตฺนคิรณตมปยุคตตงฺขาริก
 วิบากปฏิสนธิ จิตรนั้นปฏิสนธินั้นแท้และรู้ด้วยปรุชาหาบุคคลบอกรับมิได้
 จึงเขาปฏิสนธิด้วยจิตรอันประกอบ ๑ อันหนึ่งชื่ออเบกชาติหคคตฺนคิรณตม
 ปยุคตตงฺขาริกวิบากปฏิสนธิ ๑ จิตรอันเขาปฏิสนธินั้นคนบอกรังจะเห็น
 และรู้ด้วยปรุชาจึงเขาปฏิสนธิด้วยอันจักวาย ๑ อันหนึ่งชื่ออเบกชาติหค
 ตฺนคิรณตมวิปยุคตตงฺขาริกวิบากปฏิสนธิ จิตรอันเขาปฏิสนธินั้นบมิรู้แท้

ปฏิสนธิ

และหากคนบอกบมิได้ จึงปฏิสนธิด้วยใจอันประกอบ ๑ ^๕ อนึ่งข้ออุเบกขา
 สหคตญาณวิปยุตตสังขาริกวิบากปฏิสนธิ ใจอันเอาปฏิสนธิ^๕นั้นคน
 บอกบมิเห็นบมิรู้แท้ จึงเอาปฏิสนธิด้วยใจอันประกอบ ๑ สัตว์อันเกิด
 ในกามาพจรภูมิเป็นคัมภีร์ว่า จากุมหาราชิกาภูมิเอาปฏิสนธิโยนิด้วยอุปปา
 ติกโยนิอันเดียวได้ เอาปฏิสนธิด้วยปฏิสนธิ ๘ อันดังกล่าวมานี้แต่ ๑
 ผสมปฏิสนธิในกามาพจรภูมิได้ ๓๐ จำพวก ผสมกับโยนิ ๔ จำพวก ๑
 สัตว์อันเกิดในปถมฉานภูมิเป็นพรหมนั้น เอาโยนิด้วยอุปปาติกโยนิ
 ได้ ๑ เอาปฏิสนธิด้วยวิตถกวิจารณ์^๕ที่คู่ชกเขกคคตาสหิตปถมฉานวิบาก
 ปฏิสนธิจิตร ใจอันเอาปฏิสนธิ^๕นั้นว่าฟังดูและพิจารณาจึงมักยินดียินสุข
 หน้าหน้าตาและคนและใจเป็นอันเดียวจึงเอาปฏิสนธิ ๕ ว่าฟังปฏิสนธิ^๕น้อย
 ไปได้เกิดในพรหมปาริตชชาภูมิ ๕ ว่าฟังทราบไปได้ ได้ ไปเกิดในพรหม
 ปโรหิตาภูมิ ๕ ว่าฟังนักหนาได้ ได้ ไปเกิดในมหาพรหมภูมิ ๑ ทั้ง ๓ ^๕ นชอ
 ปถมฉานภูมิแต่ ๑ สัตว์อันเกิดในทุติยฉานภูมิเป็นพรหมด้วยอุปปาติกโยนิ
 อันเดียวแต่ ๑ เอาปฏิสนธิด้วยวิจารณ์^๕ที่คู่ชกเขกคคตาสหิตทุติยฉานวิบาก
 ปฏิสนธิจิตร ๑ อันเอาปฏิสนธิ^๕นั้น พิจารณาจึงมักยินดียินสุขหน้า
 จิ่งตาคนใจไปอันเดียวจึงเอาปฏิสนธิ ๕ ว่าว่าฟังปฏิสนธิ^๕นั้นระหน้อยได้
 ได้ ไปเกิดในพรหมปริตตภาภูมิ ๕ ว่าฟังทราบได้ ได้ ไปเกิดในพรหม
 อัมปมาณาภาภูมิ ๕ ว่าฟังนักหนาได้ ได้ ไปเกิดในพรหมอาภัตตราภูมิ ๑
 ทั้ง ๓ ^๕ นชอทุติยฉานภูมิแต่ ๑ สัตว์อันเกิดในคตฉานภูมิเป็นพรหม
 เอาโยนิด้วยอุปปาติกโยนิอันเดียว และเอาปฏิสนธิด้วย^๕ที่คู่ชกเขกคคต
 สหิตคตฉานวิบากปฏิสนธิจิตร ใจอันเอาปฏิสนธิ^๕นั้นบมิว่าฟังพิจารณา
 เดย เห็นต่างแต่ยินดียินสุขหน้าหน้าจิ่งเอาปฏิสนธิ ๑ ๕ ว่าฟังปฏิสนธิ

เตภูมิกถา

นั้นระน้อยได้ ได้ ไปเกิดในพรหมปริตตสุภาภูมิ ฌีราพึงทรามได้ ได้ ไป
เกิดในพรหมอัปมาณสุภาภูมิ ฌีราพึงักหนาได้ ได้ ไปเกิดในพรหม
สุภกัณหาภูมิ ภูมิทั้ง ๓ ชั้นช้อตคิยฉานภูมิแถ ๑ สัตว์อันเกิดในจตุตถ
ฉานภูมิเปนพรหมเขาโยนอันเดียวได้ ๑ เขาปฏิสันธิด้วยอุเบกขาคคา
สทธิคัจจุตถัฉฉานวิปากปฏิสันธิจิคร ใจอันเขาปฏิสันธิเห็นปฏิสันธิ
คฺุขแท้ แถเพื่อค้ำคพไปด้วยอุเบกขายินค้ จึงเขาปฏิสันธิแถได้ ไปเกิด
ในเวหับฉลาภูมิ ๑ สัตว์อันเกิดเขาปฏิสันธิในอัสัญญคภูมิั้นเขาปฏิสันธิ
อันเดียวได้ ๑ ปฏิสัน ๖ จำพวกนี้ชื่อรูปาวจรปฏิสันธิแถ ๑ สัตว์อัน
เขาปฏิสันธิในอรูปาวจรภูมิ ๔ ชั้น อันหนึ่งช้อบัญญัติฉานนั้นเขาปฏิสันธิใน
อากาสานัญจายคณภูมิั้น เขาปฏิสันธิด้วยอากาสานัญจายคณวิปากปฏิ
สันธิอันเดียวนั้นได้ ใจอันเขาปฏิสันธิว่าบมิวัครนอันใดเดย เขาอากาสา
นัญจายคณ ๑ เขาใจจับอยู่ในอากาสน้อยหนึ่งจึงเขาปฏิสันธิ ว่าบมิเห็น
อากาสเดยจึงเขาปฏิสันธิ ๑ สัตว์อันเขาปฏิสันธิในอากัณญจัญญาชคณ
ภูมิั้น เขาอากัณญจัญญาชคณวิปากปฏิสันธิอันเดียวนั้นได้ ใจอันเขา
ปฏิสันธินั้น เขาปฏิสันธิด้วยวิญญาณอันละเอียคแถจึงเขาปฏิสันธิ ๑
สัตว์อันเขาปฏิสันธิในเนวสัญญานาสัญญาชคณภูมิั้น เนวสัญญานาสัญญา
ชคณวิปากปฏิสันธิอันเดียวนั้นได้ ใจอันเขาปฏิสันธิตั้งจกมีตั้งจกบมีจึง
เขาปฏิสันธิ ๑ แถฝูงสัตว์ทั้งหลายอันเขาโยนปฏิสันธิแห่งภูมิ ๓๓ เปน
ประเภทในไตรภูมิตั้งถ้าวมานั้นแถ ๑

นรกภูมิ

สัตว์อันเกิดในนรกภูมินั้น เป็นด้วยอุปปาติกโยนิ กุฎเปนรูป
 ได้ ๒๘ คาบตั้งคาบเดียว รูป ๒๘ นั้นคืออินทิต่าง คือปลวก อาโป
 เคาไซ วาโย จักขุ โสต ขาน ชิวหา กาย มน รูป สัทท คันช
 รัต โฉนฐัพพ อิตถภาว บุรุษภาว หทย ชีวิตินทรีย์ อาหาร ปริจเฉท
 กายวิญญัตติ วจวิญญัตติ ดหุตา กัมมัญญตา อุบัจจโย สันติ รูปัสส
 สรโต ฯ อันว่าปลวกรูปนั้น คือกระดูกและหนังแฉะ ฯ อาโปรูปนั้น คือน้ำ
 อันไหลไปมาในตนนั้นแฉะ ฯ เคาไซรูปนั้น คือว่าไฟอันร้อนแฉะเกิดเป็น
 เตือดในตนแฉะ ฯ อันว่าวาโยรูปนั้น คือลมอันทรงสัดแฉะให้คิงเนื้อคิง
 ตนแฉะ ฯ จักขุรูปนั้น คือตาอันแตงดู ฯ โสตรูปนั้น คือหูอันได้ฟังนั้น ฯ
 ขานรูปนั้น คือจมูกอันแตงดมให้รู้รสทั้งหลาย ฯ ชิวหารูปนั้น คือถัน
 อันรู้จักรสดีและฝาดและรสทั้งหลายนั้น ฯ กายรูปนั้นคือรูป คือรูปอัน
 รู้เจ็บรูปปวดอันถูกต้อง ฯ รูปรูปนั้น คือรูปอันเห็นแก่ตา ฯ สัททารูปนั้น
 คือรูปอันได้ยินดี ฯ คันขารูปนั้น คือรูปอันเป็นกลิ่นเป็นคันอันหอม ฯ
 รัตารูปนั้นเป็นรส ฯ โฉนฐัพพารูปนั้น คือรูปอันถูกต้อง ฯ อิตถ
 รูป คือรูปเป็นผู้หญิง ฯ บุรุษรูปนั้น คือรูปอันเป็นผู้ชาย ฯ หทยรูปนั้น
 คือรูปอันเป็นต้นแก่รูปทั้งหลายอันอยู่ภายใน ฯ ชีวิตินทรีย์รูปนั้น คือชีวิต
 อันอยู่ในรูปทั้งหลาย ฯ อาหารรูปนั้น คืออาหารอันกิน ฯ ปริจเฉท
 รูปนั้น คือรูปที่คอตติดกัน ฯ กายวิญญัตติรูปนั้น คือรูปอันรู้แต่ตน ฯ

วจิวญญัตติรูปนั้น คือรูปอันรู้แต่ปาก ๑ รูปที่ตัดรูปตหุตารูปนั้น คือรูป
 อันรู้พด้น ๑ รูปที่ตัดมุตตารูปนั้น คือรูปอันอ่อน ๑ รูปที่ตัดกัมมัฏฐา
 รูปนั้น คือรูปอันควรรูป ๑ รูปที่ตัดอุปัจจโยรูปนั้น คือรูปอันให้เป็นอย่างอื่น ๑
 รูปที่ตัดสันตคินน คือรูปอันสืบอันแห่งคงฤ จึงว่าสืบว่าแห่งนั้นสืบตาดาก
 วันคินนนั้นแล ๑ รูปที่ตัดชรรตารูปนั้น คือรูปอันแก่อันเก่า ๑ รูปที่ตัด
 อนิจจคารูปนั้น คือรูปอันยินดีรูปอันจะใกล้ตายนั้น และรูปทั้ง ๒๘ รูปนี้มี
 แก่ตัวในนรกแล ๑ ผู้สังเกตอันไปเกิดในที่ร้ายที่เป็นทุกขลำบากใจเขานั้น
 เพื่อใจเขาร้าย และทำมาไปด้วยใจอันร้ายมี ๑๒ อันแล ๑ อันคือได้มนัสต์
 ตหคตทิวฐิกตัมปยุคตอสังขาริกเมก ใจนี้รู้ว่าจะบาปและกระทำมาไปด้วย
 ใจอันกล้าและยินดี ๑ อันคือได้มนัสต์ตหคตทิวฐิกตอสังขาริกเมก ใจอัน
 นี้รู้ว่าจะบาปและยินดีและกระทำมาปนั้น เพื่อมีผู้ชักชวน ๑ อันคือ
 ได้มนัสต์ตหคตทิวฐิกตวิปยุคตอสังขาริกเมก ใจอันนี้รู้ว่าจะบาปและ
 กระทำด้วยใจของตนเองอันกล้าแข็งและยินดี ๑ อันคือได้มนัสต์ตหคต
 ทิวฐิกตวิปยุคตอสังขาริก ใจอันนี้รู้ว่าจะบาปและยินดีกระทำมาปเพื่อมีผู้
 ชักชวน ๑ อันคืออุเบกขาสต์ตหคตทิวฐิกตัมปยุคตอสังขาริก ใจอันนี้
 รู้ว่าจะบาปและกระทำเพื่อมีผู้ชักชวน และกระทำด้วยใจอันร้ายใจกล้าบมยินดี
 ยินร้าย ๑ อันคืออุเบกขาสต์ตหคตทิวฐิกตัมปยุคตอสังขาริก ใจอันนี้
 รู้ว่าจะบาปและกระทำเพื่อมีผู้ชักชวนและกระทำด้วยใจอันร้ายและใจกล้า ๑ อัน
 คืออุเบกขาสต์ตหคตทิวฐิกตวิปยุคตอสังขาริก ใจอันนี้รู้ว่าจะบาปและ
 กระทำเองกับด้วยใจอันร้ายอันกล้า ๑ อันคืออุเบกขาสต์ตหคตทิวฐิกตอสัง
 ขาริก ใจอันนี้รู้ว่าจะบาปมีผู้ชักชวนและกระทำด้วยใจอันกล้า ๑ อันคือโทม
 นัสต์ตหคตปฏิฆตัมปยุคตอสังขาริก ใจอันนี้ประกอบไปด้วยโกรธซึ่งเคียด

กระทำบาปด้วยใจอันกล้าแข็งเองและร้าย ๆ หนึ่งคือโทมนัสต์ตหคตปฏิฆ
 สัมปยุตตตตังขาริก หนึ่งกอบไปด้วยโกรธซึ่งเคียดกระทำบาปเพื่อเหตุ
 มีผู้ชวน ๆ หนึ่งคืออุเบกขาตหคตวิจิกิจณาตัมปยุตต ใจหนึ่งบมิเชื่อ
 บุญแต่กระทำบาปด้วยใจประกตาย ๆ หนึ่งคืออุเบกขาตหคตอุททจจตัมป
 ยุตต ใจอันหนึ่งยอมช้ไปฟุ้งตั้งก้อนเท่าและเขาก็อนเส้าทอดงยอมปา
 ดงทุกเมื่อแต่กระทำบาปด้วยใจปกตาย ๆ ใจร้ายทั้ง ๑๒ นี้มีแต่มีแก่
 คนผู้ใดผู้หนึ่งได้ ไปเกิดในที่ร้ายเปนนันว่าจตุรบายต ๑ เหตุการทำใด
 และมิใจร้ายผู้หนึ่งแก่ตวทงหลาย เหตุการนพยังมี ๓ อัน หนึ่งชื่อว่า
 โดโกเหตุ หนึ่งชื่อว่าโทโสเหตุ หนึ่งชื่อว่าโมโหเหตุ ๆ อันชื่อว่า
 โดโกเหตุนี้ เพื่อมักได้ สันทานมักช้ามักค้ทานเพื่อจะเอาสินทานและใจ
 นนชวนกระทำบาป ๆ อันชื่อว่าโทโสเหตุนี้เพื่อคู้ทานถูกใจซึ่งเคียดหิงษา
 แก่ทานมักคุ่มนุคุมโทษชวนใจกระทำบาป ๆ อันชื่อว่าโมโหเหตุนี้บมิรู้
 บุญกรรมใจพาดใจหลงไปกระทำบาปไปชวนพบทุกเมื่อแต่ ๆ เพราะเหตุ ๓
 อันนี้แต่หากพาดตวทงหลายไปเกิดในที่ร้ายคือจตุรบายต ๑ ด้วยตู่ภาว
 กระทำบาปผู้หนึ่งมี ๓๐ จำพวกไล่ต กายเนตวิชกัมมปาณาติปาตาอทิน
 นาทานากาเมตุมิจฉาจารา ๆ วาจากัมมจตุพพชัมมุตสาธาตมรตวาจา
 เปตู่ญญาจาตัมมปป์ตปาปาวาจา ๆ มนตาคิวธิญเจวมิจฉาติฐฐุพยาปาท
 วิหิตา ทสกัมมปถาอิม ๑ ตู่ภาวอันกระทำบาปด้วยตน ๓ จำพวก ๆ
 ตู่ภาวอันกระทำบาปด้วยปาก ๔ จำพวก ๆ ตู่ภาวอันกระทำบาปด้วยใจ ๓
 จำพวก ๆ ผตัมเข้าด้วยกันเปน ๓๐ จำพวกแต่ ๆ อันว่ากระทำบาปด้วย
 ตวม ๓ จำพวกนนนน คือว่าช้ามคนและช้ามตวอนรู ตงด้วยมอด้วยตนตน ๆ
 หนึ่งคือว่าตกเอาสินทานอันทานมิได้ ให้แก่ตนและเอาด้วยคนมมอตน ๆ หนึ่ง

คือทำชุกด้วยเมยท่านผู้อื่น ๑ อันว่าทำบาปด้วยปากมี ๔ จำพวกนั้นดังนี้
 หนึ่งคือว่ากล่าวถ้อยคำมุกดาบาทและต่อเสียดเขาทรัพย์สินของท่าน ๑
 หนึ่งคือว่ากล่าวถ้อยคำอันท่านบมิฟังเขา นั้น ๑ หนึ่งคือว่ากล่าวถ้อยคำ
 ตีเคียนพินทาท่านและกล่าวคำอันมาตเนอผิดใจท่าน กล่าวถ้อยคำอันหยาบ
 ข้ำและยุยงให้ท่านผิดใจกัน หนึ่งคือกล่าววาจาประหลดกหยอกเล่นอันมิควร
 กล่าวและกล่าวอันเป็นถ้อยคำตริจณานกถานนั้น ๑ อันว่าเกิดบาปด้วยใจ
 นั้นมี ๓ จำพวก หนึ่งคือมีเจตนาหิงสาทฎฐิถ้อมันบมิชอบบมิพอและว่า
 ชอบว่าพอ อันชอบพอและว่าบมิชอบบมิพอนั้น หนึ่งคือว่าเคียดพุน
 แก่ผู้ใด และ ถือ มัน ว่า เป็นข้าศึกตมต่อตายสู่ความโทษให้ร้ายและคุมความ
 เคียดคนนั้นไว้ มั่นคง ๑ หนึ่งคือว่าปองจะทำโทษโภยท่านจะใคร่ฆ่าพันเขา
 ททรัพย์สินท่าน ๑ สุกภาวอันเป็นบาปนั้นมี ๓๐ จำพวกดังกล่าวมานี้ ๑
 และแต่ ใจบาปทั้งหลายดังกล่าวมานี้แต่ยังมีเพื่อใจอันเป็นเจตสิกแต่งมายังใจ
 ให้กระทำบาปนั้น ๒๗ นั้น คือ ผัสโส เวทนา สัญญา เจตนา
 เอกคคตา ชวคคตทริย มนตีกาโร วิตักโก วิจาโร อธิโมกโข วิริย
 มิตินโท โมโห อหิริโก อโนตคัมป์บุ อุตทจจ โสโก วิฎฐิ มาโน
 โทโส อิตสา มัจฉริย กุกกัจจ ถัน มัทธ วิจิกัจฉา อันนี้ ๑ ผัสโส
 มาให้ต้องใจ ๑ เวทนามาให้เสวย ๑ สัญญาให้รู้ ๑ เจตนาให้รำ
 ฟัง ๑ เอกคคตาให้ถ้อมัน ๑ ชวคคตทริยแต่ให้เป็นเจตสิก ๑ มนตีกา
 มัวมนไป ๑ วิตักกแต่ตริวิทำบาป ๑ วิจารให้พิจารณาแก่บาป ๑
 อธิโมกโขนั้นให้จำเหตุเฉพาะแก่บาป ๑ วิริยให้พยายามทำบาป ๑ มิต
 ินโทให้ชนขมยหนักกระทำบาป ๑ โมโหให้เห็นวแก่บาป ๑ โมโหนั้น
 ให้หลงแก่บาป ๑ อหิริกนั้นให้บ่มความระอาายแก่บาป ๑ อโนตคัมป์บุ

นั้น บมมีให้กตวแก่บาป ๑ อุตซจจให้ชนพุง ๑ โดโกนนี้ให้โดภ ๑
 ทฏฐนให้ถอบาปมัน ๑ มานะนให้คุดันเยยสาหาจ ๑ โทโสณให้
 เคยคพุน ๑ อีส้านให้วิธยาหิงษาเบียดเบียดพทวงแทน ๑ มจณรยน
 ให้ตระหน ๑ กุกกัจจนให้สนเทห์ ๑ ถันนให้เหงาเหงียบบมให้รู้ลึก
 คน ๑ มีถันให้หตบ ๑ วิจกัจฉานนทานว่าชอบว่าพอกคัมมิให้ยนค ๑
 เพราะใจนพุงสร้านชวทาบานนได้ ๒๗ คังถ่าจมานแถ ๑ ผุงต้ว
 ทงหลายอันได้กระทำบาปด้วยปากด้วยใจคังถ่าจแถวัน ย่อมได้ไปเกิด
 ในจตุรบายมีอาทคือนรกใหญ่ ๘ ขุมน ๑ ตัญชโวกาตตู่โตจ ตั้งฆา
 โฏโรรุโวกตา มหาโรรุตาโปจ มหาตาโปจาติวิจโย ๑ อนึ่งชื่อตัญ
 ชพนรก อนึ่งชอกาตตู่คคนรก อนึ่งชื่อตั้งฆาฏนรก อนึ่งชื่อโรรุพนรก
 อนึ่งชอคาปนรก อนึ่งชอมหาตาปนรก อนึ่งชอมหาอวจนรก ผุง
 นรกใหญ่ ๘ อันนี้อยู่ไต่แผ่นดินอันเวาขยูนแถะถักันลงไป แถะนรกอัน
 ชื่อว่าอวจนรกนนี้อยู่ไต่ นรกทงหลาย แถะนรกอันชื่อว่าตัญชพนรกนนี้อยู่
 เหนือ นรกทง ๗ อันน ผุงต้วอันเกิดในนรกอันชื่อว่าตัญชพนรกนนี
 ไต่ ๕๐๐ ปีด้วยปีในนรก แถะเปวัน ๓ คัน ๓ ในนรกได้ ๘ ด้านปีใน
 เมืองมนุษย์ ๕๐๐ ปีในตัญชพนรกได้ด้าน ๖ แถะนด้านหีบหมันปีในเมืองคนน
 ๓,๖๒๐,๐๐๐,๐๐๐,๐๐๐ ๑ ผุงต้วอันเกิดในกาตตู่คคนรกนนีได้ ๓,๐๐๐ ปี
 ในนรกน วัน ๓ คัน ๓ ในกาตตู่คคนรกนนีได้ ๓๖,๐๐๐,๐๐๐ ปี ในมนุษย์
 ๓,๐๐๐ ปี ในนรกได้มหาปทุมปทุมประคิตช ๓๒,๘๖๐,๐๐๐,๐๐๐,๐๐๐ ปีใน
 มนุษ ๑ ผุงต้วอันเกิดในตั้งฆาฏนรกนนีได้ ๒,๐๐๐ ปีในตั้งฆาฏนรก
 วัน ๓ คัน ๓ ได้ ๓๔๕,๐๐๐,๐๐๐ ปีในมนุษย์ ๒,๐๐๐ ปีในตั้งฆาฏนรกนนีเป
 นปีได้ ๓๐๓,๖๘๐,๐๐๐,๐๐๐,๐๐๐ เปนปีในมนุษย์แถ ๑ ผุงต้วอันเกิดในโร

รุพนรกยื่นได้ ๕,๐๐๐ ปีในโรรุพนรก วัน ๓ คัน ๓ ได้ ๕๗๖,๐๐๐,๐๐๐ ปีใน
 มนุษย์ ทั้ง ๕,๐๐๐ ปีในโรรุพนรกนั้นได้ปี ๘๒๘,๕๕๐,๐๐๐,๐๐๐,๐๐๐ ปีในมนุษย์
 เรานี้แต่ ๑ ผู้ส่งตัวอันเกิดในมหาโรรุพนรกนั้นยื่นได้ ๘,๐๐๐ ปีในนรกวัน ๓
 คัน ๓ ในนรกนั้นได้ ๒๓๐,๕๐๐,๐๐๐ ปีในมนุษย์ ทั้ง ๘,๐๐๐ ปีในนรกนั้นได้
 ๖,๖๓๕,๕๒๐,๐๐๐,๐๐๐,๐๐๐ ปีในมนุษย์เรานี้แต่ ๑ ผู้ส่งตัวอันเกิดในตาปนรก
 นั้นยื่นได้ ๓๖,๐๐๐ ปีในนรก วัน ๓ คัน ๓ ในตาปนรกนั้นได้ ๘,๒๙๖,๐๐๐,๐๐๐
 ปีในมนุษย์ทั้ง ๓๖,๐๐๐ ปีในตาปนรกได้ ๕๓,๐๘๕,๓๖๐,๐๐๐,๐๐๐,๐๐๐ ปีใน
 มนุษย์เรานี้แต่ ๑ ผู้ส่งตัวอันเกิดในนรกอันชื่อว่ามหาตาปนรกนั้นแต่ ๑ จะนับ
 มีแต่เดือนอันเสวยทุกข์ ในนรกนั้นนับถว้ย่อมนับด้วยกัลป ๓ แต่ ๑ ผู้
 นรกใหญ่ ๘ อันน้อยมแปน ๕ มุมแต่มีประตูอยู่ ๕ ทิศพื้นหนต่ำกอนเหล็กแดง
 และฝาอันมีคเบื้องบนกอนเหล็กแดง และนรกผู้หนึ่งโดยกว้างและสูงเท่ากัน
 เปนจัตุรัส และค้ำณะ ๓,๐๐๐ โยชน์ด้วยโยชน์ ๘,๐๐๐ วา โดยหนาทั้ง ๕
 ค้ำนาคัดพื้นเบื้องต่ำกคฝาเบื้องบนกคค ย่อมหนาได้ละ ๘ โยชน์ และนรกนั้น
 บมิตเปด้าตักแห่ง เทียรย่อมผู้ส่งตัวนรกทั้งหลายหากเบียดเคียดกันอยู่เต็ม
 นรกนั้น และไฟนรกนั้นนับดับเตยตักคาบแต่ ใหม่อ้อยู่ออดชวค้อตั้นกัลป
 แต่ กรรมบาปคนผู้หนึ่งหากไปเปนไฟถูกไฟตัวคนนั้นเปนพื้นดุกเองใหม่
 ไฟนั้นแต่มีแต่ตัวตักคาบเพือตังนนั้นแต่ นรกใหญ่ ๘ อันนั้นมนรกบ่าวอยู่
 รอบแต่ ๓๖ อันอยู่ทุกอันแต่อยู่ณะค้ำน ๕ อันแต่ นรกบ่าว ๕ ผู้หนึ่งยังมีนรก
 เด็กน้อยอยู่รอบนั้นมากนั้จะนับบมิตวันได้เตย ประตูที่บ้าน ๆ นอกและใน
 เมือง ๆ มนุษย์เรานี้แต่ ๑ ผู้นรกบ่าวนั้นโดยกว้างได้แต่ ๓๐ โยชน์ทุกอันแต่
 ผู้นรกบ่าวนั้นนอกนรกหดวงได้ ๓๓ อัน แต่นรกใหญ่ ๕๘ อันนั้นหายมบาด
 อยู่บนบมิได้ ได้ ที่ยมบาดอยู่นั้นแต่ผู้นรกบ่าวและนรกเด็กทั้งหลาย ๑

หากมีขมบาด อยู่ได้ แต่ฝูงนรกขมขมบาดอยู่ตงหนแต่เรียกชื่อว่าอุตุทช
 นรก ผู้ & อันเปนขมบาดตงหน เมื่ออยู่เมืองคนบาปเขาก็ได้ทำบุญ
 เขาก็ได้ทำ ปางเมื่ชตายก็ได้ ไปเกิดในนรกนั้น ๓๕ วันและมียมบาดฝูง
 ชนมาฆ่าฟันพุ่งแทงกว่าจะถวัน ๓๕ วันนั้นแล้วจึงคืน มาเปนขมบาด ๓๕ วัน
 เวียนไปเล่าเวียนมาเล่าตงหนหิงนานนัก เพราะว่าไปมีต้นบาปอันเขา
 กระทำนั้นดูว่ามานักเปนเจ้าพวกหนึ่ง อันชชว่าเปรตควมาหนนแต่ ๆ
 ตางคนนกกตางวันเปนเปรต ครนกกตางคืนเปนเทวดา ๆ ตางคนกตางวัน
 เปนเทวดา ครนกกตางคืนเปนเปรต ๆ ตางคนเดือนชนเปนเปรตเดือนแรม
 เปนเทวดา ๆ ตางคนเดือนชนเปนเทวดาเดือนแรมเปนเปรต ๆ ด้วยบาป
 กรรมเขาฝูงนี้ไปมีต้นเปนตงหนทุกเดือนหลายบ้นักแต่ ๆ ฝูงเปรตฝูงนั้นและ
 ยมบาดศคกันแต่ยังไปมีต้นกรรมตงหน ยังเวียนไปมาเปนคนนรกเปน
 ยมบาดทุกเมื่อมมีได้อยู่ตงคาบฉิวว่าต้นกรรมนั้น จึงเปนขมบาดแต่วิก
 ตายไปเกิดเปนแห่งอื่นแต่ ๆ แต่มเมืองพระญายมราชนั้นใหญ่นักและอ้อม
 รอบประตูนรกทั้ง & ประตูนรกหนนแต่ พระญายมราชนทรจรรณหนักหนา
 พิจารณา ถ้อยความ อันใด ๆ และ บังคับโทษ และจำเตย นั้น ด้วย สัจชื่อ และ
 ชอบธรรมทุกอันทุกเมื่อ ผู้ใดตายยอมไปไหว้พระญายมราชก่อน ๆ
 พระญายมราช จึงถามผู้นนยงมิ่งได้กระทำบาปอันใด แต่มิ่งเร่งค่านึงดูแต่มิ่ง
 ว่าโดยสัจโดยจริง ๆ เมื่อตงหนนเทวดาทงหลาย & องคอันแตงมาซึ่งบาญช
 บุญและบาปแห่งคนทงหลายก็ได้ ไปอยู่ในแห่งนั้นด้วย แลถ้อยบาญช้อยู่แห่งนั้น
 ผู้ใดกระทำบุญอันใดได้ เทพยดานนเขียนชื่อผู้นนในแผ่นทองตงกแต่่วทุก
 ไล่หนีอหัวไปตงพระญายมราช ๆ ก็จับไล่หัวแต่วิกก็สาธุการอนุโมทนาอันดี
 แต่วิกวางไว้แท่นทอง อันประคบบนด้วยแก้วตคพิชรัตนะ และมีอันเรื่องงามแต่

ผู้ใดอันกระทำบาปได้ เทวดานักตราบาญชั่งลงในแผ่นหนังหมาแดงเอาไว้
 แห่ง ๓ เมื่อพระญายมราชถามดังนั้น ผู้ใดกระทำบุญด้วยอำนาจ
 บุญผู้หนึ่งหากว่าพึงรู้ทุกอันแตกต่างแก่พระญายมราชว่า ข้าได้ทำบุญกรรม
 ดังหนเทพยดาถือบาญชหนักหมายบาญชในแผ่นทองนั้น ก็ดูจากความอัน
 เจ้าตัวกต่างนั้น พระญายมราชก็ให้ ชนไปสู่สวรรค์อันมีวิมานทองอัน
 ประดับน ด้วยแก้ว ๗ ประการ แดมี นางฟ้า เป็น บริวารแดมี บริ โภคเทียร ย่อม
 ทิพย์แดจะ กต่างถึง ความสุขนั้น บมิได้เลย ๑ มิแต่ผู้ใดกระทำบาปนั้น
 บันดาลคู่ตนเองนั้นแดมีมิอาจบอกบาปได้เลย จึงเทพยดานั้นเอา
 บาญชในแผ่นหนังหมาแดงมาให้ มีเพียงนั้นจึงสำรภาพว่าจริงแล้ว พระญา
 ยมราชแดเทพยดานั้น ก็บังคับแก่ผู้ยอมบาปให้เอามันไปโดยบาปกรรม
 มันอันหนักแะเบาหนักแะเบา ๑ บังคับอันควรในนรกอันหนักแะเบาหนักแะ
 ความทุกข์เวทนาแห่งเขานั้นจะกต่างบมิได้จนได้เลย ๑ ผู้กระทำบุญก็ได้
 กระทำบาปก็ได้กระทำ เทพยดานั้นจะชักบุญแะบาปนั้นมาคู่ทั้งสอง
 ฝ่าย ๆ ไตหนักก็ไปฝ่ายนั้นแล้วแม้ว่าผู้บุญหนักแะไปสวรรค์ก็ดี เมื่อ
 ภายหลังยังจะมาใช้บาปคนนั้นเฝ้าบมืออย่าเลย ๑ ผู้ตั้งผู้บาปหนักแะ
 ไปในนรกก่อนแะ เมื่อภายหลังนั้นจึงจะได้เสวยบุญแห่งคนนั้นบมืออย่า
 แด ๑ อันว่าคนผู้กระทำบุญกระทำบาปเต็มอกันดังนั้นได้ พระญายม
 ราช แะ เทพยดา ถือ บาญช นน บังคับ ให้ เป็น ยมราช เป็น ยมบาต ๓๕ วัน มี
 ๓๕ บัศทพิศดูเทพยดาแะศกนรก ๓๕ วันนั้นคือตั้งบาปมัน นั้นแะ ๑ คนผู้ใด
 เกิดมา แะมีรู้จักความบุญ แะมีรู้จักคุณพระพุทธพระธรรมพระสงฆ์ แะ
 มิได้ ให้ทานแะตระหนัทรพยแะเมื่อท่านจะอดวยท่านได้ มันห้ามปรามท่าน
 ยนงมนมรุ รกพ รกนของ บมรุเอนดูกรุณาเทียร ย่อมฆ่าตั้งตั้งตัว อนรุ ตั้งแะตัก

เอาตีนท่านอันท่านเจ้าตีนมิได้ ให้แก่คน มักทำชู้ด้วยเมียท่านและดอบตัก
 รักเมียท่านผู้อื่น และเจรจาเถาะและถ้อยถาย มักกล่าวความร้ายต่อเสียดเมียค
 เบี้ยพท่าน กล่าวความส่งประมาทท่านและกล่าวความหยาบช้ำก้าขวาง
 ให้ท่านบาดเนือผิดใจให้ท่านได้ความเจ็บชราย และกล่าวความมุสาจาก
 โถเตอ์มิได้เปะประโยชน์เปะศิริจนาภดา และมักกินเหล้าเมามาและ
 มิได้ยาเกรงผู้เฒ่าผู้แก่สมณะพราหมณาจารย์ อันว่าคนผู้กระทำร้ายฉั
 น์ได้ ครั้นว่าตายไปก็ไ้ไปเกิดในนรกอันใหญ่ ๘ อันนั้นแล อันว่าความ
 อันเขาเจ็บปวดทนทุกขเวทนาแห่งเขาอันจะกล่าวมิได้โดย ๆ ในฝูงนรก
 เด็กอันอยู่เปะบริวารนรกบ้างนั้นมากนัก เรามิอาจกล่าวได้โดย แต่ว่าจะ
 กล่าวแต่ฝูงนรกบ้าง ๑๖ อันอยู่ด้อมรอบสังขุ์พนรก อันอยู่บนนรกทั้งหลาย
 อันพระมาตะดีนำพระเจ้าเนมิราชไปทอดพระเนตรนั้น เมื่อชไปดูสังขุ์พ
 นรกอันใหญ่ อันอยู่ท่ามกลางนั้น ให้ดู แ่่นรก ๑๖ อันอยู่รอบ สังขุ์พนรกนั้น
 ชื่ออุตุทชนรก แ่่นรกอันเปะอาทิสอไฟครณันนรก คนหมู่อยู่ในแผ่นดินนี้
 แ่่นเปะคิมเข่าของมากไฟรฟ้าชาไทยมากหลายนั้น มากหลายนั้นมัก
 กระทำร้าย แก่คนผู้อื่น ซึ่งเอาทรัพย์เขาของ ๆ ท่านผู้อื่น ด้วยคนมักกำลังกว่า
 ครั้นว่าตายไปเกิดในนรก อันชื่อเวครณันน ยมมาต อยู่ในเวครณันน เทียร
 ย่อมถือ ไมคชน มัดพร้าว หอกดาบ หลดาวแหงน เครื่องฆ่า เครื่องแทง เครื่องยิง
 เครื่องคทงหลาย ฝูงนั้นยอมเหล็กแดงแ่่นมีเปดวพดั่งชนไปดั่งไฟฟ้าถูก
 ดิงนหมมวายแ่่น ยมมาตจึงถือเครื่องทงนนั้นได้แทงได้ตีฝูงคนนรกด้วย
 ดั่งนั้น เขาก็เจ็บปวดเวทนานักหนาออกทนมมิได้โดย ในนรกนั้นหมแม่หน้า
 ใหญ่อันชื่อว่าไฟครณันแ่่นหน้านั้นเค้มนักหนา ครั้นว่าเขาแ่่นหนนั้นแ่่น
 หวายหรือหวายดาสไปมา แ่่นหวายนั้นหมหนามอันใหญ่เท่าจอบเทียร

นั้นชื่อว่าสุนัขนรกคนผู้ใดกล่าวคำร้าย แก่สมณพราหมณผู้มั่งคั่ง และพ่อแม่
 และผู้เฒ่าผู้แก่ครุบาทยาย คนผู้นั้นตายไปเกิดในนรกอันชื่อว่าสุนัขนรกนั้น
 แต่ ในสุนัขนรกนั้นมีหมา ๔ ตั้งหมาจำพวก ๑ นินชาว หมาจำพวก ๓
 นินแดง หมาจำพวก ๑ นินดำ หมาจำพวก ๑ นินเหลือง แต่ตัวหมา
 ผู้นั้นใหญ่เท่าช้างสารทุกตัว ฟุ้งแว้งและกาะอันอยู่ในนรกนั้นใหญ่เท่าเกวียน
 ทุก ๆ ตัว ปากแว้งและกาะและคันทัน เทียรย่อมเหล็กแดงดุ๊กเปนเปลวไฟ
 อยู่บ่อมิไต่เห็ดคตักคาบ แว้งและกาะหมาฟุ้งนั้นเทียรย่อมจิกแหกหัวอกขบ
 คอดคนทั้งหลายในนรกนั้นด้วยกรรมบาปของเขาเหล่านั้น มิให้เขาอยู่สบาย
 แต่ให้เขาทนเจ็บปวดรำหัด ได้เวทนาพันประมาณทนอยู่ในนรกอันชื่อ
 สุนัขนรกนั้นแต่ ๆ นรกบ่าวอันคับนั้นไปเปนคำรบ ๓ ชื่อว่าโสรัชคินรก
 คือผู้ใดกล่าวร้าย แก่ท่านผู้มั่งคั่ง อันท่านบมิไต่ ให้ความผิด แก่คนแต่สิ่งใดสิ่ง
 หนึ่งเลย แต่มากกล่าวร้ายแก่ท่านคุดังเอาหอกมาแทงหัวใจท่านให้ได้
 ความเจ็บอาาย คนผู้นั้นครันว่าตายก็ได้ ไปเกิดในนรกนั้นแต่ ในพื้นนรกนั้น
 ย่อมเหล็กแดงเปนเปลวไฟดุ๊กอยู่บ่อมิไต่เห็ดคตักคาบ ฟุ้งนรกนั้นได้เหยียบ
 เหนือแผ่นเหล็กแดงนั้น แต่ฟุ้งยมบาดก้อค่อนเหล็กแดงอันใหญ่เท่า
 ถ้าคาดได้คู้ฟุ้งคนนรกนั้น ๆ ก็ถ่นไปบนแผ่นเหล็กแดง ๆ ดุ๊กเปนไฟแว้งไหม้
 คันทันเขาแตรอันเวทนานักหนาแต่ ยมบาดได้คู้คนนรกนั้นเนื้อและคันทันเขา
 นันกัเหล็กเปนภัสมะไม้สีนบคเดียวได้ ก็เกิดเปนคันทันเขาคันทันมาคิงเดียวนนั้นแต่
 เพราะวาบาปกรรมแห่งเขาไม่มีสีนคราบใด แต่ทนเวทนาไปในนรกอันชื่อ
 ว่าโสรัชคินรกดราบนั้นแต่ ๆ นรกบ่าวอันเปนคำรบ ๔ นั้น ชื่อว่าอังการ
 ภาตุนนรก คนผู้ใดแตรชกชอนท่านผู้อื่นว่าจะกระทำบุญและทานเอาทรัพย์สิน
 มาให้แก่คนจะให้ทำบุญ แต่คนมิได้กระทำบุญและดวงเอาทรัพย์สินของท่าน

หอสมุดกลาง

ศาลากลางจังหวัดภูเก็ต

มาไว้เป็นอนุสาวรีย์แก่ตน คนผู้นั้นตายไปได้เกิดในนรกอันชื่อว่าอังการ-
 กาดุมนรกนั้น แต่ผู้ยมบาลอันอยู่รักษานรกนั้น บ้างถือหอกตามบ้าง
 ถือก้อนเหล็กแดงดุ๊กเป็นเบ็ดไฟไล่จับก้อนบ้าง ทางบ้าง พันบ้าง คีบ้าง
 ได้ผลัดไล่ให้ตกลงในหลุมถ่านไฟอันแดง แต่ถ่านไฟอันแดงนั้นใหม่คน
 เขา ๆ ร้อนทนเวทนานักหนา ผู้ยมบาลจึงเขาจะหวักเหล็กอันใหญ่ตักเอา
 ถ่านไฟแดงห่อรดเหนือหัวเขาดง เขาก็มีอาจะอดร้อนได้ เขาก็ร้องให้
 ด้วยเสียงอันแรงนักหนา แต่กรรมบาปแห่งเขานั้นจึงมิให้เขาคาย ครั้น
 เขาคายจากขุมถ่านไฟนั้น ๆ อันคืบนั้นเป็นคำรบ ๕ ชื่อว่าโถหุกุมภันรก
 แต่คนผู้ใดอันศีลสมาพรหมณผู้มั่งคั่งได้ คนผู้นั้นตายได้ ไปเกิดในโถห
 กุมภันรก ๆ มีเหล็กแดงอันใหญ่ทำหม้ออันใหญ่ขึ้น แต่เต็มด้วยเหล็ก
 แดงเชื่อมเป็นนายยู ผู้ยมบาลจับ ๒ คืบคนนรกฝนคนชนแต่หย่อนหัว
 เขียงคำแล้วแต่พุ่งตัวคนนั้นลงในหม้ออันใหญ่นั้น แต่ตั้งควนร้อนนักหนา
 คืบไปมาอยู่ในหม้อนั้นทนเวทนายอยู่คั้งนั้นหลายคาบหลายครา แต่ทน
 อยู่กว่าจะสิ้นอายุสัตว์ ในนรกอันชื่อว่า โถหุกุมภันรกนั้นแต่ ๆ นรกบ้าง
 อันคืบนั้นเป็นคำรบ ๖ ชื่อว่าโถหุกุมภันรก แต่คนผู้ใดอันฆ่าสัตว์ซึ่งมี
 ชีวิตเชื่อศคอดสัตว์นั้นให้ตายได้คนผู้นั้นครั้นว่าตายไปเกิดในนรกนั้น แต่
 สัตว์นรกนั้นมีตัวอันใหญ่และสูงได้ ๖ พันวา ในนรกนั้นมีหม้อเหล็กแดง
 ใหญ่เท่าภูเขาอันใหญ่ แต่ผู้ยมบาลเขาเชือกเหล็กแดงอันดุ๊กเป็นเบ็ดไฟ
 ไล่กวัดกวัดคอเข้าแล้ว ระเบิดให้คอเขานั้นขาดออกแล้ว ๆ เขาหัวเขา
 ทอดลงในหม้อเหล็กแดงนั้น เมื่อแต่หัวเขาดังนั้นอยู่คั้งนั้นได้ บัดเดียวก็
 บังเกิดหัวอันหนึ่งขึ้นมาแทนเก่า ผู้ยมบาลจึงเขาเชือกเหล็กแดงมัดคอ
 ให้ขาดแล้ว เขาหัวทอดลงในหม้อเหล็กแดงอีกเก่า แต่ทำอยู่คั้งนั้นหลาย

คามหลายครานักคราบเท่าตั้งอายุ แดบาปกรรมแห่งเขานั่นแถม ๑
 นรกบ่าวอันคืบคั้นเป็นค้ำรบ ๘ ชื่อว่ากูตปดาจนรก แดคนฝูงใดเขา
 เขาดับกดี แดตบกดี เขาฟางกดี มาระคนปนด้วยเข้าเปิดอกแดเขาไป
 พรางขายแก่ท่านว่าเขาดี คนฝูงนั้นตายได้ ไปเกิดในนรกนั้น ๆ มีแม่น้ำ
 อันหนึ่งแดงเห็นมานั้นใส้งามดีไหลไปบมิขาดสักคาบ ในพื้นน้ำนรกนั้นคาส
 ไปด้วยเหล็กแดงเป็นเปลวไฟลุกไหม้คนคนนั้น เขาร้อนเนื้อคนเขานักหนา
 แดเขากระหายอยากน้ำนักหนาเพียงใส่จะขาดออก เขาดิ่งเขามือทง ๒
 พาดเหนือหัวเขาแล้ว ร้องไห้ แด่นไป เห็นอเหล็กแดง ดังไฟก็เร่งไหม้คั้นเขา ๆ
 แด่นไปต้แม่น้ำอันใส้งามนั้น เขาใจลงในน้ำนั้น บัดเดียวน้ำนั้นกักตาย
 เป็นไฟขึ้นทง ๒ ฟากนั้นมาไหม้คั้นเขากตายเป็นเขาดับ แดแกดบก็เป็นไฟ
 มาไหม้ค้วเขาตุนักหนาแถม ๑ เขานั่นให้หยากน้ำนักหนา ออกบมิได้เขาก็
 ร้องไห้แล้วเขาก่าเขาเขาดับแตะแกดบนั้นให้กิน เมื่อกินครนว่ากถนเขาดับ
 แตะแกดบนั้นเขาไปเถิงท้องแล้วคั้นนั้น กักตายเป็นไฟออกเบื่องทวารภายต่ำ
 แดเป็นไฟเขาดับแตะแกดบพุ่งออกจกค้วเขานั่นเขาก็ร้องไห้หนักหนา ออก
 บมิได้ จึงเขามือ มาพาดเหนือหัวแล้ว ร้องไห้ ด้วยเสียงแรงนักหนา ตั้งกาดหึ่ง
 นานนัก ๑ แดนรกบ่าวอันเป็นค้ำรบ ๘ นนชอดคคิหส์ตนรกนั้น คนฝูงใด
 เร่งดักตั้งท่าน แดคนฝูง กถ่าวร้าย แก่เขาผู้เป็นโจร แดให้เจ้าของแพ้แรงพราง
 เขาของท่านตั้งบมิได้ ให้เขาไล่ค คนฝูงนั้นตายได้ ไปเกิดในนรกนั้น แด
 ยมบาดฝูงรักษานรกนั้นยืนอยู่รอบคนทงหลายหมื่นคนนรกนั้น ๑ ระวัง
 จับเนื้อทงหลายในกถางบ้ำทุกแห่งทุกพายแถมให้หนีรอดได้นั้น ฝูงยม
 บาด เขา หอก ชนิกได้แทงได้ พุ่งเขา ทงหลาย ๆ ทักถูก บาดเจ็บ ท้วค้วคน ฝูง
 นั้น หลายแห่งนั้นคัจคังใบคองแห่งอันท่านเขามาตั้งบให้แหดกนั้นแถม ฝูงคน

นรกทั้งหตายหนักแห่งตกไปตุงตั้งนั้นแล ฯ นรกบ่าวอันคัมเปนคำรบ ๘
 นั้นชื่อตั้งกัตตนรก คนฝูงโตฆ่าปลาแดกหาบมาขายในกลางทะเลตกได้
 ตายได้ ไปเกิดในนรกนั้น ฝูงยมมาดเขาเชือกเหล็กแดงคล้องคอแล้วจูง
 เขาไปทอดลงเหนือแผ่นเหล็กแดงแล้วจูงแทงด้วยหอกชนิก แล้วจูงพัน
 ด้วยพว้าแล้วเอาเหนอเขาชกเรียงชาย ตั้งท่านเรียงชั้นเหนอชนปลาชากกลาง
 ทะเลตาดนั้นแล แล้วอีกคัมเข้าเป็นตัวตั้งเก่าเล่าแล ฯ นรกบ่าวอันคัมนั้น
 อันเปนคำรบ ๓๐ นั้นชื่อว่าโมราปมิตนรก คนฝูงท่านทำวพระญาใช้ ให้
 ไปตั้งตำรากรแก่ไพร่ฟ้าราษฎรกรรมทั้งหตาย แลเรียกเอามากกว่ากำหนด
 ท่านแดงดำร้ายแก่ท่านเป็นต้นว่าฆ่าท่านตีท่านผู้มีไมตรีรักตน แลเป็น
 มิตรโทษทรหดคั้งนั้น ครั้นตายไปเกิดในนรกนั้น มาปกครองอันกระทำคุก
 ความคำรามแก่เขาว่าจะได้ชื่อและคาผูกคั้นและมีอะเขา ทำข่มเหงเขาแก่เขา
 แลคนหมู่กระทำร้ายแก่ผู้รักตน แลกระทำแก่ท่านเป็นต้นว่าฆ่าท่านตีท่าน
 ผู้มีไมตรีและเปนมิตรโทษคั้งนั้น ครั้นว่าตายไปเกิดในนรก คนนรกนั้นอยู่
 ในแม่น้ำใหญ่อันหนึ่ง แลเต็มไปด้วยดามกอาจมนและเหม็นนักษิทนา แม้น
 ว่าอยู่ไกลได้ ๓๐๐ โยชน์ ๓ ก็คยงเหม็นอยู่เดย เขายืนอยู่นักษิทนา เขา
 อดบมิได้เขาก็กินขากมนนั้นค่างเข้าค่างน้ำทุกวารแล ฯ นรกบ่าวอันคัมนั้น
 เปนคำรบ ๓๑ ชื่อโดหิตบุพพนรกนั้น คนฝูงกระทำร้ายแก่พ่อแม่และตั้งฆ
 และคนผู้มีคุณและท่านผู้มศักดิ์ คคนฝูงนั้นตายไปเกิดในนรกนั้น คน
 ในนรกนั้นอยู่ในแม่น้ำใหญ่อัน ๑ เทียรยอมเต็มไปด้วยเลือดและหนอง
 ทั้งหตาย แลเขานินหาอันจะกินบมิได้แต่ร้อนใจเพื่อหยากนนั้นนักษิทนา
 คนนรกนั้นจึงกินเลือดและหนองนั้น เมื่อเขากินเลือดและหนองนั้นเข้าไป
 เถึงท้องเขาได้ ก็กตายเป็นไฟไหม้แลอดอดลงไปใต้ท้ายทวารหนคำเป็นไฟ

พุ่งชุก ๆ นรกบ่าวอันคัมภีร์นั้นแปลคำรบ ๑๒ ชื่อโศกพิสดานรก คนผู้
 อันเจรวจาซัดถึงดินท่านแต่ไปปรากฏว่าจะให้เขี้ยวให้เงินท่าน แดคนได้กด
 เอาดินท่านด้วยตราซังกัด ด้วยทวนกัด ก็ได้กดให้ราหัดระชาตดาต
 แดประดับถึงดินเขาแถมมิได้ ให้เงินแก่เขา ครั้นว่าตายได้ ไปเกิดในนรก
 ฝูงยมบาดเอาคัมภีร์คาบดินเขาชักออกแล้วเขาเอาเขี้ยวถึงดินเขา ถ้าเขี้ยว
 นั้นใหญ่เท่าดาตาด เขี้ยวย่อมเหล็กแดงดุ๊กบมิเหือดสักเมื่อ ฝูงยมบาด
 เขาตากไปผดกไป ให้ดมหายใจเห็นอแผ่นเหล็กแดงเป็นเบ็ดทึงใหม่คืนเขา
 โสัด ฝูงยมบาดเอื้อเอาหนึ่งเขาออกแต่ซึ่งรังซึ่งหนึ่งจิว ฝูงคนนรก
 อดเจ็บบมิได้ร้องไห้หนักหนา แดมีคณอนันต์ระทกดังปลาดิ้นหักคณันต์
 ฐนเห็นอบกนน์ เขาย่อมปรากฏเอื้อคอกอกถึงนหนตายคาบแก่เขาแด ๆ นรก
 บ่าวอันคัมภีร์นั้นแปลคำรบ ๑๓ ชื่อว่าตั้งชาฎนรกผู้ชายแรงทำรัฐด้วยเมียท่าน
 ผู้หญิงทำฐจากผัวตน ครั้นว่าตายไปเกิดในนรกนั้น ๆ มีผู้หญิงก็หลาย
 มีผู้ชายก็มาก ฝูงยมบาดเอาหอกแทงคนเขาบาดขาดหัวหนักหนา มี
 เอื้อตแตหน้าหนองย้อยหนักหนา คุจดังจิวอันท่านเขาหอกแทงเป็นหลายแห่ง
 แดมีเอื้อคณน้อยเต็มตัวทุกแห่ง แดตัวคนนรกนั้นจมอยู่ในแผ่นเหล็ก
 แดงจมตงครึ่งคน เขาทุกคนเขาเขี้ยวยอมเอามือพาดเห็นหัวเขา
 ร้องให้อยู่หนักหนาคนเขาฝังอยู่ในนั้นคังคนแดงฝังไว้แด ยังมีเขาเหล็กแดง
 อัน ๓ ลูกเป็นเบ็ดจไฟ แดกตั้งเข้ามาแดมีเอื้อคณคังเอื้อคณฟ้าแดกตั้ง
 มาทงสองข้าง หนับคนเขาคังท่านหับออยคังนหนแปลตายคาบแด ๆ
 นรกบ่าวอันคัมภีร์นั้นแปลคำรบ ๑๔ ชื่อว่าตั้งนรก คนผู้อันกระทำรัฐด้วยเมียท่าน
 ตายไปเกิดในนรกนั้นแด ๆ นรกนั้นเขี้ยวยอมผู้หญิงก็หลาย ผู้ชายก็หลาย
 หนัก ยมบาดจับ ๒ คัมภีร์เขาแเดหย่อนหัวลงในขุมนรกนั้นแเดจางเอาคัมภีร์

เหล็กแดงตีตนเขาให้ยับย้อยไปแต่แด ๆ นรกว่าวถัดนนั้นอันคำรบ ๑๕
 ชื่อโถหัดมพถนรก ฝูงคนอันทำชู้ด้วยเมียท่านกต แดผู้หญิงอันมีผิว
 แด้วแดทำชู้จากผวกต คนฝูงนั้นตายไปเกิดในนรกนั้น ๆ มีบำไม้งวป่า
 ๓ หตายคั่นัก แดคั่นงวนันสูงได้แด โยชนแดหนามงวนนเทียรยอม
 เหล็กแดงเปนเปดวถุกอยู่ แดหนามงวนนยาวได้ ๑๖ นิ้วมือเปนเปดวไฟ
 ถุกอยู่บห่อนจะรู้คบตักคาบแด ในนรกนเทียรยอมฝูงหญิงฝูงชายหตาย
 แดคนฝูงนั้นเขาได้รักใคร่กันตังกถ่าวมาคจก่อนนแด ตางคาบผู้หญิง
 อยู่บนปถายังวผู้ชายอยู่ภายค้ำ ฝูงยมบาดเขาก็เอาหอกคาบหตายแหต
 อันคมเทียรยอมเหล็กแดงแทงคั่นผู้ชายนั้น จำให้ ชนไปหาผู้หญิงชู้ของต
 อันอยู่บนปถายังว โปนเร็วอย่าอยู่ แดฝูงผู้ชายนั้นทนเจ็บบมิได้ จึงบ
 ชนไปบนคั่นงวนน ครวว่าชนไปได้หนามงวนนบาดทวคณเขาชาคทุก
 แห่งแด้วเปนเปดวไฟใหม่คณเขา ๆ อคบมิได้ จึงบ้ายหัวตงมา ฝูงยม
 บาดก็เอาหอกแทงช้ำเด้า ร้องว่าตเร่งชนไปหาชู้ที่ที่อยู่บนปถายังว โปน
 ตจะตงมาเยี้ยไคเด้า เขาอคเจ็บบมิได้เขาเถียงยมบาดว่า คุมชนไป
 เขาก็มีชนไป แดหนามงวนนบาดทวทงคัวเขา ๆ เจ็บปวดคั่นักหนาดังใจเขา
 จะชาคตาย แดเขากถ้วฝูงยมบาดเขาจึงชนไปเถิงปถายังวนน ครน
 จะไคตเถิงผู้หญิงนนได้กแดเห็นผู้หญิงนนถบตงมาอยู่ภายค้ำเด้า ยม
 บาดห่มุ ๓ แทงคั่นผู้หญิงให้ ชนไปหาผู้ชายผู้เปนชู้ตอันอยู่บนปถายังวนน
 เด้า แดว่าเมื่อเขาชนเขาตงหากนอยคั่นนเขาบมิได้พบกัน ยมบาด
 ชนผู้หญิงผู้ชายจำให้ ชนให้ตงหากนตงนนหตายคาบหตายคราถ่ามากนคั่นหา
 แด ๆ นรกว่าวถัดนนั้นเปนคำรบ ๑๖ ชื่อว่ามิจฉาทีฏฐีนรกด แด ฝูงไค
 อันอยู่ในเมืองมนุษย์ยอมถ้อมมิจฉาทีฏฐี ๆ มีตองประการ ๆ หนึ่งชื่อเหตุ

ทิฏฐิ อนึ่งชื่อรตธาทิฏฐิ หมุ่มมิถาทิฏฐินี้บุญเขามิรู้จักบาปเขากระทำ
 ผู้คนนรกนั้น ได้ดความเขาร้ายในนรกนั้น และมีมบาดนั้นใหญ่หนักหนา
 เทียรย้อมถ้อหอกดาบและหดาวแหตน และค้อนเหล็กแดงเทียรย้อมดุกเป
 เปดวไฟอยู่ทุกคาบ เขาทิ่มเขาแทงเข่าเขาฟัน และผู้คนนรกนั้น
 เจ็บปวดเวทหนักว่าคนพื้นประมาณ ดูตำบาก็เทียรย้อมทนทุกข้มาก
 กว่านรกทั้งหลายอันกล่าวแล้วนั้นแล ๑ อันกล่าวแล้วนคือนรกบ้าง ๑๖
 อัน ๆ อยู่รอบสถูปนรกอันอยู่บนนรกทั้งหลายนั้นได้ และนรกบ้างทั้ง
 หลายซึ่งอยู่รอบนรกใหญ่ ๗ อันนั้น ซึ่งอยู่ใต้สถูปนรกลงไปภายใต้้น
 เรามิกล่าวถึงได้โดยร้ายกว่านี้ยิ่งนักหนาแล ๑

อันว่า โลกัณคนรกนหมตงน ผู้จะกล่าวหาตหงทั้งหลายนี้แล ๓ อัน
 อยู่ใกล้กันตั้งเกียน ๓ อัน แดวางไว้ข้างกันตั้งบาตร ๓ ดูกอันไว้ใกล้
 กันนั้นห่างจักรวาฬ ๓ อัน และมีนรกชื่อว่า โลกัณคนรกแลอันแลอันใน
 โลกัณคนรกนั้นกว้างได้ ๘,๐๐๐ โยชน์ด้วยหลายนักหนาและจะนับมิได้ มีค
 ฤตวงรทาพหน้ามิได้หาสาเบ้องบนมิได้ ได้ เมื่อไต่หน้าอันชูแผ่นดิน
 หากเป็นพนชน ชื่อว่า โลกัณคนรกนั้นและเบ้องบนนั้นเปบปดองชนไปถึง
 พรหมโลกย์ อันว่าจะมีวิมานอยู่ตรงบนโลกัณคนรกชนไปนั้นหาบมิได้
 เนครแต่ในโลกัณคนรกนหมตนักหนา ผู้สัตว์ซึ่งได้ ไปเกิดใน โลกัณคนรก
 นั้นดังหตบตาอยู่เมื่อเดือนคบนนั้นแล เมื่อดาวเดือนแตรวันอันไปส่องให้
 คนทั้งหลาย ๕ แผ่นดินนี้ให้เห็นหนทุกแห่ง ดังนั้นก็มีอาจส่องให้เห็นทนใน
 โลกัณคนรกนั้นได้ เพราะว่าเดือนแตรวันอันเป็นไฟแตรส่องให้คนทั้งหลาย
 ๕ แผ่นดินนี้ไปส่องสว่างกตางหาแต่เพียงปตายเขาคุณุขรได้ และส่อง
 สว่างไปแต่ในกำแพงจักรวาฬ และโลกัณคนรกนั้นอยู่นอกกำแพงจักรวาฬ

ได้ อยู่หว่างเขาจักรวาฬภายนอกเรือนจึงมีได้ เห็นหนได้ เพื่อดังนั้นแต่ ๆ
 เพราะว่าเดือนและตะวันมีได้ ต้องได้ เพราะว่าปถายเขากำแพงจักรวาฬ
 นั้นดีสูงกว่าปถายเขายุคนธรอันเพียงหนทางเดือนตะวันต้องไปนั้นแต่ ๆ ถ้า
 และว่าค่อเมื่อใด โภชิตักวผู้จะตงมาอุปบัติครัดแก้สัพพัญญูตญาณ และ
 เมื่อท่านแต่ตั้งตงไปเอาปฏิสันธิในครรรพพระมารดานนทิด แต่เมื่อท่าน
 สัมภพจากุโกรชนนทิดแต่ เมื่อพระพุทเจ้าครัดแก้สัพพัญญูตญาณน
 ทิดแต่ เมื่อพระพุทเจ้าครัดเทศนาพระธรรมจักรนทิดแต่ เมื่อพระ
 พุทเจ้าแต่ตั้งเข้าสู่ณพพานนทิด ในกาล ๕ ทิน ในโลกันตนรกนนั้นจึง
 ได้เห็นหนแท้ นทิดหา คนซึ่งอยู่ในนรกนนั้นจึงได้เห็นกัน และสัตว์ใน
 โลกันตนรกกก็คิดว่านินทิดเดียว ว่าแต่กมาชยทนคนเดียวดอกหรือว่ามรุกน
 ทงหลายก็ยอมมาอยู่ในนรกทรายนมากตุงเดียวแต่หรือ ๆ อันว่าเขาและ
 บ่อนกนดังนทิดบมิตเห็นอยู่นานเห็นเร็วประมาณคตนิ้วมือเดียวได้ เห็น
 ปานดังสายฟ้าแมตบคาบเดียวได้ เมื่อดังนั้นเขาทงหลายนนั้นได้ ว่าอันใด
 ครนเขาว่าแต่เท่านั้นแล้วได้ กกถบมิตไปดังเก่าแต่ ๆ เมื่อพระพุทเจ้า
 ครัดเทศนาพระธรรมจักรนนั้น ยังค้อยเรื่องอยู่เว้นนานกว่าทุกคาบระน้อย
 แต่่นสายจึงวายเรื่อง คน ฟุงโต อันกระทำร้าย แก่ พ่อ และแม่ และ สมน
 พราหมณาจารย์ ผู้ มศีตและยุงพระสงฆ์ ให้ ผิดกัน ครนว่าตายไปเกิด
 ในนรกอันชื่อว่า โลกันตนนรกนนั้นและคนเขานั้นใหญ่หนักหนา โดยสูงได้ ๖,๐๐๐ วา
 เต็มคินเต็มมือ เขานั้น ดังคางและใหญ่ยาวหนักหนา สมนคร ด้วยตัว อันใหญ่
 นนเต็มนนมหนักหนา ผิและเกาะแห่งใดก็คิตอยู่แห่งนั้น เขาเขาเต็มเขา
 นนเกาะกำแพงจักรวาฬนั้นหน่วง อยู่ และเขา ห้อยคนเขา อยู่ดัง คาง นนแต่
 เมื่อเขาอยากอาหารได้ เขามีได้ ไปหาเพื่อจะหากิน ครนได้คองมือกัน

เขาได้ใจเขานึกว่าเขาหนักกว่าเขาก็หนักจับกุมกันคนผู้หนึ่งก็นึกว่าเขาเกิน จึงคน
 ทั้งสองหนักจับกุมกันก็ต่างคนต่างตระครุบกันก็รัดเอาด้วยกันทั้ง
 สองคนในน้ำชั้นฐแผ่นดิน เมื่อเขาคกลงในน้ำหนักๆถูกไม้อันใหญ่แฉกต้อน
 ดงในน้ำนั้น และไต่หน้านั้นไล่คแต่แรกตงแผ่นดินแฉกคบหอนจะไปต้อนน้ำ
 นั้นได้สักคบบหนึ่งเลยและนานนเย็นนักษนา ครนว่าคกลงมาในน้ำนั้น
 บัดเดียวใจได้ คนเขาก็เบือยแหกออกไปสิ้น คังก่อนอาจมซึ่งคกลงในน้ำ
 นนคตายมตใจ แต่จิงกตายเปนคนเขาชนอกเต้าไล่ค เขาจิงมชนไป
 เกะกำแวงจักรวาพายนอกนอยู่คังก่อนเต้าแฉ แต่เขาตายเขาเปนอยู่
 คังกนหตายคบบหตายครนักษนาแฉ แต่เขาทนทุกขเวทนาอยู่ทนนชาหิง
 นานนคชวพุทธรนคคตปหนึ่งแฉ ฯ

ฝูงสัตว์อันเกิดในมหาอวิจันรกนนี้ ทนทุกขเวทนาคบบหิงนาคัน
 กตป ๓ จิงพันแฉ กตป ๓ นนชาหิงนานประมาณเท่าใดเต้า และจะ
 นนคด้วยมิตะเคือนได้มิตอาจนบได้เท่าเว้นไว้แต่ขุปรมาให้รู ๑ ว่ายังมี
 ภูเขอนนหนึ่งโดยสงได้ ไ้โยชน ๓ โดยรอบเขานนได้ ไ้ ๓ โยชนแฉ ถึง
 รือยบ้เขาผ่าทพย อนอนคังควันไฟมากวาคภูเขาคแฉคคบบ เมื่อใดภูเขา
 นนราบเพียงแผ่นดินจิงเรียกว่สนกตป ๓ แฉ ฯ

มีแต่มีผู้ โจทนาว่าคังนี้ ว่าคนอนนทได้กระทำบาปอนนเปนนัญจอนนคตริย
 กรรมแฉได้ไปคคในนรกอนนชอว่ามหาอวิจันรกนนี้ คังฤแฉจะนบคังน
 กตปคังคถ่าวนนเดย เพราะวากตปหนึ่งพันไปแฉว ๓ ส่วนแฉยังส่วน
 เดียวได้แฉไฟจกใหม่กตป ๑ ทานผู้เฉดยว่าอนนฝูงที่ไปคคในมหาอวิจ
 นรกคราบคคไปมิตถ่วงกตปคังคถ่าวนน มีแต่ไฟกตปมากคตบมีใหม่
 คนนรกนนได้เพอคังฤได้ ครนว่าไฟกตปใหม่มาเถิงมหาอวิจันรกนนแฉ

ว่ายังมีตมอันหนึ่งเปนมารก็พัดเอาตัวสัตว์อันอยู่ในอวิจ্ঞ์แ่ไปบมิถ้วนกัถปนั้น
 ก็พัดเอาสัตว์นั้นไปไว้มหาอวิจ্ঞ์นรก อันนี้ในจักรวาพอนอนไฟใหม่ไป
 บมิถถึงนัถตมพัดเอาเขาไปพถันนัถ มิจะอุปปมาตุจหนักตัว ๑ จับต้นไม้
 อันสูงแ่ละสูงเท่าใดก็ดี ครั้นว่านกนั้นบมิไปจากต้นไม้ั้นตราบโดยยังเห็น
 เจานกตกอยู่ทกกลางคินนั้นพร้อมกันบมิทรรู ว่าอนกอน อันถถนนั้นแ่ละมี ฉนั้นใด
 คนอนจากอวิจ্ঞ์อยู่ในจักรวาพอนไฟใหม่นั้น แ่ไปอยู่ในอวิจ্ঞ์อันอื่นใน
 จักรวาพอนอนไฟใหม่บมิถถึงนัถตุจกัถเจานก สัตว์คณนรกนั้นตราบได้
 บมิถ้วนกัถปตังกถ่าจมานันบมิพัน ๆ บาบอันใดแ่ละบาบแห่งพระเทวทัก
 อันได้ไปใหม่อยู่ในมหาอวิจ্ঞ์นรกนั้น โถถแ่เราอยู่ไปถถึงยมโลกย์ได้ ๓๕๐
 โยชน์ แ่ยมโลกย์ถไปถถึงอวิจ্ঞ์ได้ พันโยชน์ตมอันจรถได้ โยชน์ แ่ละ
 แผ่นดินอันเราอยู่นี้ โดยกว้างได้หมื่น โยชน์ โดยหนาได้ ๒๔,๐๐๐ โยชน์
 แ่ละน้ำอันทรงแผ่นดินไว้หนาได้ ๔๘๐,๐๐๐ โยชน์ ตมอันทรงน้ำแ่ละแผ่นดิน
 ไว้บมิให้จบบมิให้ ไหวโดยหนาได้ ๘๖๐,๐๐๐ โยชน์ ฝูงนรกทั้งหลายนั้น
 ย่อมอยู่ไถ่ไม่จกนัถที่เราอยู่นี้แ่ ๆ ถถ่าถถถึงฝูงสัตว์ อันเกิดในนรกภูมि
 อันเปนมกัถนัถ โดยตั้งเชปกถาเท่านั้นแ่ ๆ

วิจารณ์ภุม

แต่ตั้งตัวอันเกิดในศิริจณานภุมนั้น ดาวคาบเปนด้วยอันทชะโยนิ
ดาวคาบเปนด้วยชดามพชะโยนิ ดาวคาบเปนด้วยตั้งเสทชะโยนิ ดาว
คาบเปนด้วยอุปปาคิกโยนิ แต่ตั้งอันคงนชอศิริจณาน มีอาทิกคือว่าครุช
แต่นาคตั้งที่ข้างม้าวัวควายเนอถักทุกตั้ง เบ็ดและहांนไก่และนกกและตั้งตัว
ทงหลาย ฝูงนตั้งอันมี ๒ คณิต ๕ คณิตหลายคณิตที่ทยรยอมเดินไป
มาและชวามากองตงเบองค้ำ และฝูงคกนรทชอศิริจณาน อันว่าฝูง
ศิริจณานนนทยรยอมพถนด้วย ๓ ชื่อ หนึ่งชอกามตั้งญญา หนึ่งชออาหาร
ตั้งญญา หนึ่งชอมรณตั้งญญา ๑ อันชอว่ากามตั้งญญานัน เขาพถัน
ด้วยกามกิเดสแต่ ๑ อันชอว่าอาหารตั้งญญานัน เขาพถันด้วยอาหาร
นนหากมี ๑ อันชอว่ามรณตั้งญญา เขาพถันด้วยความตาย ก็
อายุสมแห่งเขาน้อย เขาชอนด้วยพถันตามนชอทุกเมื่อ ๑ อันว่าศิริจณาน
นแต่จะมีชรมตั้งญญานันหาบมิได้มากนักหาแต่ ๑ อันว่าชรมตั้งญญานัน
รู้จักบุญจักกรรม เลือกศิริจณานจะรู้จักบุญจักกรรมได้ ๑ อันว่าเป
ศิริจณานนบหอนจะเดียงคนด้วยค้ำและชาย และทำไว้ไถนาเดียงชอวิ
หาบมิได้ ๑ ดาวตั้งกินถ้ำเชอกเขากินใบเชอกเขากินใบไม้ ๑ มีดาวตั้ง
กินแต่เพื่อนฝูงตนเอง มีดาวตั้งกินอนบแรงหัดถักถานเขา เนออนบแรง
นกกถวเขาก็ถนไปเร้นที่ถนเขาได้ทนจึงกินตั้งนัน ฝูงศิริจณานนยอม
ชาศักอนุรุ พงมาเดียงคนรอดชอตัวคนเขา เมื่อเขาตายไปแต่เขาชอมไปเกิด
ในจตุรบายได้ เลือกแตนักจิงตั้งตัวจะได้เกิดเมืองฟ้าได้ ฝูงน

เดินไปมาย่อมทำอกตงคำตังนหมตั้งร้ายได้ ๑ ซึ่งว่าตังอันคั้น คือ
 ราชศัพท์ อันว่าราชศัพท์นหม ๕ ตัง (๑) หนึ่งชื่อคิณะตังหะ) ตังหนึ่งชื่อ
 กาดะตังหะ (ตังหนึ่งชื่อบั้นทระตังหะ) ตังหนึ่งชื่อไกรสรตังหะ ๑ อันว่า
 (คิณะตังหะ) นหมตหมตั้งบักนกเขาย่อมกินแต่หญ้าเป็นอาหาร กาดตังหะ
 นหมตังวุดำย่อมกินหญ้าเป็นอาหาร บั้นทระตังหะนหมคนเหต็องตังไบ
 ย่อมกินเนื้อเป็นอาหาร ไกรสรตังหะนหมผีปากแดงปลายคันทง ๕ นหมแดง
 ตังท่านเขาน้ำครั่งตตายด้วยน้ำชาตหรือคันทา ทังปากทงทองแดงตังนหม
 โตด เป็นแนวแดงแต่หัวตตอกรอบบนตังอ้อมตงในค่างซาบ ตอตตัง
 ตังตังรต เออนนงามตังท่านตังตังค่าง คนราชศัพท์นหมตังรอยอันอัน
 ตังนหม งามตังท่านเขาผ้าแดงอันมีค่าได้แต่นตังตังทองแดงเขามาพาดเหนือ
 คนไกรสรตังหะนหม ในคัวไกรสรตังหะนหมทชากก็ชาวงามนคตังหอยตังช
 อ้งงามท่านผินใหม่ นหมเมื่อไกรสรตังหะนหมออกจากคุดาทองกคตังเงินกค
 คุดาทองกคตังอันเป็นที่อยู่แห่งไกรสรตังหะนหม คนจึงไปยืนอยู่เหนือแผ่นตังดา
 เหต็องอันเรื่องงามตังทอง ตังตัง ๒ ตังตังตังเหยียบเพียงกันแตะเหยียบตัง
 ตังหน้าจิงชคชนตังนหม และเหยียบตังตังคณเบองหน้าจิงฟูตังตังตัง
 ตัง
 ตัง
 คนตัง
 นหมเดินไปเดินมาครันคุดตังนงามนค ตังตังตังตังตังตังตังตังตังตังตัง
 กาดตังเมตเตอนคบบนนแต เมื่อเดินบายไปบายมาตังนหมกรองคุดวยตังตังอัน
 ตัง ๓-คาง และตังตังนหมไปไกลได้ ๓ โยชนตัง แต่บ้นคามีตังตัง ๒ ตัง
 ๕ ตังอยู่แห่งใด ๆ กคตัง และตังตังตังตังตังตังตังตังตังตังตังตังตังตัง
 (=) ในวงตังนหมบ้นตังตังตังตัง ๓ จังเพิ่มให้คียบ

๓๒๕
 ๓๒๖
 ๓๒๗
 ๓๒๘
 ๓๒๙
 ๓๓๐
 ๓๓๑
 ๓๓๒
 ๓๓๓
 ๓๓๔
 ๓๓๕
 ๓๓๖
 ๓๓๗
 ๓๓๘
 ๓๓๙
 ๓๔๐
 ๓๔๑
 ๓๔๒
 ๓๔๓
 ๓๔๔
 ๓๔๕
 ๓๔๖
 ๓๔๗
 ๓๔๘
 ๓๔๙
 ๓๕๐
 ๓๕๑
 ๓๕๒
 ๓๕๓
 ๓๕๔
 ๓๕๕
 ๓๕๖
 ๓๕๗
 ๓๕๘
 ๓๕๙
 ๓๖๐
 ๓๖๑
 ๓๖๒
 ๓๖๓
 ๓๖๔
 ๓๖๕
 ๓๖๖
 ๓๖๗
 ๓๖๘
 ๓๖๙
 ๓๗๐
 ๓๗๑
 ๓๗๒
 ๓๗๓
 ๓๗๔
 ๓๗๕
 ๓๗๖
 ๓๗๗
 ๓๗๘
 ๓๗๙
 ๓๘๐
 ๓๘๑
 ๓๘๒
 ๓๘๓
 ๓๘๔
 ๓๘๕
 ๓๘๖
 ๓๘๗
 ๓๘๘
 ๓๘๙
 ๓๙๐
 ๓๙๑
 ๓๙๒
 ๓๙๓
 ๓๙๔
 ๓๙๕
 ๓๙๖
 ๓๙๗
 ๓๙๘
 ๓๙๙
 ๔๐๐

อุโบสถหักถ้ำกุด ตั้งหนึ่งซ้อฉัททันตกุด ผุ้งข้างนั้นไต่ดเทียบรย้อมอยู่ใน
 กุหาทองและใหญ่งามนักหนา แดงแดงรอบไต่ด แคศรัจฉานอันหาค้น
 บมีไต่ปลาใหญ่ ๆ ๗ ตัว ๆ หนึ่งซ้อศรินยาวไต่ ๗๕ โยชน์ ตัวหนึ่งซ้อ
 ศิมึงกุดหนียวไต่ ๒๕๐ โยชน์ ตัว ๑ ซ้อศิมึงกุดยาวไต่ ๕๐ โยชน์ ตัวหนึ่ง
 ซ้ออานนท์ ตัวหนึ่งซ้อนรย ตัวหนึ่งซ้ออชนาโรหน ตัวหนึ่งซ้อมหาติ และ
 ปลา ๔ ตัวน้อยมยาวและตัวละ ๑,๐๐๐ โยชน์ ผิเมื่อปลาตัวซ้อศิมึงกุด
 ฉนวนยาวไต่ ๕,๐๐๐ โยชน์และคิงปักช้ายกัถคิงปักชวากัถ และคิงปลาหางกัถ
 คิงหัวกัถ ณะน้ำในสระมุทรนหนักตะเทอนคัฟองคิงหม้อแกงเค็ดโกลไต่ ๔๐๐
 โยชน์ ผิมันคิงปักทงตองข้างและแกวงหางแกวงหัววัดแวงคินาเตนหนานน
 ตะเทอนคินคัฟองโกลไต่ ๗๐๐ โยชน์ ถางคาบคัฟองโกลไต่ ๘๐๐ โยชน์
 แรงปลาตัวอ้นซ้อศิมึงกุดนหมกาดงตั้งถ้วนแต ๆ และปลา ๔ ตัวน
 ยิงใหญ่กว่านยงหมกาดงนักแต ๆ ผุ้งศรัจฉานตั้งครุชราชตั้งเมื่อเปนคัจฉ
 ศรัจฉานทงหลายแต เครื่องเขากินเขาอยู่นนตั้งเทพยดาในต้วรคไต่
 และมิเคชะตระบะศักตามภาพุหัทกรุ นิมิตรตั้งเทพยดาในต้วรคไต่ คัง
 นนเรียกเขาซ้อเทพโยนิแต ๆ และคินเขาพระศุเมรุราชนหมตระใหญ่ฉ
 หนึ่งไต่ ซ้อว่าฉิมพลีตระโดยกว้างไต่ ๕๐๐ โยชน์ รอบนั้นเทียบรย้อมบ้ำ
 ไม้จิวเปรอบ ปลาไม้จิวนนตุงเพียงกัน คังตั้งปลุกและเห็นเขี้ยว
 งามและพิงพอใจนักหนาแต มิงวใหญ่คั้นหนึ่งโดยธรรมดาใหญ่เท่าไม้
 ชมพูทวีปเรานแต คินจิวนนใหญ่ผุ้งจิวนนเปหนารอบ ผุ้งตระนั้น ๆ
 เปนทออยู่ แก่ผุ้งครุชทงหลายน และต้วอ้นหมักและจะเส่มอด้วยครุช
 หาบมิไต่เลย ครุชราชตัวเปนพระญาแก่ครุชทงหลายน มีคินนใหญ่
 ไต่ ๕๐ โยชน์ ขนปักช้ายกัถขนปักชวากัถหางกัถคอกคัย้อมยาว ๕๐ โยชน์

ปากนั้นยาวได้ ๘ โยชน์แตะคืนทั้งต่อยาวได้ ๑๒ โยชน์แต่ ผิดเมื่อ
 ครุฑนั้นกางปีกไปด่วงกลางทางเต็มทีไปได้ ๘๐ โยชน์ ผิดเมื่อครุฑนั้น
 อ้าปีกออกให้เต็มทีได้ ได้ ๘๐ โยชน์ คนครุฑนั้นมันใหญ่ตั้งนั้นเร็วแรง
 นกหน้าแต่ ผิดเมื่อจะเฉี่ยวเขาภาคในกลางมหาสมุทรน้ำสมุทรนั้นแตก
 ออกทั้งรอบนั้นทุกแห่งได้แต่ ๓๐๐ โยชน์ มันจึงเขาได้บริดเขาทางภาค
 นั้นพาบินไปกลางทางเขาหัวภาคหย่อนลงมา เบื้องต่ำจึงพาไปยังที่อยู่แต่ก็ กิน
 เมื่อครุฑราชเขานาคกินตั้งนั้น เขาแต่ภาคอื่นเท่าคนแต่น้อยกว่าคนตั้งนั้น
 บมิได้เอากินได้แต่ใหญ่กว่าคนนั้นก็เอากินบมิได้แต่ ๑ ครุฑราชอื่นเป็น
 ชตามพฤษโยนิและอันทระโยนิได้ได้ อันจะเขานาคอันตั้งเศทระโยนิแต่อุปปา
 ดิกโยนิหนักกว่าคนตั้งนั้นบมิได้ ผึ้งครุฑก็ดีเที่ยวยอมเป็นในโยนิ ๔ อันแต่ ๑
 เมื่อไฟไหม้กตปแล้วแต่ตั้งแผ่นดินใหม่ บมิได้ตั้งทุกแห่งบมิเป็นโดยธรรมดา
 แต่ก่อนมีที่เปล่า ยังมีดาวแห่งเปล่าโดยกว้างโดยสูงได้แต่ ๓๐๐ โยชน์
 ก็ยังมี ดาวแห่งโดยกว้างโดยสูงได้แต่ ๕๐๐ โยชน์ก็มี ดาวคาบดาวแห่ง
 โดยกว้างโดยสูงได้ ๘๐๐ โยชน์ก็มี แต่ที่นั้นกตายเป็นแผ่นดินเสมอกัน
 ทุกแห่ง เต็มชาวงามตั้งแผ่นดินยวงมีหญ้าแพรกเขียวมันเหมือนตามกัน
 โดยสูง ๔ นิ้วมือเขี้ยวงาม ๓ นิ้วมือตั้งแผ่นดินแก้วไพฑูรย์นั้นแต่ ๑ ทุ่ง
 เรืองทิวแผ่นดินเหมือนดังนั้นทุกแห่ง และมีสัตว์หลายอันเที่ยวยอมคาช
 ไปด้วยดอกบัว ๕ ตั้งแต่ตุ้งามนักรหน้า มีฝูงต้นไม้ทั้งหลายเป็นต้นเป็นตา
 งามแต่มิได้เป็นดวงเป็นแดง แต่เป็นตุ้งเป็นดอกตุ้งการงามนักรหน้าแต่มิ
 เรือกเขาเถาว์ดังตั้งเป็นดอกแดง ดาวตั้งเป็นดอกขาวดาวตั้งเป็นดอก
 เหลืองตุ้งเรืองงามแต่ที่นั้นทุกแห่งดังท่านแต่งไว้ แต่แห่งนั้นเรียกชื่อ
 ว่านาคพิภพแต่เป็นที่อยู่แก่ฝูงนาคทั้งหลายแต่ แต่ มีปราสาทแก้ว แต่มิ

ปราสาทเงินแถมปราสาททองงามนักหนา แด่มัทธอนเป่าอยู่หน้าต่างแห่งหา
 ดั่งอันจะอยู่บมิได้ หากเป็นที่กตวงอยู่เป่าอยู่ได้ ในใต้เขาพระทิมพานต์
 กว้างได้ ๕๐๐ โยชน์เป็นเมืองแห่งนาคราชจำพวก ๓ อยู่แห่งนั้น แด่มัทธอน ๗
 ประการเป็นแผ่นดินงามตั้งไตรตรึงษ์อันเป็นที่อยู่แห่งพระอินทร์เจ้านั้น แด่ม
 ษะใหญ่ ๆ นั้นหลายอันอยู่ทุกแห่ง แดเป็นที่อยู่แห่งฝูงนาคแต่ไปเล่นทุกคาไป
 แด่น้ำนั้นใสงามบมิขระไชรบ คุจแผ่นแก้วอันใหญ่และทำนขัตหลายครา
 แด่มัทธอนราบนักหนา ที่นาคแรงอาบแรงเล่นนั้นมฝูงปลาใหญ่ไหลไปขบ
 ปลาเด็กแฝงจอกดอกบัว ๕ ตั้งบานอยู่คู่ประการทุกแห่ง ดอกบัวหวดดวงดวง
 ใหญ่เท่ากงเกวียน ผีเมื่อน้ำสะเทือนไหวไปมาดูงามนักหนาดังแต่รังแต่ังไว้
 นั้นแด ๆ นาคจำพวกหนึ่งในสมุทรธาแต่เมื่อใดฝูงนาคตัวเมียแถมมีครรภ์แก่
 แดเขาคำนี้ในใจเขาว่าฉันผเฒ่าออกอุกในกตางสมุทรนี้ ๆ ที่ฟองนักหนา
 แดออกทงนภาที่ฟองด้วยดมบั๊กครุชไล่ด ฝูงตัวมีครรภ์อันแก่นนั้นเขาก็
 ดำน้ำลงไปออกจากแม่น้ำใหญ่ ๕ อัน อันชื่อว่า คงคา ยมนา อจิรวดี
 ธรภู มหิ มหานทีอันใหญ่ไปสู่มหาสมุทรใหญ่นั้น จึงดำน้ำนั้นขึ้นไปถึง
 บ้ำใหญ่อันชื่อพระทิมพานต์นั้นมถาคูหาคำ หมู่ครุชไปบมิถึงจึงคัดอด
 ถูกไว้ ในที่แห่งนั้นแดอยู่เดียงคูดุกในที่นั้น คอเมื่อถูกคณนกด้าแด
 จึงพาไปยังน้ำฤกเพียงหน้าแคง แดสอนให้หว่ายน้าแรงหว่ายวันแรงพาไป
 ถึงที่น้ำฤกแต่น้อยถ้วน ๒ ครนว่าเห็นถูกคณนใหญ่แตรู้ หว่ายค้แด
 จึงพาถูกนหนหว่ายแม่น้ำใหญ่ตามไปตามมา ผีว่าถูกนหนคตามพด้นแด่นาค
 นนจึงนฤมิตรให้ฝนนคกหนัก แดจะให้บ้านนหนองเต็มบ้ำพระทิมพานต์ คำ
 น้ำสมุทรแด้ว จึงนฤมิตรปราสาททองคำอันประดับนี้ด้วยแก้วดัดคพิช
 รัตนอันรุ่งเรืองงามนักหนาแด ในปราสาทนั้นมเครื่องประดับนี้แด.ครื่อง

บริโภคนกเครื่องกินเครื่องอยู่นั้น เทียรยอมเป็นทพย์ทุกประการตั้งวิมาน
 เทพยดาในสวรรค์คนแถม ๆ นาคนั้นจึงเอาถูกคนชนช้อยับปราสาทนั้นแถม
 แถมจึงเอาปราสาทนั้นดอยต้องนำลงมาถึงมหาสมุทรที่ตกได้ ๓,๐๐๐ วา
 จึงพาเอาปราสาทแถมถูกคนนั้นนำลงไปอยู่สมุทรนั้นแถม ๆ นาคนั้นยังมีของ
 สิ่ง ๆ หนึ่งชื่อ ถดชะ สิ่งหนึ่งชื่อ ชดชะ ๆ นาคอันชื่อถดชะนั้นนฤมิตรคน
 ได้แค่บหนักได้ แดในน้ำนั้นนฤมิตรมีได้ ๆ นาคอันชื่อชดชะนั้นนฤมิตร
 คนได้แค่ในน้ำ แดบหนักได้คนนฤมิตรมีได้ ที่เขาเกิดที่เขาตายก็คิด
 เขาอนกคิดเขาตมามากมด้วยกนหนักคิดเขาออกกราบเขาคิด แดในสถาน
 หนึ่งแถมเขาอยู่แห่งใดแห่งหนึ่งก็คิด เขาบมีอาจนฤมิตรคนเขาให้เป็นอันอื่น
 ได้ห้ามมิได้ มิแถมเขาไปสถานแห่งอื่นได้เขาจึงนฤมิตรคนเขาให้เป็นอันอื่น
 ไปแถม แม้ว่าเขาจะนฤมิตรคนเขาให้งามดังเทพยดาก็ได้แถม มิหากตัว
 เมียมจะนฤมิตรคนให้งามดังนางเทพยดาอัม্বরก็ได้แถม ๆ มิเมื่อนาคนั้นจะ
 ไปดำหากินแถมเปดิ่งใดอันหาเหยือกินได้ง่ายนั้นได้ เขาก็ยอมนฤมิตรคน
 เขาเปดิ่งนั้นแถม แดแล้วเขาจึงเที่ยวชนมาดำหากินในแผ่นดินนั้น ดาวคาบ
 เขาเปนงูไซ ดาวคาบเขาเปนงูกระด่า ดาวคาบเขาเปนงูเห่า ดาวคาบเขา
 เปนงูเขี้ยว ดาวคาบเขาเปนงูอื่น ดาวคาบเขาเปนสัตว์อื่น แดเขาดำหา
 กินแถมเหตุว่าเขาหนีชาติศิริจรรย์มณี แดแผ่นดินอันเราอยู่นั้นลงไปถึงนาค
 พิภพอันชื่อว่าศิริจรรย์มณีนั้นโดยลึกได้ โยชน์ ๓ แด มิจะนับด้วยวา
 ได้ ๘,๐๐๐ วาแถม ๆ แดศิริจรรย์มณีคือราชหงษ์อันอยู่ในเขาศิขณภฏแถมอยู่ใน
 คูหากากัด อันอยู่ในปราสาทหงษ์ตายด้วยฝูงนกก็คิด อยู่ด้วยหมู่สัตว์
 ในป่าพระหิมพานคนหนักคิด ก็มีอยู่เป็นอันมากนักหนาแถม แดอยู่ในบ้าน
 ในเมืองได้ คือว่าเป็ดแถมไก่อันคนเลี้ยงกันดงนกกมี แดอย่างว่านกว่า

เปตภูมิ

สัตว์อันเกิดในเปตภูมิก็เอาโยนทั้ง ๕ นั้นทุกอันแต่ ฝูงเปตอัน
 มืดงน้อยอยู่รอบเมืองราชคฤหนครนั้น ภายนอกเมืองราชคฤหนครนั้น
 บ้านเมือง ฝูงเปตอยู่แห่งนั้นเรียกชื่อว่าเปตยมโลกย์แต่ อันว่าเปต
 ชื่อว่ายมโลกย์นั้น แต่มีฝูงเปตอยู่มากนักหนาแต่ เปตดาวจำพวก
 อยู่ในกตางสมุทร เปตดาวจำพวกอยู่เหนือเขา เปตดาวจำพวกอยู่กลาง
 เขา แต่เปต ๓ จำพวกนี้ จำพวก ๓ ชื่อตรีहेतुปฏิสนธิ จำพวก ๓ นั้นก็
 มีปราสาทแก้วแต่มีกำแพงแก้วล้อมรอบ มีคู่อ้อมรอบดงามนักหนาแต่ ๑
 เปตจำพวก ๓ มีช้างมาช่าคนมียวยานคานหามทอง ซึ่งเที่ยวไปโดยอากาศ
 แม่นชื่อว่าเปตฝูงนั้นแม่นจะเป็นคัมภีร์ก็เกิดเท่าใด ๆ ก็ดี บรมิคุจเทวดาใน
 สวรรค์แต่ ฝูงเปตดาวหมู่เป็นตั้งนั้นก็นานนักหนาแต่ ฝูงเปตดาวจำพวก
 เมื่อเดือนแรมเป็นเปตเมื่อเดือนขึ้นเป็นเทพยดา ฝูงเปตดาวจำพวกเมื่อ
 เดือนขึ้นเป็นเปตเมื่อเดือนแรมเป็นเทพยดา ฝูงเปตดาวจำพวกเมื่อเดือน
 ขึ้นเป็นเปตเดือนแรมเป็นเทพยดา ฝูงเปตดาวจำพวกเป็นเปตนานนัก
 รอดชั่วพุทธันดรกัปโสด เปตดาวจำพวกที่เป็นเปตตรีहेतुปฏิสนธิ
 ก็รู้พระจุฑารายัสัจจรม เปตดาวจำพวกไปอยู่แสงคันไม้ใหญ่ เปต
 ดาวจำพวกอยู่แทบที่ราบ แต่ยอมกินอันร้ายเป็นอาหารเลี้ยงตนเขา เปต
 ดาวจำพวกมีปราสาทที่พยอมเครื่องกินนยอมเป็นทิพย์ดังเทพยดา ฝูงผีเสื้อ
 ดาวจำพวกอยู่ในคันไม้แต่ยอมกินเข้าเป็นอาหาร ฝูงผีเสื้อเป็นตรีहेतु
 ปฏิสนธิก็รู้พระจุฑารายัสัจจรม ๑ แต่ฝูงผีทั้งหลายอยู่ในแผ่นดินอัน

ชื่อมีด่าจชอนคนอยู่ แม้ว่าเขาอยู่ดัดตนไม่รักไม่น้อยหนึ่งก็ดี คนทั้ง
 หตายบมิเห็นตัวเขาเลย ๆ ฝูงเปรตแต่ฝูงผู้เดือดทั้งหตาย เมื่อจะตายเขา
 กตายเปนมตตะนอยท่า งามคาบเป็นตะเข็บแดงแมลงบ้องแมลงเม่า งามคาบ
 เป็นคักแตนเป็นหนอน งามคาบเป็นเนื้อแดงกแต่กน้อยดังฝูงนกจับนกจาบ
 นัน งามคาบกตายเปนนื้อเกอน นิดว่าเขาตายได้เนื้อเขากตายเปนดังนั้น
 ทุกเมื่อแต่ ๆ เปรตงามจำพวกยีนได้ ๓๐๐ ปี งามจำพวกยีนได้ ๓,๐๐๐ ปี
 งามจำพวกยีนชั่วพุทธันตรกัตป ๆ แม้ว่าเขาเมตต์ ๓ กัต น้ำหยาด ๓ กัต
 แดจะได้เข้าไปในปากในคอเขานันหามมิได้เลย ๆ เปรตงามจำพวกตัวเขา
 ใหญ่ปากเขาน้อยเท่ารูเข็มหนกมิ ๆ เปรตงามจำพวกผอมนักหนาเพื่ออาหาร
 จะกินมิได้ แม้ว่าจะขอคเขาเนื้อน้อย ๓ กัต เตือดหยด ๓ กัตบมิได้เลย
 เท่าว่า มีแต่ กระตูก แดหนึ่งพอก กระตูก ภายนอก อยู่ใต้ หนึ่งทอง นัน เขียวคิต
 กระตูกตั้งหลังแดคานหนักแดะกตวงตั้งตั้งควกัดเสีย ผมเขานันยุงรู่ร่าย
 ลงมาปกปากเขา มาครว่าร่ายน้อย ๓ กัต แดจะมีปกกายเขานัน
 ก็หามมิได้เลยเตียรยอมเป็ดออยยช้วน ตัวเขานันเหม็นดำบพังกตยัด
 นักหนาแด เขานันเตียรยอมเตือดเนตร้อนใจเขาแดเขาร้องไห้รอนครางอยู่
 ทุกเมื่อแต่ เพราะว่าเขาหยากอาหารนักหนาแด ฝูงเปรตทั้งหตายนัน
 เขายังหาแรงบมิได้ เขาย่อมนอนหงายอยู่ใต้ เมื่อแต่ฝูงนันเขานอนอยู่
 แดหูเขานันได้ ยินประคุดเสียงคนร้องเรียกเขาว่า สู้ทั้งหตายเอียงมากิน
 เขากินหน้า แดฝูงเปรตทั้งหตายนันเขาได้ ยินเสียงดังนันเขาก็ได้ใจเขาว่า
 มีเขามิน่า จึงเขาจะลุกไปหากินได้ก็ยงหาแรงบมิได้ เขาจะชวนกันลุก
 ขนต่างคนต่างก็ล้มไปล้มมา แดบางคนล้มชวบ้าง บางคนล้มหงาย แต่เขา
 ทนทุกชอยุนันนหนตายคาบนักแด แต่เขาดัมพัดกันหกไปหกมาแต่ค้อยลุก

ไปตั้งนั้น แดเขาได้ยืนตั้งนั้นแดเขามีใช้ว่าแต่คาบเคี้ยวได้ ได้ยืนอยู่ทั้งพื้น
 นั้นแด ผิดแฉว่าเขาอยู่เมื่อใดหูเขานนเทียบยอมได้ ยืนตั้งนั้นทุกเมื่อ ครั้นว่า
 เขาถูกขืนได้เขาเอามือทั้งสองพาดเหนือหัวแล้วแต่นชนชมคี่ใจ ไปสู่ที่เตียง
 เรียกนั้นเร่งไปเร่งแหหาที่แห่งใดแดจกมีเข้าแดน้ำได้ก็หาบมิได้ เขาจึงรำ
 ร้องให้ทวยเตียงแรงแล้วเขาเปนทุกชนกหนา เขาก็ดมนอนอยู่เหนือแผ่นดิน
 นั้นแด เปรดทงหลายเมื่อเขาถ่นไปตั้งนั้นไกลนกหนาแด เปรดเหต่าน
 ได้เมื่อเปนคนอยู่นั้นมักฤษยาทำน เห็นท่านมีตุมได้เห็นท่านยากไว้คุดคน
 เห็นท่านมีทรพยต้นจะใคร่ได้ ทรพยต้นท่านยอมริกระทำกต ที่จะเอาดินท่านนั้น
 มาเปนดินคนแดตระหนิมได้ ให้ท่าน ครั้นว่าเห็นเขาจะให้ท่านคนยอมห้าม
 ปรามมิให้เขาให้ท่านได้แฉ ฉ้อเอาทรพยต้นส่งขมาไว้เปนประโยชน์แก่คน
 คนจำพวกนั้นแดตายไปเกิดเปนเปรดอยู่ทรายนกดตั้งนั้นทุกคนแฉ ๆ แดเปรด
 จำพวก ๓ มีตัวดังมหาพรหมแดงามดังทอง แดปากนั้นดังปากหมูแฉอด
 หยากนกหนาหาอันจะกินบมิได้ดังตั้งตั้งอัน เขาหนมคณงามดังทองนนเพื่อ
 ดังฤๅตั้ง เมื่อก่อนเขาได้บวชเปนชัจจาคีตบริสุทธิ ๆ อันว่ามีปากดังปาก
 หมูนนเพราะว่าเขาได้ประมาท แดะกล่าวชวัญครุบาอาจารย์แดเจ้ากุดงษ์
 ผู้มีศีล ๆ เปรดจำพวก ๓ ตัวงามดังทองแดปากนั้นเหมือนนกหนาหนอน
 ออกเต็มปาก แดหนอนนั้นยอมบ่อนกินปากเขาเจาะกินหน้าตาเขา ๆ มีตัว
 งามดังทองนนเพราะเขาได้รักษาศีลเมื่อก่อนแฉ ปากเขาเหมือนเปนหนอน
 ออกบ่อนกินปากเขานน เพราะว่าเขาได้คเคียนยุงส่งขเจ้าให้ผิดกัน ๆ
 เปรดฝูงผู้หญิงจำพวก ๓ เทียบยอมเปิดอยอยู่ แดมีคณอันเหมือนนกหนา
 ทิวสารพางค์ แดมีแมลงวันคอมอยู่เจาะกินคนเขามากนกแฉ คนเขานน
 ผอมนกหนาหาเนอบมิได้เตยตั้งกหยาดเท่าว่ามีแต่เอ็นแฉหนึ่งพอกกระดูกอยู่ได้

เปรตเหล่านี้ขอชยาคหนักหนาหาตั้งอันจะกินบมิได้โดยสักชยาค แดมือเขาจะ
 คดอดตูกแดตูกเขานันได้แดเจ็ด ๆ คน เขาหากกินเนื้อตูกเขานันเองเขาก็บมิ
 อิมไศค เมื่อเขาคดอดตูกเขาได้แดเจ็ดคนไศคเขาหากกินตูกเขาเองก็บมิ
 อิมไศค ๆ แดหากินเนื้อตูกเขานันเพราะเขาชยาคหนักเขาชยาคบมิได้แด
 เปรตฝูงนี้เมื่อเขาเป็นคนอยู่นัน เขาให้ยาแก่ผู้หญิงอันมีทองนิกนแดให้ตูก
 เขาคกจากครรรกแด้ว ๆ เขาทนต์บถว่าฉนนัน ฉิวากูให้ยาคนกินแดให้ตูกคน
 ตกได้แดให้กูเป็นคนมีเนื้อตัวอันเหม็น แดมีแมตงวันอยู่เจาะคอมกุกินทุก
 เมื่อแดให้ตูกคดอดตูกเมื่อเช้า ๗ คนทุกวัน แดให้ตูกกินเนื้อตูกเองทุกวัน
 จงอย่ารู้ตั้งสักคาบเดย ด้วยบาปกรรมอันเขาได้ ให้ยาแก่ผู้หญิงอันมี
 ครรรกนิกนแดให้ตูกเขาคกจากครรรกแด้ว ๆ เขาได้ตั้งบถดงนันเขาก็อยู่
 เป็ด้อย แดมีแมตงวันคอมคนเขา ๆ ผอมทาเนื้อบมิได้ แดยอมฉกเนื้อ
 ตูกคนกินเองทุกวันเส่มอวันแด ๑๔ คนเพอดงนันแด ๆ เปรตฝูงหญิงจำพวก
 นย้อมอยู่เป็ด้อยบมิงามสักแห่งเทียรยอมชยาคเผ็ดหนักหนาแด ครนว่าเขา
 เห็นเขาแดนำมาชงหน้าเขา ครนเขาหีบเอามากินได้เขาแดนำมาหนักกตาย
 เปนก้อนอาจมนเปนเดือตเปนหนองไป ๆ ครนเขาเห็นผ้ามาชงหน้าเขา
 ครนเขาเอาผ้ามาห่มได้ ผ้าหนักกตายเปนแผ่นเหล็กแดงใหม่ทงตัวเขา
 ทุกแห่งแด เปรตฝูงนี้เมื่อเขาอยู่เป็นคนได้ ฉิวเขานันให้เขานาผ้าผอน
 เปนทานแก่ตั้งมัดเขาตั้งเคียดคำทอผวนด้วยถ้อยคำว่าฉนนัน อันมิ่งทำบุญ
 ให้ทานเขานาผ้าผอนทงนแกชนน จงกตายเปนตามกอาจมนเปนเดือต
 เปนหนองให้มิ่งกินจงทุกคำเกิด แดผ้าผอนนันจงกตายเปนเหล็กแดงใหม่
 มิ่งจงทุกแห่งเกิด ด้วยบาปกรรมอันตนได้คำผวนแข่งผวนเขาดงนัน เหตุเขา
 ได้กระทำแดได้เปนเปรตเพอดงนันแด ๆ เปรตจำพวก ๑ มีคนใหญ่ตุง

เพียงดำดาด แดงมณนพหยาบนัก แดงค้วนน เหม่น นกหนานา ที่จะด้อมมิได้สัก
 แห่งเขานนอดหยากเผ็ดเร้จโรนุกหมา แม่นว่าเข้าเมดัด ๓ กัด น้าหยาด ๓
 กัด ก็มีโตเข้าทองเดยตักน้อยแด เปรดฝูงนี้เมือก้าเนตเกิดก่อน เขา
 ครอบหนักแด เขามิมักกระทำบุญให้ท่านเดย เขาเห็นท่านกระทำบุญ
 ให้ท่านได้มันย้อมห้ามปรามเดยมิให้ท่านทำบุญให้ท่านได้ ด้วยบาปกรรม
 อันตนครอบหนักแดมิมักกระทำบุญให้ท่านดังนั้น เขาได้ ไปเปนเปรดแอดหยาก
 นกหมา อาหารจะกินได้ก็ห้ามมิได้สักอันนั้น เพราะบาปแถกรรมเขา
 อันได้กระทำมิตนั้นแด ๆ เปรดจำพวก ๓ ได้เขาเทยรย้อมเอาตองมือกอบ
 เอาเข้าตบอันตูกเปนไฟนั้นมาได้บนหัวตนเองอยู่ทุกเมื่อได้ เปรดจำพวก
 เมือก้าเนตเขากระทำก่อนนั้น เขาเอาเข้าตบปนด้วยเข้าดัดแล้วเอาไปตวง
 ชายแก่ท่าน ๆ แดด้วยบาปกรรมเขาดังนี้ เขาจึงเอามือเขากอบเอาเข้า
 ตบเปนไฟนั้นมาได้เหนือหัวเองไว้ตูกเปนไฟใหม่หัวเขาอยู่ทุกเมื่อ เพราะ
 บาปกรรมเขาได้กระทำเขาจึงทนทุก ๆ เมื่อดังนี้แด ๆ เปรดจำพวก ๓
 เขาย้อมเอาค้อนเหล็กอันแดงคหัวเขาเองอยู่ทุกเมื่อบมิวายได้ แดเปรด
 จำพวกนี้เมือก้าเนตเขาแต่ก่อนได้เขาได้ คหัวพ่อแม่แห่งเขาด้วยมือกัด ด้วย
 ไมกัด ด้วยเขอกกัด ด้วยบาปกรรมเขาอันได้คหัวพ่อแม่เขานั้นเขาก็เอา
 ค้อนเหล็กแดงคหัวเขาเองอยู่ทุกเมื่อเพื่อบาปกรรมเขาทำเองนั้นแด ๆ แด
 เปรดจำพวก ๓ นนอดหยากนุกหมาแดเห็นเขาน้าเปนอันหวานอันนั้นแดมรคนัก
 เปรดนั้นจึงเอามากิน ครนว่ากินเข้าไปนั้น ๆ ก็กลายเปนตามกอาจมเปนหน้า
 เปนหนอนเหม่นนกับมิวายตักคาบด้วยบาปเขาเองแต่ก่อนโพ้น เขาเห็นท่าน
 มาขอทานเข้าแก่เขาแดเข้าเขามิอยู่ได้แดเขาพรางเสี่ยวว่าเข้าข่าหามิได้ ผู้น
 ก็เร่งขอข่าเด้า เขานนมให้จึงสบถว่าดังนี้ มิแต่ความเข้าแถกพรางว่า

หามิได้ได้ แดขอให้ภูทินตามกออาจมอันระคนด้วยหน้าแดหนอนอันเหม็น
 นึกหนานันเกิด ด้วยบาปกรรมเขอนันได้สบถแดพรางทำนว่าหามมิได้นัน
 ครนว่าตายไปเปนเปรตอยู่เขากัถนทุกข กินแต่ตามก อาจมอันระคนด้วย หน้า
 แดหนอน เหม็นนุกหนา อยู่ตงนทุกเมื่อ เพือบาบ แห่งเขาได้พราง แดทนต์บถ
 นันแด ๆ แดเปรตฝูงหญิงจำพวก ๓ เถ่า เทียรยอมมีเต็มมืออันใหญ่ยาว
 แดคมคังมตกรคนนยอมชูดเอาเนื้อแดหนึ่งของตนกินเองทุกเมื่อแด เปรต
 ฝูงนเมื่อชาติก่อน โพนเขาได้ตักเนื้ออันเปนส่วนของผู อนนนมากิน ครนว่า
 ทำนเจ้าของตามกนได้คนมิรับ ๆ แต่ว่าหามมิได้ตักของทำนมันจึงสบถว่าฉน
 ฉิดว่าหามาได้ตักของทำนกินจริงได้ ขอให้ภูเอาเต็มมือชูดเนื้อแดหนึ่งภูทิน
 เกิด ครนว่าตายไปเปนเปรตอยู่กัเอาเต็มมือชูดเนื้อคนหนึ่งคนกินเองอยู่
 ทุกเมื่อ เพือบาบคนตักของทำนแดสบถให้ทำนเชอคนนันแด ๆ ยังมีเปรต
 จำพวก ๓ เมื่อกถางวันได้ เขายังเขาค้เขาค่าเข่าเขาแทงคน แดมีหมา
 ใหญ่เท่าช้างสาร มันได้ขบไล่กั กินเนื้อเขา ๆ ถ้าบากทนทุกขเวทนา นุกหนา
 อยู่ฉนทุกเมื่อ ๆ กถางคินได้เขาได้เปนเทพยดา แดมีนางฟ้าเฝ้าจำเรอญ
 แดได้เสวยส้มบัตอันเปนทิพยดังเทพยดาแด เขาเปนคังนทุกวารทุกเดือน
 ทรามเท่าต้นบาปกรรมเขานัน อนันว่าเปรตฝูงนี้ได้เมื่อก่อนเปนพราน เมื่อ
 กถางวันเขาเข่ามาดำเนื้อเมื่อกถางคินได้เขาจำคึด ด้วยบาปกรรมเขอนัน
 ได้ฆ่าเนื้อเมื่อกถางวันนนแดจึงทำนได้ฆ่าได้คไตพุงได้แทง แดจึงมีหมาเท่า
 ช้างสารไล่ขบกินเนื้อเขาคังน เพราะว่าเปรตฝูงนี้ทำบาปกถางวันได้ จึงได้
 ทนทุกขกถางวันเพอคังนนันแด ๆ แดด้วยผลบุญอันเขาได้จำเรอญคึดเมื่อ
 กถางคินนเขาจึงได้เปนเทพยดา แดมีนางฟ้าเฝ้าจำเรอญเสวยส้มบัตอัน
 เปนทิพยเมื่อกถางคินนทุกคินได้ ได้ด้วยกุศลผลบุญอันเขาได้จำคึด

นพแถม ๑ แถมเปตจำพวก ๓ มิวมาตังเทพยดา แถมเครื่องประดับนี้
 ด้วยเทียรยอมแล้วไปถวายเงินแดงทองของแก้ว แถมเครื่องประดับน้อภรณ์ได้
 แล้วด้วยแก้วตึกพิชรัตนแถมนางฟ้าหมื่น ๓ ห้อมล้อมแปลนบริวาร เปตพน
 หยากเผ็ดเร็ดไร่นักหนาหาอาหารจะกินบมิได้ แลยอมเอาเต็มมือของคนอื่น
 คมดงมตกรคนน มาชวนมาชูด เอาเนอ แลหนึ่งของคน ออกมากิน ค่างอาหาร
 ได้ เปตเหล่านี้เมื่อก่อนโพ้นมันได้เป็นนายเมืองแต่ตั้งบังคับความราชูร
 ทงหลายได้แถมยอมมักกินดินจ้างของเขา ที่ผู้ชอบได้มันว่าผิดที่ผู้ผิดได้
 มันว่าชอบมันมิได้กระทำโดยแพ่งธรรมหามิได้แต่ ๑ ยังมีในกาลวันหนึ่งได้
 พอเปวันจำคดี พระญาผู้เป็นเจ้าเมืองนั้นทรงคีต ๘ อันแต่ฝูงขุนนาง
 ออกด้วยขุนนายทงหลาย ก็จำคดีด้วยพระญา ผู้เป็นเจ้า เปนนายเมืองนพ ทุกคน
 ต่वनว่านายเมืองนั้นมันมิได้จำคดีได้ แลนายเมืองนั้นมันไปเฝ้าพระญา
 ด้วยนายมันกับคนทงหลายซึ่งเป็นข้าเฝ้านั้น พระญาที่ครัดถามมันว่าดงนี้
 มันยังจำคดีหรือว่ามันมิได้จำคดี แลนายเมืองนั้นมันมิได้จำคดีได้ มัน
 ก็ถอยแก่คนทงหลายมันก็กราบทุดแต่พระญาว่าข้าพระเจ้าได้จำคดี ๑ ยัง
 มีเกตอมันคน ๓ อยู่แทบข้างมันนั้น เกตอคนนั้นรู้ ใจมันว่ามันมิได้จำคดี
 มิรู้ทำบุญทำกรรม จึงเกตอผู้หนักค้อยตอบถามมันว่าเกตอเหยเกตอจำ
 คัดจริงหรือ มันก็บอกแก่เกตอมันตามจริงว่ากุมิได้จำคดี ครั้นว่า
 กูจะว่ากุมิได้จำคดีได้กูจะได้อภัยแก่คนทงหลาย แลกูก็ตั้งปัดบว่า
 ว่ากูได้จำคดีแต่ ๑ เกตอมันจึงว่าแก่มันนั้นนี้ มิแต่ว่าดงนั้นแต่वनไป
 พหฺนาเถงคนกคเถงคากคิ เกตออย่ากินเข้าเพราะเถยเกตออดเข้าเพราะ
 ให้เถงรุ่ง ครั้นว่ารุ่งแล้วจึงกินเข้าได้บุญแก่เกตอแต่ อึ่งเกตอก็ได้
 กราบทุดท่านแล้วว่าเกตอได้จำคดีด้วยท่านทงหลาย ๑ จะว่าแก่สหายว่า

ดัหายพรางเจ้าพรางนายได้ ๆ นายเมืองมันจำความเกดอมนั้นมันก็เห็น
 ความคัวย วันนั้นมันก็อดเข้าเพราอนในกตางคินวันนั้น เหตุว่ามันก็เคย
 อดเข้าเพราครันว่ามันก็อดเข้าเพราอน ตมกัถอดคนมัน ๆ ก็คายในกตาง
 คินวันนั้นแต คัวยบาปกรรมของมันมันเป็นนายเมืองแถกนิตินจ้าง แถ
 มีบังคับความ โดยคตองธรรมคังนั้น มันจึงเปนเปรตหยากเผ็ดเร็ดไว้ใหญ่
 หตวงนั๊กหนาหาอาหารจะกินบมิได้โดยสักหยาดแต ย่อมเอาเด็บบมือของ
 คนอันคมคังมีคตวัแถชอดเอาเนื้อหนังของตนกินเองทุกเมื่อคังนั้น เพราะ
 บาปกนิตินจ้างบังคับความมิโดยคตองธรรมนั้นแต ๆ คัวยผลบุญอันได้
 พังค่างหายให้ โอวาทสั่งสอน แถได้จำคัถอดเข้าเพราถึงคัวยคายคัง
 นั้น มันก็ไต่ วมานแถเครื่องประดับนิตอนันต์ไปคัวยสัตตพิชรตะนะแถมี
 นางฟ้าห่ม ๓ เปนบริวารนไนได้ ไต่คัวยบุญอันจำคัถนนั้นแต ๆ แถยังมี
 เปรตจำพวก ๓ ได้ ย่อมกินแต่เศตษม์แถรากแถหน้าตายกินไครกินหน้าหน้า
 หน้าหนองแถกินตามกอาจมนันรายแถเหม็นนอยทุกเมื่อแต เปรตนั้นเมื่อชาติ
 กอนนั้นเขาย่อมเอาเข้าแถหน้าอาหารอันเปนเคนเปนชานนั้นได้ แถเอาไป
 ให้แก่พระสงฆเจ้าผู้มีคัถ คัวยบาปกรรมเขานันได้ ให้เข้าแถหน้าอาหารที่
 เปนเคนเปนชานนแก่พระสงฆเจ้าคังนั้น ครันว่าเขาตายจึงได้เปนเปรต
 ก็กินแต่เศตษม์แถราก แถหน้าตายแถหน้าหน้าหน้าหนองตามกอาจมนันเหม็นเป
 นอาหารทุกเมื่อเพอบาปกรรมเขาคังนั้นแต ๆ ยังมีเปรตจำพวก ๓ ถ้าเขา
 เทียรยอมกินแต่หน้าหนองหน้าแถหมาหน้าหมาพอง อันเขาเอาไปทอดเดี่ยว
 ในป่าชานนทุกเมื่อแต เปรตผู้นเมื่อชาติกอน โพนเขาย่อมได้เอาเนื้อข้าง
 เนื้อหมาแถเนื้อคัวยทงหลายอันมเดบคัถ หาเด็บบมิได้คัถ ในคัถขณะ
 พระวินยอันพระพุทชเจ้าบัญญัติไว้ มิให้พระสงฆเจ้าคังนั้นได้ แถเขาได้เอา

มาอำพรางให้พระสงฆ์เจ้าฉัน ด้วยความอำพรางให้ท่านฉันนั้น ครั้นว่า
 คนตายได้เป็นเปรตจำพวกนี้ เพราะว่าบาปกรรมอันเขาได้พรางพระสงฆ์
 เจ้าแต่ให้มีใจโมหังนั้น จึงเขาได้กินแต่น้ำเดือดน้ำหนองหมาหน้าหมา
 พองเป็นอาหารทุกเมื่อ เพื่อบาปกรรมเขาเพราะเขาอำพรางพระสงฆ์เจ้า
 ให้ฉันนั้นแต่ ๆ ยังมีเปรตจำพวก ๓ เต่า แต่มีเบตวไฟพุ่งออกแต่อก
 แดดขึ้นแต่ปากแห่งเขาแล้ว ๆ เบตวไฟนั้นตามไหม้ทั้งตัวเขาทุกแห่งแต่ เปรต
 จำพวกนี้เมื่อชาติก่อน โพนได้เขาได้ค้าแต่สัปรมาทพระสงฆ์เจ้า หนึ่ง
 เขาก่อความมูสาธาทแก่พระสงฆ์ผู้เถาผู้แก่ผู้มศีล ด้วยคำอำพรางท่านก็
 ครั้นตายไปเป็นเปรตอยู่ด้วยบาปกรรมเขาอันเขาได้ค้าขอได้ แดกถ้าว
 สปรมาทแดกถ้าวได้ความแก่ท่านแต่พรางท่านผู้มศีลตั้งนั้น แดเบตวไฟจึงพุ่ง
 ออกแต่อก แต่ปากแต่ดินแต่ตามไปไหม้ทั้งตัวเขาดังนั้น ทุกเมื่อเพื่อบาปกรรม
 เขาได้กระทำดังกล่าวมานั้นแต่ ๆ

ยังมีเปรตจำพวก ๓ เต่าร้ายนักหนา หนาน้ำจะกินบมิได้เลยสักหยาด
 แต่เปรตนั้นหยากหนานักหนาดังว่าใจจะขาด จึงแดนไปข้างซ้ายขวาเพื่อ
 จะหาน้ำกิน จึงแต่เห็นน้ำใสงามแก่ตา ครั้นว่าเขาเอามือกอบเอาน้ำ
 นั้นมากินได้ หนานักตายเป็นไฟไหม้ทั้งตัวเขา ๆ ก็เกิดออกไปเกิดออกมา
 เขาก็ตายในไฟนั้นทั้งหนานักหนาแต่ เปรตฝูงนี้เมื่อก่อน โพนเขาย่อมข่ม
 เห่งคนเขมใจด้วยอันหาความกรุณาปราณีบมิได้แต่ เห็นของท่านจะใคร่ได้
 แก่คนเห็นดีท่านจะใคร่เกียดเอา ท่านหาความผิดบมิได้ ได้คนว่าท่าน
 ผิด ครั้นว่าตายก็เป็นเปรตอยู่หึ่งนานด้วยบาปกรรมเขาอันเขาได้กระทำ
 ข่มเห่งผู้เขมใจให้เขาร้อนเนื้อเดือดใจเขาดังนั้นแต่ เปรตนั้นผอมบางร้าย
 นักหนาหาอันจะกินบมิได้เลย อดหยากหนาดังใจเขาจะขาด ครั้นเขา

เห็นว่าน้ำไฟแตกอบเขามากินได้ น้ำหนักตายเป็นไฟใหม่ทั้งคนเขา ๆ
 ก็ถึงเกิดอกตายในไฟนั้นนานนักหนา เพราะว่ามาปเขา ๆ ทำข่มเหงทำน
 ผู้สอนเพื่อตงนนแต่ ๆ ยังมีเปรตเจ้าพวก ๓ เจ้าเทียรย่อมมีตัวเบ้อยเห็น
 แดผอมนกกมหลังกขคหมอกเห็นาคนกกเบอย แดเขาย่อมเอาไฟมาคตอกตัว
 เขาเองอยู่ทุกเมื่อ แดตัวเขานั้นขงอนไม่อันกตั้งอยู่ณกลางไร้แดเขากตั้งไป
 กตั้งมาทนทุกขเวทนนานักหนาดังนั้นเป็นช้านานนัก แดเปรตฝูงนี้ได้เมื่อ
 ก่อนเขาคตอกบ้ำเผาบ้ำ แดสิ่งสัตว์อันใดทหนมทนนไฟก็ใหม่ตามตาย ๆ
 ยังมีฝูงเปรตเจ้าพวก ๓ มีคณนใหญ่เท่าภูเขา แดมีเส้นขนอันยาวแด
 เตียบแหลดมนักหนา ทงเล็บคณเต็มมือใหญ่แดะเล็บนคมนักตั้งมีคกรคแด
 หอกคาย ครนว่าเต็มคณเต็มมือแดชนนพคกนเมอใดได้ ยินดัง ๆ เตียง
 พาดันแด้วเป็นเปลวไฟลุกชนใหม่ทั้งคนเขา แดบาดคัวเขาคุดจดังขวานพ้ำ
 ผ่างตงทั่วคนเขาทุกแห่งแด เปรตฝูงนี้เมื่อก่อนเขาได้เป็นนายเมืองแดแด่ง
 ความเมืองมิชอบทางธรรม ย่อมเห็นแกัดินจ้างแดส้นสอคบมิเป็นกตาง
 การย์ ผู้ชอบได้ว่าผิด การย์ ผู้ผิดได้ว่าชอบ ด้วยบาปกรรมแด่ง
 ความบมิชอบธรรมดังนั้นได้ ครนว่าเขาคายเขาไปเป็นเปรตอยู่แดมีตัว
 ใหญ่เท่าภูเขา แดมีขนมีเต็มคณเต็มมืออันใหญ่อันยาวแดคมตั้งมีคตริ้แดคย
 หอก ครนแดพคกนดังตั้งเตียงสายพ้ำผ่า เต็นขนแดเต็มคณเต็มมือเขา
 นนลุกเป็นเปลวไฟส้เทอนมาแทงตัวเขาเองอยู่ทุกเมื่อแด เพื่อบาปกรรม
 กินดินจ้างส้นสอคแดแด่งความเมืองมิเป็นธรรมนนแด ๆ แดกล้าวถึง
 สัตว์อันเกิดในเปรตภูมิอันเปนคคิยกัณท์ โภยตั้งเซปกถาจบเท่านั้นแด ๆ

อสุรกายภูมิ

จะกล่าวถึงสัตว์อันเกิดในอสุรกายภูมินั้นย่อมน่าประหลาดพิสดารในโยนิทั้ง ๕
 อันแรก ๑. ตางอสุรเขาด้วยขันชะโยนิ ตางอสุรเขาด้วยขตามพุชะ
 โยนิ ตางอสุรเขาด้วยสังเสทชะโยนิ ตางอสุรเขาด้วยอุปปาติกโยนิแต่ ๑
 อันว่าอสุรกายทั้งหมื่นเป็นคำรบ ๒ ถึง ๆ หนึ่งชอกกาทกัญชกาอสุรกาย ๑ ถึง
 หนึ่งชอกวาทพพอสุรกายแต่ ๑. อันว่ากาทกัญชกาอสุรกายนั้นมันสูงได้ ถึง
 คาพยุต ๓. มีจะศนเนาด้วยวามนุษย์ นได้ ๕๐๐๐ วา. แต่มันตัวนั้นผอม
 นกหนา. มาตรการเหมือนน้อยหนึ่งกตเตอดน้อยหนึ่งกต. ก็ห้ามมิได้ ในตัว
 เขาหนแต่. ตัวเขาหนตั้งใบไม้อันแห่งหนแต่. มีตาอันน้อยดังตาปูแต่.
 ตาเขานนชนไปตั้งอยู่เหนืออกระหม่อมแต่. ปากเขานนน้อย ๆ เท่ารูเข็มแต่.
 ปากนน้อยอยู่เหนืออกระหม่อมสอด. มีแต่ว่าเขาเห็นถึงอันใดแต่เขาจะใคร่เขา
 กินได้เที่ยวร้อมมบั๊กหัวลงเขาค้นชนจนจึงได้กิน. แต่ที่เขาอยู่ได้เที่ยวร้อม
 อยู่ถือด่างแต่ตักันทุกเมื่อ. แต่ฝูงกัญชกาอสุรกายนั้นหาความสุขมิได้. ยาก
 เย็นเย็นใจนักหนากว่าอสุรกายฝูงอื่นแต่ ๑. อันว่ากาทกัญชกาอสุรกายนั้น
 มี ๒ จำพวก ๆ ๓. ไล่ไปนทุกขลำบากเย็นใจนักตั้งกล่าวมานั้นแต่ ๑. แต่
 จำพวก ๓. นั้นไล่มันสูงได้คาพยุต ๓. ดูๆ ก็ยวแต่ว่ามีรูปนั้นต่าง ๆ กัน. แต่
 มันหน้ามีงามต้องยานผีปากใหญ่. แต่มันเล็บตนเล็บมืออันรแต่มันตานนฝั่งตา
 คำสูงหลังหักจะมุกเขี้ยวใจกล้าหน้าเขงแรงมักเคียดมักพุนแก่กาทกัญชกาอสุร
 กายฝูงนั้น. ยังมี ๆ ช่างมีน้ามขามไทยแกตัวหาญมรพตเพียงดังพระอินทร์

อนว่าที่ขยู่แห่งอสุรกายนั้นเขาย่อมอยู่ใต้เขาพระสุเมรุราช ยังมีทอน
 หนึ่งชื่อว่าอสุรพิภพ โดยกว้างได้ ห้าหมื่น โยชน์ เที้ยรย่อม แผ่นทองคำ คุเรื่องงาม
 นกหน้าทนนเป็นเมืองพระญาอสุรราชอยู่ทนนแด ๆ แต่มนุษย์เรานั่งลงไปถึง
 อสุรพิภพอยู่หนักได้ ๘๕๐๐๐ โยชน์มีเมืองอสุรใหญ่ ๕ เมือง แต่เมืองมี
 พระญาอสุรอยู่ดะเจ้า ๆ ดะแห่งดะตอง ๆ พระญา แต่เมืองนั้นมีปราสาทราช
 บันฑิต^๓ ย่อมดะด้วยทองแดงประดับด้วยแก้วดะคพิชรัตนะ แต่มีกำแพง
 ทองประดับด้วยแก้วอหิมคาได้นั้นดะ แต่มีปราการประคุดเมืองได้แต่
 ๓๐๐๐ ประคุดย้อมดะด้วยแก้วอหิมคา แต่ประดับด้วยแก้วแต่มีประคุด
 ด้อมรอบโดยดักได้ชั่วดะกาล ๓ กดางเมืองนั้นมีดะระทองมีดอกบัว ๕ ดั่ง
 บานงามนักรุ่งเรื่องดั่งทองแต่ย้อมประดับด้วยแก้วดะคพิชรัตนะ พระญา
 อสุรย้อมดงเด่นดะนุกนิตุจดังนัทไบกขรณอหิมในไตรดั่งชาติวรรค แต่มี
 เมืองน้อยก็มากมีบ้านใหญ่บ้านน้อยก็มาก แต่น้ำดะมุทรถวมครึ่งกดาง
 เมืองอสุรนั้น ในท่ามกดางแผ่นดินอนช้ออสุรพิภพนั้น แต่มีไม้ดั้น ๓ เกิด
 แต่อาทิตยแผ่นดินเป็นธรรมดา แต่ไม้ดั้นนั้นใหญ่เท่าไม้ปาริกชาติอนิมใน
 ไตรดั่งชาติวรรคนั้น แต่ไม้ดั้นนั้นแต่ดั้นจนไปถึงคาคบได้ ๕๐ โยชน์ แต่
 คาคบถึงยอดได้ ๕๐ โยชน์ มีคารอบนนั้นยอมยาวแต่ดาแต่ดาได้ ๕๐ โยชน์
 ใต้ดั้นไม้ดั้นดะดา ๕ แผ่นอยู่รอบดั้นไม้ดะฝอยนนั้น โดยทิศใหญ่ทั้ง ๕ ทิศ
 แต่แผ่นดะดานั้นแต่แผ่นโดยกว้างได้ ๓ โยชน์จตุรัส ครั้นว่าเมื่อใดวันดะคินดะ
 แต่พระญาอสุรทั้งหลายยอมไปเด่นดะนุกนิตุจดังนัทไบกขรณอหิมนั้นแต่ อสุร
 ฝูงนนั้นเป็นดั้นนัก แต่มีปราสาทราชมนเทียรยอมเงินแต่ทอง แต่ประดับด้วย
 แก้วทั้ง ๗ ประการแต่ดะรุ่งเรื่องงามนักหนา เท่าว่ายังถ่อมกว่าเมือง

๓ ความเปนมณเฑียร

ไตรศวันชานนน้อย ๓ แด ๑ เมืองทศศวันนอกพนมพระญาอสุรสอง
 คน ๆ หนึ่งชื่อว่าเบตติจตราสูร ๆ หนึ่งเป็นพระญาแก่อสุรทั้งหลายอยู่เมืองมุก
 วิเทहनแด้ ๑ เบองทักษณทศมีพระญาอสุร ๒ คน ๆ หนึ่งชื่อว่าอสุรพร
 คน ๓ ชื่อว่าสูติเป็นพระญาแก่อสุรทั้งหลายอยู่เมืองชมพุกวปนั้นแด้ ฝ่าย
 ศวันศกมีพระญาอสุร ๒ คน ๆ หนึ่งชื่อว่าเวราสูร คน ๓ ชื่อว่าปริกาสูร
 เป็นพระญาแก่อสุรทั้งหลายอันอยู่เมืองอมรโคยานที่วปแด้ เมืองอสุรกรทวป
 มีพระญาอสุร ๒ คน ๆ หนึ่งชื่อพรหมทัก คน ๓ ชื่อราหูเป็นพระญาแก
 หม่อสูรทั้งหลายอันอยู่เมืองอสุรกรทวปนั้นแด้ ๑ พระญาอสุรผู้ชื่อว่า
 ราหูหนมอำนาจแด้มาก่าตั้งกล้าแด้หาญกว่าพระญาอสุรทั้งหลาย ใหญ่กว่า
 เทพยดาทั้งหลายในสวรรค์โดยสูงได้ ๘๘๐๐๐ โยชน์ ๑ แด้อ้อมรอบหัว
 โดยใหญ่ ๘๐๐ โยชน์ แด้หัวเขากว้างได้ ๓๒๐๐ โยชน์ แด้ข้างแด้ข้าง
 ได้ ๒๖๐๐ โยชน์ แด้หน้าผากโดยกว้างได้ ๓๐๐ โยชน์ แด้จะมุกโดยยาว
 ได้ ๓๐๐ โยชน์ แด้หว่างคิ้วก็ค้ำหว่างคาก็ได้ ๘๐ โยชน์ แด้หัวคิ้วมาแด้
 หางคิ้วได้ ๒๐๐ โยชน์ แด้หัวคิ้วมาแด้หางคิ้วได้ ๒๐๐ โยชน์ แด้ปากโดย
 กว้างได้ ๒๐๐ โยชน์ โดยตั้งปากได้ ๓๐๐ โยชน์ โดยกว้างฝ่ามือ
 ได้ ๒๐๐ โยชน์ ขนคิ้วขนมือขนนั้นแด้ยาวได้แด้ถึง ๓๐ โยชน์ ๑ ครัน
 เมื่อดวันเดือนเพ็งแด้เดือนเพ็งงาม ๑ ครันเมื่อดวันเดือนดับแด้ศวันงาม
 แด้ราหูหนมหน้าจะมุกเห็นพระอาทิตย์แด้พระจันทร์อันงามคังนนั้น แด้มัน
 มีใจหึงชามันจึงขนเห็นชอมเขายคุนชรนพแด้ว กิ่งอยู่ถาพระอาทิตย์
 อันอยู่ในปราสาทอันสถิตย์ อยู่ใน เถวียนทอง พายทอง แด้ประดับนด้วย
 แก้วอันชื่ออินทนิล แด้มีรัศมีได้พัน ๓ อันงามนักแด้ มีม้าสินชพ
 ชาติพัน ๓ เช่นเถวียนทองนั้นไปถ่วง อากาศ แด้ยบรอบขอบพระ

ตีเนรราชไปด้วยเพียงปลายเขายุกุณธรแด ๆ พระจันทร์เจ้าได้อยู่ในปราสาท
 ได้อันมีอยู่ในเกวียนแก้วมณีนรัตนแด มีม้าสีนชพชาติ ๕๐๐ เข็นไปด่วง
 อากาศต่ำกว่าทางพระอาทิตย์นั้นโยชน ๓ เดียบ รอบ เขา พระตีเนรราช
 แดคาชไปด้วยดาวดารากรทงหลาย ครั้นไปเื่องราหูอยู่บนดาวคาบราหูอ้า
 ปากออกเอาพระอาทิตย์แดพระจันทร์ด้วย เข้าไปไว้ใน ปาก ดาว คาบ เขา
 น้อมมือบังไว้ ดาวคาบเขาไว้ ไค่กางดาวคาบเขาไว้ ไค่รักแร้แดกระทำดังเมื่อ
 กระทำดังนั้นได้ ชันว่ารัตน์พระอาทิตย์กับพระจันทร์ กุดเสร์้าหมองบมิ
 งามได้เดย แดคนทงหลายว่ามีผู้รักษาแด ๆ จะกต่างเื่องพระพุทธรศรี
 ดังกยมุนีโคดมเจ้าเรา เมื่อเสด็จยังธรมมาอยู่ในโลกย์นี้แดยังมีไปเสด็จ
 เข้าสู่พระนิพพานได้ ๆ ในกาตคาบ ๓ พระเจ้าเสด็จอยู่ในเขตุนพนมทา
 วิหารอันเป่นอารามแห่งนายอนาถบิเนทิกเสร์ฐี แดเอาไค่รยแก่เมืองสาวจคถ
 มทานกร ในกาตเมื่อวันเพ็งบุญณมีทิวส์แดเกิดมีจันทรคาช จึงพระจันทร์
 เทพบุตรกระตักเื่องพระพุทธรเจ้า ก็นมัสการแด่พระพุทธรเจ้าแดวแดกต่าง
 ด้วยคาถาว่าดังนว่า ข้าแด่พระพุทธรเจ้าผู้ มีเพียร ข้ากไหวพระบาทแห่ง
 พระผู้ มีพระภาคยพระองคชพนพจากกเดศ์ทงปวง แดบทนชาผู้เป่นข้าพระ
 องค์เจ้ามาบังเกิดไทยอันตรายยากเนอแค่นใจนักหนา แดพระองค์เจ้าจง
 มาเป่นทพงแก่ข้าแดช่วยทุกขข้าผู้ลำบากใจดังนี้ ๆ ในกาตนั้นพระตีพพิณญเจ้า
 ผู้เป่นโลกวิทูชกัศรตีร์วอากาศดังน พระองค์เจ้ากัมพระกรรณาแก่จันทร
 เทวบุตร พระองค์เจ้าจงมพุทธรบิเนทธรแก่อสูร์นทราหูด้วยพระคาถาว่าดังนี้ ๆ
 ตถาคคัอรหันต จันทมาสรณคโต ราหูจันทปมูญจัสตุ พุทธาโตกาณุกัมปกาติ
 ว่าตุกรราหู ชันว่าจันทรเทวบุตรนลแก่สรณาคม พระตถาคคได้จะ
 ยิงราหู อสูร์นท นให้ปด้อยชังจันทรเทวบุตร เพื่อดังญาแดว่าดีน ชันชันว่า

พระพุทธเจ้าทั้งหลายได้ ก็ยอมมีพระกรุณาอันอนุเคราะห์แก่โลกย์
 ทั้งหลาย ๑ ในกาลเมื่อตั้งนรธาหุอสูรินท์ ครั้นได้ ยินพระพุทธบัญญัติ
 ตั้งนรธาหุอสูรินท์แก่นรธาหุอสูรินท์ที่เห็นแล้ว ก็ถนัดหนีไปสู่พระญาอสูรอัน
 ชื่อว่าไพจิตราสูรราช แดกราหุอสูรินท์นั้นก็มีใจนิรภัยจนตราบถึงหัวฟองจึง
 ยืนอยู่ในสถานแห่ง ๓ พระญาอสูรผู้ ชื่อว่าไพจิตราสูรราชนั้น จึงถาม
 อสูรินท์ว่าฉนั้นว่า ดูกรราหุ ท่านเป็นฉนั้นใด แดกราหุจึงวางจันทรเทวบุตรเสีย
 แดมาด้วยค้อนหนักหนา มายืนอยู่แต่มีดวงภาพอันนิรภัยแตระหนกคกใจ
 กัดหนักหนาบารนี้ ๑ ราหุอสูรินท์นั้นจึงขานไพจิตราสูรว่าด้วยถ้อยคำดัง
 มหาราช ข้าแต่เจ้ากบตนั้น ข้ากอดแค้คาภาพระพุทธเจ้าบัญญัติว่า แดข้า
 ก็วางจันทรเทวบุตรนั้นเสียเพื่อตั้งนรธาหุได้ มิแต่ข้ายังมีได้วางจันทรเทวบุตร
 นั้นเสียได้ อันว่าค้ำชะแห่งข้าเพียงจะแตกออกไปเป็น ๗ ภาคเขต แม้
 ค้ำชะจะมีแตกบมิตายแต่อย่างมีชีวิตอยู่ได้เขต ความสุขจะมีแต่ใดแก่ข้า
 เลย ๑ ในกาลคาม ๓ พระพุทธเจ้าเสด็จอยู่ในเขตุนมหาวิหารอัน
 เป็นอารามแห่งอนาถบิณฑิกมหาเสฐรัฐ อาศัยรยแก่เมืองดาวัดกัมทานคร
 ในกาลเมื่อวันเข้าพระวัสส์ธาแต่เกิดมีสุริยศาษ แดสุริยเทวบุตรนั้นตระหนก
 คกใจหนักหนากักรัดถึงพระพุทธเจ้า ก็หนีการ แก่ พระ พุทธเจ้า ว่า ตั้งน
 ข้าแต่พระทศพลเจ้าผู้ มีเพียรได้พระองค์พ้นจากกิตติ์ทั้งมวล บดินข้าผู้เป็น
 ข้าพระองค์เจ้าเกิดความทุกข์มากหนักแต่ดำยากยากเนื้อแค้นใจหนักหนา จง
 พระพุทธเจ้ามาเป็นทพงแก่ข้าพระเจ้าบดินเกิด เพื่อตั้งนรธาหุอสูร
 ครันรู้ อากาทรทบวงนนั้น พระตัพพัญญูเจ้าก็ทรงพระกรุณาแก่สุริยเทวบุตร
 พระพุทธเจ้าจึงมีพุทธัญญาแก่อสูรินทรธาหุว่าตั้งนรธาหุ ดูกรราหุ อันว่า
 อสูรินทรธาหุบุตรนุแก่ศรณาคมนพระตถาคคผู้บามตกิตติ์ทั้งมวล แดอสูรินท

ราหูท่านจงปด้อยสุริยเทพบุตรนั้นเสีย เพราะว่าพระพุทธรเจ้าทั้งหลายแต่
 ก่อนแต่ข้อมอนเคราะห์แก่โลกย์ทั้งหลายแต่ ดุกรราหูเห็นว่าพระอาทิตย์
 อันมีดวงมอหุงเรื่องแถบนั้นเทามีคดมตอชการทั้งหลายแต่ข้อมเสร์จใน แต่
 ราหูอสูรินทออย่าได้กัถนพระอาทิตย์ มิ่งเว้งปด้อยพระอาทิตย์ผู้ตู่แก่ใคร
 ธรณาคมน์ของพระศตาคตนันเสีย เมื่ออสูรินทราหูได้ยินพุทธรบิณชุกรจึงวาง
 พระอาทิตย์เสีย แล้วก็ถ่นไปยัง พระญาอสูร อันชื่อไพจิตราสูรราช นั้น
 แดราหูอสูรินทก็มีใจยื่นร้ายตระหนกตกใจนักหนา มีชนตูกหนึ่งหัวพอง
 แดวก็ยื่นอยู่ในตถานแห่ง ๓ แต่ ไพจิตราสูรมหาราชจึงถามอสูรินทราหู
 ด้วยถ้อยคำว่าดังนี้ว่า ดุกรราหูท่านเป็นฉันใดแดราหูท่านจึงวางพระอาทิตย์
 เสียแฉวงมาด้วยดวน อันมีต้วภาพยื่นร้ายแฉตระหนกตกใจนักหนาแดมา
 ยื่นอยู่เห็นปานตงน แดอสูรินทราหูจึงชานไพจิตราสูรราชด้วยคำว่ดังนี้
 ข้าแต่เจ้ากูปคน ข้ากัถวแต่ศาตาพระพุทธรเจ้าบิณชุกรแฉ ข้า จึง วาง พระ
 อาทิตย์เทพบุตรเสียได้ ผิดแฉว่าข้ามิได้วางสุริยเทพบุตรเสียได้ คัษะแห่ง
 ข้าจะแตกได้ ๗ ภาค แม้นว่าข้ามิตายแฉมีชีวิตอยู่ได้ความสุขนั้นจกมีแก่ข้า
 แฉที่ใดเลย ฯ ราหูนี้มีอำนาจอาจนักหนาแฉเป็นพระญาแก่ฝูงทิพยอสูรกาย
 อันอยู่ทิศอุดร แฉเป็นใหญ่กว่าฝูงกาดกัญชกาสูรกายทั้งตองหมุ่นนั้นด้วยแฉ ฯ
 กถาว เถิง ตัถว อัน เกิดใน อสูรกาย ภูมิ เป็น จตตกถันท์ โดย ตั้งเขปแฉวแต่
 เท้านแฉ ฯ อันว่าภูมิตง ๕ น อันหนึ่งชื่อฉอานรภูมิ อันหนึ่งชื่อ
 ว่าศิริฉานภูมิ อันหนึ่งชื่อเปรตภูมิ อันหนึ่งชื่ออสูรกายภูมิ แฉ
 ผตมภูมิตง ๕ อันเขาช่วยกันเรียกชื่อฉอฉุราบายภูมิก็ฉา ชยทุกศคตภูมิก็ฉา
 ทงนถ้อยมตงเคราะห์เขาในกามภูมิด้วยมนุษย์แฉฉกามาพจรภูมิแฉ ฯ

มนุสส์ภุมิ

ฝูงสัตว์อันเกิดในมนุษย์ภุมินี้ย่อมเกิดในโยนิ ๔ อันนั้นทุกอัน โยนิ
 ๓ อัน ครากาดจึงเกิดได้ ย่อมเกิดในชลาตพุชโยนิกว่าทุกอันได้ ที่ท้อง
 คนทั้งหลายอันมีผู้ มาเกิดเขาปฏิสนธิมีดังนี้ หญิงทั้งหลายอันยังหนุ่มแต่
 จะควรมีลูกนั้น ทไคท้องน้อยภายใน แห่งคนแร้งมาเกิดนั้น มีก่อนเดือดอันหนึ่ง
 ซึ่งหนักอ้วนนั้น ผู้บุตรนั้นแร้งมาบุตรนั้นแร้งใหญ่แฉฉาดังลูกผักปดิง ฝีมือ
 ใตผู้หญิงนั้นถึงฤดูโดยเดือนแฉฉาดเดือดไหลออกจากท้องนั้นแล้ว แต่
 นั้นไปเมื่อนำ ๗ วันชื่อเชตุผู้มีตั้งอันมาเกิดเขาปฏิสนธิได้ แต่่นั้นไปเดือด
 บมีไค ไหลออกจากจากท้องที่เคยปรกคั้งก่อนเคย แต่ฝูงหญิงทั้งหลาย
 อันไปมีเด้ามีแก่นนั้นได้ควรมีลูกทุกคนแต่ ๆ ผู้หญิงอันหาถูกบมีไคนั้นได้
 เพราะว่าบาปกรรมของคนผู้ มาเกิดนั้น แต่ให้บังเกิดเป็นลมในท้องผู้หญิง
 นั้นแต่ลมนั้นหากพัดต่อกรรมหนักแห่งก็ตาย ๆ ตามคาบมีคตมีเขื่อนใน
 ท้องนั้น แต่คตแต่เขื่อนนั้นหากไปกินกรรมนั้นก็ตาย ทว่าผู้หญิงอันหา
 ถูกบมีไค เพื่อดังนั้น ผู้หญิงอันมีกรรมด้วยชลาตพุชโยนิ เมื่อแรกก่อ
 เป็นนั้นน้อยนักหนาเรียกชื่อว่ากตตระหวัมมีเท้าน เขาณมคนในแผ่นดิน
 เรายืนมาผ่าออกเป็น ๘ คาบ เขา แต่คาบ เดียว มาเปรียบเท่าณมคน
 ในแผ่นดินอันชื่อว่าอุตครกรุนั้น แต่เขาเห็นณมของชาวอุตครกรุนั้นแต่เห็น
 หนึ่งชูปนามันงาอันได้งามนั้นเขามาตัดคเดียวได้ ๗ คาบแล้วจึงถ้อยอยู่ หน้า
 มันน้อยยดงมาปถายณมมันท่านว่ายิ่งใหญ่กว่ากตตระนั้นเลย ๆ ทราย

อันชื่อชาติอุณาโลมอันอยู่ในคันเขาพระหิมพานต์ แดเห็นชนน้อย
 กว่าเห็นผมชาวอุคตรกุกุทวูปนั้นเด้า ให้เอาขนทรายอันชื่อชาติอุณาโลม
 เห็นหนึ่งชุปน้ำมันงาอันใสงามเอาออกมาดับขี้ได้ ๗ คาม แดวจึงถือ
 อยู่ น้ำมันน้อยลงมาในปลายขนทรายนั้น จึงเทากัดตตะนั้นใส่
 กัดตตะนั้นใสงามนักหนาดังน้ำมันงาอันหงคกใหม่ งามดังเปรียงประโค
 อันแรกออกใหม่ แดนั้นจึงก่อเปนม ๕ ตั้งอันถือคันคันให้แรงก็มา
 อยู่กถนั้น ตมทงหลาย ๕ ตั้งนั้นมาพร้อมกันทีเดียว แด เมื่อแรกจะก่อเปนม
 กัดตตะนั้น มีรูป ๘ อันแตรรูป ๘ อันนั้น คือรูปอันหนึ่งชื่อว่าปลถวิรูป อัน
 หนึ่งอันเป็นน้ำชื่อว่าฮาไปรูป อันหนึ่งรอนชนๆ ชื่อว่าเตโซรูปๆ อัน
 หนึ่งเปนมทรงสัตว์ชื่อว่าโยรูป อันหนึ่งเปนมชอกกายรูป อันหนึ่งให้เปนม
 ผู้หญิงผู้ชายชอกภากรูป รูปอันเปนมไปชอกทัยรูป รูปอันหนึ่งให้คกรูปทงหลาย
 ชื่อชวครูป ในรูปฝูงนมมชวครอันให้เปนม ๓ ก้อนอันเกิดด้วยชวครอันให้
 เปนม ๓ อันนั้นเกิดรูปคืออันใดเด้า ชวครอันเกิดในกายรูป ชวครอันหนึ่งเกิด
 ในทัยรูปมีรูป ๓ อันนั้นม้องค้แต ๘ แต ๘ เปนมบริวารใสด อันใดคั้นคือปลถวิ
 ฮาไป เตโซ วาโย วัณโณ คันโร รใส โอชา องค์ฝูงนมผสมเข้าด้วยกาย
 เขากายใส่อีกเปนมค้รบ ๘ ผิแตเข้าในภาวเขาภาวอีกเปนมค้รบ ๘ ผิเข้า
 ในทัยเขาทัยเปนมค้รบ ๘ เพื่อดังนั้นจึงว่ามีแต ๘ แต ๘ เปนองค์
 แกชวคร เพื่อดังนั้นได้ ๓ เกิดด้วยเมื่อเอาปฏิสนธิแต่อาทพร้อมกันที่
 ทีเดียว ๑ ฝูงสัตว์อันเกิดในท้องแม่ เมื่ออาทมีรูปเท่าดังกถาแต
 นนแต ๑ อันว่าจักษุรูปแตใสครูป ขานรูป ชิวหารูป รูป ๕ คันน
 จึงเกิดโดยอันคัมกันชอบกาถ แตรูป อัน เกิด แต่ กรรมมชรูปใส่อ่าไศรย
 แก่คันคค้จึงเกิด ๑ ถัดนั้นรูปอันเกิดแต่อาหารชรูปนั้นอ่าไศรยแก่อาหารอัน

แม่กินจึงบังเกิดรูป รูปฝูงนี้เกิดเมื่อภายหลังโดยอันดับกันถ้วน ๒ โดยตั้ง
 ก่อวามันแต่ ๑ เมื่อรูปอันเกิดแต่ใหม่อันใสแก่ทวดยจึงเกิดนั้น รูปได้ ๘ อัน
 รูปนั้นชื่อจักรสมุฏฐานกตลาปแต่ ๑ เมื่อรูปอันเกิดแต่รูปนั้นอาไศรยแก่สันคติ
 จึงเกิดรูปนั้น เกิดรูปได้ ๘ อันใสศ รูปอันนั้นชื่ออตุสมุฏฐานกตลาปแต่ ๑
 เมื่อรูปอันเกิดแต่อาหารนั้น อาไศรยแก่โอฆารสอันแม่คนกินเข้าบ้านเกิด
 รูปได้ ๘ อันใสศ รูปชื่ออาหารสมุฏฐานกตลาปแต่ ๑ เมื่อรูปอันจะเกิด
 เป็นชายก็เกิดเป็นหญิงก็เกิดเกิดมาแต่เกิดเป็นกตตถะนั้น โดยใหญ่แต่ตั้งวันแต่
 น้อย ครนถึง ๗ วันคงแต่นางเนอนนเรียกว่าอัมพุทชะ ๆ นั้นโดยใหญ่
 ไปทุกวารได้ ครนได้ถึง ๘ วารชั้นเป็นดังตะกั่วอันเชื่อมอยู่ในหม้อตยก
 ชื่อว่าเปณตี ๆ นั้นค่อยใหญ่ไปทุกวัน ครนถึง ๗ วันแข็งเป็นก้อนดังไข
 ไข่เรียกว่าขณะ ๆ นั้นค่อยใหญ่ไปทุกวัน ครนถึง ๗ วันเป็นคุ่มออก
 ได้ ๕ แห่งตั้งหุดนั้นเรียกว่าเบญจดาชาหุด ๆ นั้นเป็นมือ ๒ อันเป็นคัพ ๒ อัน
 หุดเป็นหวนนอหนง แต่แต่นค่อยไปเบองนำทุกวัน ครนถึง ๗ วัน
 เป็นฝ่ามือเป็นนิ้วมือ แต่ไป ๓๒ จึงเป็นขมเป็นเล็บคั้นเล็บมือเป็นเครื่อง
 ดำหรับเป็นมนุษย์ถ้วนทุกอันแต่ ๑ แต่รูปอันมีกลางตนได้ ๕๐ แต่รูป
 อันมีหัวได้ ๘๔ แต่รูปอันมีเบองดำได้ ๕๐ ผัสรูปทั้งหลายอันเกิดเป็นสัตว์
 อันอยู่ในท้องแม่ได้ ๓๘๔ แตกุมารนั้นหนึ่ง กตาง ท้อง แม่ แต่ เขา หตั้ง มา
 ค่อหนงท้องแม่ อาหารอันแม่กินเข้าไปแต่ก่อนนั้นอยู่ใต้กุมารนั้น อาหาร
 อันแม่กินเข้าไปใหม่นั้นอยู่เหนือกุมารนั้น เมื่อกุมารอยู่ในท้องแม่นั้นดำมาก
 นกหนา ฟิงเกิดยดฟิงหนายพันประมาณนิก กชนแต่เหม้นกตตคแต่
 เอ่อนอนได้ ๘๐ ครอกชงอยู่ในท้องแม่เป็นทเหม้น แต่ทอออกตุออกเคาท

๑ ความตรง เป็ด

เถาทคายทเร็ว ฝูงคิดแต่เออนทงหลายนคนกนอยุในท้องแม่ คิดแต่เออน
 ฝูงนั้นเริ่มตัวกุมารนั้นได้ คุจดังหนอนอันอยู่ในปลาหน้าแดงหนอนอยู่ใน
 ตามกอาจมนนแดง ๑ อันว่าตายได้คือแห่งกุมารนกกตวงดังสายกาน
 บัวอหม้อชื่อว่าอุบถ จะงอยได้ คือนนกกตวงชนไปเบองบนคิดหลังท้องแม่
 แดเข้าหาอาหารอันโตอันแม่กิน ได้แต่โอชาเรต นั้นก็เป็นน้ำ ชุ่ม เข้าไปในได้คือ
 นั้นแดงเขาไปในท้องกุมารนั้นแดงน้อย ๆ แดน้อยนั้น ก็ได้กินทุกคำเข้าทุกวัน
 แม่จะพังกินเขาไปอยู่เหนือกระหม่อมทับหัวกุมารนั้นอยู่ แดถ้าปากนกหนา
 แต่อาหารอันแม่กินก่อนได้แดงกุมารนั้นอยู่เหนืออาหารน เบองหลังกุมาร
 นั้นคือหลังท้องแม่แดงน้อยอยู่ไปในท้องแม่แต่กำมือทั้งสอง คุ ตัวต่อหัวเข้า
 ทงสองเอาหัวไว้เหนือหัวเขา เมื่อนงอยคงนนเตอดแดงน้ำเหลืองยอยงเต็ม
 คณยหยดทุกเมื่อแดงทุกเมื่อ แดคุจดังเมือฝนตกแดงน้ำกำมือเขาเจ้าอยู่ใน
 โพรงไม้แดง ในท้องแม่นั้นร้อนนกกหนาคุจดังเราเอาใบตองเข้าจะต้มแดงต้ม
 ในหม้อนั้นได้ ถึงอาหารอันแม่กินเขาไปในท้องนั้นใหม่แดงย่อยถงด้วยอำนาจ
 แห่งไฟชาคือนร้อนนั้น ส่วนตัวกุมารนั้นก็มีใหม่เพราะว่าเป็นกรรมดาด้วย
 บุญกุมารนั้นจะเป็นคนแดงมีใหม่ มีตายเพื่อคงนนแดง แต่กุมารนั้นอยู่ใน
 ท้องแม่บร้อนได้หายใจเข้าออกเลย บร้อนได้เหยียดคั้นเหยียดมือออก
 คงเราทานทงหลายนตักคาบหนึ่งเลย แดกุมารนั้นเจ็บเนื้อเจ็บคนคงคนอัน
 ทานช้นไว้ ในใหลอันคับแคบนกกหนา แคนเนื้อแค่นใจแดงเคอดเนื้อเคอดใจ
 นกกหนา เหยียดคั้นมือบมีได้คงทานเขาได้ไว้ ในทคับ ๆ ฉิดแต่ว่าเมื่อแม่เดินไป
 กคินอนกคัพคินกคค กุมารอยู่ในท้องแม่นั้นให้เจ็บเพียงจะตายแดงคุจดัง
 ถูกทรายอันพงออกแดงอยู่รห้อย ฉิบมีคุจดังคนอันมาเด่า ฉิบมีคุจดัง
 ๑ ถาวว่าที่แซ้ว ว่าม้าช้า

ลูกงูอันหมองเงาไปเด่นน้๑นแด ๑ อันอยู่ดำมากยากใจดูจ๑งน้๑นบมิได้
 ดำมากแค่ส่องวารสว่างแ๑ดจะพ้นได้โดย อยู่ยากแ๑ดเจ๑็ดเค๑ือนดาวคาบ
 ๘ เดือน ดาวคาบ ๘ เดือน ดาวคาบ ๑๐ เดือน ดาวคาบ ๑๑ เดือน
 ดาวคาบค้ำรบมีหนึ่งจ๑งค๑ดอ๑กก็๑ม้๑แด ๑ คนผู้ใดอยู่ในท้องแม่ ๖ เดือน
 แ๑ดค๑ดอ๑กน้๑นบ๑นจะ๑ได้๑งักคาบ ๑ คนผู้ใดอยู่ในท้องแม่ ๘ เดือนแ๑ด
 ค๑ดอ๑กน้๑นแม่๑ด๑งเป๑นค๑น๑ก๑ด๑บมิได้๑ก๑ถ๑า๑ง๑บมิ๑ท๑น๑แ๑ด๑ท๑น๑ฝ๑นได้๑แด ๑ คน
 ผู้ใดจาก๑แ๑นร๑ก๑มา๑เก๑ต๑น๑น๑เม๑อ๑ค๑ด๑อ๑ก๑ค๑น๑ก๑มาร๑น๑น๑ร๑น๑ เม๑อ๑ม๑น๑อยู่๑ใน
 ท๑อง๑แม่๑น๑น๑ย๑อม๑เค๑ย๑ด๑เน๑อ๑ร๑น๑ใจ๑แ๑ด๑ระ๑ท๑น๑ระ๑ท๑าย๑ อ๑ก๑เน๑อ๑แม่๑น๑น๑ก๑พ๑ต๑อย
 ร๑น๑ด๑ว๑ย๑ไ๑ด๑ ๑ คนผู้๑จาก๑แ๑ด๑ส๑ว๑ร๑ค๑ด๑ง๑มา๑เก๑ต๑น๑น๑เม๑อ๑จ๑ะ๑ค๑ด๑อ๑ก๑ค๑น
 ก๑มาร๑น๑น๑เ๑น๑ ๆ๑ เน๑อ๑เ๑น๑ใจ๑ เม๑อ๑ย๑ง๑อยู่๑ใน๑ท๑อง๑แม่๑ก๑ด๑แม่๑น๑น๑อยู่๑เ๑น๑เป๑น๑ศ๑ข
 ส๑ำ๑ร๑า๑ญ๑บ๑า๑น๑ใจ๑ แ๑ด๑เน๑อ๑แม่๑น๑น๑ก๑เ๑น๑ด๑ว๑ย๑ไ๑ด๑ ๑ คนผู้๑อยู่๑ใน๑ท๑อง๑แม่
 ก๑ด๑เม๑อ๑เ๑ง๑จ๑ก๑ค๑ด๑ย๑ค๑น๑ก๑ด๑ด๑ว๑ย๑ก๑ร๑ร๑ม๑น๑ ก๑ถ๑าย๑เป๑น๑ต๑ม๑ใน๑ท๑อง๑แม่๑ด๑ง๑ท๑ง
 พ๑ด๑ให้๑ศ๑ว๑ก๑มาร๑น๑น๑ข๑น๑ท๑น๑ให้๑ห๑ว๑ด๑ง๑มา๑ด๑ง๑จ๑ะ๑ข๑อ๑ก๑น๑น๑ ค๑จ๑ด๑ง๑ฝ๑ง๑น๑ร๑ก๑อัน
 ย๑ม๑บ๑า๑ด๑ก๑ม๑ค๑น๑แ๑ด๑ห๑ย๑น๑ห๑ว๑ด๑ง๑ใน๑ข๑ม๑น๑ร๑ก๑น๑น๑น๑ต๑ก๑ได้๑แ๑ด๑ร๑อ๑ย๑ว๑า๑น๑ เม๑อ๑ก๑มาร
 น๑น๑ค๑ด๑อ๑ก๑อ๑ก๑จาก๑ท๑อง๑แม่๑ข๑อ๑ก๑แ๑ด๑ไป๑บ๑มี๑พ๑น๑ค๑น๑ ๆ๑ เ๑น๑น๑น๑แ๑ด๑ เจ๑บ๑เน๑อ๑เจ๑บ๑ค๑น
 น๑ก๑ท๑น๑า๑ ด๑ง๑ข๑่าง๑ส๑ำ๑ร๑ข๑ัน๑ท๑ำ๑น๑ข๑ัก๑ท๑ำ๑น๑เ๑น๑อ๑ก๑จาก๑ป๑ระ๑ศ๑ู๑ด๑ก๑ษ๑อัน๑น๑อ๑ย๑น๑น๑แ๑ด
 ค๑บ๑ด๑ว๑ข๑อ๑ก๑ยาก๑ด๑ำ๑บ๑า๑ก๑น๑ ๑ น้๑บ๑มี๑ด๑ง๑น๑น๑ด๑ง๑ค๑น๑ผู้๑อยู่๑ใน๑น๑ร๑ก๑แ๑ด๑ ๆ๑ ก๑เขา๑อัน
 ข๑อ๑ค๑ง๑เค๑ย๑ย๑บ๑พ๑พ๑ค๑ห๑บ๑แ๑ด๑แ๑ง๑แ๑ด๑บ๑ค๑บ๑น๑น๑แ๑ด๑ ๑ คร๑น๑อ๑อก๑จาก๑ท๑อง๑แม่๑ได้
 ต๑ม๑อ๑น๑ม๑ใน๑ท๑อง๑ผู้๑น๑อ๑ย๑ค๑อ๑ย๑พ๑ด๑ข๑อ๑ก๑ก๑อน๑ ต๑ม๑อ๑น๑ม๑ภ๑าย๑น๑อก๑น๑น๑จ๑ง๑พ๑ด๑เข๑า
 น๑น๑น๑ก๑ท๑น๑า๑ พ๑ด๑เข๑า๑เ๑ง๑ค๑น๑ด๑น๑ผู้๑น๑อ๑ย๑น๑น๑จ๑ง๑อ๑ย๑า๑ คร๑น๑อ๑อก๑จาก๑ท๑อง๑แม่
 แ๑ด๑น๑น๑ไป๑เม๑อ๑หน้า๑ก๑มาร๑น๑น๑จ๑ง๑ร๑ห๑าย๑ใจ๑เข๑า๑อ๑ก๑แ๑ด๑ ๑ ฉ๑แ๑ด๑ค๑น๑จ๑น๑มา๑แ๑ด๑
 น๑ร๑ก๑ก๑ด๑มา๑แ๑ด๑เป๑ร๑ต๑ก๑ด๑ ม๑น๑ค๑ำ๑น๑ง๑เ๑ง๑ค๑ว๑า๑ม๑อ๑น๑ด๑ำ๑บ๑า๑ก๑น๑ คร๑น๑ว๑า๑อ๑อก๑มา

ก็ร้องไห้แต่ ๑ ผิดคนมาแต่ตั้งวรกแต่คำนึงถึงความสุขแต่ก่อนนั้น
 ครั้นว่าออกมาได้ ก็ข้อมหัวรอก่อนแต่ ๑ แต่คนผู้มาอยู่ในแผ่นดินหนทว
 ทงจกรวาพอนโดยนอหนักดี เมื่อแรกมาเกิดในท้องแมกดีเมื่อยในท้องแม่
 กดีเมือออกจากท้องแมกดี ในภาดทง ๓ นนยอมหลงบมิโตคำนึงรู้อัน
 โดตักตั้ง ๑ ผุงที่อนมาเกิดเปนพระบัจเจกโพธิเจ้ากดี แต่เปนพระ
 อรหันตาศณาศพเจ้ากดีแต่มาเปนพระองคัขรรคสาวกเจ้ากดี เมือชแรก
 มาเอาปฏิธนนกดี เมือชอยู่ในท้องแม่นกดีแต่สองตั้งน เมืออยู่ใน
 ท้องแม่นนบหอนจะรูหองแต่ยังคำนึงรู้อยู่ทุกอัน เมือจะออกจากท้องแม่
 วันนั้นได้ จึงตมกรรมชวาทกพิศให้หวนผู้นอยนบตงมาสู่ที่จะออกแต่คับ
 แคมแอนนนักหนาเจ็บเนือเจ็บคนดำมากนักตั้งกดำวมาแต่ก่อน แต่พดิก
 หวดงบมิใคร่ตักตั้งอัน บเริ่มคังท่านผู้จะออกมาเปนพระบัจเจกโพธิเจ้า
 กดี ผู้จะมาเกิดเปนตูกพระพุทชเจ้ากดี คำนึงรู่ตักคนแต่บมิหตงแต่
 สองตั้งนี้ คือเมือจะเอาปฏิธนธเืออยู่ในท้องแม่นนได้แต่ ๑ เมือจะ
 ออกจากท้องแม่นยอมหลงคจคนทงหลายนแต่ ๑ ตังนว่าคนทงหลาย
 นได้ยอมหลงทง ๓ เมือควอรอิมตงตารแต่ ๑ พระโพธิศตวเจ้าเมือ
 ชาคตงมาตวัดแก้พิพัญญุกตญาณ เมือแรกเอาปฏิธนธีกดี เมืออยู่ใน
 ครรรภกดี แต่แต่จจากครรรภกดีพระมารดา กดี บหอนจะรูหตงตักที่ย่อม
 คำนึงรู่ทุกประการแต่ ๑ เมือพระโพธิศตวอยู่ในครรรภพระมารดานน
 บมิเหมือนคจคนทงหลายเบือองหตง พระโพธิศตวผูกหตงท้องแม่แต่หน
 พนงเชิงอยู่คังนักปราชญ์ผู้งามนหนนึ่งเทศนา ในชรรมาศนน คัวแห่ง
 พระโพธิศตวเจานนเรือองงามคังทอง เห็นออกมารอง ๆ คังจะออกมา
 ภายนอกทอง มารดาโพธิศตวกดีแต่ผู้นอกคกแต่เห็นรู้งเรือองงามคังท่าน

เอาไหมอันแดงนั้นมาร้อยแกวขาวนั้นแดง ๑ เมื่อพระโพธิสัตว์เสด็จออกจาก
 จากท้องแม่ ตมอันเป็นบุญนั้นมีไต พดให้ห้วงลงมาเบื้องต่ำแต่ให้ คั้นจน
 เบื้องบนดังตั้งศิวทั้งหลายนั้นหาบมิได้ ๑ เมื่อพระโพธิสัตว์จะออกจาก
 ครรภ์มารดา นั้น ขเหยียดคั้นแดงเมื่อขออกแล้วขดุกยั้นจนแล้วขจึงออกจาก
 ท้องแม่แดง ๑ แต่เมื่อยังเป็น ๑ แต่มนุษย์ทั้งหลายอันมาเกิดใน
 ท้องแม่นั้น แดจะมีประคฺจเวณโพธิสัตว์เมื่อบัจฉิมชาติจักได้ตรัสเป็นพระ
 นบหอนมฺเตย แต่ก่อน ๆ โพนได้ย้อมเป็นโดยปรกคินทั้งหลายนั้นแดง ๑
 เมื่อโพธิสัตว์เสด็จลงมาเอาปฏิสนธิเมื่อธรมภพกัก แผ่นดินไหวได้แดงหมิ่น
 จักรวาพ ทั้งนำอันชูแผ่นดินนี้ไหว ทั้งนำดมุทริกฟูมฟอง เขาพระ
 สุมเมรุราชก็ทรงอยู่บมิได้ ก็หวั่นไหวด้วยบุญสมภารพระโพธิสัตว์เจ้าผู้มา
 ตรัสเป็นพระพุทฺธเจ้านั้นแดง ๑ อันว่าปรกคินทั้งหลายในโลกนี้ทุกค
 อกพระโพธิสัตว์เจ้ากัก คิริจนาททั้งหลายกัก ครั้นว่าออกมาจากท้อง
 แม่แดงได้ อันว่าเด็กซึ่งมีอยู่ในอกแม่นั้นเหตุว่าแม่คนมีใจรักนัก จึง
 เด็กทั้งในอกของแม่นั้น ก็กลายเป็นน้ำมันไหลออกมาของแม่ให้ดูกันนั้นได้
 คุดกนิ อันเป็นวิไลแห่งโลกย์ทั้งหลายแดง ๑ อันว่ามนุษย์ทั้งหลาย
 นี้ ครั้นว่าผู้น้อยนั้นใหญ่ก็มาหาใส่รอยแก่พ่อแม่จนเรจภาษาอันใด ๆ ก็ดี
 ครั้นแดงว่าดูกันนั้นได้ ยินพ่อแม่เรจจาโดยภาษาอันนั้น ๆ ตามภาษาพ่อแม่
 เรจจานั้นแดง ๑ มีว่าผู้น้อยนั้นเกิดมาแล้วใหญ่มากถ้าแดงแล้วได้ ถ้า
 แดว่าบมิได้ภาษาอันใด ๆ เลยได้ กุมารนั้นก็เรจจาภาษาโดยตั้งจบาห้แดง
 โดยกำหนดท่านว่าไว้ค้อยได้ ๑๖ มีจึงอย่านมแดง ๑ ฟงกุมารมนุษย์ทั้งหลาย
 อันเกิดมานั้นมี ๓ ตั้ง ๆ หนึ่งชื่อว่าชาติบุตร ตั้งหนึ่งชื่ออนุชาติบุตร ตั้ง
 หนึ่งชื่ออชาติบุตร ๑ อันว่าชาติบุตรนั้นได้ ถูกนมนเฉดยวณตาตราช้าง

เขาว่าเหต่าเกิดยงคยงกว่าพ่อกว่าแม่ แลรู้หัดกนักปราชญ์ยังกว่าพ่อกว่า
 แม่ ทั้งรูปนหนักงามกว่าพ่อกว่าแม่มงมเป็นคัมยศฐาศักคิมกาดงยงกว่าพ่อ
 กว่าแม่ ถูกอนคกกว่าพ่อแม่ตงนได้ ชื่อว่าชาติบุตรแด ๆ ถูกอนเกิดมา
 แลรู้หัดกเรียวแรงแลรูปโถมแต่พอเพียงพ่อเพียงแม่ทุกประการตงน ชื่อว่า
 อมุชาติบุตรแด ๆ ถูกอนเกิดมานนแต่ถ้อยกว่าพ่อกว่าแม่ทุกประการ
 ตงนได้ ชื่อว่าอชาติบุตรแด ๆ ย่นว่ามนุษย์ทงหลายนม & จำพวก ๆ
 หนึ่งชื่อว่าคนนรก หนึ่งชื่อคนเปเรต จำพวกหนึ่งชื่อคนตริจฉาน หนึ่ง
 ชื่อคนมนุษย์ ฟุงคนอนที่มาตังต้วอนรู้กระทำกรอนเป็นบาปนั้นมาถิงคน
 แดท่านได้คคคตังนมือแดทุกข โศกเวทนานักหนาดงเรียกชื่อว่าคนนรกแด ๆ
 จำพวกหนึ่งคนอนหาบุญอนจะกระทำบมิได้ แดแต่เมื่อก่อนแดเกิดมาเป็น
 คนเข็นใจนักหนาแดจะมีผาแดเสื่อรอบคณนหาบมิได้ อยุ่หาอนจะกินบมิ
 ได้ หยากเผ็ดเร็ดไร่นักหนาแดมีรูปโถม โนมพรรณนหนักบมงาม คน
 หนึ่งชื่อว่าเปเรตมนุษย์แด ๆ คนอนทมรู้วามบุญแดมาบยอมเจรจาที่อน
 หากความเมตตากกรณามิได้ ใจถ่าหาญแขงบมิรู้ ยาเกรงทำนผู้ เถ่าผู้ แก่
 บมิรู้ ประฏิบคพ่อแม่แดครบาชยายบมิรู้ รกพรกนของ บยอมกระทำบาปทุก
 เมื่อ คนผู้ นชอว่าตริจฉานมนุษย์แด ๆ คนอนทวารูจักผิดแดชอบ
 แลรู้จักทอนเป็นบาปแดบุญแดรู้จักประโยชน ในช้วนชวหน้า แลรู้ถ้วแก่
 บาปแดตฮายแก่บาป รู้จักว่ายากกว่าง่ายแลรู้รกพรกนของแดรู้เอนคกรณา
 คนผู้เข็นใจ แลรู้ยาเกรงพ่อแม่ผู้เถ่าผู้แก่ตมพรหมณาจารย์ อนอยู่ใน
 ดึกชาบทของพระพุทชเจ้าทุกเมื่อ แลรู้จักคุณแก้ว ๓ ประการได้ แด
 คนฟุงนแดชอว่ามนุษย์ธรรมแด ๆ คนทงหลายอนชอว่ามนุษย์ นม & จำพวก
 จำพวกหนึ่งเกิดแดอยู่ในชมภูทอ์บนี้แด ๆ คนจำพวกหนึ่งเกิดแดอยู่ใน

แผ่นดินบูรพวิเทห^๕แห่งหนึ่งของครุวันออกเรา คนจำพวกหนึ่งเกิดแต่อยู่ในแผ่นดิน
 อุตกรทว^๕ที่ป้อยฝ่ายเหนือเรา^๕ ๑ คนจำพวกหนึ่งเกิดแต่อยู่ในแผ่นดินอมร
 โคยานทว^๕ที่ป้อยของครุวันตกเรา^๕ ๑ คนอันอยู่ในแผ่นดินชมพูทว^๕ที่ป้อย
 เราอยู่^๕นี้ หน้าเขาดังกุมภเวีย^๕น ผู้คนอันอยู่ในบูรพวิเทห^๕หน้าเขาดัง
 เดือนเพ็งแดงตม^๕ดังหน้าแวง ๑ ผู้คนอันอยู่ในอุตกรทว^๕นั้นหน้าเขาเป็น
 ๕ มุมคุด^๕ดังท่านแดง^๕ถากให้^๕เป็น ๕ เหลี่ยม กว้างแตร^๕นั้นเท่ากัน^๕แต่ ๑
 ผู้คนอันอยู่ในแผ่นดินอมรโคยานทว^๕ที่ป้อย^๕นี้ หน้าเขาดังเดือน^๕แรม ๘ คำ
 นน^๕แต่ ๑ อายุคน^๕ทั้ง^๕หลาย^๕ อันอยู่ในชมพูทว^๕ที่ป้อย^๕นี้ บ^๕ห^๕อน^๕จะ^๕รู้^๕ช^๕น^๕รู้^๕ต^๕ง
 เพราะเหตุ^๕ว่า^๕ค^๕ง^๕น^๕ด^๕าง^๕ค^๕า^๕บ^๕ค^๕น^๕ท^๕ง^๕ห^๕ด^๕าย^๕ม^๕ค^๕ัด^๕ม^๕ช^๕ร^๕ร^๕ม^๕ ด^๕าง^๕ค^๕า^๕บ^๕ค^๕น^๕ท^๕ง^๕ห^๕ด^๕าย
 ท^๕าค^๕ัด^๕ห^๕า^๕ช^๕ร^๕ร^๕ม^๕บ^๕ม^๕ิ^๕ได้ ๑ มิ^๕แ^๕ด^๕ว^๕า^๕เม^๕ื่อ^๕ค^๕น^๕ท^๕ง^๕ห^๕ด^๕าย^๕น^๕น^๕ม^๕ค^๕ัด^๕อ^๕ย^๕ู่^๕ได้ ย^๕่อ^๕ม
 ก^๕ร^๕ท^๕า^๕บ^๕ญ^๕แ^๕ต^๕ช^๕ร^๕ร^๕ม^๕ แ^๕ต^๕ย^๕า^๕เ^๕ย^๕ง^๕ผู้^๕เ^๕้า^๕ผู้^๕แ^๕ก^๕่^๕พ^๕้อ^๕แม่^๕แ^๕ด^๕ต^๕ม^๕ณ^๕พ^๕ร^๕า^๕ห^๕ม^๕ณ^๕า^๕จ^๕าร^๕ย^๕
 ค^๕ง^๕น^๕น^๕แต่ อายุคน^๕ท^๕ง^๕ห^๕ด^๕าย^๕น^๕น^๕ก^๕เ^๕ว^๕ง^๕จ^๕ำ^๕เร^๕ว^๕ญ^๕ช^๕น^๕ไป ๑ ๑ เ^๕ื่อ^๕ง ๑ ๑ แ^๕ต ๑ มิ^๕แ^๕ด
 ว^๕า^๕ค^๕น^๕ท^๕ง^๕ห^๕ด^๕าย^๕ม^๕ิ^๕ได้^๕จ^๕ำ^๕ค^๕ัด^๕แ^๕ต^๕มิ^๕ไ^๕ด^๕ท^๕า^๕บ^๕ญ^๕แ^๕ต^๕มิ^๕ไ^๕ด^๕ย^๕า^๕เ^๕ร^๕ง^๕ผู้^๕เ^๕้า^๕ผู้^๕แ^๕ก^๕่^๕พ^๕้อ^๕แม่^๕แ^๕ด^๕ต^๕ม^๕ณ^๕
 พ^๕ร^๕า^๕ห^๕ม^๕ณ^๕า^๕จ^๕าร^๕ย^๕ค^๕ร^๕บ^๕า^๕ช^๕ย^๕า^๕ย^๕แ^๕ต^๕ว^๕ค^๕ง^๕น^๕น^๕ได้ อัน^๕ว^๕า^๕อายุ^๕ค^๕น^๕ท^๕ง^๕ห^๕ด^๕าย^๕น^๕น^๕ก^๕เ^๕ว^๕ง^๕
 ถ^๕อ^๕ย^๕ต^๕ง^๕มา ๑ ๑ เ^๕ื่อ^๕ง ๑ ๑ แ^๕ต ๑ แ^๕ต^๕อายุ^๕ค^๕น^๕ใน^๕แผ่นดิน^๕ช^๕ม^๕พ^๕ุ^๕ท^๕ว^๕ี^๕ป^๕เร^๕า^๕น^๕
 จ^๕ิง^๕ว^๕า^๕ห^๕าก^๕ำ^๕ห^๕น^๕ค^๕บ^๕ม^๕ิ^๕ได้^๕เพ^๕ระ^๕เหตุ^๕ด^๕ัง^๕น^๕น^๕แต่ ๑ อัน^๕ว^๕า^๕ผู้^๕คน^๕อัน^๕อยู่^๕ใน^๕บูร^๕พ^๕
 วิ^๕เท^๕ห^๕ะ^๕น^๕น^๕แ^๕ต^๕อายุ^๕เข^๕า^๕ย^๕น^๕ได้ ๓๐๐ ปี^๕เข^๕า^๕จ^๕ิง^๕ต^๕าย ๑ อัน^๕ว^๕า^๕ผู้^๕คน^๕ท^๕ง^๕ห^๕ด^๕าย
 อัน^๕อยู่^๕ใน^๕อม^๕ร^๕โค^๕ย^๕า^๕น^๕ท^๕ว^๕ี^๕ป^๕น^๕น^๕ อายุ^๕เข^๕า^๕ย^๕น^๕ได้ ๕๐๐ ปี^๕จ^๕ิง^๕ต^๕าย^๕แ^๕ต ๑ อัน^๕
 ว^๕า^๕ผู้^๕คน^๕อัน^๕อยู่^๕ใน^๕อุต^๕กร^๕ท^๕ว^๕ี^๕ป^๕น^๕น^๕ อายุ^๕เข^๕า^๕ย^๕น^๕ได้ ๓,๐๐๐ ปี^๕จ^๕ิง^๕ต^๕าย^๕แ^๕ต ๑
 แ^๕ต^๕อายุ^๕ค^๕น^๕ท^๕ง ๓ ท^๕ว^๕ี^๕ป^๕น^๕น^๕บ^๕ห^๕อ^๕น^๕จะ^๕รู้^๕ช^๕น^๕รู้^๕ต^๕ง^๕เส^๕ย^๕ต^๕ัก^๕ค^๕า^๕บ^๕ เพราะ^๕ว^๕า^๕เข^๕า^๕น^๕
 อยู่^๕ใน^๕บ^๕ัญ^๕จ^๕ัก^๕ต^๕ก^๕เม^๕ื่อ^๕บ^๕ม^๕ิ^๕ได้^๕ช^๕า^๕ค^๕ เข^๕า^๕บ^๕ห^๕อ^๕น^๕จะ^๕รู้^๕ว^๕า^๕ต^๕ง^๕ค^๕ว^๕ค^๕ว^๕เ^๕ป^๕น^๕ให้^๕จ^๕ำ^๕ต^๕าย
 เข^๕า^๕บ^๕ห^๕อ^๕น^๕จะ^๕รู้^๕ต^๕ก^๕เ^๕า^๕ท^๕ร^๕พ^๕ย^๕ ต^๕น^๕ท^๕ำ^๕น^๕ม^๕าก^๕ก^๕ค^๕น^๕อ^๕ย^๕ก^๕ค^๕อ^๕น^๕เจ^๕ำ^๕ว^๕อ^๕ง^๕ม^๕ิ^๕ได้^๕ให้^๕ เขา

บ่ห่อนจะรู้ตักตักเอา อหังเขามบ่ห่อนจะรู้ทำชู้ด้วยเมียท่านผู้อื่น ส่วนว่า
 ผู้หญิงเฒ่าเขาก็บ่ห่อนจะรู้ทำชู้ด้วยผัวท่านแต่ ผู้อื่นแต่เขามบ่ห่อนจะรู้ทำชู้
 จากผัวของตน อหังเขามบ่ห่อนจะรู้เจรงามสุภาวาท แต่เขามบ่ห่อนจะรู้แต่เพียง
 สุรายาเมา แต่เขารูยารู้เกรงผู้เฒ่าผู้แก่พ่อแต่แม่ของเขา ๆ เขารูรักพรรุรักน้อง
 ของเขา ๆ ก็ใจอ่อนใจอดเขารูเอนศุภกรุณาแก่กัน เขามบ่ห่อนจะรู้อริษยากัน
 เขามบ่ห่อนจะรู้เสียครุต่อรตุการทอรรุทอรรุคคกันแต่ เขามบ่ห่อนจะรู้เฉาะเบาะ
 แฉ่งถุ้งเถียงกัน เขามบ่ห่อนจะรู้อหังชวงหวงแหนแต่ทบ้านรราวของกันแต่
 เขามบ่ห่อนจะรู้อ่าข่มเหงเอาเงินเอาทองของแก้วตักแต่เมียแต่เข้าไว้ไคนาหัวม้า
 ค่ำท่หัวยจะทานธารน้ำ เสง เรือน เรือกสวน เผือก มัน หัวตัก หัวตอหัวตอหัว
 เกวียน เขามรูเบียดเบียดพริชานาวาไคมหิงษาข้างม้าเข้าไทย สรรพทรุพีย
 ถึงสิ้นยนิโตกคี่ เขามบ่ห่อนรู้ว่าของคณของท่านคุเต็มอกกันสิ้นทุกแห่งแต่ เขา
 หนักบ่ห่อนทำไว้ไคนาค่ำขายหลายสิ่งเดย ๆ เบองครวัณตกเขาพระสุเมรุ
 ใหญ่อันชื่อว่าอมร โคยานทวูปนั้น โดยกว้างได้ ๘,๐๐๐ โยชน์ แต่มีแผ่นดิน
 ถ่อมรอบเปเนบริวาร ฝูงคณอน้อยที่ในแผ่นดินนั้นหน้าเขาดังเคอนแรม ๘ ค่ำ
 แต่มีแม่น้ำใหญ่แต่แม่น้ำเล็กแต่มีเมืองใหญ่แต่เมืองน้อย มีนครใหญ่กว้าง ๆ
 นานนเบองครวัณออกเขาพระสุเมรุนั้น มีแผ่นดินใหญ่อันหนึ่งชื่อว่า
 บุพพวิเทททว้าง ๆ นั้นโดยกว้างได้ ๘,๐๐๐ โยชน์ ด้วยาริมณฑลรอบได้
 ได้ ๒๓,๐๐๐ โยชน์ แต่มีแผ่นดินเล็กได้ ๕๐๐ แผ่นดินถ่อมรอบเปเนบริวาร
 ฝูงคณอยู่ทหน้าเขากดมดงเคอนเพ่ง แต่มีแม่น้ำใหญ่แม่น้ำเล็กมีเขาม
 เมืองใหญ่เมืองน้อย ฝูงคณอน้อยที่นมากมายหลายนักแต่มีท้าวพระญา
 แต่มีนายบ้านนายเมือง ๆ แผ่นดินเบองคณอนพระสุเมรุนั้นชื่อว่าอตุครกุ
 ทวูปโดยกว้างได้ ๘,๐๐๐ โยชน์ แผ่นดินเล็กได้ ๕๐๐ แผ่นดินนหดอมรอบ

เป็นบริวาร ผู้คงอยู่ในถิ่นหน้าเขาเป็น & มุมแต่มีภูเขาของด้อมรอบ ผู้
 คนทั้งหลายอยู่ที่นั่นมากมายหลายนิก เทียรย่อมดีกว่าคนทุกแห่งเพื่อว่า
 เพราะบุญเขาแต่เขาวิชาศักดิ์ แต่แผ่นดินเขาหนราบเคียงเรียงเต็มอกันดงาม
 นึกหนาแต่ว่าหากที่รามที่ลุ่มชุกที่เทงมิได้ แต่มีต้นไม้ทุกสิ่งทุกพรรณแต่มีกิ่งคา
 สำขางามคิมค่าคบบมังกงคงแกดังทำไว ไม่ผู้งั้นเป็นเย้าเป็นเรือนเดือนกันเข้า
 มองงามดังปราสาทเป็นที่อยู่ถิ่นชน ผู้คนในแผ่นดินชาวอุตรกรูทวูป แลไม้
 นนหากองหาแต่มีได้แต่ไม่มีคคตท โกงหาพุกหา โพรงหากองงมิได้ ชื่อตรง
 กตมงามนุกหนาแต่มีดอกเทียรย่อมมีดอกแต่อยู่ทุกเมื่อบมิได้ขาดเลย ๆ
 อนึ่งที่ใดแต่มีบงมีหนองมีสระพงทงนนเทียรย่อมมีดอกบัวแดงบัวขาวบัวเขียว
 บัวหลวง แต่กระมุขอบตจงกณนี้แต่มีบุตรบัวเผื่อนบัวชม ครอบดม
 พดคองมีกตมอันหอมชจรอยผู้มีวิญายสักคาบ ๆ คนผู้งั้นบมิค้ำบมิสูง
 บมิพมมีผอมงามส่มควรนิก คนผู้งั้นเรียวแรงอยู่ช้วนแต่หนุ่มถึงแก่
 บมิรูถอยกำลังเตย แต่คนชาวอุตรกรูทวูปนหากความกตวบมิได้ ด้วยจะ
 ทำไว้ไถนาคำชายวายต้องทำมาหากนคิงนนเตยสักคาบ อนึ่งชาวอุตร
 กรูทวูปเขาบหื่อนจะรู รือรู้หนาวเตย แต่มีมีใหญ่ชาว แต่ร่นร่านหานยุ
 แดงเงยวเบี้ยวของทงหลายเตย แต่ดำรพศคองนมีพิชบหื่อนจะรูทำร้ายแก่เขา
 เตยทงลมแต่ฝนกับหื่อนจะทำร้ายแก่เขา ทงแดดกับหื่อนจะรูรือนตัวเขา
 เตย เขาอยู่แห่งนนมเดือนวันคนบหื่อนจะรูหิตากสักคาบหนึ่งเตย แต่
 ชาวอุตรกรูทวูปบหื่อนจะรูรอนเนื้อเคอคใจ ด้วยถอยความ สึงอันใดบหื่อนจะ
 มีสักคาบ แต่ชาวอุตรกรูทวูปนมเขาดำรสิ่งหนึ่ง ชชเคนดำด บมิพก
 ทำนา แต่ เข้ำดำดนม หากเป็นคั้น เป็นรวงเองเป็นเข้ำดำรแต่ รวงนนั้น มาเองแต่
 เข้านนชาวแฉหอม ปราศจาก แกตบแฉว่า บมิพกคำแต่ ผัดแต่หากเป็น เข้ำดำร

อยู่แต่ เขาชวนกันกินทุกเมื่อแล ในแผ่นดินอุคตรกรุณนี้ยังมีคีตาตั้ง
 หนึ่งชื่อไซติปราสาท^๑ คนทั้งหลายฝูงนั้นเอาเข้าตำรานั้นมาได้ในหม้อทอง
 อันเรื่องงามดั่งแสงไฟ จึงยกไปตั้งลงเหนือคีตาอันชื่อว่าไซติปราสาท
 บัดใจหนึ่งก็ถูกจนแต่ก่อนคีตา อันชื่อว่าไซติปราสาทนั้น ครั้นว่า
 เขานั่งดูแล้วไฟนั้นก็ดับไปเองแล ๑ เขาแต่ดูไฟนั้นครั้นเขาเห็น
 ไฟนั้นดับแล้วเขาก็รู้ว่าเขานั่งดูแล้ว เขาจึงเอาถาดแดงระไลทองนั้น
 ใส่งามนั้นมากดเอาเข้าได้ในถาดแดงระไลทองนั้นแล ๑ อันว่าเครื่องอัน
 จะกินกับเขานี้แลแม้ว่าเขาพอใจจักใคร่กินสิ่งใด ๆ เขามีพักหาสิ่งนั้น หาก
 บังเกิดขึ้นมาอยู่แทบใกล้เขานั่นเองแล ๑ คนผู้กินเขานี้แลจะรู้เป็นหิด
 แดงเรณเกิดอันแดงดากหกแดงปะ เป็นค่อมเป็นเตาเป็นง่อยเป็นเพี้ยดาฟ
 หุหนวกเป็นกระจอกงอกเงยเบื้อยเนื้อเมื่อยคน ทองขมทองพองเจ็บทอง
 ต้องได้ปวดหัวมัวตา ไซ้เจ็บเห็บเห็บน้อยวิการคั่งนี้ไซ้บ่ห่อนจะบังเกิดมี
 แก่ชาวอุคตรกรุณนี้แต่สักคาบหนึ่งเลย ๑ มีว่าเขาก็กินเข้าอยู่แต่มีคนไป
 มาหาเมื่อเขาก็กินเข้าอยู่นั้น เขาก็เอาเขานี้ให้แก่ผู้ไป ถึงเขานั่นก็ด้วยใจ
 อันยินดีบ่ห่อนจะรู้คิดสักเมื่อเลย ๑ แดในแผ่นดินอุคตรกรุทจวปนั้นมีคน
 กับปพฤกษคันหนึ่งโดยสูงได้ ๓๐๐ โยชน์ โดยกว้างได้ ๓๐๐ โยชน์
 โดยรอบบริเวณเมณฑลได้ ๓๐๐ โยชน์ แดคันกัถปพฤกษนั้นผู้ใดจะ
 ปราณหาหาทุนทรัพย์สรรพเหตุอันใด ๆ ก็ดี ย่อมได้สำเร็จในคัมภีร์นั้นทุก
 ประการแล ๑ ถ้าแต่คนผู้ใดปราณหาจะใคร่ได้เงินแดงทองของแก้วแเด
 เครื่องประดับนทั้งหลายเป็นคัมภีร์ว่าเดือธวัวยสันนิพิมพากรณกัถ แดผ้า
 ผ่อนท่อนแพรพรรณสิ่งใด ๆ ก็ดี แดเขาน้ำโภชนาหารของกินสิ่งใดก็ดี
 ๑ เห็นจะเป็นไซติปราสาท

ก็ยอมบังเกิดปรากฏชนแต่คำคบคิดไปพฤษณนั้น ก็ให้สำเร็จความ
 ปรากฏแก่ชนทั้งหลายนั้นแต่ ๆ แต่มีผู้หญิงอันอยู่ในแผ่นดินนั้นงาม
 ทุกคน รูปทรงเขานับมีคำมีตั้งมีพับมีผอบมีชาวมมีคำ ดีดีมบูรณ์
 งามดังทองอันตักเห็ดองเรืองเป็นทึ่งใจผู้ชวยทุกคนแต่ ๆ นวดคินน
 มือเขานกตมงามระแง่ง เตบคินเตบมือเขานนแดงงามดังนาคกรงอนทาน
 แต่งแล้วแต่คุ้มไว้ แต่สองแก้วเขานนได้งามเป็นนวดตั้งแกตั้งเอาแม้งผู้ดี
 หน้าเขานนหมดเกลี้ยงปราศจากมลทินหาผ้าหาใฝ่ไม่มีได้ แต่เห็นดวงหน้าเขา
 ได้จุดดวงพระจันทร์อันเพ่งบรรณนั้น เขานนมีคำอันคำดังตาแห่งตฤทราย
 พงออกได้ ๓ วันทบรรณชาวก็ชาวงามดังตั้งชอนทานพึงฝนใหม่ แต่มีผู้ปาก
 นนแดงดังถูกผกเขานนตักนนั้น แต่มีคำแก้วตาชานงามดังตักด้วยทองฝา
 แผ่นนแต่ แต่มีทองเขานนงามราวเพียงตาตัวเขานนอ่อนแอ้นเกลี้ยงกตม
 งาม แต่เห็นชนนนักตะเอี้ยค้อชนนนัก แต่เห็นผมเขานนตะเอี้ยค้อชนนนัก
 ๘ เห็นผมเขาจึงเท่าผมเราเห็นหนึ่ง แต่ผมเขานนทำงานดังปักแมตงภูเมือ
 ประตงมาถึงริมบ่าเบือองคำ แต่มีปตายผมเขานนงอนเบือองบนทุกเห็น
 แต่เมือเขานนงอยูกต ยนอยูกต เดินไปก็ดี ดังจักขัมหัวทุกเมือ แต่ชนคว
 เขานนคำแดงงามดังแกตั้งก้อ เมือเขาเจรจาแต่หน้าเตียงเขานนแจ่มใส
 ปราศจากเส้นหเชตทงปวงแต่ ในคัวเขานนเทยรยอมประดับนคววยเกรอง
 ถนิมอาภรณ์เบือรยุกนฐี แต่มีรูปโฉมโนมพรรณอันงามดังสาวอันได้ ๓๖ เขา
 แต่รูปเขานนบห้อนรูเจ้ารู้แก่แต่หนุ่มอยู่ดงนั้นชวตนทุก ๆ แต่ ๆ อันว่าผู้
 ผู้ชวยอันอยู่ในแผ่นดินนครกรุงนั้นได้ก รูปโฉมโนมพรรณเขานนงามดังบัว
 หนุ่มน้อยได้ ๒๐ ปี มีรูแก่ยมรูเจ้าหนุ่มอยู่ดงนหะชวตนทุก ๆ คน แต่เขานนได้
 เทยรยอมกนเขาแต่หน้าตัพพหารอนค้อนม โอชารคั้นนี้ แต่แต่งแก้คัวเขาทา

กระแจะแดงวงจันทน์หน้าม้นอันดี แดงมีดอกไม้หอมต่าง ๆ กันเอามาทำมา
 ทรงเด่นแล้วก็เที่ยวไปเล่นตามสบาย บ้างเดินบ้างรำบ้างพ้อกระบ่าบรรพ
 เพลงศุริยดนตรี บ้างดัดบ้างตีบ้างตีบ้างเข้าบ้างขับตีพิพธำเนียงเสียง
 หมู่นักคุณสุนกันไปเดี่ยวตาช พนมของกถองแตรสังข์ระฆังกังสดาลมโหรีทัก
 กักก้องทำนุกดี ทมดอกไม้อันตระการต่าง ๆ สิ่งมีจวงจันทน์กฤษณาอันธา
 ทำนองดบองคังเทพยดาในเมืองฟ้าสุนกันทุกเมื่อมาเรอกันบมิวายสักคาบหนึ่ง
 เถย ตางหมู่ชวนเพื่อนกันไปเล่นแห่งที่ตระการสุนกันนั้นก็มี ตางหมู่ไป
 เล่นในส่วนที่สุนกันที่ดัดดอกไม้อันตระการต่าง ๆ สิ่งมีจวงจันทน์กฤษณา
 คนชาปาริกชาติภาคพฤกษ์ รำวง จำปา โยทกา มาตุคัมณชาติบุตร ทั้งหลาย
 อันมีดอกอันบานงามตระการแสดหอมกลิ่นพุ่งจรไปบมิวาย ๆ ตาง
 หมู่ก็ชวนกันไปเล่นในส่วนอันมีสรรพดอกไม้อันตระการ แดงมีดอกอันสุกแสดหวาน
 ก็ชื่อว่าชวนกันได้ตางดูกันใหญ่เท่าไหหาม ตางดูเท่ากอดหอมหอมก็
 หอมหวานก็หวานเขาชวนกันกินเล่นสำราญบานใจในส่วนนั้น ๆ บ้างหมู่
 ชวนกันไปเล่นในแม่น้ำใหญ่อันมีท่าอันปราศจากเบือกแสดคม เขา
 ชวนกันว่ายดองท่องเล่นเดินเดินเขาดยกไม้อันมีในแม่น้ำนั้นช่วยกันแสด แด
 ดงอาบฉาบตัวเก็บเขาดอกไม้มากัดทรงไว้เห็นอหุแสดหัว บ้างก็ชวนกันเดิน
 เห็นอกองหาดทรายอันงาม เมื่อจะพากันแสดอาบนานนั้น เขาถอดเอาเครื่อง
 ประคัมพนมดอกวางไว้เห็นหาดทรายแสดฝั่งน้ำนั้นช่วยกันแสด ๆ ก็ดงอาบ
 เล่นว่ายเดินในน้ำนั้น ถ้าแต่ผู้ใดชมนมาก่อนได้ ถ้าใครก็คิดเครื่องประคัมพ
 ใครก็ดีเอานุ่งเอาห่มเอามาประคัมพคนก่อนแสด ๆ ส่วนว่าผู้ชมนมาภายหลัง
 ได้ เครื่องประคัมพใครก็ดีถ้าใครก็ดีเอามาห่มมาห่ม แดเขาบมิได้ว่า
 ของคนของท่านเขาบห่อนัยร้ายแก่กันด้วยความดงนเอย เขามห่อนตำ

บห้อนเกลี้ยงกันเคย ฅีวามรุ้ ไม้ยู่ทไคแดเขาเข้ายู่อาไศรยในทั้นักพูน
เกิดช่นมาเปเนเด้อศาคอาศนะ แดเปนพุกนอหนมอหนิงเปนม่านแดเพดาน
ทางกันแดต่นุกนุกถึงฟังใจเขาทุกเมื่อแด ฅีวามือเขาฟังใหญ่ช่นกัค
เมื่อเขายงหนมอยุ่ช่นกัค เมื่อเขาจะแรกรักไครักช่นกัค เมื่อเขาแรกได้กัน
เปนผัวเปนมเมียกัค แดเขาอยู่ด้วยกันแดเสพยเมถุนไศ้แต่ ๗ วันนนั้นแด ฅ
พั้นกว่านนั้นไปเขามิได้เสพยด้วยเมถุนเคย ฅ เขาอยู่เย็นเปนศุชนักหนา
แดทราบเท่าตั้นช่นมายูเขาพั้นนั้นนบมิได้มีอาวรสิ่งไค ฅ ดังอรหันภาชฅนาศพ
เจ้าอนชาดกิตเศศแต่วนั้นแด ฅ ผู้หญิงอ้นอยู่ในแผ่นดินนั้น เมื่อเขา
มีกรรมแดจะคตอคตูกไศ้ ในท้อยุ่หนบหัดนจะรุ้เจ็บทองเจ็บพุง ครนว่าทอง
นนั้นใจรุ้วจะคตอคตูกแดแม่อยู่แห่งไคกัค เทยรยอมนเปนแท่นเปนท้อยู่
นอหนเกิดช่นมาเองดังกล่าวมาแต่ก่อนน ฅ เขาจึงคตอคตูกในทนเขา
บห้อนจะรุ้เจ็บทองเจ็บไศ้บห้อนรวุ้แกนเนื้อแกนใจด้วยคตอคตูกนนั้นกอนเคย ฅ
ครนว่าเขาออกตูก ฅ เขานนหมคไศ้ปราศจากเสอศฝวคแดเบตอกคางทงปวง
แดทามุทินบมิได้เคย งามแถงามดังแท่งทองอันสุกไศ้อันบปราศจากราคี
นนั้นแด ฅ ผู้หญิงผู้แม่นั้นเมื่อแดเขาออกตูกเขาบห้อนอาบนำให้แกตูกนนั้นเคย
เขาบมิได้ตั้งได้ ฅ ได้ตูปได้คดำเขาบมิให้ตูกกินเขากินน้ำกินนมเคย ฅ เขา
เอาตูกเขานนไปนอหนงายไว้ ใน วิมหนทางทคน ทงหตายเคินไปมา กตอกตาย
นนั้นแด ฅ แดกนนมหญ่าอนออนดังดำต แดแม่นนมไศ้อยู่ด้วยตูกอ้น
นมเคย ฅ แม่นนคนไปยงทอยู่ตูกนของเขานนแด ฅ จึงผู้คนผู้หญิง
กคผู้ชายกค ฅ คนทงหตายนนั้นเคินไปเคินมากตอกตาย ฅ ครนว่าแดเห็นตูก
อ้นนอหนงายอยู่ตงน เทยรยอมนอานวมือเขาบ้นเขาไปในปากตูกอ้น
นนั้น ฅ ด้วยบุญของตูกอ้นนนั้นกบงเกิดเปนน่านมไศ้ลออกมากแต่ปตายนมือ

เขาก็ไหลเข้าไปในคอถูกอ้อนนั้น หากเกิดเป็นเจ้ากัถวยอ้อยของกินน้ำเธอ
 ถูกอ้อนนั้นทุกวัน ๆ ครั้นว่าหายเดือนแล้วถูกอ้อนนั้นใหญ่รู้เดินไปมา
 ไต่แล้วไต่ ถ้าว่าถูกอ้อนนั้นเป็นผู้หญิงก็ไปอยู่ด้วยเพื่อนเด็กผู้หญิงทงหาย
 หนึ่งกนั้นนแล ๆ ถ้าว่าเด็กถูกอ้อนนั้นเป็นผู้ชายได้ก็ไปอยู่ด้วยฝูงเด็ก
 ผู้ชายทงหายนั้นแล ๆ ถูกเข้าเขานนั้นหากใหญ่กลางบ้านถูกกัมรุกแม่ ๆ
 กัมรุกลูก ก็อยทกขยมรุกกนเพราะว่าคนฝูงนั้นงามคิงกันทุกคนแล ๆ
 หนึ่งเมื่อเขาแรกรักกัน แลจะอยู่ ด้วยกันรักเป็นผัว เป็นเมียกันจนหนึ่ง แม่แลถูก
 กัดพ่อแลถูกกัดเขานห่อนได้กันเป็นผัวเป็นเมีย เพราะว่าเขาฝูงนั้นเป็นคน
 นักรบญ แลเทพยดาหากตกคั่งเขาให้เป็นกรรมดาเขาแล ๆ มีแต่ว่า
 เมื่อเขาแลตายจากกันเขามิได้ไปทุกขเป็นโงก แลมิได้ร้องให้รักกันเคย
 เขาจึงเอาศพนันมาอาบน้ำแลแต่งง่ทากระแจะแลจวงจันทน์ นำนันหอมแล
 หนึ่งผ้าห่มผ้าให้แลประดับนี้ด้วยเครื่องกนิเมอาภรณ์แลหังปวงให้แล้ว ๆ จึง
 เอาศพนันไปวางไว้ ในที่แจ้ง ยังมีนกตั้ง ๓ เทียรยอมบินเที่ยวไปทั่วแผ่นดิน
 อุดครกรูทวัปนั้น นกนั้นครั้นว่าแลเห็นซากศพได้ นกนั้นก็คาบเอาซากศพ
 นั้นไปเป็นกำนันบ้านนทนั้น เพราะว่ามมิให้เป็นอูกกรุกในแผ่นดินเขานนั้นได้
 งามคาบ ๆ ไปเสี้ยในแผ่นดินอันอื่นก็ว่า งามคาบ ๆ ไปเสี้ยในฝั่งทเถว่า
 ชมพูทวัปอันเราอยู่นั้นก็ว่า เหตุให้พ่นอันครายในแผ่นดินอุดครกรูทวัปนั้น
 แล ๆ อันว่านกนั้นได้ งามอาจารย์ว่านกที่สัตว์ตั้งคี่ งามอาจารย์ว่านก
 อินทรี งามอาจารย์ว่านกกคอันมากาบาเอาศฟไปเสี้ยนั้น งามอาจารย์ว่า
 เอาคันคัมไปเสี้ย ๆ ฝูงคนอยู่ในอุดครกรูทวัปนั้นเมื่อเขาตายเขานห่อน
 ได้ ไปเกิดในจตุรบาบายทั้ง ๔ ก็อว่านรกแลเปรคแลศรัจฉานอสูรกายนั้น
 นนเคย ๆ เขาได้เทียรยอมไปเกิดในทคคอดสวรรค์ชั้นฟ้าแล เพราะว่า

เขาหม่อมตังอยู่ในบึงจืดน้ำทุกเมื่อแต่บมิได้ขาด ๑ เครื่องเป็นค้คนฝูง
 น้มนมรุต้นสดเดยยงคงบริบูรณ์อยู่ต่อท่ากาตบัตันแต่ ๑ ในพระคัมภีร์
 อัน ๑ ว่าคังน แผ่นดินในอุตรกรุกทวี่ปนั้นราบคาบเสมอกันงามนักหนา
 มีได้เป็นชุมเป็นรมมิได้คุ่มบมิได้เทง อันว่าคนทั้งหลายอันอยู่ที่นั่นห่อน
 จะรู้มีความทุกข์ความโศกเดย ๑ อันว่าถึงสัตว์ทั้งหลายหมายมีอาทิ
 ค้อหุมแต่หม้หมาแดงเงี้ยวเกี้ยวของ แดสรพสัตว์อันร้ายอันคนองแดจะ
 ได้เบียดเบียดศนทั้งหลายอันอยู่เพที่นั่นหาบมิได้เดย ๑ แดว่ายังมีหญ้า
 ดิ่ง ๑ ชื่อว่าฉพิการทศรเป็นชนในแผ่นดินนั้น แดเห็นเขี้ยวงามต่างามนักคัง
 แดวนกยูง แดตะเขี่ยค้ออันคังฟูกคังดำดัดแดงชันพื้นดิน ๔ นิ้ว แดน้ำนั้นใส
 เย็นต่ออาดกัณหวานเซาะทำน้ำนคังงาม เทยรย้อมเงินทองแดแก้วตัดคพิช
 รัตนะโหดเวียงเพียงเสมอฝั่งกकिनบมิพักกัม คนแห่งนั้นตางคนตุงค่าคน
 ในบุรพวิเทททวี่ป แดคนในอุตรกรุกทวี่ปนั้นเขานุ่งผ้าขาวอันเขานักเอา
 แดคันกตปพฤกษนั้น แดคันกตปพฤกษนั้น โดยตุงได้ ๓๐ วา ๒ ค้อก
 โดยกว้างได้ ๓๐ วา คนแห่งนั้นเขาบห่อนรูฆ่าตึงสัตว์อัมรุคิงแดเขาบห่อน
 รุกินเนื้อ ๑ ฉิวว่าคนแห่งนั้นเขาดายได้เขาบมิพักเอาศพนนั้นไปเดยเดย
 แดยังมีนกตึงหงษ์ชอว่านกอนทร ๑ น้หากมาคาบเอาไปเดยกลางป่าแต่ ๑
 ฝูงคนทั้งหลายค้อว่าผู้หญิงผู้ชายในแผ่นดินนั้น เมื่อเขาจะรักกันเป็นผัวเมีย
 นั้นเขาบมิพักเดยตั้งอันโดยน้หนึ่งเดย ใจเขารักใคร่กันเขาก็อยู่ด้วยกัน
 เองแต่ ครนว่าเขาเห็นกันเมื่อใดใจเขาผูกพันกันเข้าหากโศคตาแดหากัน
 เขาก็รักกันแต่ ๑ อันน้ฎกาแต่อยู่หั้นค้อเท่าถึงไฟใหม่กตป ๔ อันในน้
 รูปกค้ายอันอยู่ในพระจันทรแดโยคาทิโพธิสัตว์เป็นนค้มอยู่ในรัง ไฟบมิ
 ใหม่ได้ค้อเท่าตึงกตป ๑ ๑ อันว่าคำในท้นเรื่องโพธิสัตว์เมื่อทำนตางคา

ไปมุงตถึงเจ้าไท แต่ฝนมีไต้ไว้ในที่เรือนอันทางคากอกนั้นฝนมีไต้รวเดย
 ครามเท่าต้นกัถป ๓ แด ๆ ไม้้ออันอยู่รอบริมสระพังเมื่อ โพธิสัตว์
 เปนพระญาแก้วนรแลมีบริวารได้ ๘ หมื่น แต่ท่านอธิษฐานว่าให้ ไม้้อ
 นนกดวงรอดอยู่ต่อเท่าต้นกัถป ๓ แด ๆ คนเหล่านั้นแต่บ้างแต่สาว
 ครามเท่าแดงแก่ เต็งเถาเขาเซ่งพเมณด้วยกัน ๔ คาบได้ ตางคาบเถา
 คนนั้นแต่หนุ่มเต็งเถาไม่มีไต้เซ่งพเมณเดยสักคาบ ๆ คนผู้นั้นเขากินเข้า
 เขาบห้อนรทำนาเขาเที่ยวร้อมเขา เข่าสารอัน เปนเองนั้นมากินแต่ เข่าสาร นั้น
 หากชาวอยู่บมีพักตากพักคำพักพักพักผ่อนเดยหากเปนเข่าสารมาเองแต่ ๆ
 ยังมีตูกไม้สิ่ง ๓ ชื่อว่า กุฑิ เครื่องตูกไม้หนึ่งเกิดมาเปนหม้อเข้าของเขา ๆ
 เอนำไต้ในเข้าแล้วเขาตงชนเหนือสีดา อันชื่อว่า ไซติปราสาท ๆ นั้นก็
 เปนไฟตูกชนเองแต่ ๆ ครั้นว่าเขานนั้นสำเร็จดแล้วไฟนั้นก็ดับไปเองแต่ ๆ
 เขาก็ศตเขาเขานนั้นมากิน เขานนั้นหวานนักแต่ ๆ อันว่าชาวยุคตร
 ภูทวปนั้นเขาบห้อนรทำเรือนอยู่เดย ยังมีไม้สิ่ง ๓ เที่ยวร้อมเปนทอง
 ชื่อว่าแมงขุสเปนตงเรือน แต่ไม้นั้นเปนเยาเปนเรือนของเขาทั้งหลายอัน
 อยู่ในยุคตรภูทวปนั้นแต่ ๆ ตมเด็จพระเจ้าบดินทรเทศนามตงนั้นว่า พระ
 พุทธเจ้ากัถแต่พระบัจเจก โพธิเจ้ากัถแต่พระอรรคสาวกเจ้ากัถแต่พระอรหันตา
 ชินาศพเจ้ากัถ แต่ โพธิสัตว์อันจะได้ตรัสเปนพระพุทธรเจ้ากัถแต่พระญา
 จักรพัศราชกัถ อันว่าท่านผู้นมบุญตงหลายตงกล่าวมานั้นไต้ท่านบห้อนรไป
 เกิดในแผ่นดิน ๓ ชั้นนั้นเดย ท่านยอมมาเกิดในแผ่นดินนมพุทวปอันเรา
 อยู่นั้นแต่ ๆ คนอันเกิดในแผ่นดินนมพุทวปนี้เขาบห้อนไปเกิดในแผ่นดิน
 ๓ อันนั้นเดย ๆ ผู้งคนอันอยู่ในแผ่นดินใหญ่ใหญ่ ๓ อันนั้นก็แต่คนอัน
 อยู่ในแผ่นดินเล็กเล็กตง ๒ พันนนักต มีแต่ว่าเมื่อโตมีพระญาจักรพัศราชได้

คนทั้งหลายฝูง นนย้อม มาเผ้า มาแหมทำนพนคังคน ทั้งหลายอันอยู่ในแผ่นดิน
 เรานี้แล ฯ เทียรย้อมไหว่นบคำรพยำเียงพระญาจักรพัตราชเจ้านั้นแล ฯ
 ทำนผู้เปนพระญาจักรพัตราชนันทานมคักคิมยคังนแลจะกต่างแดนน้อย ๆ ฯ
 แด่พอให้รู้ ได้คนผู้ ไค้ได้ กระทำบุญแด่ก่อนคือว่าได้ ประฏิบัติบูชาแก่พระศรี
 รัตนะไตรแตรู้จักคุณพระพุทชเจ้าพระธรรมเจ้าพระสงฆเจ้าแต่ให้ท่านรักษาตัด
 เมตตภาวนา ครันตายก็เขาคนไปเกิดในสวรรค์ ตางคาบแต่ได้ ไปเกิด
 เปนท้าว เปนพระญาผู้ใหญ่แถมคักคิมยคังบริวาร เปนอเนก อนันต์ได้ ได้ปราบ
 ทวทั้งจักรวาลแล ฯ แม้ท่านว่ากล่าวถักยคำสิ่งใดก็ดีแต่บังคับบัญชา
 สิ่งใดก็ดีเทียรย้อมชอบด้วยทรงธรรมทุกประการแล ฯ ท่านนเปน
 พระญาทรงพระนามชื่อว่าพระญาจักรพัตราชแล ฯ พระญามันบุญดั่งนั้น
 ใจมักไกร่พั้ง ธรรมเทศนานัก ย่อมพั้ง ธรรมเทศนาแต่ด้านักนี้ สมณพราหม-
 ณาจารย์แต่นักปราชญ์ธรรม ฯ แด่พระญานั้นทรงบัญชาสั่งตักถุวาร
 บมิได้ขาดไหว่นอ โบสถ์คักได้ ย่อมทรงอัญฐูคักตักถุวันอ โบสถ์บมิขาด ฯ
 ไหว่นเพ็งบูรณได้ ครันเมื่อเข้าชย้อมให้แด่ชนทรพยัธรรพเหตุอันอเนกนั้น
 แด้ว ชให้ชนเอามากองไว้ที่หน้าพระดานไชยแลธแจกให้เป็นทานแก่คนอัน
 เทียวมาขอ ครันว่าชแจกทานนั้นแด้วชจึงชำระสระพระเกษแตรงนำด้วย
 กัดหอมทองคำอันอบไปด้วยเครื่องหอมได้ตระพนักตอยมแด้ว ชจึงทรงผ้า
 ชาวอันเหนือดเอียงคนนั้นแด้ว ชจึงเสวยโภชนาหารอันมรคอันคักจุมิในสวรรค์
 นั้น ฯ แด้วชจึงเอาผ้าชาวอันเหนือ ดเอียงคน ชชื่อว่าผ้าสูกุตพัตรามาห่ม แด่พาด
 เห็นอจะงอยบ่าแด้วจึงสมาทานเขาคัก ๘ อันแด้วชจึงเสด็จตงไปนั่งกตางแผ่นดิน
 ดินทองอันประดับนด้วยแก้ว แด้วรุ่งเรืองงาม ดังแสง พระอาทิตย์ แด่กอบประด้วย
 พุกเมาระ เมาะแพร แด่หมอนทอง สำหรับ ย่อมประดับนี้ ด้วยแก้วสดคคพิชรรัตนะ

แท่นทองนั้นอยู่ในปราสาทแก้วอันรุ่งเรืองงามนักหนา แดพระญานนชร่าฟัง
 เกิงทานอนชให้นนแคว่าฟังเกิงคีตอันชรรักษาอยู่นั้น แดชร่าฟังเกิงชรมอน
 ทรงไฉนชก็เมตตาทาภาจนาแถ ด้วยอำนาจบุญสมภารนนั้นชจึงได้ปราบทอ
 ทงจกรวาหตงนนแถ ๗

ยังมี กงจกรแก้ว อนหนึ่ง ชื่อว่า จกรวิคนะ แถ ประคบนัน ด้วย แก้วทง ๗
 ประการแถมก้านนไคพน ๓ อยุ่รอบคูนนคองามนักหนา แถจมนอยู่ในทอ
 มหาสมุทรโดยลึกใต้ ได้ ๘๔,๐๐๐ โยชน์ แถกงจกรนนแก้วแถมคูนนแก้ว
 อินทนิล หัวก่าอนผั่งเข้าไปในคูน ๆ นนยอมเงินแถมทองงามนักหนาเมื่อแถเห็น
 ปานคิงคูนนรุหัว แถเห็นพรรณชาวงามนัก โดยปากคูนนหุ่มด้วย
 แผ่นเงินแถมเห็นงามคิงเดือนเมื่อนเพงบูรณ เท่าว่ากตางนนเปนรูตระตอด
 ไปโดยรอบหัวก้านน เทียรยอมประคบนันด้วยแก้ว ๗ ประการแถมบ่อน
 เตอมใตงามคิงฟ้าแมตบแถมวิคมีคิงพระอาทิตย์ เมื่อพิจารณาดูใตงเตอม
 พรายงามคิงสายฟ้าแมตบรอบ ๆ ไพล ๆ ไชว ๆ ไปมาคองามนักหนาทอทุก
 แห่งแถ ๗ ชื่อว่านาภีตัพพการบริบูรณ ๗ แถกาดไคพน ๓ นนเทียรยอม
 ประคบนันด้วยแก้ว ๗ ประการ ดูเตอมงามคิงฟ้าแมตบรุ่งเรืองด้วยวิคมี
 คิงวิคมีพระอาทิตย์ เทียรยอมแก้วอนันตเปนตาปุตตางามแถมวิคมีจวด
 เถวียนไปมาคิงเทพยดา ชื่อว่าพระวิษณุกรรมนน แถกงนนเทียรยอมแก้ว
 ประพาพวิคนะ ตเกิดยงคจคิงตั้งท่าแถมวิคมีคิงพระอาทิตย์เมื่อพงชนแถ
 เตมงามบมเบยวบมผั่ง เมื่อแถดูในหน้ากตองนนรูปตองตระตอดไปมาคิง
 กตองอนชชื่อว่าพังกอนเทพยดาเจ้าในเมืองพ่านน กตองแก้วประพาพวิคนะ
 นนแพงเขาตมแถไค ยนเตียงมีเตียงคนักหนา เตียงแผ่นเตียงผอนเตียง
 กตมเตียงกตาเตียงหือพงพง แก้วรอยหนงอยุ่เห็นอรอบตากตอง ผูงนน

กตองแก้ว ผุ่งนรองค์คนกตมตะชาวร้อยหนึ่ง โสัดแตกกตคนหมี่ หาก
คาบแดแห่งรอบอยู่รอบกตคนหมี่ โสัด เห็นอกกตชงกตางนหมยอกตของเรื่อง
งามคังแด่งไฟฟ้า เห็นอจกรแก้วนหมราชส์หัทของ ๒ คัวประดับนัตววยแก้ว
สัดคพิชรัตนะแด่มี่แด่งทองงามนัทหนา เมื่อกจกรแก้วนหมหันไปเบ้องบน
อากาศแตกพรายงามคังไกรสรส์หะ ส่องคัว นนเหาะ แดห้วยหน้าออกมาแห่ง
ชายกจกรแก้วนหม คัจตงเขาชบเขาแหกเขาผุ่งช่าคักนหมแด ๗ เมื่อแด
คนทงหลายเห็นคังนหม คนทงหลายนหมว่าคังนหมว่าบุญเจ้านายเราผู้เป็น
พระญามหาจักรพัตราชมีมากนัทหนาแด ๗ มริ่มวราชส์หัทนหมก่าตง
แด่มี่ไชยชานะแกตคัวทงหลายคังนหมคัด สัจยังอยู่มีได้แดยังมาไหว้มาถววย
บั้งคมแดมาตวามิพกคิกแก่พระญาท่านผู้เป็นเจ้านายแห่งเรา ๗ อันว่าผุ่ง
คนทงหลายค่างคนค่างยกมอชนเพียงทัวแด้วไหว้วนทนาการแด้วว่าคังนหม ว่า
ชาวเราทงหลายเขี่ยมี่ไช้แต่ปากราชส์หัทส่องคัวนหมหามมีได้ มีหมี่สร้อย
มุกดาตองอันคัวใหญ่เท่าต่าตาด คัวรุ่งเรืองงาม คังรคมีพระจันทร เมื่อนน
เพ็งบูรณแดปากราชส์หัทนคาบสร้อยมุกดานนเลอยตงมา แก้วนหมอนอยู่ใน
ชายมุกดานนเหตอมคุดคัจจรัคมีพระอาทคยเมือแรกชนมานน เมื่อกจกร
แก้วนหมตอย อยู่บนอากาศ แดบไหวคัจ สร้อยมุกดา นนพรายงามคัง น้า อันช้อ
อากาศคองคาวันไหวตงมานน ๗ ๗ณเมื่อกจกรแก้วนงตอยอยู่อากาศได้
แดผุ่งมุกดานนพองออกกรอบกจกรแก้วนหม แดคุมกจกรแก้ว ๓ อันหัน
ผื่นไปคัวกนคาบคเดียวนหม ๗ อันว่ากจกรแก้วนหมได้ ไชอินทแดพรหม
เทพยคาผู้มฤทธานุภาพกระทำกจกรแก้วนหมหามมีได้ แดกจกรแก้วนหม
หากเป็นเองแดเกิดสำหรับบุญท่านผู้ เป็นพระญามหาจักรพัตราชเจ้านนแด ๗
เมื่อกจกรแก้วนหมได้แดบมีพระพุทชเจ้าแดพระบัจเจกโพธิเจ้าได้ จึงมีพระญา

มหาจักรพิทักษ์ได้ กัดป้อนมัตถ์นกรันไฟใหม่แผ่นดินแล้วด้วยบุญท่านอัน
 จะมาเป็นพระญาจักรพิตราชนัน กงจักรแก้วนพหากเป็นก่อนแดงมอยู่ใน
 มหาสมุทรนพหากอยู่ท่าท่านผู้จะมาเป็นจักรพิตราชนันแต่ ๗ แต่เครื่อง
 อันเป็นสำหรับท่านผู้มบุญนคือสิ่งใด แต่จักเส่มอด้วยกงจักรแก้วนพหา
 บมิได้โดย แดกงจักรแก้วนพหากจะมาเพื่อจะให้รู้จกคนผู้มบุญกว่าคนทั้ง
 หตายได้ แดจะให้ฝูงคนทั้งหตาย ๕ แผ่นดินรักกันตั้งใจเดียวเพื่อบุญท่าน
 ผู้เป็นพระญาจักรพิตราชนันแต่ ๗ จักแก้วนพหาคักดานภาพนักหนา มิแต่
 ว่ามีผู้ใดไปไหว้นบคำรพบูชาแก่กงจักรแก้วนพหาด้วยเข้าคอกคอกไม้ได้ แด
 กงจักรแก้วนพหาเทียรยอมบ่ามัตถ์สิ่งซึ่งความใช้ความเจ็บ ประพฤติให้อยู่ดี
 กินดีสรรพสวัสดิ พัฒนาการ ด้วย ทวพย สิ่ง สัน แด สมนัตถ์นั้น มาก นกแต่ ๗
 กงจักรแก้วนพหา ประเสริฐ กว่า แก้วอื่น ชื่อว่า สรรพกามทท นั้นได้ ตะแค้น ทำได้
 แดกงจักรแก้วนพหาใจบมิได้ดุจดังมีใจ ๗ เมื่อแดกงจักรแก้วนพหาจะขึ้น
 มาแดยงมททที่จะพนทองพระมหาสมุทรดังนั้น แดนำพระมหาสมุทรนั้นก
 หตักแตกออกให้ กงจักรแก้วนพหาจะขึ้นมาถึงบนอากาศ แดเห็นดุจดังกงจักร
 แก้วนั้น แก้วเป็นเครื่องประดับนบนอากาศเด่อมพรรณรายพรายงามดัง
 เมื่อพระจันทร์เมื่อเพ็งบูรณันแต่ ๗ ในกาดวันนั้นพอเป็นวันเดือนเพ็งแต่ ฝูง
 คนทั้งหตายแต่งแ่งแต่ละคนแล้วแต่นั่งอยู่ในที่สำราญ แดเจรจาเด่นหัวไปมา
 ด้วยกันดบายพร้อมเพรียงกันทั้งฝูงบ่าวแต่ฝูงสาวเด็กเล็ก หญิงชายทั้ง
 หตายยอมแต่งแ่งแต่ละคนแล้วไปเด่นด้วยกัน บางหมักก็เด่นในกาดางบ่า บ้าง
 เด่นในกาดางนำกาดางนาแดหนทางหดวง วันนั้นคนทั้งหตายอยู่ในเมือง
 พระญาผู้เป็นมหาจักรพิตราชเจ้าอยู่นั้น แดเมือกงจักรแก้วนพหาขึ้นเทียม
 พระจันทร์เจ้านนพอเมื่อยามค่ำด้นธิบาตรแล้วแต่เท่าพระจันทร์ มาพระคดู

จันทร์ขมาวันหนึ่งสองดวง ครั้นมาใกล้ถึง ๓๒ โยชน์จักรนักษัตรจะมาถึง ๆ
 เมื่อนนคนทั้งหลายได้ ยินเสียงแห่งกัจจกรแก้วอันผืนแดงดอม เสียงนั้นดัง
 เพราะนกกินาแดง เพราะกว่าเสียงพาทย์แดงพิน้องกลองแตรสังข์กังสดาล
 คุ้ยคนครทั้งหลายนั้น ๆ จึงคนทั้งหลายนั้นได้ ยินเสียงอันเพราะแดงถูกเนื้อ
 จำเวญใจนกกินาแดง ยินหากยิบตักทุกคนแล้วก็ชวนกันว่าฉนั้นหากหนอ
 ฉนั้นเป็นไหน อันว่าเราทั้งหลายแต่ก่อนบ่หัดมาให้เห็นเป็นอัศจรรย์
 ฉนั้น ฉนั้นเดาพระจันทร์เจ้าขมาเป็นสองดวงแดงเต็มงามบริบูรณ์เต็ม
 กนทั้งสองอันแดง ขมาเทียมกันดังราชหงษ์ทองสองดวงนั้นแดงเทียมกันชน
 มาบนอากาศ เขาจึงร้องเรียกกันให้มาแดงดูทั้งหลายแดง ๆ ตามคนได้
 ว่าพระจันทร์ขออกสองดวง ๆ ตามคนร้องว่าฉนั้นเป็นบ้า ชั่วบ่ช่วยยายัง
 จะห่อนได้ ยินว่ามีเดือนสองอันบ้างหรือ อันที่พระวันได้มีนหากพันทักจะ
 ร้อนแถมมีบร้อนแดง ๆ คนจำพวกหนึ่งร้องว่ามาดังนี้ เหวยชาวเราดู
 มาดูเขาเห็นฉนั้นเป็นบ้าทุกอัน ก็ทุกว่าใช้ความที่จะกล่าวแดงมากดำมืด
 แปรว่าเดือนชนเป็นสองอัน ตรีบัตแห่งว่าฉนั้นเป็นอันหนึ่งเป็นพระวัน
 ฉนั้นนำใครหัวเขาฝูงนี้เป้นบ้าจริงแดง ๆ พระวันดีฟังตกไปบัตเดียวฉนั้นได้
 ดังฤาแดงว่าพระวันจะมาออกด้วยเดือนบัตเดียวที่พระวันปานนี้ อันนั้นใช่
 อันอื่นเลย อันนั้นคือว่าปราสาทของเทพยดาแดง จึงรู้งเรื่องสุดได้
 เพราะกว่าแก้วแหวนเงินทองอันที่ประดับประดาปราสาทนั้นแดง ๆ คนจำพวก
 หนึ่งร้องหัวแดงว่าเขาฝูงนั้นมาว่าดังนี้เดาได้ เหวย ๆ ดูชาวเจ้าทั้งหลาย
 อย่าได้ โจทย์เถียงกันไปมาเลย อันนั้นใช่เดือนมิใช่พระวันมิใช่ปราสาท
 แก้วเทพยดา ๆ อันดูทั้งหลายว่าเดือนนกกัดพระวันนกกัด ว่าปราสาทแก้ว
 เทพยดานกัต แดบห่อนเคยได้ ยินเสียงมีเสียงก้องเสียงดังนกกินาดังนี้

ตักคาบ อหนัก้าจะมีได้ คือกงจักรแก้วอันชื่อว่าจักรรัตนันนี ได้ยื่นท่าน
 ย่อมมากด่ามาแต่ก่อนดังนั้นแล ฯ อันว่ากงจักรแก้วนั้นย่อมมาด้วยบุญท่าน
 ผู้มบุญ แดจะได้เป็นพระญามหาจักรพรรดิราชันนีได้ ฯ คนทั้งหลาย
 ต่างคนก็ต่างว่าไปว่ามาแก่กันอยู่ดังนั้น เขามมิได้เช็ดออยเชือก้าของกันของ
 กันแต่ตักคนเคย ฯ จึงกงจักรแก้วนั้นจากพระจันทร์เจ้ามาแต่เข้าใกล้กว่า
 เก่ายังแต่โยชน์หนึ่งจึงจะถึงเมืองนั้น ฯ จึงชนทั้งหลายเห็นแท้แต่
 เห็นงามนัก แดมีใจรักทุก ๆ คนแล แดียงกงจักรนั้นตั้งมีกอนักหนาดัง
 ท่านให้เดื่องภาษาปรากฏว่าพระญาของคณัน จะได้เป็นพระญาบรมมหาจักร
 พัตริราชเจ้าแล ฯ จึงมาถึงพระนครที่พระญาผู้มบุญเสด็จอยู่ณั้น ฯ เมื่อ
 ดึงนัยคนทั้งหลายจึงว่าดังนั้น อันว่ากงจักรแก้วดวงนั้นจะไปสู่พระญาองค์ใด
 หนอ คนจำพวกหนึ่งนั้นจึงว่าดังนั้นแล อันว่ากงจักรแก้วดวงนั้นได้มีได้
 มาด้วยบุญพระญาของค่อนเคย ตราายมาด้วยบุญพระญาท่านผู้เป็นเจ้าเป็น
 นายนั้นแล ฯ ท่านนั้นได้มบุญนักหนา ท่านจะได้เป็นบรมมหาจักรพัต
 ราชแล ท่านค้ำึงถึงกงจักรแก้วอยู่แต่ จึงกงจักรแก้วดวงนั้นมาหา
 ท่านแล ฯ จึงกงจักรแก้วนั้นมาถึงเมืองนั้นแล้วรอนลงที่ประตูเมือง
 ท่านแล้ว ๆ กระทบระทักษิน ๓ รอบเมืองนั้น ๗ รอบ แด้วแต่เข้าดวง
 อากาศโดยหนทางหลวง แด้วก็เข้ามาสู่พระราชมณเฑียรของพระญา
 แดประทักษินพระญานั้น ๓ รอบ พระราชมณเฑียรพระญานั้น ๗ รอบ
 แด้วก็เข้ามาสู่พระญานั้นคัจดั่งมีใจ แดจะมานอบมานอบแก่พระญานั้นแล้ว
 แดเข้ามาอยู่แทบคันทนอนนั้น ทนแต่ที่แห่งใดก็ดได้กงจักรแก้วนั้นอยู่ใน
 ดถานทนน ฯ จึงฝูงคนทั้งหลายเขาก็เขาเข้าคอกแเดคอกไม้บุบผชาติ
 เทียนแเดรูปวาศฆาธา แดกระแจะจวงจันทนน้ำมันหอมมาไหว้มานอบ

คำรพวันทนาการบูชากงจักรแก้วนน ๑ แต่มงจักรแก้วแต่สถิตยคงอยู่
 ในที่อันบังควรแต่ได้ แดยงรักมงจักรแก้วนนกรุงเรืองรอบคอบทงพระ
 ราชมณเฑียรนนทุกแห่งตั้งยอดเขาบุคขุนทรเมื่อเพ็งบูรณ แต่เมื่อพระจันทร์
 เสด็จลงมาเห็นจอมเขานนแดรงเรืองนักษณาแด ๑ เมื่อนนพระญาณนจิง
 เสด็จมาออกมาจากปราสาทเพื่อว่าจกมาชมมงจักรแก้วนน จิงอำมาตย์
 ก็ทุดแต่พระญาว่า ขอองเชิญพระองค์เจ้าชมมงจักรแก้วนนมรศมอพรุง
 เรืองงาม ๗ ทงทงพระราชมณเฑียรพระองคเจ้าน ๑ พระญาองคณนจิง
 เสด็จมานนงในแท่นทองอนประคบนนด้วยแก้วนนอนมอยุแทบบัญชรนน พระ
 มหากระษัตริเจ้านนชมมงจักรแก้วอนนเรืองเรืองด้วยแก้ว ๘ ประการนนงามนักษ
 ณาหาทจจะอุปมาบมใดคองนน ๑ พระญาองคณนจิงมีพระโองการประภาษ
 ด้วยอำมาตย์ราชมนครทงทงตายว่านน ๑ คิงได้ยินมา พระอาจารย์
 ทงทงตายกถ่าวมาแต่ก่อนว่าพระญาองคใดแต่มบุญได้ แดจะได้ปนมหา
 จักรพัศราชแดปราบทงทงจกรวาพได้ แดมงจักรแก้วอนนชอว่าจกรรคณ
 นนยอมมาสู่ด้วยบุญสมภารพระญาองคณน ๑ แดว่าคราทนเยยวว่าเรา
 ไล่ได้กระทำบุญแต่ก่อน แดบุญนั้นจะมาถึงแก่เราจิง ๗ กงจักรแก้วอน
 มาหาเราบดิน ๑ รูว่าวันนนพอเปวันเพ็งอุโยตคตคตแต่ พระญาองค
 นนชให้ทานแด้วแดรักษาคต ๘ อนนแด้วเมคตาภาวณายู แต่รำพึงถึงทาน
 แดคตภาวณแด้วจิงกงจักรแก้วนนมาหาเราในเมอกตางคณนแด ๑ พระญา
 องคณน จิงเอาผ้า อนชาว อนเนอ ตะเอยคณน มาพาด เห็น พระองศา ทงตอง
 ตองกรายทลายด้วยผ้าเด็กหดกผ้าสาดี มีตางพอกท่มผ้าอมพุ่มผ้าหงงผ้า
 กรอบเทียรยอมถือเครื่องข่าน่าไม้กับขนุหอกดาบแหดนหดาง หมวกใน
 หัวเขามวกถ่วนได้เครื่องเงินคำถมขยอกตงกตคชุมสายทลายคณ กนไป

ชมหมุ่ไม้ ในกตางบ้านตง มีพวกถือธงเด็กแดงใหญ่ของรามแดงชงชาว
 ตุงามด้วยพิศดารแดงมาเป็นแฉ่งซัพพนิกาอันติ มีอันชาวอันดำอันแดง
 มีอันเหลือง เรือง ทุก แห่ง ทุกพาย พรายงาม ทั้งแสง ตรีวัน เรือง ทวี แผ่นดิน
 เป็นได้แก่แผ่นดิน จึงเสด็จไปตวงอากาศกลางหาด้วยพระญาจักรพิศ
 ราช ฯ เมื่อนั้นเสนาบดีผู้ใหญ่จึงบังคับเจ้าเมืองทั้งหลายให้เอากตอง
 อันงาม อันทำเอาทองเป็นสายแฉ่งเป็นอันแดงงามทั้งแสงไฟนั้นไป
 ตีป่าวกแก่ฝูงราษฎรทั้งหลายด้วยถ้อยคำว่าดังนี้ ท่านผู้เป็นพระญาผู้เจ้า
 นายของเราขอได้เป็นมหาบรมจักรพิศราชราชแดง บดินปราบทวิปไตทั้ง ๕
 ทวิปไตแล้ว ผู้ใดจะใคร่ไหว ใคร่ชมบุญเจ้านายได้ เร่งให้ชักชวนกันมา
 ไหว้มาชมเจ้านายเถิด ฯ บดินเจ้านายเราเสด็จไปปราบทวิปไตทั้ง ๕ แฉ
 จงท่านทั้งหลายเร่งแต่งแฉ่งคนแฉ่งพากันไป โดยเสด็จเจ้านายเรา แฉพตาง
 ชมฉมการเจ้านายเราด้วยเถิด ฯ เมื่อนั้นคนทั้งหลายได้ยินเสียงกองจักร
 แก้วนั้นเพราะดังไปก่อนหน้าพระญามหาจักรพิศราชเจ้านั้น โดยอากาศเวหา ฯ
 จึงคนทั้งหลายต่าง ๆ ก็ตระการงานอันตนทำค้างอยู่นั้นก็ตระไว้ แฉฉิ่งชัก
 ชวนกันแฉ่งแฉ่งแฉ่งคนทากระแฉ่งแฉ่งจันทน์น้ำมันหอม แฉฉมมอดอเข้าคอก
 คอกไม้ ไปบูชากองจักรแก้วนั้นแฉ ฯ เมื่อนั้นคนทั้งหลายยินดาถนินต์แล้ว
 ก็ไปโดยเสด็จทุกคนแฉ ฯ ครั้นว่าเขานึกพอใจเขาว่าไปโดยเสด็จท่านได้
 คนทั้งหลายนั้นหากเปิดยวใจโดยอากาศ ด้วยบุญอำนาจแห่งกองจักรแก้ว
 นั้นแฉ ฯ ฝูงพราหมณาจารย์ก็คิด แฉถูกเจ้าถูกไทยทวิบ้านทวิเมือง
 แฉถูกขนมมนตรีหัวหมื่นหัวพัน แฉไพร่กฏุมพิศเรฐูพยาโรพอกำพอกวีรสุทร
 แพษยทั้งหลายฝูงนี้ เทียรยอมมีกายอันงามบริสุทธิ์ทุกคนทามนทิดบมิได้
 เดยศักดิ์คน แม้นว่าแต่ก่อน โพนได้ตัวเขานักอประคัด้วยมตทินด้วยการณ

ใด ๆ ก็ดี แดด้วยเดชบุญอำนาจแห่งกงจักรแก้วนั้นแดอาจสำมาคตมา
 บันเทาเสียดซึ่งตัพพมตทิน อัมมีในกายแห่งมนุษย์บุณชนทงหลายนั้นเสียดัน
 ทุกประการแด ๆ แดจะกต่างให้รู้ ๆ ว่ากำลังวิพตโยธาแห่งมหาบรม
 จักรพัตราชราชเจ้านั้นเท่าใด ๆ มีจะใครรู้ได้วายมัทททชนแห่งหนึ่งโดย
 กว้าง ๓๒ โยชน์แดโดยบริมณฑลรอบนั้นได้ ๓๖ โยชน์ แดวจึงให้วิพต
 ทงหลายนั้นอยู่ไนทแห่งนั้น จึงกงจักรแก้วกพยอยู่ได้ พระองค์สมเด็จพระ
 มหาจักรพัตราชราชเจ้านนกด แดวิพตทงหลายนั้นกด กยอมไปโดย
 อากาศคุดังวิชาชรอนมฤทชิตด้วยธำตรากม ตมดนำอันพิเศษแดไปบน
 อากาศนั้นทุกเมฆ พระญากัด วิพตกด ไปบนอากาศคุดังนั้นเพื่อเพราะ
 อำนาจแห่งกงจักรแก้วนั้นแด ๆ องค์พระยามหาจักรพัตราชนนรุ่งเรือง
 งามดงเดือนเพ็งบูรณแด มีลูกเจ้าแห่งชนทงหลายทไปดวยเสด็จท่านน
 กิ่งเรืองงามดงคารากรทงหลาย อันห้อมล้อมเปนมบริวารพระจันทร์เจ้า
 นั้นแด ๆ อันว่าชนทงหลายนั้นนคตครัดนุกนคุดำรธำราญบานใจแดชมขึ้น
 หันเริงดาเกิงบันจงม้องคแตงแงแผ่คพชมเด่นชมหัว แดวแดร้องก้องขับ
 เสียงพาทย์เสียงพินแครดั่งช ทั้งเสียงกลองใหญ่แดกลองรามกลองเด็ก
 แดนึ่งแฉ่งบันเขาวีเสนาะวงเงง ดางคนคักกลองคพาทย์ชองคกรับตัพพทุก
 ดั่ง ดางจำพวกคคัพณแดตั้งชอพุงคตแดกันนึ่งริงว่าจัมระบำเค้นเด่นธำร
 พนิกคุนทงหลายตัพพคฤยคนคร์อยู่ครันเครง อดวตเดวงดั่งแผ่นดินจะถดม
 เญผู้กนทงหลายอันเปนมบริวาร ซึ่งไปโดยเสด็จพระมหาจักรพัตราชเจ้า
 ไนกต่างอัมพรอากาศวันนิงามนิกหนา ดั่งเทพยดาทงหลายซึ่งเปนมบริวาร
 แห่งตมเด็จพระอนรินทราชราชเจ้านนแด ๆ เมื่อชเสด็จไปในอากาศนั้น
 อดกงจักรแก้วนั้นไปกชน พระองค์ได้ ไปกด แดผู้วิพตทงหลายกด

แดพฤกษาชาติทั้งหลายอันใหญ่แฉน้อย แดมิ่งถูกแฉะคอกตระการหนักพิรา
 ไปด้วยเสด็จทั้งสองตราบข้างหนทางแฉ ๑ อันว่าฝูงคนทั้งหลายหมู่ใด
 แดมีใจจะใคร่กินผลไม้ สิ่งใดก็ได้ โดยใจผู้หนึ่ง แดคนผู้ใดจะใคร่ได้ดอก
 ไม้ สิ่งใดมาที่ตรงได้ก็ได สิ่งนั้นโดยใจแฉ คนผู้ใดจะใคร่ขุ่ยร่วมก็เข้าไป
 ร่วมไม้หนึ่งโดยใจ ๑ อันว่าฝูงคนทั้งหลายใดอันอยู่ต่ำได้ก็แดตุรูปผลของ
 ท่านอันไปวันหนึ่ง แดมีใจว่าจะใคร่รู้จักถูกเจ้าถูกไทยก็ดี ขุนนางก็ดี
 หัวหมื่นหัวพันทมนุทนายทั้งหลายคือผู้ใดชื่อใด ๆ ตั้งนั้นได้ ด้วยเดช
 อำนาจแห่งกษัตริย์แก้วนั้นดี แดตั้งรู้เจรจาแฉไปบอกชื่อคนทั้งหลายนั้น
 แก่บุคคลอันที่ใคร่รู้จักชื่อเขาหนึ่ง ๆ เขาก็หากรู้จักชื่อถูกเจ้าถูกไทยอีก
 ด้วยคนทั้งหลายนั้นเอง เพราะด้วยเสด็จแห่งกษัตริย์แก้วนั้นหากพรรณนา
 ให้เขารู้ได้ ยินเขาจึงรู้จักชื่อทั้งหลายแฉ ๑ จะถ่าวเล็งฝูงคนทั้งหลายได้
 ฝิดแฉว่าผู้ใดแฉจะใคร่ไปด้วยเสด็จพระญามหาจักรพรรดิราชนั้น แม้นว่ายน
 กดี หนึ่งกดี นอกดี หากปลิวขมิไปโดยอากาศเองแฉมีพักย่างพักเดินโดย
 ทงเสื่อดำดอาศะทงทอนทออยู่ทกนแฉจะใคร่เขาไปด้วยได้ ตั้งนั้นก็ไป
 ด้วยแฉ ๑ ถ่าว่าผู้ใดจะใคร่ยื่นไปผู้หนึ่งกยื่นไปแฉ ๑ ผู้ใดจะใคร่หนึ่ง
 ไปผู้หนึ่งกหนึ่งไปแฉ ผู้ใดจะใคร่นอนไปผู้หนึ่งกนอนไปแฉ ผู้ใดจะใคร่ทำ
 การงานไปก็ทำการงานไป ถ่าแฉผู้ใดทำการงานค้างอยู่ได้ ครั้น
 นี้กว่ามีเขาไปการงานทั้งปวงนั้นก็มีได้ ไปด้วยแฉ ผู้ใดจะใคร่ไปโดย
 อากาศด้วยท่านแฉใคร่ทำการงานไปด้วยแฉ เขาฝูงนั้นกระทำการทำงานไป
 พตางแฉก็มีได้บ้วยการของเขาโดย ๑ คระวันออกกตางเขาพระสุเมรุราช
 แฉเขาดัคคภักเณท์ฝ่ายบ้าน ฝ่ายแฉข้ามสมุทรอันมีฝ่ายทิศคระวันออกนั้นจึง
 ไปถึงแผ่นดินอันมีฝ่ายคระวันออก อันชื่อวามุพพิเทหะนั้นแฉกว้างได้

๗๐๐๐ โยชน์ ครั้นไปถึงแห่งหนึ่งทันราบเพียงคึดนุกนัมน้ำตูกใตงาม
 บมิหาท่าบมิได้ มดกทันนตงตั้งแต่งแ่งแ่งถากด้วยพรวดด้วยขวานได้ ๓๒
 โยชน์ โดยมณฑลรอบได้ ๓๖ โยชน์ แดทนนททบหลวงพระญามหา
 จักรพัตรราชแต่โบราณเมื่อชเสด็จไปพิพาศเหตุนั้นนแด ๆ จิงกงจักรแก้ว
 นนุกหยุกอยู่ในอากาศตุงตงมีเพลาหกขัดไว้แด บมิได้ คิงได้ ไหวแถมมิได้
 ผัดไปเตย ๆ ครนว่ากงจักรแก้วแดหยุกอยู่ตงนั้น องค์พระญามหาจักร
 พัตราชแดรพตทงหตายจิงตงมาจากอากาศ แดมายงพนแผ่นดินครุงเรื่อง
 งามตงดาว ผิมมิตงนตงฟ้าแมตบ ผิมมิตงนตงแ่งแห่งอินทษนุแด
 ตงมาอยู่ทตงนุกนทุกคน ผู้ใดจะใคร่อาบน้ำก็ได้อาบโดยใจ ผู้ใดจะ
 ใคร่กินเข้าแดน้ำก็ได้กินโดยใจ ปราณาสังโคก็ได้ตงนั้นทุกคน ๆ เมื่อ
 พระญามหาจักรพัตรราชเจ้าเสด็จไปอยู่ตงนั้น แดท้าวพระญาทงหตายแต่
 บันดามีอยู่ในแผ่นดินบรพวิหะนนั้น ๆ ครนเขาว่าพระญามหาจักรพัต
 ราชเสด็จไปเถิงแผ่นดินที่เขาอยู่นั้น แดพระญาใหญ่ก็ดี น้อยก็ดี แด
 พระญาองค์ใดองค์หนึ่งก็ดี แดจะอาสาตมาตถแดจะแต่งเครื่องตัพพยุทธ
 แดจะมารบพุ่งด้วยพระญามหาจักรพัตรราชนั้น มีอาสาตมาตถเพื่อจะท่า
 ได้เตย เทียรยอมมีใจรักใจใคร่ชักชวนกันมานบมาไหว้มาเฝ้ามาหนองค์
 ตมเต็จพระญามหาจักรพัตรราชเจ้าอยู่แด ๆ ตัพพบีตางแดตตางก็ดี
 ตัพพตงตตวอนใดอนหนึ่งอนรชามนุษย์ให้ตายนนุกดี แดจะบมิใจนกร้ายต่อ
 ตมเต็จพระญามหาจักรพัตรราชนนแต่น้อยนงกห้ามมิได้เตย เพราะเหตุว่า
 กตวบุญแดอำนาจแห่งตมเต็จพระญามหาจักรพัตรราชเจ้านั้นแด ๆ เมื่อ
 กงจักรแก้วแรกมาแต่มหาตมูทได้ชื่อว่จักรรัตนะแด แดเมื่อพระญา
 มหาจักรพัตรราชชไปปราบทง ๔ แผ่นดินได้แ่งไว้ แดกงจักรแก้วนั้นจิง

ได้ชื่อว่าอรินทแด เป็นต้นของชอติงนแด ๆ อันว่าท้าวจพระญาทงหงาย
 ษัณอยู่ในแผ่นดินบรพวิเทหะพน ค่างองค์ค่างแคงเครื่องบรรณาการทง
 หงาย มีอาทค้อเทยนแดรูปวาศตุคณชชาค้อนต้อนตระการอุมแดประณัต
 แด้ว กัชวณกัน มาไหว นบ ค้ารพ ย้าเยง แด้วส้มเค็จ พระมหาจักรพัคิราชเจ้า นน
 แด้วก็มาเฝ้ามาถวายเป็นคัม แด้วก็ถวายเป็นข้าพระญามหาจักรพัคิราช
 นนทุกคนแด ๆ เมื่อท้าวจพระญาทงหงายมาเฝ้ามาคตพระญาจักรพัคิราช
 เจ้าอยู่คังน คุรงเรื่องงามด้วยกุดกาดถัดแคงเครื่องประดับนัตัพพากรณ
 ษัณประดับนัตน แด้วท้าวจพระญาทงหงายนนเทยรย้อมประดับนัตนแด้วด้วย
 แด้วดีคคพิชรัตนะแดคุรงเรื่องงามนัททนา คังฝองน้ำคตคณททองแดมา
 ด่างคณพระญามหาจักรพัคิราชเจ้านนแด ๆ อันว่าท้าวจพระญาทงหงาย
 ษัณว่าถวายเป็นคัมแด้วก็กราบถวายเป็นคัมแด้วว่าคังน บพิตรท่านคตไป
 พหน้าคทงหงายถวายเป็นข้าท่านแก่ท่านผู้เป็นเจ้า ๆ จะปราถนาสิ่งใด
 คุชาทงหงายจะหามาถวายเป็นเจ้าผู้เป็นเจ้า ๆ จะใช้คุชาทงหงายให้กระทำ
 การงานสิ่งใดแด้ว คุชาท่านทงหงายจะทำการงานสิ่งนั้นถวายเป็นคัมแด้ว
 ผู้เป็นเจ้า ๆ อันว่าบ้านแคงเมืองแห่งคุชาทงหงายหมุนแดชอถวายเป็น
 ย้าเถอแก่ท่านผู้เป็นเจ้าแด ยังเชยท่านผู้เป็นเจ้าได้ ไวรคเกตุอักระหม่อม
 ษัณชาทงหงายนนเกิด ๆ เมื่อแด้วท้าวจพระญาทงหงายถวายเป็นคัมประนม
 นตบนบค้ารบย้าเยงแด้วพระญามหาจักรพัคิราชแด้วกต่างคังน ๆ ส่วนษัณ
 ว่าพระญามหาจักรพัคิราชบพิตรท่านนน แด้วพระองค์จะได้กต่างถ้อยคำ
 คอบท้าวจพระญาทงหงายผู้งน ว่าเราจะเอาทรัพย์ตั้งคังนด้วยสาชากร
 แก่ท้าวจพระญาองค์ใดของคณนนหามิได้เลย ๆ เพราะเหตุท่านนนมี
 ส้มบัตเหมือนนทพิชอยู่แด้วด้วยเคชอำนาจแห่งกจักรแก้วนน ษัณเง่าท่าน

บมิตถคถยรยอความการงานท้าวพระญา ทังทหลายให้เขา พรคัทนา คดาท้อย
 ให้เขาน้อยเนอน้อยใจคังนนักหามิไคเดย พระองค์เจ้าได้เทียรย้อมอนุเคราะห์
 เขาให้เขาชื่นเนอชื่นใจเขา ให้เขาได้ความสุขเกษมเปรมปรีดคยนิคมิให้เป็น
 อนิครายแก่เขาเดย ๗ ส้มเต้จรมหาจักรพคิราชนัชรบุญุชรรมชรูตั้งสอน
 คนทังทหลายให้รู ในชรรมเพียงคังพระพุทชเจ้าเกิดมา แดตั้งสอน โดกย
 ทังทหลายให้อยู่ในชรรมได้ ๗ ครองเนพระญามหาจักรพคิราชนชกตั้งสอน
 แก่ท้าวพระญาทังทหลายให้อยู่ในชรรมชจิงกถ้าวคังนว่า ท้าวพระญาทังทหลาย
 จงคังอยู่ในทศพิชราชชรรมทังทหลาย ๑๐ ประการอย่าให้ขาด จงรักดู
 เจ้าเหง้าขุนทมนุทนายไพร่ฟ้าข้าไทยทังทหลาย อย่าไคเตอกทรกอย่าไคมก
 ทชังแตรักเขาจงเส่มอกันแด สัตวทังทหลายนยากทจจะเกิดมาเปนคน ครน
 ว่าเกิดมาไคเปนท้าวเปนพระญาคังชาวเจ้า ทังทหลายนี้ ย่อมมบุญ ส้มภาาร มาก
 แด้ว จิงชาวเจ้าทังทหลายรับบุญุชรรมรักถวูจะอายแก่บาปนจนนักเกิด
 จะบงคับถอยความตั้งอินใดกค ด้วยใจอันช้ออันชอบด้วยทางชรรมอย่า
 ให้พนวนพนคน ถ้าแดทำคังนได้เทพยดาแดมนุษย์ทังทหลายทจจะสรเวริญ
 คุณแดท้านแเด ๗ อนัว่าชาวเจ้าทังทหลายเกิดมาแเดไคเปนท้าวเปนพระญา
 คังนได้ ดูชาวเจ้าหากอยู่แเดหากเกิดมาเมื่อไร แดดูชาวเจ้าทังทหลาย
 เทียรย้อมไคทำบุญแเดชรรมแเดทำกุศตมาแค้ก่อน โพน จิงไคเกิดมาเปน
 ท้าวเปนพระญาคังนได้แเด ดูชาวเจ้าทังทหลายไครูจกคุณแคว ๓ ประการ
 คือพระพุทชเจ้าพระชรรมเจ้าพระสงฆเจ้าได้ ไหวนบคัารพแค้ก่อน แดพระ
 ชรรมอนั โบราณจารย์มคันว่าพระพุทชเจ้าเทศนาไว้ แดมนักปราชผู้รู
 เทศนาให้ท้านทังทหลายฟังว่าอนัไคชอบชรรม ควรชาวเจ้าจำแเดทำตาม
 อนันน อนัไคว่ามีชอบชรรมควรชาวเจ้าทังทหลายเว้นเตย ๗ แดเราจะ

กถาเวียงบาป ๕ ประการอันควรเว้นเดี่ยนั้น ให้ชาวเจ้าทั้งหลายฟังบังคับ ๑
 บาปอันหนึ่งได้ คือว่าดีพดัดตัวทั้งหลายอันเมษวตรวิครวัญญาณรูโหว
 รูคิงประดาว่ามดตัวหนึ่งก็ดี ปดวกตัวหนึ่งก็ดี มิควรฆ่าให้ตายเฉย
 มาตราว่าคนผู้ใดกระทำร้ายด้วยประการใด ๆ ก็ดี บมิควรฆ่าให้ตาย
 ควรตั้งสอนโดยธรรมแล เพราะว่าปดงชีวิตร์ดีตัวอันรู คิงนั้นเป็นบาปร้าย
 นกหนา ครั้นว่าตายไปเกิดในนรกทนทุกขเวทนาเดือดร้อนอยู่หึ่งนานนัก
 เมื่อพ้นจากนรกแล้วชนมาเกิดเป็นคน ย่อมได้เป็นคนทนทุกข โสภกเดือดร้อน
 ท่านย่อมได้ทำร้ายแก่ตนดำมากนัก แลหาความสุขเย็นใจบมิได้ ๆ ร้อย
 ชาติพันชาติแต่ย่อมได้พดัดพรากจากญาติกาที่รักทั้งหลายแล ๑ มิแต่ว่าคน
 มิกลัวบาปนั้นแต่ยังทำบาปอีกเล่า ก็เร่งตั้งบาปนั้นไปอีกบมิรู้ ต้นสุดเฉย ๑
 อันหนึ่งชื่อว่า ทรพยตั้งสิน ท่านเจ้าของเขา มิได้ ให้แก่คน ชาวเจ้า อย่าควรเอา
 อนึ่งคนมิได้เอาแต่ไซ้ ให้ผู้อื่นเขาก็ดี มิควรไซ้ผู้อื่นเขาเฉย ๑ ได้โดย
 แลผู้ใดอื่นเขาตั้งท่านอื่นท่านมิได้ ให้แก่คนตั้งนั้น ครั้นว่าไปเกิดในนรกแล้ว
 ทนทุกขเวทนาหึ่งนานนัก ครั้นว่าพ้นจากนรกนชนมาเป็นคน โทศปรีชา
 นกหนา ยากเผ็ดเร็ดไร้เช่นใจนกหนา แลมิอาจพรรณนาถึงความยาก
 ไร้นนถวนถได้เฉย แม้นมาตรว่าจะมีทรพยอันใด ๆ แลเป็นสินของตนเด็ก
 น้อยก็ดี ย่อมมีผู้มาชิงชิงฉวงฉกฉกเอา แม้นได้พกไว้ก็ตกเฉย บมิไฟ
 ไหม้เฉยบมิก็นำพดพาเอาไป แต่เป็นคนเช่นใจอยู่ตั้งนั้นได้ถึงพันกำเนิดจึง
 ตั้งบาปนั้นแล ๑ มิคนแต่มีรู้จักบาปกรรมวิบากคนตั้งนั้นแลคนยังกระทำ
 บาปไปเบองหน้าอีกเล่าได้ก็เร่งตั้งบาปนั้นไปอีกเล่า บมิรู้ต้นบมิรู้สุดบาป
 นั้นเฉย ๑ อนึ่งอันว่าบาปปรทารกรรมคือว่าทำชู้ด้วยเมียท่านนั้นแลชาวเจ้า
 ทั้งหลายอย่าควรกระทำเฉยมาตราว่าน้อย ๑ ก็ด้อย่าได้กระทำเฉย ๑ มิแต่

ผู้ใดแต่กระทำปรทการกรรมได้ จะไปคกนรกสัมพัตถัวมไม้งวันนเปนเหตัก
 แดหนามนยวอย่อมเหตักแถมคคมนัก แดม่เปตวไฟลุกอยุ่บมรุเหตคแด
 ม่ฝุ่ยมบวตถอหอกทมแทงชบให้ ชนให้ตงทททุกชเวทนาอยุ่หิงนาคนนัก ครน
 ว่าพนจกนรกชนมาเปนสรระตเจ เทนเปนกระเทยได้พนชาติ ฝิเกคมาเปน
 ผู้ชรายกคได้ เขาย่อมได้ตบทยก่าเนคนนักแด ๆ หนึ่งอนว่าความมุดาวาท
 คอว่าหาก่ามมีได้แดกถ่าวณแต่ชวเจาทงหตายอย่าควรกถ่าว ถ่าแดว่าผู้ใด
 กถ่าวค่ามุดาวาทได้ผู้นนแดจะคกนรก แดม่ฝุ่ยมบวตทงหตายหากกระทำ
 ให้ทททุกชเวทนาหิงนาคนนักหนา ครนพนจกนรกชนมาเปนคนได้ย้อม
 เหมนกดนตามกอาจมทงหตายนักหนา แดม่รูปกายอนให้หนนักหนา
 ฝิฝคท่านแดท่านจะกระทำร้ายหนท่านบหอนจะรอด ท่านได้กระทำร้าย ทุกชาติ
 ชิงว่าฝ่าอนจะหุงจะห่มนนักเหมนด่าบ เหมนด่าง พิงเกตยค นกหนาได้ พนชาติ
 จงตบปน ฝิแดมรุจกกรรมวบากของคนคงนนแดยงกถ่าวมุดาวาท
 ไปภายหน้าอกเต่าได้ แดบปนนทาทตคตชดวบมมีได้เดย ๆ หนึ่งอน
 ว่าเหต่านนแต่ชวเจาทงหตายอย่าพิงคบหากนกันเดย ถ่าแดว่าผู้ใดคบหา
 กันกันเหต่าได้บปนนจะให้คกนรกแด ม่ยมบวตทงหตายทำร้ายแก่คน ๆ
 ทททุกชเวทนาหิงนาคนนักหนาแด เมื่อพนจกนรกชนมาได้เปนฝิเดอ ๕๐๐
 ชาติแดเปนตุนักชบ่า ๕๐๐ ชาติ แมนเกคมาเปนคนได้กเปนม้า หนึ่ง
 แดม่รูปกายนหมมิงามเปนคนอปปตกษณใจพาด แดม่รุจกความฝิคแด
 ชอบแดเปนคนโหดหนนักหนา ฝิว่ามีรุจกบปคนนั้นแดยงจะทำบปนนตบ
 ไปเต่าแดบปนนก็เว้งมากไปเต่าแด ยากที่จะพนจกบวบทงหตาย แด
 กรรมอนใดอนมควรกกระทำ แดชวเจาทงหตายอย่าได้กระทำตบไป
 ๓ คบบทหนึ่งเปน สระตเป

อื่นเลย ๑. อันว่าด้วยค่าที่เราถ่วงมา^๕นขอเบญจศีล^๕แด่ ควรแก่ชาวเจ้า
 ทงหลายผู้เป็นท้าวเป็นพระญาเร่งจำไว้^๕ให้มัน แต่ตั้งสอนท้าวพระญาตุก
 เจ้าแห่งขุนหมื่นทนายไพร่ฟ้าข้าไทย^๕ทงหลายอันมีในอาณาราช เพราะคนให้
 รู้แต่ให้อยู่ในความชอบตงนั้นให้จำเบญจศีล^๕ทุก ๆ ชาติ^๕แด่ ๑. ตุกรชาวเจ้า
 ท้าวพระญาทงหลาย ประการหนึ่งด้วยไพร่ฟ้าข้าไทย^๕ราชฐรทงหลายทำไว้
 โถนากินในแผ่นดินเรา^๕ เมื่อใดเขา^๕นเป็นรวงได้ ให้ผู้ค^๕เช่นใจ^๕อื่น^๕ไป
 คุ้ม^๕นค่า^๕โดย^๕อ^๕คม^๕เทียบ^๕มัน แต่^๕กระทำ^๕เข้า^๕เปิด^๕ออก^๕นั้น^๕เป็น ๑๐ ส่วน^๕แด่^๕เขา
 เป็น^๕หวด^๕วง^๕นั้น^๕แต่^๕ส่วน ๑ แด่ ๙ ส่วน^๕นั้น^๕ให้^๕แก่^๕เขา^๕แด่ มิ^๕แต่^๕ดู^๕เห็น^๕ว่า^๕เขา^๕มี^๕ได้
 เขาน^๕นั้น^๕ได้^๕มี^๕คว^๕ร^๕เขา^๕แก่^๕เขา^๕เด^๕ย ๑. อน^๕ึ่ง^๕คว^๕ร^๕ให้^๕เข้า^๕สัก^๕ส่วน^๕แก่^๕ไพร่^๕แต่^๕ท^๕แก่^๕ตัว
 ทหาร^๕ทง^๕หลาย^๕เพื่อ^๕ต^๕ด^๕ห^๕ก^๕คา^๕บ^๕จ^๕ิง^๕พ^๕อ^๕เขา^๕ก^๕ิน^๕ย^๕่า^๕ให้^๕เขา^๕อด^๕เขา^๕ห^๕ย^๕าก มิ^๕ว่า^๕จะ
 ใช้^๕เขา^๕กระทำ^๕การ^๕อัน^๕ใด ๆ ได้^๕ให้^๕ใช้^๕เขา^๕แต่^๕พอ^๕ม^๕ัง^๕คว^๕ร^๕แด่ อย่า^๕ใช้^๕เขา^๕นัก
 ทนา^๕ให้^๕ต่ำ^๕เห^๕ด^๕ือ^๕ใจ ๑. มิ^๕ผู้^๕ใด^๕เจ้า^๕แก่^๕ใส่^๕ผู้^๕นั้น^๕บ^๕มี^๕คว^๕ร^๕ใช้^๕เขา^๕เด^๕ย^๕ปล^๕ด^๕อย^๕เขา^๕ไป
 ตาม^๕ใจ^๕เขา^๕แด่ อน^๕ึ่ง^๕ด้วย^๕เขา^๕ดี^๕น^๕ด้วย^๕แก่^๕ราช^๕ฐ^๕ร^๕ทง^๕หลาย^๕ได้^๕ให้^๕เขา^๕โดย
 โบ^๕ราณ^๕ท^๕้าว^๕พระ^๕ญา^๕ทง^๕หลาย^๕แต่^๕ก่อน^๕อัน^๕นั้น^๕แด่ ผู้^๕เ^๕้า^๕ผู้^๕แก่^๕ทง^๕หลาย^๕ส^๕รร^๕เส^๕ริ^๕ญ^๕
 ว่า^๕ชอบ^๕ช^๕ร^๕ม^๕นั้น^๕บ^๕มี^๕คว^๕ร^๕เขา^๕ย^๕ิง^๕เขา^๕เห^๕ด^๕ือ^๕ไป^๕เด^๕ย มิ^๕ว่า^๕เรา^๕เขา^๕ของ^๕เขา^๕ให้^๕ย^๕ิง
 ให้^๕เห^๕ด^๕ือ^๕ไป^๕ได้ แต่^๕ท^๕้าว^๕พระ^๕ญา^๕ผู้^๕ใด^๕แต่^๕จะ^๕มา^๕แ^๕ง^๕ว^๕ราช^๕กาย^๕หน้า^๕เรา^๕นั้น^๕จัก^๕ได้
 เขา^๕เป^๕น^๕อย^๕่าง^๕แ^๕ด^๕ช^๕ร^๕ม^๕เน^๕ียม^๕ต^๕ีบ ๆ ก^๕ิน^๕ไป^๕แ^๕ง^๕จะ^๕ได้^๕บ^๕า^๕ป^๕แก่^๕เรา^๕นั้น^๕ัก^๕ท^๕นา เพราะ
 ว่า^๕เรา^๕ทำ^๕การ^๕อัน^๕มี^๕ชอบ^๕ช^๕ร^๕ม^๕ผู้^๕น^๕ว^๕ก^๕บ^๕แผ่นดิน^๕แด่ ๑. อน^๕ึ่ง^๕ไพร่^๕ฟ้า^๕ข้า^๕ไทย
 ทง^๕หลาย^๕อัน^๕อยู่^๕แ^๕ว^๕น^๕แ^๕ว^๕น^๕ค^๕น^๕ดิน^๕เมือง^๕เรา มิ^๕แต่^๕ว่า^๕เขา^๕จะ^๕ไป^๕ค้า^๕ขาย^๕ก^๕ิน^๕ก็^๕ดี
 แต่^๕ว่า^๕เขา^๕หา^๕ทุ^๕น^๕บ^๕มี^๕ได้ แต่^๕เขา^๕มา^๕หา^๕ขอ^๕เรา^๕ผู้^๕เป^๕น^๕เจ้า^๕นาย^๕แ^๕ด^๕ขอ^๕กุ^๕เงิน^๕ทอง^๕ไป
 เป^๕น^๕ทุ^๕น^๕ค้า^๕ขาย^๕ก^๕ิน^๕ต^๕ง^๕นั้น เรา^๕ผู้^๕เป^๕น^๕ท^๕้าว^๕พระ^๕ญา^๕นั้น^๕คว^๕ร^๕ปล^๕ด^๕ง^๕เงิน^๕ทอง^๕ใน^๕ที่^๕ของ
 พระ^๕ค^๕ต^๕ง^๕นั้น^๕ให้^๕แก่^๕เขา แต่^๕ว่า^๕เขา^๕เขา^๕ไป^๕มา^๕ก^๕น^๕้อย^๕เท่า^๕ใด^๕ก็^๕ดี ให้^๕ตรา^๕เป^๕น

บานัญชัไว้แต่คน ๆ มีได้ เราผู้เป็นไทยบมิควรเขาเป็นคอกเป็นปดายแก่เขา
 เลย ควรให้เรียกเขาแต่เท่าทุนเท่านั้นแต่คน แดภาษาแดคอกนั้นอย่าได้
 เขาของเขาเลย ๆ หนึ่งผู้เป็นท้าวเป็นพระญาควรให้ทรัพย์ตั้งสินแก่ลูกแก่
 เมียชาวแม่ชาวเจ้าผู้ใหญ่ผู้น้อยทั้งหลาย เพื่อเป็นสะเบียงเลี้ยงเขาก็มีอยู่
 เป็นกำลัง เป็นเครื่องแต่งแ่งแม่คนนั้นควรให้แก่เขา ๆ จึงเต็มใจเขาแด
 เราผู้เป็นท้าวพระญาอย่าควรคิดเดียดายทรัพย์นั้นเลย ๆ หนึ่งเมื่อเรานั่ง
 อยู่ใต้เมือแดลูกขุนทั้งปวงเข้าเฝ้านั้น ผู้เป็นท้าวพระญานั้นเม้นจะพิพาท
 เจรจาตั้งโตก็คืออย่าเจรจามาก เม้นจะยมเย้มด้วยตั้งโตอย่ายมเย้มมาก
 แต่พอประมาณเถิด เร่งให้รำพึงเถิงความชอบอย่าได้ประมาณถ่มคนเลย
 แม้จะบังคับถ้อยความของไพร่ฟ้าข้าไทยทั้งหลายได้ อย่าได้ว่า โพน ๆ
 ว่าพิ ๆ คาคักกั้นบังคับถ้อยความนั้นให้ถูกถ้วนโดยธรรม พิจารณารูปความ
 นั้นแต่คนจนปดายให้ตระหดอดรอกแล้ว จึงบังคับด้วยใจอันซื่ออันตรง
 นั้นแด ๆ หนึ่งให้เลี้ยงดูรักษาสัมนพรพราหมณ์แดนักปราชราชบัณฑิตคยผู้
 ธรรม ๆ มานนโหม่งอยู่ทุ้งแล้ว ๆ จึงถามเถิงธรรมอันประเสริฐนั้นแด ๆ
 หนึ่งข้าคนไพร่ฟ้าข้าคนคือว่าผู้ใด ๆ ก็ดี แดกระทำความชอบให้ได้เป็น
 ประโยชน์แก่ท้าวพระญาด้วยความอันชอบของเขานั้นได้ ด้วยให้รางวัล
 แก่ผู้นั้นตามมากแดน้อยหนักถเบา โดยอำเภอคุณแดอำเภอประโยชน์
 ของเขานั้นแด ๆ มิแดว่าท้าวพระญาองค์ใดแดเสวยราชสมบัติแล้วแต่ทำ
 ความชอบธรรมได้ ไพร่ฟ้าข้าไทยทั้งหลายก็อยู่เย็นเป็นสุขได้หุดกชาติ
 ในศรีรัตนันตี เพราะด้วยบุญสมภารของท่านผู้เป็นเจ้าเป็นจอม แดเข้า
 หน้าข้าปดาอาหารแก้วแหวน แสน์สัก เนาอวรัตนะ เงินทอง ผ้าผอน แพรพรรณน
 กับบริบูรณ์ อักฝูงเทวาฟ้าฝนนั้นก็กชอบฤดูภาดบมีน้อยบมิมมาก ทั้ง

เข้าในนาท่งปลาในน้ำกับห่อนรูรวง ไรยเสียไปด้วยฝนด้วยแฉงเดย หนึ่งวัน
 คั้นแฉงเดือนท่งหลายบห่อนรูยากเดย หนึ่งฝูงเทพยดาวิชาท่งหลายอัน
 อยู่รักษาเป็นเดือนบ้านทรงเมืองนั้น ท่านก็รักษาคุจเกรงท้าวพระญาผู้ได้
 กระทำความอันชอบด้วยคตของธรรมนั้นแล ฯ แฉงท้าวพระญาองค์ใดกระทำ
 ความอันมิชอบคตของธรรมได้เทวาฟ้าฝนนั้นก็พิปริต แม้นทำไรไถนาที่
 บันดาลให้เสียหายตายด้วยแฉงแฉงฝนแล หนึ่งฝนไม่ท่งหลายแฉงอันเกิด
 เห็นแผ่นดินอันมีไอซารค์อันคอร้อยหนักดับหายเสียไป เพื่อไอซารค์นั้น
 จมตงไปใต้แผ่นดินนั้น ท่งต้นแฉงอันปลูกนั้นนั้นก็มิงามเดย ท่งแฉง
 แฉงมท่งฝนแฉงเดือนดาวก็มิชอบคตภาตตั้งเท่าเดย เพราะว่าท้าวพระญา
 กระทำมิชอบธรรมนั้น ฯ แฉงเทพยดาท่งหลายเขาเกลียดเขาชิงพระญา
 อาธรรมนั้นนักเขามิใคร่แฉงคตุนานคนนั้น แม้นว่าเขาแฉงคตกับห่อนแฉงคตซึ่ง
 หน้าย่อมแฉงคตหางคาเขาได้ ฯ คตกรชาวเจ้าท่งหลาย ครามโคชาวเจ้า
 ท่งหลายแฉงมอายุอยู่ได้ จงชาวเจ้าจำคำที่ท่งตั้งสอนนี้ไว้จงมั่นแฉงเร่งทำ
 ตามความชอบธรรมนี้ไว้เถิด ฯ ในกำเนิดนกกต กำเนิดหน้าโพนกต เทยร
 ย่อมจะจำเวญต์พพตวตคตทุกประการแล ฯ เมื่อสิ้นชนมาพิทได้ ไปเกิด
 กำเนิดหน้าย่อมได้ ไปเกิดในชั้นฟ้า ๖ ชั้น แม้นเกิดในมนุษย์กตย่อมได้เกิดที่
 ตระกูลอันมียศศักดิ์มบุญตมภารทุกประการนั้นแล ฯ ฌิว่าได้เห็นมีคนใจทัยว่า
 เมื่อพระญามหาจักรพัตราษรตั้งสอนท้าวพระญาท่งหลายครั้งนั้น แฉงท้าว
 พระญาท่งหลายฝูงนั้นเขายังยหนักด้วย พระญา มหาจักรพัตราษรนั้น บ้างหรือ ๆ
 ว่าเขามิได้ ยหนักแฉงมิได้คตอยู่ในความอันตั้งสอนนั้นให้ประเสริฐเดยคตนี้ ฯ
 ว่าบรมพระพุททเจ้าพระองค์สร้างตมภารมามาก แฉงถึงได้ตรัสแก่ตัพ-
 พัญญุตญาณคตนั้นกต พระเจ้าบรมมัยนมีทำตามมัญชรเทศนานั้น ตั้งสอน

โดยทั้งหลายต่างคนยั้งแต่ทำตามพระบัญชา ต่างคนดียวบมิยั้งคัมมิ
 ทำตามพระบัญชาพระพุทธรเจ้าได้ ผู้ใดมีบุญมีสมภารจึงกระทำตามได้ ๑
 ผู้ใดบุญน้อยบมิอาจทำตามได้ เทียรยอมกระทำตามความอันมิชอบดัง
 นกยงมมากนั ๑ พระญาณหาจักรพรรดิราชบมิคัมมิเหมือนด้วยพระพุท
 ธเจ้าแต่คาดกันไกลกันมากนั กังญาแต่ทำวพระญาทั้งหลายจะทำตามคำ
 สั่งสอนนั้นได้วคน ต่างคนเอาคำสั่งสอนแต่ทำตาม ต่างคนบมิเอา
 คำสั่งสอนบมิได้ทำตามคำสั่งสอนนั้นแต่ ๑

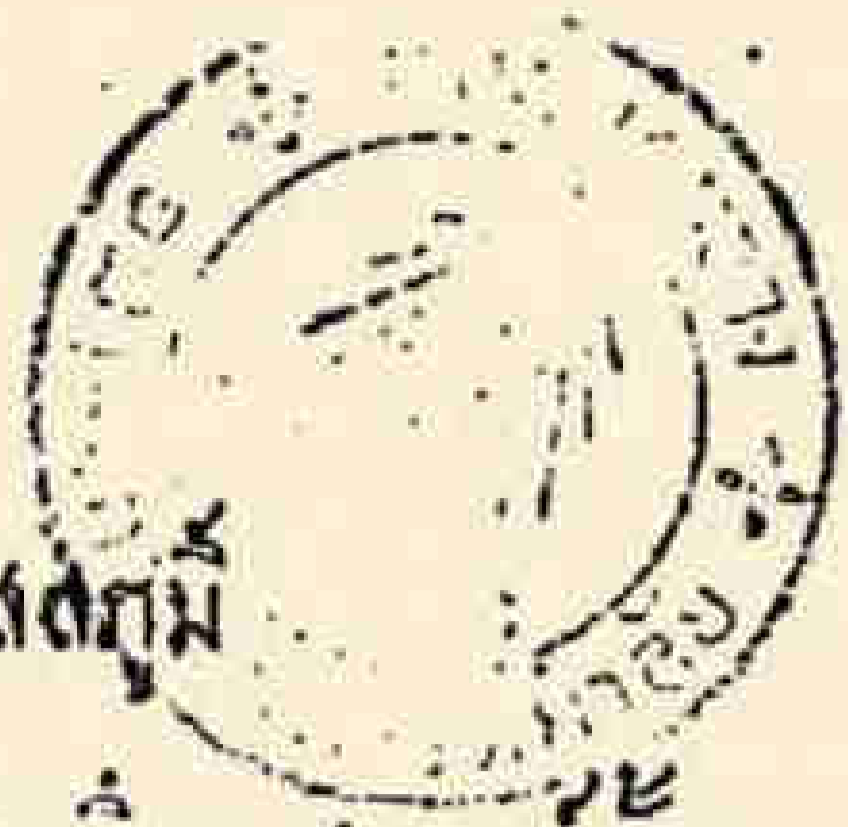
เมื่อครั้งนั้นพระญาณหาจักรพรรดิราชเทศนาธรรมอันชื่อว่าไชยวาศ^๑ ตั้ง
 สั่งสอนทำวพระญาทั้งหลายอันมีฝ่ายตะวันออกในแผ่นดิน อันชื่อว่า บุปพิวิทหะ
 นนแต่จริง ๑ จึงเคยงดาอามดำยทำวพระญาทั้งหลายอีกถูกเจ้าเหงำขุนทมน
 ทนายไพร่ฟ้าทั้งหลาย ด้วยเข้าแต่หน้าโภชนาหารทั้งปวงอันมีโอชารค์อันมี
 ตำเรีจ ๑ จึงงจักรแก้วหนักเหาะขึ้นไปบนอากาศแล้วก็นำพระญาณหา
 จักรพรรดิราชแต่รพดทั้งหลายไปโดยอากาศไปสู่ทิศตะวันออก แล้วจึงบ้าย
 หน้าไปยังกำแพงจักรวาฬฝ่ายบุพทิศ แล้วจึงตุงธงมहाศมูท^๒อันมีฝ่าย
 บุพทิศ จึงงจักรแก้วหนักตั้งสู่นำมหาศมูท^๓ ๑ อันเร้งคัพองนงดะดอก
 นกนั้น แต่หน้ามหาศมูท^๒หนักดวงจักรแก้วแต่มีอาจคัพองนงดะดอกขึ้น
 มาได้เคย ๑ ๑ จะอุประมาคุดพระญาณาคราชอันเด็กพังพานอยู่แต่ถูก
 โยธาแต่กัวโยธานั้นแต่กัมหัวชบตงเว้นอยู่นั้นแต่มีดังญา คือมหาศมูท^๒
 กตวบุญแห่งงจักรแก้วหนักแต่บมิอาจคัพองนงดะดอกขึ้นได้เคย ๑ เมื่อ
 งจักรแก้วหนักไปสู่ศมูท^๒อันนั้น แต่หน้ามหาศมูท^๒นั้นน้อยหดกแยกแตกเปน
 คตองไปโดยกว้างได้ โยชน^๓ ๑ ๑ จะนับโดยวาได้ ๘๐๐๐ วาแต่ แต่เห็น

๑ ความเปน ราชาวาท

นำสองข้างนั้นงามดั่งกำแพงแก้วไพรีชूरีย์ ๑ จึงจงจักรแก้วนั้นลงไปถึงพื้น
 พระสมุทร แด่น่านนักหุดกกงจักรแก้วแปลงพื้นสมุทรด้วยวาได้ ได้ ๘๐๐๐
 วาแด อันว่าแก้วสัตตพิริรัตนะ ๗ ประการอันมีในพื้นพระสมุทรนั้นแด
 แก้วสัตตพิริรัตนะอันประเสริฐดุค่าง ๆ ก็มาเองแด อยู่ซึ่งทางที่พระญาจักร
 พัตราชเสด็จไปด้วยแตรพดทงหลายนิน ด้วยเดชอำนาจแห่งกงจักรแก้ว
 นั้นแด โดยหนทางแต่ฝั่งมหาสมุทรข้างนี้ไปบนถึงฝั่งข้าง โพนแดตระหุดอด
 ไปถึงพื้นกำแพงจักรวาพนั้นแด ๑ กถาเวถึงเมืองนั้นฝูงคนทงหลายนินไป
 โดยเสด็จอนันค่างคนค่างแดเห็นแก้วแหวนเงินทองอันคี่ ค่างคนค่างก็
 เตือกเอาอันคี่อันพึงใจคน ค่างคนกวาดเอาใส่พกใส่ห่อผ้า แดคนทง
 หลายนินยอมชนชมนินคี่ทงทุกคน ร้องชมว่าแต่ก่อนเรามาเราบห่อนได้พบ
 ได้เห็น แดบัดนี้เรามาได้พบได้เห็นคิงเพราะบุญสมภารเจ้านายเราแด ๑
 จึงกงจักรแก้วนั้นก็นำไปถึงสมุทร ฝั่งสมุทรข้าง โพนจรคคินเขากำแพง
 จักรวาพฝ่ายบูรพทิศ พระญาจักรพัตราชนนจึงจับเอาสุวรรณภิงคารอัน
 อันคี่ไปด้วยนำอันหอมมนมาแดวจึงหุดงนำตงแดวชกกว่าคิงนี้ แดคน
 เปนแดนเมืองแห่งกุดเปนอาณาจักรแห่งกุ่ม่ายทนครวันออกแด ๑ ครั้นชว่า
 เท่านั้น แด้ว พระญา มหาจักรพัตราช เจ้านน กถตบ คินมา โดย หนทาง เก่า นั้น
 เด้าแด ๑ จึงถูกเจ้าแห่งขุนแดไพรีฟ้าธาไทยทงหลายบางคนมาก่อนบางคน
 มาหุดงพระญามหาจักรพัตราชนั้นแด ๑ ส่วนว่ากงจักรแก้วนั้นจึงค้อยมา
 ภายหุดงคนทงหลาย เพราะว่ามีให้ในสมุทรนั้นกถตทหนทางคนทงหลาย
 เตีย ๑ ส่วนว่าน้ำพระสมุทรนั้นมิไจรักกงจักรแก้วนักหนามีใครจะให้ ไป
 จากเตย มิจะอุปมาคูนางผู้ทงแดมรูปงามแดได้ผัวอันพึงใจ แดผัว
 นั้นไปจากคนช้านานแด้วคินมาหาคนเด้า แด้วคี่ว่าผัวนั้นจะไปจากคน

ชักเต้า แดว่าใจคนรักผัวคนมีใครให้ไปจากเตย แดกต่างถ้อยคำเต้าโถม
 ผัวคนเพราะมิให้ ใครไปจากคนนั้นแด่มืดงฤ คือว่าน้ำมหาสมุทรมิใครให้
 กงจักรแก้วนั้นไปจากคนแด่มอุปมาคุณนั้นแด ๆ แดน้ำพระมหาสมุทรมิใจ
 รักนภอกตนมได้ จึงตามมาส่งกงจักรแก้วนั้น น้ำนั้นคอยกตบหนทางตาม
 มา แดว่าน้ำนั้นมิได้ถูกต้องริมกงจักรแก้วนั้น ๆ แก้วแหวนเงินทองทั้ง
 หตายก็มีใจรักกงจักรแก้วนั้นนภกหนา จึงชวนกันมาส่งกงจักรแก้วถึงฝั่ง
 สุมุทราช้าง ๓ แด ๆ ครนว่ากงจักรแก้วนั้นจากพระมหาสมุทร ๆ นั้นก็เต็ม
 มาตั้งเก่าแด ๆ เมื่อนั้นสมเด็จพระมหาจักรพรรดิราชบพิตรชปราบแผ่นดิน
 เมืองเบ็องคระวันออกอินชื่อว่าบุรพวิเทหะ แดเอน้ำสมุทรแดต้นเขากำแพง
 จักรวาฬเปนแดนเมืองฝ่ายข้างตะวันออกแด ๆ แดจะใครมาปราบแผ่นดิน
 ชมพูทวีปอันเราอยู่นแด่มพระสมุทรหากเปนแดนนั้น ชก็เสด็จมาโดยทาง
 อากาศเวหาเก่าแด ๆ เมื่อนั้นจึงกงจักรแก้วนั้นหากชกชวนพระองค์เสด็จ
 ไปโดยอัมพรากาศโดยนิมตังกต่างมาแต่ก่อนนั้นดูเดี้ยวแด แดวจึงมา
 ในแผ่นดินอันเราอยู่นแด ๆ อันว่าท้าวพระญาทั้งหลายซึ่งอยู่ในแผ่นดินชมพู
 ทวีปนี้ ต่างองค์ต่างมาถวายเครื่องบรรณาการแดให้วันบคำรพยาเยง
 แดบรมมหาจักรพรรดิราช แดมหาจักรพรรดินั้นศรีสังข์ส่งด้วยบุญแด
 ธรรมอันชื่อว่าไชยวาทาสำนัดชก็เสด็จไปยังพระสมุทร แดน้ำในพระ
 สมุทรก็หลัดกออกสองข้างให้เป็นทางตั้งกต่างมาแต่เดาก่อนนั้น ๆ อันว่า
 ิรพตทั้งหลายก็เก็บเอาแก้วแหวนในท้องสมุทรตามใจเขาปราณา เก็บ
 เอาเต็มหอบเต็มพกแดวจึงไปถึงกำแพงจักรวาฬเบ็องทกษินแด ๆ จึง
 พระญามหาจักรพรรดิราชจึงเอน้ำในสุวรรณภิงการหลัดงแดว่าดังนั้น แด
 นเปนแดนเมืองเบ็องคระวันออกอินชื่อว่าบุรพวิเทหะ ครนว่าแดวจึงกันมา

โดยหนทางเก่าอันเดิมในมหาสมุทรนั้น ครั้นคืนมาหน้าสมุทรนั้นกกดบ
 รอบเต็มงามดังเก่าแต่ ๑ เมื่อเห็นพระญาณหาจักรพรรดิราชนั้นชปราบ
 แผ่นดินเบื้องตะวันออกแล้ว ๆ มาปราบแผ่นดินอันเราอยู่นักกว้างได้ ๓๐๐๐๐
 โยชน์อันชื่อว่าชมพูทวีปแล้ว ๑ แล้วจักใคร่ไปปราบแผ่นดินเบื้องข้าง
 ตะวันตกอันกว้างได้ ๓๐๐๐ โยชน์ ชื่อว่าอมรโคยานอันมีหน้าสมุทรเป็น
 แดน จึงจากหน้าสมุทรไปหนบัจฉิมทิศจึงปราบแผ่นดินนั้น แล้วจัก
 ตั้งสอนท้าวพระยาทั้งหลายนั้นโดยดังกด่าวก่อนนั้นแล้ว ๆ ก็ข้ามสมุทร
 ไปถึงต้นเขากำแพงจักรวาฬฝ่ายข้างปัจฉิมทิศ แล้วจึงเอนำในคนที่
 ทองมาหั่งดงแล้ว ๑ ว่าแต่นี้เป็นแดนเมืองกุ เป็นอาณาราษฎ์กุแ
 แล้วจึงคืนมาแต่ ๑ แล้วจะใคร่ไปปราบแผ่นดินเมืองอุตครกฐทวีป
 อันกว้างได้ ๘๐๐๐ โยชน์ อันชื่อว่าอุตครกฐทวีปนั้นแต่ ท้าวพระยา
 มาให้วันบรแล้ว จึงตั้งสอนท้าวพระยาทั้งหลายเสร็จแล้ว ๆ ข้ามหน้า
 สมุทรไป ๆ ถึงต้นเขากำแพงจักรวาฬเมืองอุตครทิศนั้นแล้ว จึงเอนำใน
 คนที่ทองมาหั่งดงแต่ ว่าแต่นี้เป็นแดนเมืองกุเป็นอาณาราษฎ์แห่งกุแ ๑
 แล้วจึงคืนมาโดยทางในกลางสมุทรดังเก่า ครั้นมาแต่หน้าสมุทรคค
 กกดบตามมาเต็มงามดังเก่าแต่ ๑ ผู้งท้าวพระยาทั้งหลายอันมีในแผ่นดิน
 เด็กน้อย ๒ พันนั้นแต่ เขาหากมาเองออกหาเองแต่มีพักไปปราบเขาเดย ๑
 แดกต่างถึงแผ่นดิน ๒๐๐๐ นั้น เพราะว่าแผ่นดิน ๒๐๐๐ นั้นเป็นบริวาร
 แผ่นดินใหญ่ ๔ อันนั้นแต่ ๑ แผ่นดินใหญ่อันหนึ่งแต่มีบริวารได้ ๕๐๐
 แผ่นดินแต่ แดตัพพทพยอันมีในแผ่นดินทั้งหลายอันมีในตัพพจักรวาฬแต่
 มีอยู่ในหน้าสมุทรทั้ง ๔ อัน ๑ สมุทรแต่ถ้วน ๆ รัศมีพระอาทิตย์พระจันทร์
 จะมารส่องไปย่อมเปนสมบัติแห่งพระยาจักรพรรดิราชแต่ เมื่อตุมหิมาเพียง

ดั่งกงจักรเทยมพระอินทร์ผู้เป็นเจ้าของไตรภววิษณุบรรณคนใด ๑ เมื่อ
 พระญาจักรพัคิราชบรรพตวิปจักรวาฬ แดวก็คำนึงในพระหทัยแลมี
 พระทัยจะใคร่แด่กุศลสมบัติอันมหิมาของพระองค์ทรงมวณ ๑ ครั้นว่าคำนึง
 ดั่งนั้น อันว่ากงจักรแก้วนั้นดุจดังว่าพระทัยท่าน จึงกงจักรแก้วนั้นก็ผัน
 เหาะพุ่งขึ้นไปเบื้องบนอากาศ แดมีรัศมีดังพระจันทร์พุ่งขึ้นแวคเขาพระ
 ดิเนรุราชนั้นดุจดังพระอาทิตย์ส่องอันเป็นไต้ แผ่นดินขึ้น ทงมวณนี้ เร่งพุ่งขึ้นไป
 บนแดน ผุ่งคนทั้งหลายเห็นเดือนได้รุ่งเรืองงาม ชนทั้งปวงมุ่งว่าพระ
 อาทิตย์เป็นดวงดวงแฉ ๑ เมื่อพระญามหาจักรพัคิราชเจ้าแฉร์พดทั้งหลาย
 อันมาด้วยพระองค์ดังกล่าวมานั้น ก็ขึ้นไปถึงบนอากาศด้วยอำนาจแห่ง
 กงจักรแก้วนั้น เขาก็แต่เห็นทั่วทุกแห่งทุกตำบลแต่เห็นเขาพระดิเนรุราชนั้น
 อยู่ท่ามกลางแต่เขาเห็นแผ่นดินอันใหญ่ แดกว้างอยู่รอบเขาพระสุเมรุทั้ง ๕
 ทิศแต่ก็แต่เห็นแผ่นดินน้อย ๒๐๐๐ ซึ่งเป็นบริวารแห่งแผ่นดินใหญ่ ๕ ทิศนั้น
 แด ก็แต่เห็นหน้าพระมหาสมุทรทั้ง ๕ อันอยู่ชนทุกแดน เห็นแม่น้ำใหญ่
 แดแม่น้ำน้อยทั้งหลายเห็นยอดภูเขาใหญ่ทุกอัน เห็นป่าใหญ่ทั้ง ๕ แผ่นดิน
 นั้นแต่แต่เห็นเมืองน้อยแฉเมืองใหญ่เมืองรามแฉถิ่นถาน คามชนบทอันมีรุก
 ชื่อมานนจะนับมิถวนได้เสีย ๑ อนึ่งแต่เขาเห็นห้วยหนองคลองคดองน้ำบึง
 ใหญ่บ้างน้อยที่ธารดหานต์ระอันมีประทุมกุศลทุกสิ่งทุกพรรณ มีดอกแฉ
 เห่งอันแฉศุระการนักหนาแฉ ๑ แดกงจักรแก้วนั้นให้พระญามหาจักรพัคิ
 ราชเจ้าทอดพระเนตรแฉดูถ้วนทุกสิ่งทุกพรรณแฉไป แดกงจักรแก้วนั้น
 จึงนำตงมาสู่แผ่นดินอันเราอยู่นั้นแฉ ๑ ตงมาสู่เมืองที่พระญามหาจักรพัคิ
 ราชเจ้าเร้วอยู่นั้นแฉ ๑ เมื่อกงจักรแก้วนั้นมาถึงประตูเรือนหลวงแห่ง
 พระญามหาจักรพัคิราชนั้น ก็ขยับเหินออกวางอากาศนั้นนับมิถวนได้เสีย

ประมาณสมควรคั้นที่ฝูงคนทั้งหลายเอาเข้าคอกแดดคอกไม้มาไหว้แบบ
 คำรพบูชา เมื่อพระญามหาจักรพรรดิราชามาถึงเรือนหอดวงแก้ว จึงตรัส
 สั่งให้ปลุกมณฑปฝาแก้วอันหนึ่งชนกตแล้ว แดมีแก้ว ๗ ประการเปน
 เครื่องประดับมณฑปฝาแก้วนั้น แดมีประตูกานันต์ด้วยแก้วแดงของ
 รุ่งเรืองงามนักหนาแล้วให้กงจักรแก้วน้อยยู่บนนั้น แดให้ฝูงคนทั้งหลายเอา
 เข้าคอกคอกไม้มาไหว้แบบคำรพบูชา กงจักรแก้วนั้นจึงมาอยู่ในมณฑป
 ฝาแก้วนั้น ๑ ชันว่าในปรากฏปราสาทที่พระญามหาจักรพรรดิราชาเจ้า
 ยูนันหมพักตามประทับแดชวาตาดาเลย หากสว่างอยู่ด้วยรัศมีแห่งกง
 จักรแก้วนั้นส่องไปให้รุ่งเรืองทั่วทุกแห่ง แม้ว่าจะต่างคนก็คิดเหมือนดัง
 กตางวันนั้นแล ผู้ใดแลมีใจจะใคร่ให้มืดใส ก็มืดไปโดยใจเขาผู้นั้นแล ๑
 กถาวถึงกงจักรแก้วแล้วเท่านั้นแล ๑

เมื่อนั้นฝูงลูกเจ้าหญิงขุนทมนุทนายจึงให้ปลุกโรงช้างอัน ๑ งามนักหนา
 หลังคาแต่เส้านั้นเตยรย้อมเงินแดงทองกับด้วยแก้ว ๗ ประการ แดจึงทา
 กระจ่างวงจันท์อันหอมไว้ในกตางโรงช้างนั้น จึงปูผ้าหลายชั้นเหมือน
 แท่นทองอันมีในโรงช้างนั้น เบื้องบนคาดด้วยผ้าพิศานมแก้ว ๕ เปนคาบดู
 เรื่องทุกแห่ง แดจึงใส่บนชัพพนิการย้อมแก้วแก้วไปแก้วมางามนักหนา
 ด้วยแก้ว ๗ ประการใส แก้วเขาฤๅคูดามดังดาวในเมืองฟ้าเหนือผ้าแด
 เตือนั้น หอมอบแตรมด้วยกระจ่างวงจันท์ ท่านเอาเข้าคอกคอกไม้
 อันหอมทุกสิ่งมาตากตงเหนือ ๆ นั้น ท่านกรองเปนสร้อยผูกย่อยเปน
 ภูพวงทั่วกตางโรงช้างท่านแต่งแต่งล้วนแต่ด้วยแก้ว ๗ ประการ แดมีรัศมี
 เขียวขาวแดงเหลืองดูเรื่องรุ่งดูเหลืองมดูใสในโรงช้างนั้น ท่านใส่ผ้าเขียว
 ผ้าขาวผ้าดำผ้าแดงผ้าเหลืองเรื่องด้วยแก้ว ๗ ประการ ยิ่งดูยิ่งเรื่องตง

วิมานเทวดาในเมืองฟ้า ๆ ครั้นเขาแต่งโรงข้างนั้นแล้วเขาจึงทูลบอก
 แต่พระญามหาจักรพรรดิราชว่า คุณข้าท่านแต่งโรงข้างนี้ผู้เป็นเจ้าของบ้านแล้ว
 ตั้พ้องเชิงอยู่เป็นเจ้าของบ้านกำลังถึงข้างแกวอันจะควรมาเป็นข้างคั้นของผู้เป็น
 เจ้าท่านเกิด ๆ ครวาทนนั้นจึงสมเด็จพระญามหาจักรพรรดิราชนั้น จึง
 วยทานรักษาคัถสัน ๗ วัน แด่กำลังถึงบุญอันกระทำกำลังถึงธรรม
 อันรู้ดังถั่วมาแต่ก่อนนั้น แล้วจึงกำลังถึงข้างแกวอันตัว ๆ ด้วย
 เษบุญพระญามหาจักรพรรดิราชนั้นแล ๆ อันว่าฝูงข้างแกวทั้งหลายนั้นอัน
 ซอนททนต์กดี แด่ฝูงข้างแกวทั้งหลายอันชื่ออุโบสถตระกูลกดี เทียรยอม
 คัวใหญ่ตัวสารอันงามชาวตั้งเดือนเมื่อนั้นเพ่งบูรณนั้น แด่มคณแดงงามตั้ง
 ทรวันแรกออกแล มีตักษณเท่า ๗ แห่งงามตั้งตั้งขึ้น มิ่งวงแดงงาม
 สงดอกบัวแดงฮาไปโดยอากาศตั้งอรหันต์ผู้มีอำนาจแต่ไปโดยอากาศเร็วนัก
 ข้างนั้นใหญ่สูงงามตั้งเขาเงิน แด่พิษณกรรมเอาชาติหิงศดทาให้งามอันมาก
 อันคือนมตักษณตั้งนควยบุญพระญามหาจักรพรรดิราช ข้างนั้นหากมาเอง
 โดยอากาศตั้งราชหงษ์ทอง อันชื่อธรรมราชแถบนิมายังเมืองพระญามหา
 จักรพรรดิราชนั้น ข้างแกวนั้นจึงมาเถิงเมืองพระญามหาจักรพรรดิราชนั้นจึงเข้า
 เปในโรงทองอันท่านแต่งไว้ดำแดงงามหนักหนา จึงมาอยู่เหนือฟูกผ้าอัน
 ท่านตาบรูไว้แล้ว ก็ยืนอยู่เหนือแท่นทองนั้นแล ข้างนั้นรูเซืองแต่ข้านค
 หนักหนาดังข้างเก่าอันตั้งเรียกเสี่ยกสารชาหิงนานแล้ว แด่ข้างนั้นคณหนา
 มีมาคัถทนต์ตระกูลกดี มีมาคัถอุโบสถตระกูลกดี เทียรยอมคัวคยง
 กว่าข้างทั้งหลายจึงจะมาแต่ ๆ ครวาทนนั้นเขาจึงชนไปไหว้ทูลบอกแต่
 พระญจักรพรรดิราชเจ้า แด่ว่าข้างเผือกผู้คองามมาอยู่ในโรงแล้ว ขอ
 อังเชิญท่านผู้เป็นเจ้าของเสด็จไปชมข้างเผือกผู้เกิด ๆ ครวาทนนั้นจึงพระ

มหาจักรพรรดิราชท่านนั้น จึงเสด็จไปยังโรงช้างแถวทอดพระเนตรดูช้าง ๆ
 นื่องามนักหนา ๑ พระญาขม้ใจรักแฉดยันต์นักหนา ๑ พระองค์
 จึงยื่นพระหัตถ์ไปลูบก้นช้างแก้ว ๆ นนจึงค่อยขม้ขยหัวแฉวกมตงเอางาเท้า
 ดินไว้สำคัญว่า ไหว้พระญามหาจักรพรรดิราชเจ้า ๆ นนขม้ใจจะใคร่ชี้ช้าง
 นนแฉดฝูงขุนนางทั้งหลายร้พระไทยพระญามหาจักรพรรดิราชนั้น เขาจึงคบบ
 แต่งเครื่องประดับน้ช้างนนให้ ทิวสารพางศด้วยตั้งทงหลาย เปนค้หน้าเงิน
 แถทองแก้วแหวนทงหลายแฉดฝ้อนมค้ำอันควร มีจะคณนาเงินทองของ
 แก้วทงน้หมบมิได้เลย ครู่เรื่องงามดังดาวในเมือขงฟ้า ๑ พระญา
 มหาจักรพรรดิราชนั้น ช้างนนชี้ช้างนนแฉดขงมีพระไทยจะใคร่ไปโดย
 อากาศ ช้างนนจึงเหาะนนไปบนอากาศดังราชหงษ์ทองอันเปนพระญาแก
 หงษ์ทงหลายพระญาหงษ์นนขอพระญาธรรมราชแฉด ๑ จึงฝูงรพด
 ทงหลายก็ไปในอากาศด้วยท่านเมือไปด้วยกงจักรแก้วนนแฉด ๑ องค์
 พระญา จักรพรรดิ ราช นนงามนักหนาดังค้มเค็จพระอินทราเมือชทรงช้างไอยรา
 วรรณนน แฉดหม้เทพยดาทงหลายด้อมเบนนบริวาร ๑ อันว่าพระ
 ญาจักรพรรดิราชเจ้าก็ค้แฉดฝูงรพดทงหลายก็ค้ ก็ไปเวียนเขาพระศุเมรราช
 แฉดจ้งไปเทียบกำแพงจักรวาฬ แฉดจ้งเสด็จกลับค้ค้มาสู่พระนครที่
 พระองค์เสด็จอยู่เร็วแต่ช่วงก่อนงายไป แฉดกลับมากินเข้า ยังมีท้นด้ายเดยแฉด
 หัตถ์รัตนวงนณพานฏฐิตา ๑

ศโต ถิ่นนน จึงตูกเจ้า:หังงาขุหมุนทนายเสฉวกทงหลายจ้งแต่งโรงม้า
 ช้างงามนักหนา แฉดประดับน้ค้พพทุกประการตั้งโรงช้างแก้วอันก้ด้าวแต่
 ก่อนนนแฉด ๑ ครั้นว่าเขาแต่งสัพพแฉดจ้งไปไหว้ทูลบอกแต่พระญา
 มหาจักรพรรดิราชเจ้าว่าคู้ข้าพเจ้าทงหลายแต่งโรงม้าค้ค้ค้เร็วแล้ว บัดนี้

ขอ เชิญ พระองค์ เจ้า เสด็จ คำหนึ่งถึง มาแก้ว อันจะ มาด้วย บุญของ พระองค์
เกิด ๑ กาดนหจิงพระญาจักรพัทธราชนหจิงอวยทานแถวรัทษาคีถ ๘
ประการแถวรัทษาคำหนึ่งถึงบุญแถวธรรมอันกระทำแถวรัทษาคำหนึ่งถึงมา
แก้วทงหงายอนัตวคัตวประเสวีรุทงมาทงหงาย ๑ ครนว่าพระองค์
ทคำหนึ่งถึงดงนหได้บัตใจจิงมาแก้วคัตวประเสวีรุ คัตวคัตวเว็อนชอว่ามา
พลากอัสวราชคัตวคัตวมาทงคัตว ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ๘ ๙ ๑๐ ๑๑ ๑๒ ๑๓ ๑๔ ๑๕ ๑๖ ๑๗ ๑๘ ๑๙ ๒๐
๒๑ ๒๒ ๒๓ ๒๔ ๒๕ ๒๖ ๒๗ ๒๘ ๒๙ ๓๐ ๓๑ ๓๒ ๓๓ ๓๔ ๓๕ ๓๖ ๓๗ ๓๘ ๓๙ ๔๐ ๔๑ ๔๒ ๔๓ ๔๔ ๔๕ ๔๖ ๔๗ ๔๘ ๔๙ ๕๐
๕๑ ๕๒ ๕๓ ๕๔ ๕๕ ๕๖ ๕๗ ๕๘ ๕๙ ๖๐ ๖๑ ๖๒ ๖๓ ๖๔ ๖๕ ๖๖ ๖๗ ๖๘ ๖๙ ๗๐ ๗๑ ๗๒ ๗๓ ๗๔ ๗๕ ๗๖ ๗๗ ๗๘ ๗๙ ๘๐ ๘๑ ๘๒ ๘๓ ๘๔ ๘๕ ๘๖ ๘๗ ๘๘ ๘๙ ๙๐ ๙๑ ๙๒ ๙๓ ๙๔ ๙๕ ๙๖ ๙๗ ๙๘ ๙๙ ๑๐๐

เศกมิกกกา

งามยิ่งกว่าเดือนเมื่อเพ็ญบูรณันนแด ๗ ครั้นว่าเขาประทับนมาคณน
 แล้วจึงเอาไปถวาย แก่พระญามหาจักรพรรดิราช ๗ จึงชนชมานน ๗
 จึงพาพระองค์เหาะไปโดยอากาศกับด้วยรพตทั้งหลาย ๗ ชก็เสด็จ
 ไปเทียบท่าแพงจักรวาฬดุจข้างแก้วแดงจักรแก้วนนแด ๗ ครั้นว่า
 ชเทียบแล้วจึงกตบศนมาเถิงที่อยู่ณนั้นพอทณกันเข้าบายบมีทันสายเตยแด ๗
 อัสวรัตนวันณานนฐิตา ๗

คณนจึงถูกเจ้าเหง้าชุนเดโหราจารย์ทั้งหลาย เขา จึง กราบทนต์
 พระญามหาจักรพรรดิราชว่าณน ว่าเครื่องสำหรับบุญของพระองค์เจ้าไต้
 มถนก่อน ๗ แดขอเชิญพระองค์เจ้าค่านึงเถิงแก้วอันเกิดสำหรับบุญ
 ของพระองค์เจ้าก่อนเกิด ๗ เมื่ชแดชกราบทนต์แก่พระองค์คณน
 กาดนนจึงพระญามหาจักรพรรดิราชนน ชจึงอวยทานแดรักษาศีต ๘
 ประการ ชจึงรำพึงเถิงบุญนกระทำแดชรรณนร แดค่านึงเถิงแก้ว
 อันเปนของแห่งพระญามหาจักรพรรดิราชเจ้าแต่ก่อนนนแด ๗ จะกต่าง
 เถิงแก้วดวง ๓ โดยยาวได้ ๕ ศอกโดยใหญ่เท่าคุมเกวียนใหญ่ สองหัว
 แก้วนนมคอกบัวทองสองคยอกชกแห่ง มีสายมุกตามากเจายติดใน
 กตางมุกต แดคอกบัวทองนน ไล่คชชวไสงามคังอยู่ในกตัมคอกบัว
 ทองนนแด ๗ แก้วอันเปนพระญาแก่แก้วทั้งหลายได้ ๘๕,๐๐๐ จำพวก
 แดแก้วทั้งหลายฝูงนน ตางจำพวกเท่าตูกพักตางจำพวกเท่าตูกตาดตาง
 จำพวกเท่าตูกมคุม ตางจำพวกเท่าตูกนระนาว ตางจำพวกเท่าตูก
 มะม่วง ตางจำพวกเท่าตูกมะชามบักม ตางจำพวกเท่าตูกมะกถ้ำ
 ตางจำพวกยาว ตางจำพวกกกลม ตางจำพวกเปน ๕ เหลี่ยมคุงาม
 นกหนา ๗ ตางอันมีพรรณอันแดง ตางอันสีขาวตางอันเขียวตาง

อินทราฆาตอินทราฆาต อินทราฆาตอินทราฆาต อินทราฆาตอินทราฆาต
 เรื่องนักหนา เทียรยอมเข้ามาเฝ้าพระญาแก้วดวงนั้น (ตุจตั้ง) พระญาหงษ์
 คิวหนึ่ง ชื่อ พระญามัททราชเดม้หม่มหงษ์ ทงหลายได้ ๘๔,๐๐๐ มาด้อมรอบ
 เป็นบริวารนนแต่ เมื่อหนะแก้วหน่มศกุนีนักหนาแต่ มีแก้วทงหลายเป็น
 บริวารแก้วนั้นอยู่ในยอกเขาอินทราฆาตบริวารพรตโพ้นได้ ๆ ด้วยบุญ
 แห่งพระญามหาจักรพรรดิราชนั้น หากไปชักไปชวนเอาแก้วดวงนั้นมาแต่
 แก้วนั้นบมิอาจอยู่ในที่อยู่แห่งคนนั้นได้โดย ๆ แก้วนั้นจึงเหาะมาโดย
 อากาศเดม้หม่มแก้วบริวารได้ ๘๔,๐๐๐ ตามกันมาวันนั้น คุ้งเรื่องเต็มทง
 อากาศแต่ ๆ อินทราฆาตเจ้าพวกนั้นคือว่าเมื่อใดเดม้พระญามหาจักรพรรดิ
 ราชได้ แก้วนั้นจึงมาแข่งด้วยรัศมีแห่งพระจันทร์นทุกเมื่อแต่ ๆ
 ฉิดว่าเมื่อใดพระญามหาจักรพรรดิราชนั้น แต่ส่งรรคาโดยแก้วแก้วนั้นจึง
 ก็นไปอยู่ในยอกเขาอินทราฆาตบริวารพรตโพ้นนานนักแต่ มิได้เปดง
 รัศมีออกแข่งด้วยรัศมีแห่งพระจันทร์นเลย ๆ เพราะว่าอยู่ถ้าท่านผู้
 มุญทท่านจะมาเป็นพระญาจักรพรรดิราชภายพหน้าโพ้นแต่ ๆ แต่แก้วนั้น
 จึงมิได้เปดงรัศมีออกแข่งด้วยพระจันทร์นเพอดังนั้นแต่ ๆ เมื่อใดค้อม
 พระญามหาจักรพรรดิราช ๆ นั้นค่านึงถึงแก้วนั้น ๆ จึงมาหาพระญาจักรพรรดิราช
 แต่เปดงรัศมีออกแข่งด้วยรัศมีพระจันทร์ แต่รัศมีแห่งแก้วนั้นแต่เห็นคุ้ง
 เรื่องงามคังรัศมีพระจันทร์เมื่อวันเพ็งบูรณนนแต่ ๆ แต่แก้วทงหลาย
 เป็นบริวารด้อมมาทง ๔ ค้าน คือหน้าแต่หลังซ้ายขวาตามกันมาโดย
 อากาศแต่ ๆ ก็เข้าไปในปราสาทแห่งพระญามหาจักรพรรดิราชนั้น แต่
 ผู้งแก้วบริวารตามด้อมมารุงเรื่องงามนักหนา เหมือนดาวดารากรอนด้อมพระ
 จันทร์ในเมื่อเพ็งบูรณนนแต่ ๆ แต่พระญาแก้วนั้นเข้ามาเฝ้าพระญา

เศฎฐมิกถา

จักรพรรดิราชอยู่ดั่งนั้น จึงพระญามหาจักรพรรดิราชพระองค์นั้นมพระไทยจะ
 ไกร่ดองคะบะของพระญาแก้วอันชื่อว่ามณรัตนะนั้น จึงให้ทำไม้ตำหนึ่ง
 ยาว ๑๖ ศอก แดพอกหอมถามแล้ว ๆ จึงให้ตัดระเคี้ยวของใส่พระญา
 แก้วนั้นแล้วจึงเอาสายทองคำผูกแขวนไว้กับปลายไม้แล้ว ๆ ยกไม้ขึ้นให้คน
 ถือไปก่อน แล้วจึงแลดูเห็นรุ่งเรืองสว่างส่องให้เห็นหนทางทุกแห่ง แม้
 มคตง & ประการกต มคตประการ ๓ คือว่าเดือนดับมคต มคตกลางคืน
 กต มคตประการ ๑ คือว่าป่าช้า มคตประการ ๓ คือว่ามคตฟ้า
 มคตฝน มคตประการ ๓ คือมคตเที่ยงคืน แหม่นว่ามคตง & ประการดงน
 กตบมิอาจมคตอยู่ได้เลย ด้วยอำนาจรัศมีพระญาแก้วนั้นก็สว่างให้เห็น
 ทางทั่วทุกแห่งตั้งกลางวันนั้นแล ๆ แดพระญามหาจักรพรรดิราชนั้นก็
 เสด็จไปด้วยรพททั้งหลายแลเห็นหนทางรุ่งเรืองใสสว่างตั้งกลางวัน ผู้
 คนที่ทำไร่ไถนาเขาก็ไปทำตั้งกลางวันนั้นแล ๆ คนทั้งหลายที่ชื้อขายก็
 ไปชื้อขายตั้งกลางวันนั้นแล ๆ คนทั้งหลายที่ช่างถากไม้แด่ฟันไม้เขาก็
 ไปถากไม้ฟันไม้เมื่อกลางคืนได้สหการทั้งปวงเหมือนกลางวันแล ๆ ผู้
 คนที่กระทำสิ่งใดเขาก็กระทำสิ่งนั้นทุกประการ แม้กลางคืนก็เหมือนตั้ง
 กลางวันนั้นแล ๆ แดคนทั้งหลายจึงรู้จักศกฤทธะคะบะแห่งพระญา
 แก้วนั้น เพราะด้วยบุญสมภารแห่งพระญามหาจักรพรรดิราชนั้นแล ๆ ท่าน
 ผู้มีบุญดั่งนี้ได้เสวยราชสมบัติเย็นเนื้อเย็นใจนักหนา ผู้อาณาจักร
 ทงหลายได้ความสุขสำราญป่วนปายกันทั้งเพยดาในสวรรคานั้นแล ๆ มณรัตน
 วัณณนาทิจูฐิตา กต่างเถิงพระญาแก้วอันชื่อว่ามณรัตน โดยตั้งเขป
 แล้วเท่านั้นแล ๆ

ด้วยเดชบุญท่านผู้ ได้เป็นพระญามหาจักรพรรดิราชนั้น แด่ว่ายังมีนางแก้ว
 ผู้หนึ่งได้ ตางคาบมีผู้หญิงผู้ มบุญอันได้กระทำมาแต่ก่อน แด่นางนั้น
 มาเกิดในแผ่นดินเราอยู่นี้ ย่อมมาเกิดในเมืองอันชื่อมัททราชเกิดในตระกูล
 กระจักร ดิงทงหลาย จึงได้ ก่ตัว มาเป็น เมีย ของพระญา มหาจักรพรรดิราช
 แด่ ฯ มิแต่ว่าหาผู้หญิงอันมีบุญบมีได้ ในแผ่นดินเราอยู่นี้ได้ อันเพื่อบุญของ
 พระญามหาจักรพรรดิราชนั้นไปชักนำมา นางแก้วอันมีอยู่ในแผ่นดินอันชื่อว่า
 อุตตร นน มากับ ทงเครื่องสำหรับตั้งพิพาทกรณ อันแล้วด้วยแก้ว สัตตพิชรัตนแ
 รุ่งเรืองงามนักหนาแลมา โดยอากาศ กุจดังนาง พ้าแดงมาไหว้ มาขอบพระญา
 มหาจักรพรรดิราชเจ้านั้น แด่ ฯ อันว่านางแก้วนั้น ได้คบมีตำบลมีสูงพองาม
 พอดัดมควรรุกนเขจจำเริญใจฝูงคนทั้งหลาย แด่มัจฉววรรณเกศาเกิดยง
 หมดไธงามนักหนา มาตราว่าละของชุดังมถอยหนึ่งจะคิดแปดกายนนั้นก็มิ
 เตยคุจดังคอกบัวแดงน่านน แด่ ฯ ในกายแห่งนางแก้วนั้นมถกษณ
 อันอุดมถ้วนทุกแห่ง งามพิงใจคนทั้งหลายทุกคนในเมืองมนุษย์เราทั้งนี้ แด่ ฯ
 แต่เท่าว่ามีเท่านางฟ้าเมืองไตรครังษาสุวรรณัน เพราะเหตุหารัศมีมมี
 ไธแดง ฯ อันว่านางฟ้าทั้งหลายในสำนักนพระอินทร์มีรัศมีออกจากตัวเขา
 ไทถนถัก เมื่อนั้นบุญนางแก้วนั้นมรัศมีไธแดงออกจากตัวนางแก้วนั้นได้ แด่ ๓๐
 ศอกทั้งหลายรอบตัวนางนั้น แม้นว่ามีแต่ ไธก็ดิมมีพุกหาเทียนแดงวาตา
 เตย แด่นางแก้วมีพระภักตร์เกศาเกิดยงหมดไธงามนักหนา แด่เนื้อแด
 หนึ่งน้ออนถังดำดอันพานต์พิคไธถะร้อยคาบ แดชบุเบรียงประ โคจามรอันไธ
 งามนักหนา ฯ เมื่อตัวพระญามหาจักรพรรดิราชนั้นเย็นแสดหนาวไธตัว
 นางแก้วนั้นอัน เมื่อไธตัวพระญามหาจักรพรรดิราชนั้นร้อนไธตัวนางแก้ว
 นั้นเย็น ตัวนางแก้วนั้นหอมถังแก่นจันทน์กฤษณาอันบคแล้วแดงปรุงถงด้วย

กันขรค์อันหอมทั้ง ๕ ประการแต่หอมพุ่งอยู่นักหนาทุกเมื่อแต่ ๑ เมื่อแต
นางแก้วเจรจากัดหวรอกัด กัดนปาก นางแก้วนั้น หอมพุ่งออกดัง กัดนดอกบัว
อันชื่อว่านิลบรรดแดงกาดนเมือมาอยู่นั้น ยันว่ากัดนปากแห่งนางแก้วนี้
หอมอยู่ดังนทุกเมื่อแต่ ๑ เมือใดแต่พระญามาหาว่านางแก้ว ๆ นนม
ไต่หน่งอยู่ในที่อยู่นั้น ย่อมลุกไปตี้นรับพระญาแล้ว ๆ เอามอนทอง
มาหน่งเผื่ออยู่พักพระญานนั้นแล้ว ๆ นางจึงหวดพันศนบาทาแลกรของพระญานนั้น
แล้วจึงหน่งอยู่เบองตำ นางแก้วนั้นบห่อนจะชนเอนเห็นอแทนแก้วก่อน
พระญามหาจักรพัตราชนั้นเคยสังคยาบ นางแก้วนั้นบห่อนลงจากแทนแก้ว
นั้นภายหลังพระญาเคยสังคยาบ ๑ แม้นว่านางแก้วนั้นจะกระทำกรงาน
อันใด ๆ ก็ด้อยมไหว้ทุกแต่พระญานนั้นให้ชรู้ก่อน เมือใดพระญาสั่งให้ทำ
นางจึงทำ นางนั้นบห่อนดเมิดท่านผู้เปนมืดเคยสังคยาบ กระทำอันใด ๆ
ก็ด้อยมชอบใจผัวทุกประการ ว่ากถ่าวอันใด ๆ ก็ด้อยมพึงพอใจผัวทุก
ประการแต่ เท่าแต่พระญาจักรพัตราชนั้นเดียวแต่หากไต่ไปผัวนางได้ ส่วน
อันว่าชายผู้อื่นไต่จะได้เป็นผัวนางแก้วนั้นหาบมิได้ ๑ อันว่านางแก้ว
นั้นจักได้เอาใจออกหากพระญานนั้นน้อยหน่งกบมีแก่นางเคย ๑ อิตถรัตน
วันณพานิฏฐิตา ๑ กถ่าวเต็งนางแก้วแล้วเท่านี้ โดยตั้งเชปแต่ ๓
กาดเมือหนนมุ่งไทราพฤตมาจารย์ทงหลาย จึงกราบทุกแต่พระญา
มหาจักรพัตราชาว่าดังนี้ อันว่าพระองค์เจ้าไต่เป็นมหวจักรพัตราชนั้น
อันว่าเครื่องสำหรับบุญแห่งพระองค์ไต่ ไปบมิถวันตั้งก่อนเคย ๑ จึง
พระญามหาจักรพัตราชนั้น ชกให้ท่านรักษาคัดแต่ว่าพึงเตงชนคตังผู้จะมา
เปนชนคตังแห่งพระองค์นั้น ๑ เมือนนยงมีมหาเศรฐผู้หน่งอันเปนวงษ์
แห่งมหาเศรฐผู้ประเศรฐแต่โบราณ ๑ แต่ชนคตังผู้หน่นอาจสามารถจะ

ทำการยให้พอใจพระญามหาจักรพัคัรราชทุกประการได้ ฃีว่าพระญา
จักรพัคัรราชค่านึงทรวพยตั้งต้นอันใดแต่จะใคร่เอาไต้ แดขุนคตงผู้หน้อจ
สามารถนำมากถวายแด่พระญานันไต้ทุกประการแ ๑ ขุนคตงผู้หน้อจ
เอามาตงให้ปนขุนพระคตงแก้วสำหรับพระญามหาจักรพัคัรราชนน ๑ ด้วย
อำนาจบุญกรรมของพระองค์นแ ๑ ฃิ่งขุนพระคตงผู้หน้อจมีคาทพิยหุ
พิยคตงเทพดาในสวรรค์นนแ ๑ ส่วนอันว่าแก้วแหวนเงินทองทงทลาย
อันมีในแผ่นดินนก็ ๑ แม้ว่ายู่ในไต้แผ่นดินแฉฉกตงไปไต้ ๓๖ โยชนกค
ษแม้ว่าอยู่ในห้องมหาสมุทรก็ ๑ แดขุนพระคตงนน้อจสามารถแเห็น
ทงทุกแห่งแ ๑ ฃีว่าเมื่อใดขุนพระคตงนนค่านึงจะใคร่เอาเงินทองแก้ว
แหวนตั้งใดก็ ๑ อันว่าเงินทองแก้วแหวนนน ๑ หากขนมาสู่ขุนพระคตงนน
เองแไต้โดยใจขุนพระคตง ๑ ฃีว่าขุนพระคตงนนจะใคร่ให้เป็นเครื่องสนิม
พิมพากรณตั้งใด ๆ ก็ ๑ เงินทองแก้วแหวนผู้นนหากเปนเองโดยใจขุน
พระคตงนนค่านึงทุกประการ ๑ แดขุนพระคตงนนขนไปทุดแต่พระญา
จักรพัคัรราชว่า ๑ ข้าแต่พระองค์ผู้เป็นเจ้าของนายแแดพระองค์เจ้าเสวยสมบค
จงเปนสุขเย็นใจอย่ามีกังวลในพระไทยของพระองค์เจ้าสักอันเสย ๑ ถ่า
ว่าพระองค์เจ้าจะปราถนาเอาทรวพยสมบคเท่าใด ๆ ก็ ๑ เฃญพระองค์เจ้า
เรียกเอาแก้วผู้เดียว ๑ แดข้าพระพุทธเจ้าผู้เดียวหากจะประกอบมากถวาย
แต่พระองค์จงทุกประการแ ๑ ฃีว่าพระองค์เจ้ามีพระไทยจะใคร่ให้
วังวัดแก้วไทยของพระองค์ก็ ๑ ข้าพระพุทธเจ้าจะประกอบมากถวายแ
พระองค์เจ้า ๆ ๑ จงประสาทให้คามพระฤไทยพระองค์เจ้า ๆ ๑ อย่าไต้คค
ตั้งไต้เสยเสย ๑ ฃีพระองค์เจ้าจะใคร่ให้มากน้อยเท่าใด ๆ ๑ ก็ไต้โดยพระไทย
พระองค์เจ้าอย่าคคเสย ๑ เมื่อนนขุนพระคตงแก้วแแดคร่าพั้งนคในใจว่าจะ

ใคร่เอาสิ่งใดสิ่งหนึ่งก็พบเกิดขึ้นมา แต่เทียบยอมเต็มด้วยแก้ว ๗ ประการ
 แต่มาแต่ยรดาษอยู่เต็มท้องพระคตังหดวงแต่ ๗ จิงขุนพระคตังแก้ว
 นนกกกราบทูลแต่พระญามหาจักรพรรดิราชดังนี้ ๗ บพิตรข้าแต่พระองค์
 เจ้าแต่ไปเบื้องหน้า อันว่าแก้วดีคพิรรัตนอันอุดมดังนี้ ข้าพระพุทธเจ้า
 จะประกอบถวายแต่พระองค์เจ้าทุกเมื่อแต่ ๗ อังเชิญพระองค์เจ้าเร่ง
 ให้ทานแก่ฝูงไพร่ฟ้าข้าไทยทั้งหลายอย่าได้คิดเสียตายเลย พระองค์เร่งให้
 ทานตามพระยัชณาไศรยพระองค์เจ้าบดินเกิด ๗ เมื่อนั้นพระญามหา
 จักรพรรดิราชพระองค์จะใคร่ทองเศษกระบะแต่สักตามภาพของขุนพระคตังแก้ว
 อันนั้นได้ พระองค์ให้แต่งเรือทั้งหลายอันประดับด้วยแก้วทั้ง ๗ ประการ
 แต่ ให้มีปราสาทเงินแต่ปราสาททองอันประดับด้วยแก้ว ๗ ประการทั้ง
 หลาย พระญามหาจักรพรรดิราชจึงเสด็จขึ้นเรือแต่เสด็จนั่งอยู่ในปราสาท
 อันมีทิวในเรือนั้น พระองค์จึงเสด็จออกไปถึงกลางพระมหาสมุทรนั้น แต่
 มีดำเกาทงหลายอันตามเสด็จไปเป็นบริวารจนนั้นได้ ๗๕,๐๐๐ ดำ แต่มี
 เรือเงิน เรือทอง แต่ดำเกา เกตรา เต็มด้วยนาคราชทั้งหลายในกลางน้ำนั้น ๗
 กาดวันนั้น พระญามหาจักรพรรดิราช ซึ่งครตั้งแก้วขุนพระคตัง แก้ว นั้นว่าฉนั้น
 ดุกรขุนพระคตังแก้วบดินทกุมภ์พระไทยจะใคร่เอาแก้ว ๗ ประการ จงขุนพระ
 คตังแก้วเร่งหามาให้แก่ภูทั้นใจภูทิดในท่ามกตางพระสมุทรเรือบดิน เมื่อ
 นั้นจึงขุนพระคตังแก้วกับพระโองการว่า ข้าพระพุทธเจ้าจะประกอบถวาย
 แต่พระองค์กุมภ์พระโองการบดิน ขุนพระคตังแก้วนั้นจึงแดงลงไปในน้ำ
 มหาสมุทรดังนี้ บัดเดี้ยวก็พบเกิดเป็นคุ่มแต่ไท้ทั้งหลายนั้นขนมาย่อม
 เต็มด้วยแก้วแต่แหวนเงินทองทั้งหลายผูก ขนมมาเต็มทงแม่น้ำ มหาสมุทรนั้น ๗
 จิง ขุนพระคตังแก้ว นั้น ก็เอามาถวาย แต่พระญามหาจักรพรรดิราชเจ้า ๆ นั้นก็

ประสาทให้เปรงัววัดแก่งฝูงไพร่ฟ้าชาวไทยทั้งทลายวันนหมมมีรุ ดั้นเคย ชันว่า
ซุน พระคตัง แก้ว แห่ง พระญา มหาจักรพัคักราช น มีเคชะคะบะ ศักดาบุภาพ ดัง
กถาวมานันแด ๑ คหปคิริคณวันณนาหิฏฐิตา ๓

ชันว่าพระญาผู้เปนมหาจักรพัคักราชนั้นยอมมีลูกชายพันพระองค์ แด
มีรูปโฉมอันงามแดย่อมมีหัดกันนักปราชญ์แก่งัวหาญทุกคน ส่วนลูกชาย
ผู้เปนมพเขอยทงทลายนหมมแดรุหิตกยงกวางทงทลาย แดประเศริฐุกว้างกว่า
ห้องชายทงทลายนหมมแด ด้วยบุญของพระญามหาจักรพัคักราชนั้นอันชได้
ทำมาแต่ก่อนได้ แดลูกแก้วของพระองค์นั้นอาจดำมารถรูเฮอร์ ใจคนทง
ทลายคอกว่าผู้ นคกรู ผู้ นรายกรู แม้ว่าจะอยู่ไกลได้ ๑๒ โยชนกก็อาจดำมารถ
ถ่วงรูเฮอร์ ใจคนทงทลายนหมมแด ชันว่าลูกแก้วแห่งพระองค์นั้นจึง
กราบทุดแก่พระญาจักรพัคักราชผู้ บิดาว่าคังนว่า ข้าแต่สมเด็จพระราช
บิดาเจ้าแดนไปเบื้องหน้า ชันว่าความบ้านความเมืองแตรราชกิจอัน
ใด ๆ ก็ดี ขออย่าใดเคืองพระราชฤไทยพระองค์เจ้าเลย จึงพระองค์
เจ้าอยู่เสวยสุขทุกประการเถิด ส่วนชันว่าความบ้านความเมืองกิจการ
ใด ๆ ก็ดี ไว้พนักงานตุษาทง ๒ หากรู้จว่ารูแต่งให้จึงชอบธรรมทุกอันแด ๑
แต่ชันนั้นไปพระญามหาจักรพัคักราช รหาความกังวลความบ้านความเมือง
แตรกิจการใด ๆ ก็ดีชิมได้อาวรณตั้งตั้งเคย พระญามหาจักรพัคักราชนั้น
ชมีลูกแก้วอาจต่างเนื้อต่างใจชตั้งนถวัน ๗ ประการ โดยดำหรับเคือง
ชันเปนมพระญามหาจักรพัคักราชแด ๑ พระญาจักรพัคักราชนั้นชเป็นเจ้า
เปนนายแก่คนทงทลายอันมีในแผ่นดินใหญ่ ๕ แผ่น แดแผ่นดินน้อยทงทลาย
๒๐๐๐ อันมีในขอบจักรวาพนันแด ๑ แดท่านนั้นยอมอยู่ในทศพิชราชธรรม
ทุกเมื่อแด คนทงทลายชันตั้งอยู่ในโอวาทานุสาตนักำตั้งถอนของพระองค์

ได้ ครั้นว่าตายวายชีพก็ไปเกิดในเมืองฟ้าแล ฯ ที่ผู้ใดอันใจบาป
 ร้ายนั้นพระญาจักรพรรดิราชเจ้านั้นชอบหอนเจรจาด้วยเดย คราบใดพระญา
 จักรพรรดิราชยังอยู่ได้ อันว่ากงจักรแก้วนั้นก็ยังอยู่ด้วยคราบนั้นมิได้เกิดอน
 คดาเดย เมื่อใดพระญาจักรพรรดิราชนั้นชั่งวรรคแล้วได้ กงจักรแก้วนั้น
 จึงกลาตจากที่อยู่ แดกงจักรแก้วนั้นก็นกลงไปในท้องมหาสมุทรโพ้นตั้ง
 เก่าเต่าแล ฯ ด้วยประการทั้งหลาย ๗ ดงน อนึ่งคือว่ายัง ๗ วัน
 พระญามหาจักรพรรดิราชจะท้วงกต อนึ่งคือว่ายังอีก ๗ วันพระญาจะออก
 ทรงผนวช อนึ่งคือว่าพระพุทธรเจ้าจะอุบัติ ถ้าแต่เมื่อใดแต่มีดงนได้
 แดกงจักรแก้วนั้นจึงจากพระญาจักรพรรดิราชแล ก็นไปอยู่ในท้องพระมหา
 สมุทรตั้งเก่าเต่าแล ฯ เมื่อใดแต่เกิดพระญาจักรพรรดิราชได้ จึงกงจักร
 แก้วนั้นคนขึ้นมาหาพระญาจักรพรรดิราชของคณันต์ดังกล่าวมาแต่ก่อน โพนันแล ฯ
 เมื่อใดกงจักรแก้วอันเป็นนายก แก่ฝูงแก้ว ทั้งหลายนั้นไปจาก พระญา จักรพิ
 ราชแล้วได้ อันว่าข้างแก้วอันประเสริฐนั้น คือว่าอุโมสังตระกุตกัต
 แดข้างฉัททันตระกุตกัต แดข้างแก้วแตมาแก้วตระกุตอันใด ข้างแก้ว
 นั้นก็นไปอยู่ที่ตระกุตนั้นตั้งเก่าเต่าแล ฯ ทั้งมาแก้วนั้นเสากัต ก็นไป
 อยู่ไปพลาหกตระกุตตั้งเก่าเต่าแล ฯ ทั้งแก้วมณรัตนแตบริวารแก้ว
 ทั้งหลายได้ ๘๕๐๐๐ จำพวกนั้นกัต ก็นไปอยู่ในเขาวิมุตบรรพตนั้นตั้งเก่า
 เต่าแล ฯ แดนางแก้วนั้นกตแตมาแต่ยุคตรกฐทวีปได้กัตนไปยังที่อยู่ที่
 ยุคตรกฐทวีปโพ้นตั้งเก่า มิแต่ว่านางแก้วนั้นมาเกิดในแผ่นดินที่เราอยู่นกัต
 อันว่าวรัศมีที่ออกจากดวงนางนั้นหายไปสิ้นแล ฯ อยู่เป็นปรกคิตังผู้หญิง
 เราทั้งหลายนี้แล ฯ อันว่าขุนพระกตังแก้วนั้นแตคานนั้นก็มิได้เห็นไปไกล
 ดังก่อนเดย แม้ว่าจะคานังจะใคร่เอาอันใด ๆ กัตกับมิตุงใจตุจก่อนนั้น

เสด็จ ๑ ทรงถูกแก้วพระญามหาจักรพรรดิราชพนกต ก้มได้ ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ๘ ๙ ๑๐
 คำนึงรุทุกสิ่งพนกต ก้มได้ คำนึงรุคังแก้วเสด็จ ๑ แลว่าตางคาบถูกแก้ว
 พระญามหาจักรพรรดิราชพน น้ แลมีบุญหากได้ ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ๘ ๙ ๑๐
 แลได้เป็นพระญาจักรพรรดิราชแทนพ่อนก้ม ถ้าแลว่าเป็นแทนพ่อได้ ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ๘ ๙ ๑๐
 ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ๘ ๙ ๑๐ ๑๑ ๑๒ ๑๓ ๑๔ ๑๕ ๑๖ ๑๗ ๑๘ ๑๙ ๒๐ ๒๑ ๒๒ ๒๓ ๒๔ ๒๕ ๒๖ ๒๗ ๒๘ ๒๙ ๓๐
 ๓๑ ๓๒ ๓๓ ๓๔ ๓๕ ๓๖ ๓๗ ๓๘ ๓๙ ๔๐ ๔๑ ๔๒ ๔๓ ๔๔ ๔๕ ๔๖ ๔๗ ๔๘ ๔๙ ๕๐ ๕๑ ๕๒ ๕๓ ๕๔ ๕๕ ๕๖ ๕๗ ๕๘ ๕๙ ๖๐
 ๖๑ ๖๒ ๖๓ ๖๔ ๖๕ ๖๖ ๖๗ ๖๘ ๖๙ ๗๐ ๗๑ ๗๒ ๗๓ ๗๔ ๗๕ ๗๖ ๗๗ ๗๘ ๗๙ ๘๐ ๘๑ ๘๒ ๘๓ ๘๔ ๘๕ ๘๖ ๘๗ ๘๘ ๘๙ ๙๐
 ๙๑ ๙๒ ๙๓ ๙๔ ๙๕ ๙๖ ๙๗ ๙๘ ๙๙ ๑๐๐

คตแล้วแต่อย่างมีคงอยู่มั่นคงได้ ยังรู้ไหวไปมาในสังสารนี้ได้ ไปบมิพ้น
 ความทุกข์ในสังสารวัตรนี้ เมื่อใดได้ถึงแก่นฤพานแล้วได้ จึงพ้นจาก
 ทุกข์ทั้งหลายในสังสารนี้แล ๑ พรรณาถึงพระญาณหาจักรพรรดิราชแล้ว
 แต่เท่านั้นแล ๒

อันว่าพระญาณจักรพรรดิราชยังมีเจ้าพวก ๓ เจ้าได้ ยังมีพระญาณองค์
 หนึ่ง ทรงพระนามชื่อ พระญาศรีธรรมมาโลกราช ๑ พระศวยราชสมบัติในเมืองอัน
 หนึ่งสมญาชื่อว่า ปาตลบุตรมหานคร เมื่อพระญาณนี้เสวยราชพระพุทธเจ้า
 แห่งเราเสร็จเจ้าผู้พ้นพานแล้วได้ ๒๓๘ พระพรราชา พระญาณนี้มีเงินได้
 ๓๖๐๐๐ นางผู้เป็นอรรคมเหษณชื่อนางอดิชนมิตตา ครั้นว่าพระญา
 นี้ขอได้เสวยราชสมบัติได้ ผู้ทั้งห้าพระญาทั้งหลายในชมพูทวีปมาไหว
 มาบทุกพระองค์ ด้วยบุญพระญาณหาจักรพรรดิราชเองแล ๑ มิใช่แต่ว่า
 ทำวพระญาทั้งหลายหากมาไหวมานบพระญาณองค์นั้นเมื่อไร ๑ ทั้งหมู่
 เทพยดาทั้งหลายแต่หมู่สัตว์ ทั้งหลายอันอยู่แดน แผ่นดินหนึ่งไป ภายคำได้แผ่น
 ดินหนึ่งตกลงไปได้ โยชน ๓ อันอยู่แผ่นหนึ่งไปเบื้องบนได้ โยชน ๓ เทียรยอม
 มาไหว มาเฝ้ามาแหน บำเรอเชอกักดี พระญาศรีธรรมมาโลกราช ทุกทิพาราตรี
 กาดบมิได้ขาด ด้วยบุญพระญาณองค์นั้นแล ๑ หมู่เทพยดาอันอยู่ใน
 หิมพานต์เทียรยอมเอาน้ำในอโนคัตสระ อันหอม อันใส่มองตั้งแก้ว ผดักรัตนะ
 เย็นกินหวานอันมีรสหนักหนาเอามาถวายเสมอแต่นั้นละ ๑๖ กตออมทุกวาร
 ถวายแต่พระบาทพระเจ้าศรีธรรมมาโลกราชนั้นทุกวัน ๑ พระบาทพระเจ้า
 ศรีธรรมมาโลกราชให้เอาน้ำ ๘ กตออมไปถวายแก่พระสงฆ์หน้า ๒ กตออม
 ไปถวายแก่พระสงฆ์ ๑๖ พระองค์อื่นทรงพระปฎักไตรย หน้า ๒ กตออมให้

ที่อื่นเป็น ๒๓๘

แก่นางอดันหมิตคามผู้เป็นพระอรรคมเหษี ๑ แด่น้ำ ๒ กตออมได้ให้แก่
นางพระตมณตมทงหลาย ๑๖๐๐๐ ๑ น้ำ ๒ กตออมได้ไว้เป็นสำหรับน้ำตรง
แด่น้ำเดวย พระองค์แต่งตั้งนั้นทุกวารบมิได้ขาด ๑ เทพยดาตางจำพวก
เอาเชือกเอาอันชื่อว่านาคตดาวนนนเป็นอันอ่อน แด่หอมมากถวายให้เป็น
ไม้ดีพระทนต์ทุกวัน ๑ แด่ไม้ดีพระทนต์นั้นพระองค์ให้ไปถวายแก่พระ
สงฆ์แดนอื่น ๖๐๐๐๐ พระองค์ทุกวาร แด่วัจจิงแจกให้แก่พระตมทงหลาย
๑๖๐๐๐ ทุกวาร เทพยดาตางจำพวกเอาผดมะขามบ้อมอันมีรสหวานแด
หอมหนักมีพรรณดังทองแด่เดวยเป็นยาทิพยนั้น เอามาแต่ป่าหิมพานตนั้น
มาถวายทุกวาร ๑ เทพยดาตางจำพวกเอาผดส้มอันงามดังทองแด
หอมหนักแด่เดวยเป็นยาทิพย์ แด่เอามาแต่ป่าหิมพานตมาถวายแด่พระญา
ศรัทธรรมา โสกราชทุกวาร ๑ เทพยดาตางจำพวกเอาผดม่วงสุกอัน
มีพรรณดังทองกินหวานหอมเอามาแต่ป่าหิมพานต แด่เอามาถวายแด่
พระญาศรัทธรรมา โสกราชทุกวัน ๑ เทพยดาตางจำพวกเอาผ้าทิพย์
อันงามหนักหนามีพรรณ ๔ ดังเอามาแต่ฉัททันตสระ เอามาถวายแด่พระเจ้า
ศรัทธรรมา โสกราชให้หนึ่งให้ห่มทุกวาร ๑ เทพยดาตางจำพวกเอาผ้า
เช็ดหน้าทิพย์อันงามมีพรรณ ๕ ดัง ดีค่าดีแดงดีขาวดีเหลืองดีเขียวมาแต่
ฉัททันตสระ นำมาถวายพระญาศรัทธรรมา โสกราชแต่งให้เช็ดหน้าแด่เนอ
คิ้วพระองค์ทุกวัน ๑ อันว่าผ้าทิพย์ผูงนั้นโสด ถ้าแต่ว่าแปดเหื่อแด่โค
แด่เก่าหม่นหมองไปได้บมิพิกชกฝาดด้วยน้ำเตย ก่อไฟขึ้นให้ตักเป็นเปลว
แล้วเอาผ้าผูงนั้นทอดเข้าไปในเปลวไฟ ๆ บมิไหม้ผ้านั้นเตย เหื่อแด่โคซึ่ง
บันดาคิดแปดผ้านั้นหมดสิ้นแด่ แด่คู่นั้นใหม่ออกหมดใส่งามคิมพรรณ
ดังผ้าใหม่แด่ ๑ เทพยดาตางจำพวกเอาเกือกทองของทิพยอันคิมพรรณ

อันงามมาถวายแต่พระญาศรีธรรมมา โสกราช แต่งรองนตองพระบาท
 ท่านแต่ ๑ เทพยดาตางจำพวกเขาภาทองทพยอนต์ มีพรรณกันชอันหอม
 นึกหนามาถวายแต่พระญาศรีธรรมมา โสกราช แต่งสรงพระเกษุทุกวัน ๑
 เทพยดาตางจำพวกเขาอ้อยอันหวานเดหอมแถมมีโอยซารค์อัญคุม แดมีถ่า
 เก่าถ่าหมากเขามาแต่หิมวันต์เปนกระยาเสวยทุกวัน ๑ เทพยดาตาง
 จำพวกเขาผลมพร้าวอันชุกุมมาถวาย ๑ เทพยดาตางจำพวกเขาผลตูกตาด
 อันชุกุมมาถวาย ๑ เทพยดาตางจำพวกเขาผลไม้หว่าอันชุกุมมาถวาย ๑
 เทพยดา ตางจำพวกเขาผลตูกตางมาถวาย ๑ เทพยดาตางจำพวก
 เขาผลไม้หว่าอันชุกุมมาถวาย ๑ เทพยดาตางจำพวกเขาผลไม้
 ไทรอันชุกุมมาถวาย ๑ เทพยดาตางจำพวกเขา ผลกระดังแต่หมาก
 หาดอันชุกุมมาถวาย ๑ เทพยดาตางจำพวกเขาขนมอันชุกุมมา
 ถวาย ๑ เทพยดาตางจำพวกเขาตูกแฝงแดงเคี้ยวอันชุกุมมาถวาย ๑ นก
 เปด้าแดงนกแซกเคี้ยวนกคตางนกรจริง คามเขารวงเข้าอันชียเสญชคีส่าดี^๑ อันมี
 ไนที^๒ รีมถัททนต์สระ^๒ นั้นมาถวายทุกวันเสมอวันละ ๘๐๐๐ เกวียนแดงเข้านั้น โสค
 บมีพักคำมีพักผดบมีพกร่อนเตย แดฝูงหนูป่าทั้งหลายหากมาเก็ดดีให้เปน
 เข้าสาร แดเข้าสารนั้น โสคแมนเม็ดคหนึ่งกคบบมีเดหิกระเตย เขานนเปน
 เข้าคั้น เปนกระยาเสวยแด้สมเด็จพระบาท ท้าวศรีธรรมมา โสกราช ทกะพราทก
 งาม ทั้งผอกทั้งแดงทุกวันทุกคั้นบมีชาติสังกะมีเอะเตย ๑ ฝูงงูฝูงบิน^๒ ทั้ง
 หลายหากมาทำรวงแด้วแด้วไฉ่น้ำฝังใน โย่งในออมเปนกระยาเสวยทุกเมื่อ ๑
 ฝูงชาวกรัวทั้งหลายบมีพกยากใจด้วยฟันด้วยไม้คอกัน แดฝูงหมทั้งหลายอัน
 อยู่ในป่าหากหันพื้นมาส่งแก่ชาวกรัวทั้งหลายทุกวัน ด้วยบุญแห่งพระยาศรี

๑ สัตยชาติสัตว์ ๒ เห็นจะเป็นนม

ชรรมาโล่กราชนันแด ๑ อันว่านกกทั้งหลายอันมีในป่ามีอาทิ คินนกกกรวิก
 แต้นกยุงแต่นกกระเรียนแต่นกคู้แหว่าทั้งหลาย เขียรย้อมชวงกันมาพ้อน
 ราวคบัถักหาง แถว้องด้วยสัพพสาเนียงเตียงอันไฟเวระมาถวายแด่พระญา
 ศร์ชรรมาโล่กราชทุกวันบมิได้ขาดแถ ๑ นกฝูงนั้นเขียรย้อมฝูงนกอัน
 อุดม แถมาแต่ป่าพระหิมพากท โพ้นใต้ เตียงนกอันชื่อว่านกกกรวิกนั้น
 ได้แถมเตียงอันไฟเวระมาถูกเนื้อพังใจ แถฝูงสัตว์ทั้งหลายยังนักหนา
 แม้นว่าเสื่อจะเอาเนื้อไปกินได้เตยแถ แม้นว่าเด็กอันท่านได้ค้แถแถนหัน
 ครนว่าได้ ยินเตียงนกนรอกกับมรุ สกทจกแถนหันได้เตย แถว่านกกทั้ง
 หลายอันทบินไปบนอากาศ ครนว่าได้ ยินเตียงแห่งนกกกรวิกกับมรุ สกทจจะ
 บินไป ปตาในนาคครนว่าได้ ยินเตียงนกนรอกกับมรุ สกทจว่าจะว้ายไป
 ได้เตย ว่าเตียงแห่งนกกกรวิกนั้นเพราะนักหนาแถเป็นถนอยอยู่แถ ๑ แต่
 ฝูงสัตว์อยู่เหนือแผ่นดินแถกต่างอากาศ ย่อมมากระทำมาเวธมาแต่พระ
 บาท พระเจ้าศร์ชรรมา โล่กราชดังกถ่าวมาแถ ๑ ทงฝูงเทพยตาอัน
 ชยู่ในน้ำพระมหาสมุทรก็ยอมเอาแก้วแหวนเกินทของทงหลายมาถวาย แถ
 ฝูงนาคราชทงหลาย เข้าม้าอันงามดังดอกกชาติบุตร อันบริสุทฐิมมิได้
 รคนด้วยค้ายไทยแถด้วยไหมเทศวิเศษดังผ้าทิพย์ เขามาถวายให้ห่ม
 แถแต่งรองพระองค์แถพระบาทพระเจ้าศร์ชรรมา โล่กราช นาคราชต่าง
 จำพวกเขากระแจะจวงจันทน์คนรรค อันประเสริฐอันดีมาถวายทุกเมื่อ
 พระบาทพระเจ้าศร์ชรรมา โล่กราชนั้นมบุญถัมถารมากนักหนา ดังกถ่าว
 มาแถ ๑ แถพระญาศร์ชรรมา โล่กราชนั้นชได้ พังพระธรรมเทศนา

แต่เจ้าไทยพระองค์ ๑ ชื่อว่าเจ้านิเวร^๑นั้นได้ พระญานันทมมีใจใส่
 ตักธาในศาสนาพระพุทธเจ้าหนักหนาใจอ่อนน้อม พระศรีรัตนไตรยนั้น
 นักหนาแแต่ณจ้งหันทกหมื่นตำรับอันพระญาพิมพิสาธ^๒ราช ผู้เป็นพระ
 มิดา พระญาศรีธรรมมาโลกราช แแต่ให้ฝูงบริพาชกทั้งหลาย ๖ หมื่นกิน
 แแต่ก่อนมาทุกวัน ๆ พระญาศรีธรรมมาโลกราชให้เอามาจากบริพาชก
 ทั้งหลายนั้น ก็เอามาถวายพระแก่พระสงฆ์ทั้งหลาย ๖ หมื่นพระองค์
 ทุกวารแต่ ๆ พระญานันทให้ตามหาวิหารในอุทยานนั้น สร้างเป็นอา
 รามชื่อโลการาม ถวายเป็นสำนักแก่พระสงฆ์ทั้งหลายแต่ ๆ แแต่ขึ้นไป
 เมื่อหน้าธรรมของถวายอันเขาทั้งหลายเอามาถวายดี ฝูงเทพยดาทั้ง
 หลายเอามาถวายแต่บำเหน็จคิด มนุษย์ทั้งหลายเอามากดี ถึงดีดวทั้ง
 หลายเอามาถวายก็ดี พระญานันทย่อมเอาไปบูชาแก่พระศรีรัตนไตรยก่อน
 แแต่จ้งให้แก่นางอดันมิดดาแแต่ จ้งแจกแก่พระสนม ๓๖๐๐๐ แแต่จ้งแจก
 แก่เทวราชแแต่ จ้งแจกแก่ลูกเจ้าลูกขุนหมื่นนายไพร่ฟ้าข้าไทยทั้งหลายใน
 เมืองนั้นทุกคน ๆ กถาเวถึงเมืองนนียงมีกาดวัน ๓ เทพยดาทั้งหลาย
 เอาดำอ้อยอันใหญ่เท่าดำหมากอีกด้วยของฝากหมากไม้ทั้งหลาย มาก
 นักหนามาถวายแแต่พระญาศรีธรรมมาโลกราช แแต่ยอมเอามาแต่บำ
 เเหน็จดี อ้อยฝูงนั้นโด้กนิหวนุกินอ่อนนักหนา พระองค์ให้ หีบอ้อย
 ทั้งหลายนั้นองค์แก่พระสงฆ์ทั้ง ๖ หมื่นพระองค์ ด้วยจ้งหันเมื่อไป
 ญในราชมณฑล เมื่อพระสงฆ์ทั้งหลายนั้นแแต่ พระองค์จ้งหันนำ
 ทักษโณทกแแต่ แแต่เมื่อพระสงฆ์ไปสู่อารามได้ พระองค์ตามลงมา
 ตั้งพระสงฆ์ทั้งหลายถึงพนวณจหนทพระราชมณฑลนั้นแแต่ ฆมนัดการพระ

๑ ในมหาวงษ์เป็น นิโครธตามเนร ๒ ในมหาวงษ์เป็น พินทุสาร

ตั้งชัถวณทุกพระองค์แล้ว ก็สรรเสริญคุณพระศรีรัตนไตรยแล้ว จึงพระ
 องค์เสด็จเข้าไปในพระราชมณฑลครั้น ในวันนั้นได้นางอสนีมหิตตาราชา
 เทวชน ๕๕ ครั้นรุ่งเช้านางก็ถูกจากที่นอนแล้วก็ชำระพระองค์ แล้วนางจึง
 แต่งจิ้งหิ้นแต่เช้ายากู ออกจากอาหารแต่หมากพุดองคาศ์แก่พระตั้งชัถ
 หตาย ๖ หมันพระองค์ แล้วแต่หลังน้ำทักษ โฉนทกแต่แล้วแต่ให้วันบคำรพแต่
 นางก็อาดาพระตั้งชัถเข้าไปในพระราชมณฑล ด้วยบริวารทั้งหตาย ๗
 นางอสนีมหิตตานั้นนั่งอยู่บนแท่นแล้วแต่เห็นอ้อยที่เทวดาทงหตาย เขามา
 ถวายแก่พระญาศรีธรรมมาไสกรราชนั้น นางจึงไปปอกอ้อยท่อน ๓ แล้ว
 นางจึงเสวยอ้อยนั้นในท่ามกตางฝูงนางทั้งหตาย ๗ เมื่อนั้นพระญาศรี
 ธรรมมาไสกรราชนั้นลงไปสู่พระตั้งชัถหตาย แล้วแต่เดินขึ้นมาแต่เสด็จ
 เข้าสู่พระราชมณฑล พระองค์จึงแต่เห็นนางอสนีมหิตตานั้นนั่งอยู่เหนือ
 แท่นแต่เสวยอ้อยอยู่บนท่ามกตางนางนักษัตรทั้งหตาย แตนางนหมรูป
 โฉม โฉมพรรณครุระศักดิ์ พระองค์มีพระไทยรักยิ่งกว่านางนักษัตรทั้ง
 หตาย จึงกล่าวด้วยคำสรรเสริญทรงพระสรวดเด่นตัวคคิดว่าฉันนี้ ใครน
 หนอแต่มานั่งอยู่แต่มากินอ้อยในท่ามกตางนางนักษัตรทั้งหตาย แตนมี
 หน้าอึ่งามนักษัตร เจ้านั้นจะว่าผู้หญิงหรือว่าระเบงระบำ อันแต่รัง
 แต่งแต่งามพันแห่งพรรณ เมื่อดังนั้นพระองค์ยืนอยู่ข้างหน้านางนั้น แด
 กล่าวด้วยคำหยอกเด่นเท่านั้น ๗ ครั้นว่านางอสนีมหิตตาได้ยื่นพระราช
 ตำมัตรดทกตงนนางกราพวงาดงน ยินว่าพระองค์เจ้ากุนเสวยราชแต่ได้
 เปนใหญ่แก่ท้าวพระญาทั้งหตายในชมพูทวีป แต่เหนือแผ่นดินนั้นลงไป
 เบื้องต่ำได้ โยชน ๓ แดแต่เหนือแผ่นดินนั้นขึ้นไป เบื้องบนได้ โยชน ๓
 เทพยดาแดครุราชาคราชแดยักษคนรพกนรกนรินทร์ แดวิทยาจรแต่หมา

ผู้หมาใน แดราชสีห์แฉล้มและสี่เหล่าองค์อื่นใคร่ ก็มาไหว้มากตายทำน
 นอกทงข้างม้าชาวไทย เสนาพลาพตไพร่มากนักหนาแต่มีเงินทองของ
 แก้ว ผ้าผอนเข้าหน้าเต็มยุงเต็มนางมากหลายนักหนา แดพระองค์เจ้ากุน
 เสดยราชสมบัติในภณารสมพุทวิปนี และมีหม่อมท้าวพระญาทั้งหลายแด
 สมณพราหมณาจารย์ แดฤทธิษูตฤเจ้าเห่งราชูทงหลายเปบบริวาร
 ดั่งพระอินทษันอยู่ท่ามกตางฝูงเทพยดาทงหลาย แดท่านเสวีจมากตาย
 ข้าพระบาท เห็นข้าพระบาทนั่งอยู่แถกนอ้อยแดพระองค์เจ้าอภัยคำคัจฉมิ
 รู้จักข้าพระบาทเลย แดมากถ้าวเวยะโยไฟข้าพระบาทเต็มว่ากระหนนอ
 แดมานั่งกนอ้อย พระองค์เจ้ากตฤกษข้าพระบาทแถว่ากถ้าวข้าพระบาทดั่งน
 เพื่อพระองค์ทรงยศศักดิ์ใหญ่อัครธัมมคือนม โทพาร แถว่ากถ้าวชานหา
 บุญบมิตได้เลย แถชานยอมกนเพราะบุญพระองค์กวันมิตถาแถ ๆ นาง
 อธันมิตศาร่าพั่งดั่งน จังมีใจอนร้ายแก่พระญาศรีธรรมมา โสกราชผู้เปบ
 ภาศีดาภรจิงกราบทุกแด่พระบาทพระเจ้าศรีธรรมมา โสกราช ว่าฉนหมหา
 ราชข้าแต่บพิตร ชนว่าอชยนมมพิทปลูกพิทฝงอชยนหากเปบเองอยู่ใน
 บ้าหิมวันต์ แดเทพยดาทงเขามาถววยด้วยอำนาจบุญข้าพระบาทได้
 ข้าพระบาทจิงกนอชยนเพราะบุญข้าพระบาทเองแถ ๆ เมื่อนั้นพระญา
 ศรีธรรมมา โสกราชได้ ยนค่านางอธันมิตศากถ้าวดั่งน พระองค์จิงว่า
 พั่งในพระไทยคังน นางจิงว่าพั่งทุกวันว่าคือนางนมบุญแถว่ากุนพงบุญ
 นางมีย่าแถ พระองค์จิงกถ้าวแก่นางอธันมิตศาพระองค์จิงว่าเป็นคำ
 ข้าแตกเมาะ ว่าประชดให้แก่นางดั่งน ว่ากุนกรเจ้าอธันมิตศา ฉิดว่า
 เทพยดาทงหลายเอาอชยมมาแต่บ้าหิมวันต์ แดมาถววยแก่เจ้าด้วยบุญเจ้า
 จิงได้ ชนว่าราชธัมมคิตทงปวงอนมในเสกถสมพุทวิปนีทั้งปวงน เจ้า

ว่าเราได้อะไรเพราะบุญเจ้าเตถา ส่วนว่าบุญเจ้าได้เข้าช้อนไปไว้เถิง
 อภิษฐมหาพรหม ส่วนว่าบุญของเราได้เข้าช้อนไปไว้เถิงมหาอวิ
 นรก ๑ ฉิแต่เจ้ามีบุญกว่าเราจริงได้ก็ตั้งนึกหนาแต่ไว้เราจะดอง
 บุญของเจ้าดูพรุกน และเมื่อเข้าพระสงฆ์เจ้าทั้งหลายจะมานั้นจึงหันใน
 พระราชมณเฑียร ๒ หมั้นพระองค์ ครั้นพระสงฆ์ทั้งหลายภคตากริตย
 แล้ว เราจะถวายไตรจีวรแต่พระสงฆ์ทั้งหลาย ๒ หมั้นสำหรับ จึง
 ถวายพระสงฆ์ ๒ หมั้นพระองค์นั้น แดพรุกนเมื่อเข้าเจ้าเร่งหาไตรจีวร
 ไว้ให้เราจะได้ ๒ หมั้นสำหรับในวันพรุกนเช้าเถิด ๑ ถ้าเจ้าหาไว้ให้
 แก่เราได้ดูตั้งคำเราว่าดังนี้ เราจึงจะได้รู้วณางมีบุญจริงแต่ปรากฏบุญ
 นางทวทงชมพูทวป็นจริงแต่ ๑ ถ้าแต่ว่านางหาให้แก่เรามีได้ดูตั้งคำ
 เราว่านใช้ เราก็จะรับบุญนางในวันพรุกนเถิด ครั้นว่าพระองค์ตรัสเท่า
 นั้นแล้วก็เสด็จไปจากทนนเถิด ๑ เมื่อนางอดั้นมิตตาครั้นได้ ยินพระ
 ภคตากริตถ่างแก่นางตั้งนั้น นางก็เร่งเป็นทุกข์นึกหนานางก็คิดในใจว่าชรอย
 พระบาทพระราชสำนักนี้เคียดแก่กูแล้วมออย่า จึงถ่างตั้งนั้นแก่กุนางก็คิดเถา
 ว่าชรอยพระองค์เจ้า ว่ากูเคียดแก่พระองค์ ๆ จึงถ่างนึกหนาดังนี้ ๑
 นางอดั้นมิตตา ก็เป็นทุกข์ ไล่ถนึกหนา เตะหายใจใหญ่แล้วก็นอนกตั้งไปกตั้ง
 มาเหนือเขนยทองแต่จีพพคำเท่าเถิงเที่ยงคืนนอนบมีหลับเลยสักน้อย นาง
 อดั้นมิตตาเร่งหายใจใหญ่แล้วแต่คำนี้ในใจตั้งนั้นเถาว่าจะได้ ไตรจีวรมาแต่
 ที่ใด แต่จะถ้วน ๒ หมั้นสำหรับตั้งหนอ ๑ วันนั้นได้เดือนเพ็งบรรณ
 วันอุโบสถมีแต่ ในเมื่อราครีกาดเที่ยงคืนวันจึงพระเจตุโลกบาตทั้ง ๔
 คน ๆ หนึ่งในชื่อวาทาจกูเวรราช คนหนึ่งในชื่อวาทาจรตราช คนหนึ่งในชื่อ
 ว่าวาทาจิรฐราช คนหนึ่งในชื่อวาทาจิรพทราช แดพระเจตุโลกบาต

เตภูมิกกถา

ทั้ง ๕ คนนี้ ได้ เถิง วนตัม กัต วนเพง กัตเดือนขึ้น ๘ คำ เดือนแรม ๘ คำ กัต
 ย่อมไปเที่ยวดูคนทั้งหลายอันทำบุญแต่ทำบาปในแผ่นดินนี้ ๆ กถาวเถิง
 พระจุโลกบาล เมื่อนันทาวฤเวรราชคือองค์พระไพศัพมหाराชนั้น
 ชมหมุยักษ์เสนาบดีเป็นบริวาร แดเสด็จไปในยานทิพย์อันดี แต่อาดก
 มันทาพิมานอันมีเบองอุคตวิศแล้วจึงเสด็จมาดวงทักษิณทิศได้ ๆ พระ
 ไพศัพมหाराชชกตายนหน้าบัญชรบรรราช มณเฑียร นางอดันชมิตตา นอน อยู่
 นั้นจึงพระไพศัพมหाराชนั้น ชได้ ยินเสียงนางอดันชมิตตาทอดใจใหญ่อยู่
 เพราะว่าอยู่ ยังหาผ้าไตรจิวรมมิได้ถวัน ๖ หมิ่นตำรับตั้งกำทอนผู้เป็นสามี
 กถาวนั้น ๆ แดพระไพศัพมหाराชนั้นจึงตงจากยานทิพย์แล้วแต่เข้า
 ไปไถถนางอดันชมิตตาแล้วว่าดังนี้ว่า ดูกรเจ้าอดันชมิตตาแม่เจ้าอย่าได้
 เปนทุกข์เป็นโศกเศ เมื่อกำเนิดแต่ก่อน โพนเจ้าได้ ได้ ให้ทานผ้าผ้ง
 แก่พระปิตัยกโพธิเจ้าพระองค์ ๑ บุญของเจ้านั้นยังมากหนักหนาแ ด้วย
 เศษอำนาจบุญเจ้าอันเจ้าได้ถวายผ้าแก่พระปิตัยกโพธิเจ้าแต่ก่อนนั้น ผด
 บุญนั้นจะได้แก่เจ้าแต่จงเจ้ามารับเอาเถิด ครั้นพระไพศัพมหाराช
 ให้รู้แล้วดังนี้ ๆ จึงพระไพศัพมหाराชจึงเอาประอบแก้วทิพย์อัน
 หนึ่งมาด้วยฤทธิแห่งพระไพศัพ ๆ จึงเปิดฝาประอบแก้วนั้นแล้วรทกยให้แก่
 นางอดันชมิตตาแคดูผ้าทิพย์ อันมทในประอบแก้วนั้น ๆ ครั้นว่า
 พระไพศัพมหाराชตงประอบแก้วนั้น ให้แก่นางอดันชมิตตาแล้ว ๆ ชก็
 ตั้งสอมนางอดันชมิตตาด้วยถ้อยคำว่าดังนี้ ภาที่เท ดูกรเจ้าอดันชมิตตา
 มิแควเจ้ามีประโยชน์ด้วยผ้าได้ เจ้าจึงเผยฝาประอบผ้าทิพย์ นแล้ว ๆ เจ้า
 จึงชักเอาผ้าออกจากประอบแก้วนั้นเถิด ผ้าทิพย์อยู่ในประอบแก้วนั้นแ
 มิแควเจ้าจะเอาเท่าใด ๆ กัตมมรุ ตันสุคเศย ผ้าผ้งนี้ได้มันแควจะ

ปราถนาเอายาวเท่าใดก็ทำได้ดังใจทุกเมื่อแต่ มิแต่ว่าเจ้าจะใคร่ได้ขึ้น
 เต้าได้ ก็ได้ดวยใจเจ้าทุกเมื่อแต่ ๗ พระไพศัพมหาราชกต่างเท่านั้น
 แลวก็เสด็จขณสูยานทิพย์แลว ก็เสด็จไปสู่อาดกมันทาพิมานอนเปนที่
 อยู่โดยอุทริศพระสีเนรราชบรรพตนั้นแต่ ๘ ครั้นวารุ่งชนเมื่อเช้าพระ
 เจ้าศรีธรรมมาโลกราชก็องค์จ้งหัน แก่ พระสังฆ ทงหลาย ๖ หมั้น พระองค์
 ครั้นวารักคากิจแลว จึงพระเจ้าศรีธรรมมาโลกราชกับชาพระสังฆ
 เจ้าด้วยรูปแลเทียบเข้าดอกดอกไม้ แดกระแจะจวงจันททงหลายเสด็จ
 แลว จึงนางอสนิมิตตาเทวนางก็เอาเข้าดอกดอกไม้อันเปนกุ่มวงแดผูก
 ห้อยร้อยแดกรองด้วยดัมพวรรณสิ่งต่างกัน อันจะแต่งกำปลายห้อยทุก
 ประการได้เต็มประอบทองอันใหญ่ เอาเจ้าเท่าจันทจุนอนอันหอมเทียบ
 รูปนางอสนิมิตตาจึงเอาประอบแก้ว อันเต็มด้วยผ้าทิพย์ ใส่ในประอบ
 สูวรรณรัตนอันหนึ่งแลวจึงให้เอาประอบทองอันอื่น กรอบเห็นอนนจึง
 ให้สาวไซ้ผู้เชื่อใจถือไปดวย เมื่อนางอสนิมิตตาไปด้วยบริวารทงหลาย
 นางจ้งองค์จ้งหันแก่พระสังฆทงหลาย ๆ นั้นแลว นางจ้งบูชาพระสังฆ
 ด้วยเข้าดอกดอกไม้เทียบรูปประที่ปชวาตารูปเจ้าเท่าจันทหน้า มนหอมหมาก
 พลุแลว นางจ้งนงอยู่ พระเจ้าธรรมมาศรีโลกราชแล ๗ กาด
 นนพระญาจ้งแดคูนานางอสนิมิตตาแลว ซึ่งจ้งกล่าวดังนคกรเจ้า
 อสนิมิตตาเจ้าจ้งเอาผ้ามาให้แก่เรา ๖ หมั้นตำรับเร็วบดิน เราจะให้ทาน
 ครานเราจกพงบุญเจ้าแล เราจะถวายเปนไตรจัวร์แก่พระสังฆทงหลาย
 จงถวน ๖ หมั้นพระองค์แล ๗ เมื่อนนนางอสนิมิตตาจ้งรับพระองค์
 การด้วยดีแลว ก็กราบทุดตงนชาแดบพิตรผู้เปนเจ้า ข้าพเจ้าจกถวาย
 ผ้าแก่พระสังฆบดินจงถวน ๖ หมั้นตำรับแดพระเจ้าเร่งอวยทาน แก่

พระสงฆ์ให้ถวญ ๖ หมั้นพระองค์ โดยพระฤไทยแห่งพระองค์เจ้าบดิน
เกิด ๑ ครั้นว่านางอสนิมิตตากราบทูลแด่บมิช่า นางพระญา
จึงเผยประอบสู่วรรณรัตนอันได้ประอบแก้วนนั้นออก นางจึงเอาประอบ
แกวทพยนชอยู่ด้วยมือข้างซ้าย นางจึงใฝ่ประอบแก้วนนั้นด้วยมือ
ข้างขวาแล้ว แลจึงเอาใฝ่ประอบอวางไว้ จึงเอามือข้างขวาชักเอาผ้าทพย
ออกจากประอบแก้วนนั้นแต่ที่ตะมั้น ๆ นั้นพอได้เป็นไตรจักรแก่พระสงฆ์ พระ
องค์นางถวายผืนหนึ่งก่อน พระบาทพระเจ้าศรีธรรมมาโลกราชจึง
รับเอาผ้าผืนหนึ่งกตนั้น ถวายแก่เจ้าไทยผู้เป็นพฤตมาจารย์อันแก่กว่า
พระสงฆ์ทั้งหลายนั้นก่อนแล อันว่าผ้าผืนนั้นพรรณเป็นอันงามประดุจ
เกิดมาแต่ต้นกตปพฤกษอันมีในอุครกูรวุทพนั้น ๆ ดพนั้นนางจึงชัก
เอาผ้าออกจากประอบแก้วนนั้น เอามาถวายแก่พระสงฆ์เจ้าโดยอันดับไป
ถวญพระสงฆ์ ๖ หมั้นพระองค์นั้นแล ๑ นางอสนิมิตตาเอาผ้าออก
จากประอบแกวดังนวกต แลผ้าใประอบแก้วนนั้นบรมุ สันบรมุสดเคย
แลผ้าทพยนั้นยังเต็มประอบแก้วนนั้นอยู่ดังเก่า บมิได้บกรพรองแต่่น้อย ๑
เคย ๑ พระบาทพระเจ้าศรีธรรมมาโลกราชเห็นเป็นมหัศจรรย์ดังนั้น
ชกยนตนักหนา ชกหนึ่งอยู่นมัสการแก่พระสงฆ์ทั้งหลาย ๆ จึงให้อนุโมทนา
ด้วยทานอันพระบาทพระเจ้าศรีธรรมมาโลกราชให้นั้น ถวญทุกพระองค์
เสร็จ แล้วจึง พระสงฆ์ ไปจาก พระบาทพระเจ้า ศรีธรรมมาโลกราช ๆ ก็เสด็จ
ลงไปส่งพระสงฆ์ทั้งหลายถึงประตูพระราชมณเฑียร ให้อพระสงฆ์เจ้า
แล้ว ๆ พระองค์จึงกตบคินมาสู่พระราชมณเฑียรเป็นปรกตคินนบมิชาด ๑
ครั้นว่า ชกน มา ถึงใไพปราสาท แล้ว ๆ จึง เจรจา ด้วย นางอสนิมิตตาว่า
คิน ภัทเท กูรเจ้าอสนิมิตตาผู้เป็นกตยาณทพยแก้วนนั้น ไปเมื่อหน้า

ถิ่นถานบ้านเมืองปราสาทเรือนหลวงข้างม้าชาวไทย ไพร่พลทั้งผองเงิน
 ทองของแก้วแดงนางนักษัตรทั้ง ห้า ๖ พัน ร้อยมอบแถมให้ แก่ เจ้า แดนางจง
 เปนเจ้าแก่เขาเกิด ๆ หนึ่งแต่นั้นไปเมื่อหน้าผัดว่าเจ้ามีใจจะใคร่
 ทำการอันใด ๆ ก็ดีได้จึงเจ้ากระทำ โดยใจเจ้า พี่จะตามใจเจ้าจงทุก
 ประการแต่ ๆ หนึ่งแต่นั้นไปก็คิดว่านางอัสรมิตตามผู้เป็นบาท
 บรजाแห่งพระเจ้าศรีธรรมมาโลกราช ๆ จให้อนุญาตดังนั้นก็ดี หนึ่งว่า
 นาง ผู้ เป็น บาท บรजा นน นาง ก็ บมีอาจตเมิตท่านผู้เป็นผัวนั้นแต่น้อย ๑ เดย
 แม้จะนางจะทำการอันใด ๆ น้อยหนึ่งก็ดี เทียรยอมว่าเวียนแต่พระบาท
 ชผู้เป็นผัวแล้ว แต่ท่านบัญชาด้วยนาง ๆ จึงกระทำได้แต่อย่างว่ากว่านั้นอื่น
 เดย ๆ พระบาทศรีธรรมมา โลกราช ไปบมิเสวยเข้า นางอัสรม
 มิตตามมีอาจเสวยก่อน ๆ แม้จะพระบาทมิได้บั้นทมได้ นาง
 นนก็มีอาจบั้นทมก่อนเดย เมื่อใดแต่พระองค์ผู้ผัวหัดบแต่นางจึงนอน
 แต่มั่นว่านางนอนภายหลังดังนั้นก็ดี นางบห่อนคนภายหลังตั้งตั้งคาบเทียร
 ย่อมตนก่อนท่านผู้เป็นผัวทุกเมื่อเดย ๆ เจ้าอัสรมิตตามผู้ นแต่มีมาร
 ยাত্রแต่ปรากฏด้วยรู้ ด้วยหลงเจตยจลลาค คนรักก็ทลายทั้งมิตรภัย
 ก็มากรู้เจรจามาได้แต่มีเกลียดคร้าน ชุสาหนักหนามักทำบุญให้มี
 พิจารณาได้ราชาภิเศกด้วยสมเด็จพระบาทในปราสาท แต่ได้เป็นใหญ่
 แก่พระสนมทั้งหลายห้า ห้า พันนั้นแต่ ๆ เมื่อนั้นจึงฝูงนางทั้งหลาย
 ชันันดาเป็นเมียรักแก่พระบาทศรีธรรมมา โลกราชมาแต่ก่อนนั้น เขา
 ทั้งหลาย เห็น ว่า พระองค์ รัก นางอัสรมิตตามนั้นเขาก็นรายแถมมี ใจหิงษา
 เขาก็เจรจาดูยกันดังนี้ หนึ่งว่าท่านผู้เป็นเจ้าเราพระบาทคิดว่าพึงในใจ
 ท่านว่านางอัสรมิตตามหากเปนหญิงคนเดียวได้ หนึ่งจะเป็นผู้หญิงกว่า

นางอัสสัมชิตตานัชรอยว่าหาบมิได้โดย ๆ เหมือนท่านรำพึงในใจท่าน
 ตั้งหม้อมือย่าแด้ ท่านจึงมิดูเราถึงสองตาเพื่อตั้งนั้น ๆ อันว่า
 เนื้อความหนักรู้ เถิงพระกรรมธัมมเด็จพระบาทพระเจ้าศรีธรรมมาโลกราช ๆ
 นั้นก็รำพึงในพระไทยว่าตั้งนี้ อันว่าฝูงนางทั้งหลายแด้เขาว่ากต่างตั้งนี้
 เขาฝูงนี้เป็นคนพาดนักหนารู้แต่คิดเคียนนินทาผู้ ม่มุญ อันว่าผู้หญิงมีหญิง
 ม่มุญมักใหญ่ ใฝ่อันโตมาหาอันโตมาได้ตั้งเจ้าอัสสัมชิตตานัเขาไม่
 มรู้จกว่าผู้ ม่มุญ ผิดงนหมากจะดำแดงให้เขารู้จักเจ้าอัสสัมชิตตาว่า
 ผู้ ม่มุญ เพราะว่าเขานัยอมคนใจพาดแด้เขาบมรู้จัก ๆ กาดวัน
 ทนงพระองค์จึงให้หาขนมต้มได้ ๑๖,๐๐๐ ลูก พระองค์จึงถอดแหวน
 พระ ชรรมรงค์ดวง ๓ ออกจากพระ กร แห่ง พระองค์ ๆ จึงใส่ไว้ในขนมต้ม
 แด้ ๆ พระองค์จึงเอาขนมต้มที่ใส่แหวนนั้นวางไว้เหนือขนมทั้งหลาย
 นั้น แด้พระองค์จึงให้เรียกนางทั้งหลาย ๑๖,๐๐๐ มาขุ่นกันแด้ พระ
 องค์จึงตรัสว่าณัน คุกรนางทั้งหลายขนมที่ในตระโตของนั้นตูกใดตูก
 หนึ่งทพใจตูกได้ตูกเดออกเอาแด้คนตะดวงแด้ถอขนมนั้นอยู่ในมือตูก เมื่อใด
 ตูกทั้งหลายเอาขนมนั้นแด้ถอถนง ๑๖,๐๐๐ แด้ยังขนมแด้ตูกเดียวได้ กูจึง
 จะให้แก่เจ้าอัสสัมชิตตาเอาค้อกายหลังตูกทั้งหลาย เพราะว่าขนมทั้งหลาย
 ๑๖,๐๐๐ แด้กับดวงหนึ่งได้ กูถอดพระชรรมรงค์จากมือกู ๆ เอาใส่
 ไว้ในขนมนั้นแด้กูอธิฐานว่านางผู้ โดม่มุญได้จึงได้ขนมอันกูใส่แหวนนั้นเกิด ๆ
 แด้ตูกทั้งหลายจงอธิฐานในใจตูกแด้ ๆ เดออกเอาตะคนตะดวงโดยชอบใจแห่ง
 ตูกเกิด ๆ เมื่อนั้นนางทั้งหลาย ๑๖,๐๐๐ นั้นเดออกเอาขนมในตระโต
 ของตะคนตะดวงโดยพึงใจเขาตั้งทั้ง ๑๖,๐๐๐ ดวงแด้ แดมีอาจเอาขนม
 ดวงที่ใส่แหวนนั้นได้โดย ๆ ส่วนว่าขนมดวงเดียวอันที่ใส่แหวนนั้นยัง

มनुตตฤม

คงอยู่ในตระไลทองนั้น พระองค์จึงให้นางอดันหมิตตาไปหา
อดันหมิตตาจึงค่อยถูกไปแต่มีคำเนนเป็นอนางาม แดหีบเขารวมพระ
มาถ้อยอยู่ในมือนาง พระญาจึงตรัสแก่นางทั้งหลายว่าดูทั้งหลายพระ
ถ้อยอยู่ในมือผู้หนึ่งผู้บอกดู มิว่าผู้ใดแต่ได้แหวนพระธรรมรงค์ให้
ให้แก่กู ๆ จึงจกรูว่าผู้หนึ่งบุญจริงแถม ๑ เมื่อนั้นนางพระ
๑๖,๐๐๐ นั้นต่างคนต่างแบะขนมในมือคนออกทุก ๆ คน ก็มี
ธรรมรงค์ดีคน พระองค์จึงจับเขารวมที่มือนางอดันหมิตตา พระ
องค์จึงแบะขนมยื่นออกต่อหน้านางทั้งหลาย แต่ก่อนให้นางทั้ง
พระองค์จึงได้แหวนพระธรรมรงค์ใน ขนม ดวง นั้น ต่อ หน้า นาง พระ
พระองค์เจ้าจึงว่าเจ้าอดันหมิตตานี้มีบุญมากกว่านางทั้งหลาย
รู้ว่านางอดันหมิตตานี้มีบุญได้กระทำมาแต่ก่อน แดอยู่อย่าง
ว่ารักนางอดันหมิตตาได้ แดกล้าแดงบุญนางอดันหมิตตาให้
ครั้นนางอดันหมิตตาได้ ยินพระองค์มีพระ โองการดังนั้น นางจะ
บุญแห่งตนซึ่งได้ทำมาแต่ก่อน นางจึงถือประอบแก้วด้วยมือ
แล้วเอามือข้างขวาชักเอาผ้าทพย์ ในประอบแก้วนั้นออกได้
เอา มา ถวาย แด พระบาท พระเจ้า ศรัทธาธรรมมา ได้กราร คือ
๑๖,๐๐๐ แด้ว นางอดันหมิตตาจึงเอาผ้าทพย์นั้นออกจากประอบแก้ว
ให้แก่ท้าวพระญาทั้งหลายอันกินบ้านนอกแถมคนละ ๕,๐๐๐
เขารวมอันต่าง ๆ องค์พระญาแถมองค์ละ ๑๐๐
ตระกูลทั้งหลายแถมคนละ ๕๐
ทกนเมืองบ้านนอกออกแก่นางนั้นแถมคนละ ๕๐
เด่นาบดีแถมคนละ ๕๐ ๑ แดให้แก่ชาวพระ
๑๖,๐๐๐

นนแถคนละ ๒๕ ผืน แถให้แกไฟว์ฟ้าชาวไทยทงหตายด้วยกันทงหึงแถ
 ชายใหญ่ น้อยอหม้ในเมืออง ปาตถบุคร มีทานครนห แถคนละ ๒๒ ผืนทงทุกคน
 บมิได้เปถ่าเตยสัคนแถ ๗ เมือนนพระญาศรัชรรมา โสักราชแถท้าว
 พระญา ต้ามนตราชครระกุด พระหตวงชุนหมันทมุทนายพดไฟว์ ฟ้า ไทย ทง
 หตาย อ้นมาชุนหมันมัวมุดกันแห่งนนเห็นนางอสนัชมิคตาเอาผ้าทพิยออก
 จากประอบแก้วถูกเตยจนแถมมรุ สันบมรุสุดคังนน คนทงหตายเห็นเปน
 อัจจรายยงนักหนา จึงให้ร้งต้องสาชการถวายด้วยเตยงมก้องเตยงร้ง
 เตยงชุงมในวณนคังตตางเบืองพนได้ ยนทงทุกสัฐานแถ พระญาศรั
 ชรรมา โสักราชเห็นชองอ้นครระการอ้นบห่อมนมเตมตงนน พระองค ยง
 อัจจรายนักหนา แถจะใครรู้ร้อาเกอบบุญนางอสนัชมิคตาอ้นได้กระท้ามาแต่
 กอนนน พระองคจิงครัดถ้ามว่าฉนน ภาทเท คุกรเจ้าอสนัชมิคตาราช
 เทวี อ้นว่าประอบแก้วเพเห็นเจ้าไค้มาแถพแถกได้ พิศวงแกใจพิเพเพราะว่าพิ
 มรุแห่งประอบแก้วนนมาแถ ๗ ประอบแก้วนนเจ้าไค้มาแต่ไค้เชิญเจ้ามา
 บอกแก้วแถพะจะชอชมบุญถ่าเกิด ๗ เมือนนจิงนางอสนัชมิคตาเมือ
 นางจะสาแถงบุญแห่งนางอ้นได้กระท้ามาแต่กอน แถนางพระญานนจิง
 กราบทุดคังน เทว ช้าแต่บพิตรพุทธเจ้าช้าเมือก้าเนคกอนโพัน ช้าพระ
 บาทได้ถวายผ้าเช็ดหน้าผืน ๓ แก้วพระบ้เศยกโพธิเจ้าพระองคหนึ่ง เมือช้า
 ได้ถวายนนพระไฟศพมหาราชเปนทพิยพญาณแก้วช้าแถ ๗ เมือนน
 พระองคกถ่าวแก้วช้าพระเจ้าว่าจะเอาผ้าไค้จัวร์แก้วช้าจิงได้ ๖ หมันสำหรับจะ
 ถวายแก้วพระสงฆ์ ๖๐,๐๐๐ พระองคณนช้ากหาให้พดนนน พระหฤไทย
 พระองคเจ้าบมิได้แถ ช้าก็เปนทกรัโสัถนักหนา แถช้านอนกตั้งเกดถอกไป
 มาเห็นอ้นทอนน เมือนนพระไฟศพมหาราชเจ้าจิงเสด็จมาด้วยยักชเส่นาบค

ทั้งทถาย กักถายหน้าค่างปราธาทราชมณฑทที่ชานอนแดได้ยนิเตียงช้ำ
 หายใจใหญ่ใฝ่หาผ้าจะใคร่ได้ ไตรจัวร์อยู่คังนั้น พระไพศพมหาราชจิ่ง
 ดงจากญาณมาไกล ทนอหน้าพระบาท จิ่งพระไพศพมหาราชก็ถ่าวแก่
 ชาดังนี้ ดูกรเจ้าอัสสมิตดาเทวีชยาม์ทุกซ์ไต้กตั้งัน จงเจ้าค่านึงดูก่อน
 เมื่อก่าเนืกก่อน โพนเจ้าตียงได้ อวยทานผ้าเช็ด หน้าผน ๓ แก่พระบ้เศยกโพธิ
 เจ้าพระองค์ ๓ นั้นแถเจ้าอย่าร้อนใจเสย แถเจ้าจะไต้ด้วยผลบุญของเจ้า
 ันไต้อวยทานแก่พระบ้เศยกโพธิเจ้านั้นหากจะให้ ไต้ผ้าทพยแก่เจ้าบคนแถ ๆ
 ครนพระไพศพกถ่าวแถวจิ่งเอาประอบแก้วดวง ๓ มายินให้ ในมือช้ำแถแถ
 สอนช้ำคิน มิถเจ้ามีประ โยชนนถวยมาเจ้าถอประอบแก้วนถวยมือช้ำ
 ช่ายแถเจ้าถอช่ายผ้าทพยถวยมือช้ำชวา แถวจิ่งเอาผ้าทพยใประอบ
 แก้วนถก ๆ จ่าเติมแถช้ำไต้ประอบแก้วแถค่านักนี้พระไพศพมหาราช
 น้มาไว้ มิถช้ำจะปราธนาเอาผ้าเท่าใด ๆ ก็คักไต้ตั้งใจช้ำใม่แถ ๆ
 มิช้ำจะใคร่ไต้ชวักไต้ผ้าชว มิช้ำจะใคร่ไต้ผ้าแดงก็ไต้ผ้าแดงโดยใจ มิช้ำ
 จะใคร่ไต้ผ้าดำก็ไต้ผ้าดำโดยใจ มิช้ำจะใคร่เอาผ้าเหลืองก็ไต้ผ้าเหลือง
 โดยใจ มิช้ำจะใคร่ไต้ผ้าแดงอ่อนก็ไต้ผ้าแดงอ่อนโดยใจ ๆ มิถักใน
 ใจว่าจะใคร่ไต้ผ้าพรรณสิ่งใด ๆ ก็คักไต้ โดยใจช้ำทุกอันแถ ๆ มิถช้ำจะ
 ใคร่ เอาผ้าทใ ประอบแก้ว น้อออกถาไปให้เต็ม ทว ทั้งชมพทวป อ้นกว้างได้
 ๓๐,๐๐๐ โยชนนถก ก็จจะทวทงมวอนจะตั้งจะตุ้ในทประอบแก้วนถย
 เพื่ออำนาจผลบุญอันช้ำไต้ อวยทาน ผ้าเช็ด หน้าผน ๓ แก่ พระบ้เศยกโพธิเจ้า
 แถก่อนนนั้น แถผลบุญนถกจิงมาไต้แก่ชานคนแถ ๆ นางอัสสมิตดา
 ราชเทวี ถ่าแดง ผลบุญนั้นอันไต้ กระทำ แถก่อนให้ พระญาศร์ชรรมาไต้กราช
 พงคังนนั้น แถวนางอัสสมิตดาจิ่งตั้งสอนอนุโมทนาพระญาศร์ชรรมา

โศกราชด้วยคตของกรรมครั้งนี้ว่า ข้าแต่พระราชสมภารเจ้า อันว่าฝูง
 เทพยคาแถมมนุษย์ทั้งหลายอันเกิดในโลกนี้ ได้พบพระพุทธเจ้าพระธรรมเจ้า
 พระสงฆ์เจ้าได้ทุกชนิกยากหนักหนา แดผู้ใดแถมมีปรีชารู้หลักแถมชวนชวาย
 ทำบุญทำได้ก็จะได้ถึงพระนวโลกุตรธรรมแถม ๆ ก็จะมีคนเข้าสู่นครนิพพาน
 คนเป็นข้าแต่ผู้เป็นเจ้า อันว่าคนทั้งหลายนี้จะได้มาเกิดเป็นมนุษย์ในเมือง
 คินนิกยากหนักหนา แดผู้ใดมาเกิดเป็นมนุษย์ดังนี้ โสคแถมจะมีใจโศคสังข
 แดจะรู้หลักเชอบุญเชอบาปหนักยากหนักหนาแถม ๆ อนึ่งโศคมีใจโศ
 คสังขเชอบุญเชอบาปแตรู้หลักคตหนักกต แดจะได้ฟังธรรมอันพระ
 พุทธเจ้ามีนทูลไว้นหนักยากหนักหนาได้ มิแต่จะได้ฟังธรรมคตหนักกต
 แดจะจำไว้ได้เป็นมั่นคงแล้ว แดจะเทศนาให้ท่านผู้อื่นฟังสืบไปได้ฟังด้วย
 คตหนักกต ยากหนักหนาแถม คนเป็นข้าแต่ผู้เป็นเจ้า อันว่าเกิดมาเป็นคนแถยาก
 หนักหนาคตหนักกตผู้เป็นเจ้าก็ยิ่งตรัสรู้แล้ว แดอันว่าเป็นคนแถมมีใจโศคสังข
 ในสำนักพระพุทเจ้าแตรู้หลักเชอบุญเชอบาปคตหนักกต พระองค์เจ้าก็
 ตรัสรู้แล้ว อันว่ามีใจโศคสังขแดได้ฟังพระธรรมเทศนาคตหนักกตพระองค์เจ้า
 ก็ยอมตรัสรู้แล้ว อันว่าฟังธรรมแล้วแถมจำพระธรรมนี้ได้แถมเทศนาให้
 ผู้อื่นฟังสืบไปภายหน้านหนักกต พระองค์เจ้าก็ตรัสรู้แล้วแถมทรงไต่ยอม
 การกระทำยากหนักหนาทุกประการ พระองค์เจ้าพรวาตรัสรู้อยู่ทุกประการ
 แด เหตุคตหนักกตข้าจึงผิดแต่พระองค์เจ้า ๆ แด้นไปเมื่อหน้าจึงผู้เป็นเจ้า
 เอาพระองค์เจ้าผู้เป็นเจ้าประกอบในสำนักพระพุทเจ้า แดพระองค์เจ้า
 เร่งคตหนักกตฟังธรรมจำคตทำบุญจนหนักหนา ในสำนักพระพุทเจ้าเกิด
 เหตุการณ์ใดเหตุการณ์นั้น อันว่าเราท่านจะได้พบสำนักพระพุทเจ้าหนัก
 หนักหนาแถม อันว่าบุญแถมธรรมอันได้กระทำในสำนักพระพุทเจ้าแถมพระ

บ้เคยกโพธิเจ้าแดพระอรหันตศาตชนาศพเจ้าทงหลาย อันว่าผลบุญน้มีมาก
 น้กหนา ถ้าจะน้จะคณนาได้บ้มีกวนได้เตย ๆ ด้วยการต้งน้แด แต่
 ไปเบ้องหน้าจงท่าน หมั้นทำบุญ หมั้นอวยทานหมั้นต้งน้ ฟังธรรมจ้าคัดหมั้น
 ต่อนใจอย่าให้เคียดเส้พยด้วยมิตรต้งน้หายผู้ดี แดพระองค์เจ้าอย่ามีความ
 ประมาทแก่พระธรรมต้งน้เมื่อเตย ๆ ครั้นว่าพระบาทพระเจ้าศรีธรรมมา
 โสกราชได้ฟังค่านางอดน้ชมิตตาอนุโมทนาต้งน้ พระองค์จ้งกถาว
 แก่นางพระญาว่าต้งน้ ตูกรเจ้าชมิตตาเตน ไปเมื่อนหน้าพะจะพะงค้ำเจ้า
 ผิดแต่ชอบน้ใดกตตี เจ้าผู้บุญกถาวแกพะได้ พกจะพะงเจ้าทุกอันแด ๆ แต่
 นนไปพระญาศรีธรรมมา โสกราชผู้มีอำนาจ จ้งกระทำบุญทำ ธรรมน้หนักหนา
 ชให้กระทำพระมหาชาติได้ ๘๔,๐๐๐ พระองค์กถางชมพูทว้ปลัดวันพระนคร
 ทุกแห่ง ให้ทำพระวิหารได้ ๘๔,๐๐๐ แดถวายจันหันแก่เจ้าไทย พระ
 ต้งชทงหลายแดวันละ ๖๐,๐๐๐ ต้งรับถัดวันพระต้งชทงหลายแดวันละ ๖๐,๐๐๐
 พระองค์เข้าทุกวารชวคณ ๆ แดกถาวเถิงศค้กต้งมบตีแห่งพระญาศรี
 โสเรีรมา โสกราชผู้เปนจุลจักรพัคิราชแต้วแด ๆ อันว่าฝูงบุญแดได้เปนตาภ
 เปนค้มีราชต้งมบตีมากน้กหนา ในแผ่นดินน้มีเท่าปรกติจจักรพัคิราชแด พดจักร
 พวัคิราชแห่งหนึ่ง อนึ่งโส้ตผู้ใดกระทำบุญแดมียศค้กต้งมบตียงกว่าพระญา
 จักรพัคิราชทง ๒ ต้งน้ ก็ยงมต้งพระญามันชราชได้เส้ด้วยราชในจตุมหา
 ทปกับทงเมืองฟ้า อันชอว่าจตุมหาราชาแเดดาวต้งษาแเดยาที่โภคอันค้
 แดมนางฟ้าทงหลายอันมีรูปโฉม โนมพรณจวรรณเนื้อค้ว แดหน้าตาเพรา
 พริอยเนิดฉายงามน้กหนาเปน บริวารอ๊ก ทงหมู่ เทพยดามาไหว มาคต้งจ้าเวญ
 อยู่ทุกวารทุกค้คต้งชุนนางทงหลายอันไปเฝ้าไปคต้งท้าวพระญานน้ แดะ

ทรรณานุญพนมถ้วนได้โดย ประเดรัฐผู้อยู่ในเมืองท่านแตมีบุญตั้ง โชติก
เดรัฐนนิยาม

เมื่อนนยังมีเดรัฐผู้หนึ่งชื่อ โชติกเดรัฐ อยู่ในเมืองราชคฤห์
มหานคร แวดเดรัฐนนิมปราสาท ๗ ชั้นพรณยอมแก้ว ๗ ประการตัดคพิช
รัตนะ ๑ แดพนแผ่นดินบ้านนนิยอมผลัดรัตนะอันได้แดงามนักหนาตั้ง
หน้าแวงนอนท่านชดด้ได้แดพนคาบนั้นแด รอบบ้านนนิมกำแพงแก้วล้อม
ใต้ ๗ ชั้นเทียรยอมแก้วตัดคพิชรรัตนะ แดในหว่างกำแพงนนิมคั่นกตป
พฤษ์เรียงกันเปณถ้องแวงไปทุกชั้น มีรังมูมปราสาทนนิ ในมูมบ้านนนิ
มีมูมทองทั้ง ๔ มูม ชุมทองหนึ่งหนักกว้างได้ ๘,๐๐๐ วา ชุมทองอัน
หนึ่งกว้างได้ ๖,๐๐๐ วา ชุมทองหนึ่งกว้างได้ ๔,๐๐๐ วา ชุมทอง
ชุม ๓ กว้างได้ ๒,๐๐๐ วา แดชุมทองทั้ง ๔ ชุมนี้โดยดักนนิได้ ยบแต่น
๔ หมั้นโยชน์แด ชุมทองฝูงนนิยอมเค็มด้วยคองเงินคองทองคองแก้วตัดคพิช
รัตนะเค็มปากชุมแดตั้งชันคังท่านคองลูกตาตไว้พแด ๑ นิดแตว่าไป
คักเขาเท่าไต ๆ กัดบมิรุกรูพร่องเดยดักคาบ เงินทองแก้วแหวอนนอยู่ใ
นนิหากพุนชันมาเค็มคั้งเกา บมิรุกรูพร่องคังหน้าอนโหดออกมานนแด ๑
แด ๔ มูมปราสาทนนิมออยทอง ๔ ถ่า ๆ ถ่าใหญ่เท่าถ่าตาตอันใหญ่ แด
ใบออยนนิเทียรยอมแก้วมณรัตนะแด ช้อออยนนิเทียรยอมทอง ในปาก
ประตูกำแพงทั้ง ๗ ชันนนิมยักษอันเปณใหญ่ ๗ คนอยู่เฝ้าอีกด้วยบริวาร ใน
ปากประตูชัน นอก มยักษ ผู้หนึ่ง ชื่อว่า ยม โกลดยักษ แดมยักษ บริวารพันหนึ่ง
อยู่เฝ้าในปากประตูกำแพงแก้วอันเปณคัรบ ๒ ชันนนิมยักษผู้หนึ่งช้ออดดแด
มีบริวารยักษสองพัน อยู่เฝ้าในปากประตูเคารบ ๓ เหมือนนนิยักษช้อรมิตะ
ยักษนบริวาร ๓,๐๐๐ อยู่เฝ้า ๑ ในปากประตูอันเปณคัรบ ๔ ชัน มยักษ

ผู้ใหญ่ชื่อวิระวามยักษออกด้วยบริวาร ๔,๐๐๐ อยู่เฝ้า ในปากประตูกำแพง
 เหนือกำแพง ๕ ชั้น มียักษ์ผู้ ๑ ผู้ใหญ่ชื่อสังกษยักษมีบริวาร ๕,๐๐๐ อยู่เฝ้า
 พยายามในปากประตูกำแพงชั้นกำแพง ๖ ชั้นนมยักษผู้ใหญ่คนหนึ่งชื่อ
 กถารคยักษแถมยักษบริวาร ๖,๐๐๐ อยู่เฝ้า ในปากปากประตูกำแพงแก้ว
 ชั้นกำแพง ๗ ชั้นนมยักษผู้ใหญ่ผู้หนึ่งชื่อทสาปาโมกษยักษ มียักษ์
 บริวาร ๗,๐๐๐ อยู่เฝ้าพยายาม แดสมเด็จพระสุริยเทพารักษ์คังหน คน
 ทั้งหลายจึงไปพิศทุกแก่พระเจ้าพิมพิสารราชผู้เสวยราชใน เมืองราชคฤห์นคร
 หน พระยานั้นจึงให้เอาเสวศรัทธมาอภิเสกมหาเสวศรัทธนางเม็ชโชติก
 มหาเสวศรัทธ นางแก้วอันมาแต่อุคครกฐทวิปเมื่อมาแต่อุคครกฐทวิปนั้น
 นางเอาหม้อเอาแก้วมาด้วยทุกหนึ่ง แดเอาขันน้ำเข้าตักน้ำด้วย ๓ ถ้วย
 แดแก้วนั้นชื่อ โชติปาสาณ แดเอาเข้าตำรมาด้วย ๓ ทนานอันชื่อว่าสัตย
 ชาติตำร ๒ ทนานเข้าอนมกนรค์หอมหนักหนา เข้า ๒ ทนานหญิงให้
 โชติกเสวศรัทธกินรอดชีวิตคนเขาหนมรุ ต้นเดย ครั้นเอาเข้าตำรใส่หม้อแดง
 ใส่เข้าตำรนั้นกินมาตั้งก่อนแด เข้าตำรหนมรุ ต้นเดยตั้งคาก. มิจะ
 ใส่ตำรขยเกวียนเกิด เข้าตำร ๒ ทนานหนมรุกับกรูพร้องไปเดยเต็มอยู่ทั้ง ๒
 ทนานนั้นตั้งก่อนแด เมื่อจะหญิงเข้าเอาเข้าตำร ๒ ทนานนั้นใส่ลงในหม้อ
 แก้วแดง จึงตั้งขึ้นเหนือขันน้ำแก้วอันชยว่า โชติกปาสาณนั้น ครั้น
 เอาหม้อตั้งขึ้นบนเตวไฟหากลุกชในขันน้ำแก้วนั้นเอง ครั้นว่าเขาน
 ึ่งไฟหากดับไปเองแด ๆ เมื่อแกงแดทำขนมขคัมของกินอันใด ๆ
 ก็คุดเดียว แดฝูงขันโคปราชากเข้าเว็ชเสวศรัทธนั้นเทยรย้อมรุ่งเรืองด้วยรัศมี
 แก้วทุกเมื่อแดได้ ไฟประทบเทยรแห่งเขานนั้นมิขาดโดย สัมบัติเปนมตาก
 เปนดีแห่งโชติกเสวศรัทธนภษาชาทั่วแผ่นดินชมพูทวีปทุกแห่ง แดฝูงมหาชนคน

ทงหลายต่างคนต่างขนิยานคานหามจึงมาด้อมบัตัแห่ง ไชยคิกเสร์ฐึนนี้ ๆ จึง
 ให้หุงเข้า ๒ ทนานอันอาามาแต่อุคครกรทวปันให้ แก่ฝูงคนทงหลาย อันที่มา
 ดุเด่นหนักนแด จึงไปเอาเครื่องสัณิมพารภณอันเป็นเครื่องประดับนคน
 เขานน แด:อาามาแต่ทันถึงปพฤกษนนั้นมาประดับให้เขาทไปดุนนทุกคน
 แด ๆ แด้วเสร์ฐึจจึงเมษชุมทของอันกว้างได้ ๒ จานนให้แลดู แด:เสร์ฐึจ
 ว่าคนผู้ใดจะไกรเอาเงินทองแก้วแหวนทำโค ๆ กัต แดให้เก็บเอาโดย
 ใจท่านผู้จะปราณาเกิด ๆ ฝูงคนทงหลายในชมพทวปันนต่างคนต่าง
 มาคักเอา โทยเอาเงินทองแก้วแหวนท ในชมทของอันเดี่ยวนน ๆ บมรูปกรูพร่อง
 เดยตักคางแเด ว่าจะตงประมาณมือหนึ่งบมแเด ๆ เมื่อนนพระญา
 พิมพิดารราชผู้เสวยราชสมบัติในเมืองราชคฤทนครนนั้น แดมีพระไทยจะ
 ไกรเห็นสมบัติแห่ง ไชยคิกเสร์ฐึนนี้ พระองค์จึงเสด็จมาด้วยบริวารทงหลาย
 ถึงปากประตูกำแพงแกวชนนอกนนก่อน ๆ แดเข้าหญิงเสร์ฐึนนี้แต่กवाद
 แด้วหยากเขือเดี่ยนแเดมีรูปโคมเป็นอันงามนิก แดทาชผู้นทกยนมือไปเพื่อ
 ว่าจะให้พระญานนเห็นวงชนทปากประตูนน แดพระญานนมหทนหนวงมทน
 ชนเตยเพราะว่าพระญานนเห็นทาชผู้นงาม แดพระองค์ได้ใจว่าเมียของ
 ไชยคิกเสร์ฐึ แดพระญานนชมมิได้คองถอมมือแห่งทาชผู้นเพราะพระองค์เห็น
 งามแเดชามใจแเดอายบมียุดมมือถอแซน ทาชนนแต่หมผู้หญิงทงหลาย
 อันอยู่กवादแเด้วแเดเขาหยากเขือเดี่ยทปากประตูชนนอกนน พระญา
 เห็นเขานนงามทุกคนพระญาขอมได้ใจว่าเมีย ไชยคิกเสร์ฐึนนี้ทงนน พระญา
 มิอาจจับมือถอแซนเขานนสักแต่คนเดย ๆ เมื่อนน ไชยคิกเสร์ฐึนนี้มาค้อนรบ
 พระญาพิมพิดารราชบพิคจันนถึงปากประตูชนนอกปราสาท แดเชิญพระญา
 ไปก่อนเสร์ฐึจจึงค้อยเดินตามหลัง ๆ ครนว่าพระญาแเดยกเท้าย่างเข้า

ไปในปราสาทนั้นเห็นแก้วมณีรัตนะ อันเป็นพื้นปราสาทนั้นแสงใสรุ่งเรือง
 กระทบดวงใจไปเบื้องตานั้น ชุมตุงอันเล็กได้ ๗ ชั่วบุรุษ พระญาจิ่ง
 คำนึงในพระไทยว่าเสร์ฐูมิชุกหตุมิไว้แต่หวังจะให้กุนั้นคกตงบมิหย่า แต่
 พระญาจิ่งหยุดอยู่ที่ท่าเสร์ฐู เสร์ฐูแต่เห็นพระญาหยุดอยู่ตงนั้น เสร์ฐูจิ่ง
 ทุดแต่พระญาว่าข้าแต่พระองค์เจ้าข้าอนันมิใช่หตุมิ คือว่าแก้วมณีรัตนะ
 ใส้เสร์ฐูจิ่งไปก่อนพระญาแต่ว่าคังนี้ ขอบเชิญพระองค์เจ้าเสร์ฐูมาตาม
 ข้าพระบาทนเถิด ฯ พระญาจิ่งค้อยเสร์ฐูไปถามหลังเสร์ฐูนั้นแต่ ที่ใด
 ที่เสร์ฐูเหยียบใส้พระญาจิ่งเหยียบคามาไปแต่ พระญาเดินไปตามเสร์ฐูวัน
 นั้น พระญาจิ่งแต่ดูปราสาทแต่ตงฐานคัง ถึงตงฐาน เบื้องบน ด้วยประการคังนั้น
 พระญาชชาติศร์ฐูผู้เปนนตุกพระญาพิมพิสาร์ก็มาคังด้วยพระบิคา แต่ถ้อยปถาย
 มือพระบิคาพระญาผู้เปนมิคาไปคังปราสาทแก้วอันงามคังนั้น จิ่งคำนึงแต่
 ในใจว่าคังนี้ อันว่าพอกุนั้นเปนใหญ่ไปจิ่งคังฤฯ แต่เสร์ฐูนั้นแต่มาอยู่
 ปราสาทแก้วตคพิชรัตนะแต่ผู้เปนใหญ่ในปราสาทไม ผิดวันใดถุกได้
 เปนพระญาใส้แต่กุงจะชิงเอาปราสาทนั้นแก่กุงแต่ ฯ เมื่อนั้นพระญาจิ่ง
 ชุมนไปตงคังนั้น พอยามบ่ายแต่พระญาจิ่งว่าแก่เสร์ฐูคังนี้ กุงจะกินเข้าใน
 ปราสาทมหาเสร์ฐู ฯ เบนจิ่งว่าสาชช้ายินคันกแต่ ฯ เสร์ฐูจิ่งอิงเชิญ
 พระญาให้ตงหน้าอันหอมแต่ยัง ยังเชิญพระญานั่งเห็นชรรัตนะบัตตงกทของ
 ชนคังในบัตตงกแก้วตคพิชรัตนะที่เสร์ฐูเคยนั่งให้แก่พระญานั่ง ฯ เมื่อ
 นั้นฝูงชาว กรวักก็หา เขานัน เอนกตงปายาศใส้ เค้มคระไตทอง อันมี ค้าได้ แดง
 ค้าคัง . แต่จิ่งมาคังไว้ ซึ่งหน้าพระญานั้น ฯ ก็ใส้ใจว่าเข้าคัง พระญา
 จิ่งถ้างมือจิกเสร์ฐูเข้าปายาศนั้น ฯ เสร์ฐูแต่เห็นพระญาจะเสร์ฐูกิติน
 ปายาศอันแต่เงวไรของคระไตเข้าคังคังนั้น แต่เสร์ฐูนั้นจิ่งห้ามพระญาว่าคังนี้

ข้าแต่บพิตรเจ้าเขื่อนขันธ์ไชยเจ้าคน แดเจ้ากิตินปายาศ์ค่างหาก ๆ แดง
 รองกระไลเจ้าคนไล่ แดพระองค์เจ้าอย่าเพื่อเสวย กิตินปายาศ์นี้ได้ไว้
 แดงรองตงนเพื่อจะใคร่เอาขยาน้อยยาให้เข้ายื่นได้ เสรฐูว่าคังนนี้แต่จริง
 ให้เข้าคนขันหุงด้วยเข้าสารอันมาแต่ อุดรกรุกทวี่นั้นได้เต็มกระไลทอง อันหนึ่ง
 มาตงเห็นอกระไลเจ้ากิตินปายาศ์นนี้ แดจึงยังเชิญให้พระญาเสวยเข้า
 พระญานักเสวยเข้า ๆ พนักรังหอมเร่งอร้อยเร่งมีโธชารสนักหนา แด
 หารศอจะแถมอบมิได้โดย กินเท่าใด ๆ บมิรู้ชิมเตย ๆ มหาเสฐูแด
 เห็นพระญาเสวยเข้านหมากนนักแล้ว เสรฐูจึงกราบไหว้พระญาแต่ขอห้าม
 คังน ข้าแต่บพิตรเจ้าข้า ๆ เสวยเข้าแต่เท่านั้นแต่แค่พอบังควรแด พระ
 องค์เจ้าเสวยเข้านมากนนักแล้ว เหยี่ยวว่าจะเปนอเชียรระแต่พระองค์ เหยี่ยว
 ว่าจะเปนโทษเพราะอาหาร ๆ พระญาจึงว่าแก่มหาเสฐูคังน มหาเสฐูทำน
 คิดเสียดายเข้าแก่เรา ถัดว่าเราจะกินของท่านเปลื้องไปหรือ มหาเสฐูก็
 ว่าคังน ข้าพระบาทพนมิได้ คิดเสียดายแก่พระองค์หาบมิได้ แดจะกตว
 เปลื้องก็หาบมิได้ แดเจ้าข้าหม้อเตยอน แดงเจ้าหม้อเตยอน แม่นวาร์พด
 บ่าวไพร่ ข้าไทยของพระองค์ ทั้งหลายจะมกรินถึงแก่ใด ๆ ก็ดบมิรู้บกรของ
 จากหม้อนเตย อันว่าข้าห้ามพระองค์เจ้าได้ชากตงเหยี่ยวพระองค์จะมี
 อันเปนเพื่อเสวยอาหารพันประมาณ พระองค์เจ้าเสด็จยังเรกนข้าพระบาท
 นี้แล้วแต่ไปถ้าพระองค์เจ้าหาอันเปนพนมิได้ก็ด้อย ถ้าแดพระองค์เจ้าแด
 มีอันเปนได้ ไพร่ฟ้าข้าไทยทั้งหลายจะว่าได้ ว่าพระองค์มีอันเปนได้
 เพราะไปเรื่อนเสฐู ๆ นหากทำร้ายแก่พระองค์เจ้าแด ๆ พระญาจึง
 กตางแก่เสฐูว่าสาธุคี่แล้ว มีว่าคังนเราจะเสวยแต่เท่านั้นแด ๆ พระญา
 จึงหยุดเสวย ครนว่าพระญาหยุดเสวยแล้วได้ เสรฐูจึงให้หาเข้าน้ำเตยง

ลูกเจ้าตลกขุนทมนทนาย ไพร่ฟ้าชาวไทยทั้งหลายอันไปด้วยพระญานันทินให้
 ทั่วทุกคน ๆ ทั้งหลายอันไปเป็นบริวารพระญานันทินเข้ากินแกงทุกคน ทั้ง
 ชาวเมืองทั้งหลายอันที่หากไปเองหนักดี เสรีรู้ก็เลี้ยงให้กินทุกคน แต่เข้า
 หม้อเดียวกันนแต่กับแกงหม้อเดียวกันนมมีรสดีก็คาบ ฌีว่าคักเอาเท่าใด
 กัดก็ยงเต็มอยู่ดังเดียวกันแต่ พระญาจึงถามมหาเสรีรู้ว่าเมียของเจ้ายงมี
 หรือ ๆ เสรีรู้ก็ทูลแต่พระญาว่าเมียข้าพระองค์มีแต่ นางนั้นเป็นนาง
 แก้วมาแต่อุตรกรทวูป ๆ พระญาถามว่านางแก้วเมียของท่านนั้นอยู่
 แห่งใด ๆ เสรีรู้จึงขานแก่พระญาว่า ข้าแต่บพิตรนางแก้วนั้นอยู่ในครรร
 ทนอนภายในปราสาทโพ้นแต่ พระองค์เจ้ามาเถิงปราสาทข้างหนักดี
 ข้าพระเจ้านมมีรู้เพราะว่าข้าพระเจ้าอยู่ในคฤขตมบคตแตนมมีรู้เพอตั้งนม แต่
 เสรีรู้เห็นจึงรำพึงในใจว่าเหมือนหนึ่งพระญาจะใคร่เห็นเมี่ยงกุด เสรีรู้ก็
 ว่าข้าจะไปหาเมียข้าพระเจ้านั้นมาให้ ไหว้พระองค์กับตน ครั้นว่ากต่างแล้ว
 ก็ถูกไปสู่ครรรทนอนอันมีในปราสาทที่นางแก้วอยู่นั้น ถึงเจรจาด้วยนาง
 แก้วว่าคองนี้ ว่าคองกรเจ้าบคคพระบาทพระเจ้าพมพิถารราชผู้เป็นพระญา
 เสอวยราชในเมืองราชคฤหนครมาเถิงปราสาทแห่งเราพี่น้องนี้ แต่ท่านมา
 หนึ่งอยู่ทงพิห้องนอกโพ้นแต่พิให้ท่านเสอวยเข้าแล้ว แต่เจิญเจ้าออกไป
 ไหว้ท่านเถิด ๆ นางจึงว่าคองนี้พระญาท่านเป็นดังฤ แต่ท่านจะให้ข้าออก
 ไปไหว้ท่านนั้น ๆ เสรีรู้ก็บอกวาท่านนั้นเป็นเจ้าของพระญาเสอวยราชเมืองนี้
 ท่านนั้นเป็นเจ้าของแก่เราแต่ดังฤแตว่ามรู้จัก ๆ นางก็ว่าข้าอยู่ทงนหน้า
 บมมีรู้วาทานมเจ้าแต่ ข้าพจรูวาทานมเจ้าในวอนนแต่ บุญเรามเพียงน
 แตมเจ้าคองนี้ชะรอยว่าเราทำบุญแต่ก่อนโพ้น เรานี้มีได้กระทำด้วยดีทธา
 อนมยงแต่เราจึงเกิดมาแตมเจ้าคองนี้ ขอว่าเรากระทำบุญด้วยอนมยงจริงได้

เราก็อ้าเจ้าบมิได้แต่ ฯ เจ้าจักได้เป็นเจ้าแก่คนทั้งหลายตั้งท่านผู้เป็นพระญา
 นี้แต่ ฯ ครั้นว่านางกล่าวนางจึงว่าแก่เสร์ฐูแต่ว่าเมื่อท่านจะให้ข้าไปไหว
 ท่าน ผู้เป็นพระญา นี้จะ ควร ให้ ข้าประมุขิตะเพียงใด จงเจ้าฤได้บอก แก่ข้า ฯ
 เสร์ฐูจึงว่าเจ้าไปไหวท่านนั้นแต่เจ้านั่งอยู่ณอพชนวพศท่านอยู่เถิด ฯ เมื่อนั้น
 นางจึงค่อยดีตาออกไปแล้ว แดยกมือไหว้พระญาแล้ว ฯ ก็คือพศอยู่พศ
 พระญาเจ้าแต่ ฯ พศนั้นใบศาลแก้วแต่นางถ้อยพศพระองค์นั่งนม งาม
 พศออกแต่อาชูปอนที่เขาคบผ้าทรงแต่ผ้า โลกพระญานั้น แต่มักถนอ้นอบ
 ด้วยไฟนั้นไปคองตานางแก้ว ตานางแก้วนั้นก็เส็บนักษนาแต่ม่านาคานั้น
 ไหลออกมา นางจึงเอาม้ามาเช็ดน้ำตาเสีย ฯ พระญาเห็นนางเอาม้าเช็ดตา
 นางนั้นพระญาได้ใจว่านางนั้นร้องไห้ พระญาจึงกล่าวแก่ไซคิกเสร์ฐูว่า
 คังนี้ คุณกรเจ้าไซคิกเสร์ฐูแต่นางผู้เป็นเมียเจ้านี้ ไบ้งามนักษนาแต่เห็นกุมมา
 คังนี้ได้ ใช้เราจะมาซึ่งเขาตมบคือนเปนมตากเป็นคั้งเจ้าแต่นางจึงร้อง
 ให้ญา ครานเรามาได้แต่ว่ารามาชมบุญเจ้าได้ จงเจ้าว่าแก่นางอย่า
 ให้นางร้องไห้เลย ฯ เสร์ฐูกราบไหว้ทุกแต่พระญาว่าคังนคณเป็นข้าผู้
 เป็นเจ้าแต่ว่านางบมิได้ร้องไห้ บคณอาชูปถนอ้นอบอันรมเครื่องสนิม
 อากรณ์ อันทพระเจ้าทรงนมหากมาคองตานางข้าผู้เป็นเจ้า เพราะ
 ว่าอบด้วยไฟแต่แสงตาข้าพระผู้เป็นเจ้าแต่หน้าตาข้าท่านคกได้ เพราะว่าใน
 ปราสาทข้านี้ กินอยู่สิ่งใดก็คอบรมสิ่งใดก็ดี ย่อมอาไศรยแก่รัศมี
 แก้วมณัรัคนะ บห่อนอาไศรยแก่ไฟเคยสักคาบ อันว่าในปราสาทพระ
 องค์เจ้าได้ย่อมอาไศรยแก่รัศมีเพลิงแล ฯ ครั้นว่าเสร์ฐูกถ่าวแล้วเสร์ฐู
 จึงว่าคังนสืบไปเถ่า ข้าแต่พระองค์ผู้เป็นเจ้าคณไปเมื่อนั้น ข้าจะให้
 พระองค์ผู้เป็นเจ้าอาไศรยแก่รัศมีแก้ว แดข้าบมิให้พระองค์เจ้าอาไศรย

แก้วก็มีเพลิงคังเก่าเตย ๆ ครั้นเสวีผู้พิชิตแต่พระญาแก้วเสวีผู้จึงเอาแก้วดวง
 หนึ่งใหญ่เท่าตุกแดง โมตุกใหญ่แถมคณาค่าแก้วดวงนั้นไม่มีได้เตย เสวีผู้จึง
 ถวายแต่ส้มเค็ดเจ้าพระบาทพระเจ้าพิมพิสารราช ๆ เห็นส้มบักแห่งไซคิกเสวีผู้
 อันโอพาริกประเสริฐพันประมาณตั้งนั้น ท้าวธกัณเฑาะว์ใจโลมนักยินคันนักหนา
 ขจึงจากปราสาทมหาเสวีผู้แห่งกัณเฑาะว์คณาค่าด้วยยศบริวาร ผู้พระราชมน
 ฑ์แห่งพระองค์คังเก่าเตย ๆ เมื่อนั้นจึงพระญาอชาตศัตรูกุมารผู้ถูก
 (ทูล) พระญาพิมพิสารผู้เป็นบิดาด้วยถ้อยคำว่าคังนี้ ส้มบักโอพาริก
 แห่งมหาเสวีผู้หม่อมมิดอกแก่เสวีผู้ ผู้เป็นเสวีผู้อันอยู่อาไศรยแก่เมืองเรา
 ครั้นว่าเราซึ่งเขาก็เป็นส้มบักของเราผู้เป็นท้าวเป็นพระญาจึงควรได้ ๆ ท้าว
 พิมพิสารราชผู้เป็นบิดาจึงว่าคังนี้ อันว่าจะชวนพ่อไปซึ่งเขาส้มบักแห่ง
 ไซคิกมหาเสวีผู้หม่อมมิดอกในคลองธรรม เพื่อคังฤๅแต่พ่อจึงว่าเหตุ
 ส้มบักนั้นเกิดด้วยบุญเราพ่อตุกหามีได้ แต่ส้มบักนั้นเกิดเพราะบุญไซคิก
 มหาเสวีผู้ เมื่อมหาเสวีผู้ได้กระทำบุญแต่ก่อนแต่พระวิษณุกรรม มา
 นิมิตรให้แก่มหาเสวีผู้ใส่แถมได้ด้วยประการอื่น แต่เราจะซึ่งเขานั้นไม่มี
 ควร ๆ อยู่จำเนียรกาลไปพระญาอชาตศัตรูมาสมาคมด้วยเทวทัตเอาเทวทัต
 เป็นครู แลเทวทัตนั้นจึงสอนให้ซึ่งเขาส้มบักแห่งพ่อคน พระญา
 อชาตศัตรูนั้นก็ซึ่งเอาราชส้มบักกณานบ้านเมือง แต่พ่อคนแล้วจึงฆ่าพ่อ
 ด้วยเสีย ครั้นได้ราชส้มบักนั้นแก่คนแล้ว จึงรำพึงในใจคณว่าคังนี้
 หนึ่ควรจะไปซึ่งเขาปราสาทแก้วของไซคิกมหาเสวีผู้ พระญาอชาตศัตรู
 จึงเอารพัดไปสกัดบ้านไซคิกมหาเสวีผู้ วันนั้นพอเป็นวันคัสมหาเสวีผู้
 ก็นเข้าแล้วแต่ไปจำคัศ ๘ อันอยู่แต่ฟังพระธรรมเทศนา แต่คณนั้นก็พระ
 พุทธเจ้าในพระเวฬุวัน พระญาอชาตศัตรูมิรู้เสวีผู้ไปฟังพระธรรม พระญา

ใส่ใจว่าเสร์ฐูอยู่ในปราสาท แดเมื่อพระญาเขาริพตไปสภัดันนอกกำแพง
 แก้วชนนอกนั้น ข้างม้ารถบทรทงหงายแดเห็นเงาของคนเองในที
 กำแพงแก้วนั้น เขาใส่ใจว่ามี รพตอยู่ภายในจะออกมาค่อรบเขา ๆ มี
 ใจกตด้วยมีอาจเข้าไปแด ข้างม้าก้งหงายยอมเอางาตงบักดินอยู่แถบมี
 อาจเข้าไปสู่กำแพงแก้วนั้นได้โดย ๆ เมื่อนั้นจึงพระญาอชาตศัตรูเร่ง
 ขี่บริพตเข้าไป ๆ เมื่อนพจยักษผู้หนึ่งชอยม โภคยักษแต่อยู่เฝ้าประตู
 กำแพงแก้วชนนอกด้วยบนิวารพหนึ่ง ยักษนั้นแต่เห็นพระญาอชาตศัตรู
 ไปดงนั้น ยักษผู้หนึ่งจึงร้องถามว่า: หวยพระญาอชาตศัตรูท่านจะมาเยี่ยไต
 ยมโกตยักษแดบริวารทงนมหะกัตถอกระของเหล็กแด้วเขาส่าแครง ดั่งจะ
 ตัดแด้วเขารองตระหวาด เขาก็ได้พระญาอชาตศัตรูแดบริวารทงหงาย
 กระจัดกระจายแถ่นหนีพรักพรายกันไปแล้ว ๆ พระญาอชาตศัตรูกระนกก
 ใจนักหนาจึงแถ่นหนีเข้าไปสู่อรามพระพุทธเจ้าด้วยค้อนนักหนา ๆ ไชยวิก
 เสร์ฐูถูกชนจากทนนแดถามพระญาว่าดงนี้ ดงนั้นเอนไตพระของคณเฒเป็น
 เจ้ามาคองนักหนาปานนี้ ๆ พระญาจึงว่าแก่ไชยวิกเสร์ฐู ๆ ใช้ให้เขา
 ทงหงายรบเร้าได้เรามาแล้ว เสร์ฐูก็แถ่นมาก่อนเราใส่กถนังอยู่พังขรรมแด
 ใส่กถว่ามมีรุ ๆ เสร์ฐูจึงว่าดงนี้ผู้เป็นเจ้าของจะไปชิงเอาปราสาทข้าหรือ ๆ
 พระญาก็ว่าเราชิงเอาปราสาทเสร์ฐูจริงแด ๆ เสร์ฐูก็ว่าดงนี้สมบัติแห่ง
 ข้าตั้งไต ๆ ก็ดีมาครว่าค้ายซึ่งเชิงหูกกตแดข้ามมีไต ให้แก่ผู้ใด แดผู้
 นั้นก็มีอาจเอาสมบัติข้าได้ ๆ พระญาจึงว่าแก่เสร์ฐูเจรจาใหญ่คังว่าคนเป็น
 พระญาแด ๆ เสร์ฐูก็ว่าข้ามมีไตพระญาแต่เท่าว่าข้าเชื่อบุญแห่งข้า
 ได้ สมบัติแห่งข้ามมีไต ให้ชื่อว่าท้าวพระญาปานคังพระองค์เจ้านั้นแต่
 พระองค์เดียวเลย แม้นว่าท้าวพระญาผู้มศักคานุภาพปานคังผู้เป็นเจ้าของ

ท่านนโตะพน ๑ กัตถิ บมิจาจาเอตมมัตถิแห่งข้านโตะเพราะว่าข้านมิได้ ให้
 ค่อว่าเมื่อใดข้าให้จึงเอาได้แต่ ๗ ถ้าว่าผู้เป็นเจ้าของมิเชียวบุญข้าได้ข้าจะ
 ให้ผู้เป็นเจ้าของเชียวบุญข้า อันข้าได้กระทำมาแต่ก่อน โปนมาครว่าแต่แหวน
 ข้า ๒๐ ดวงน อันมิใหม่ข้า ๑๐ นิดเมื่อข้านมิได้ ให้แต่ผู้เป็นเจ้าของนโตะ
 ผู้เป็นเจ้าของจะเอาได้้องเชียวท่านถอดเอาโดยใจท่านเกิด ๗ เมื่อนั้นพระญา
 อชาตศัตรู ครั้นว่าได้ ยนโตะฎีกเสร์ฐูกถาวดงนนั้นก็มีใจเดือดฟุ้งนักษนา
 อุปมาดังนาคราชแถท่านเอาค่อนเหล็กคท โตะนทางนนั้นแต่ พระญานั่ง
 อยู่แต่กระหย่อนองค โตะคชนทงนนกดชนสูงได้ ๑๘ ศอก ๗ ดงยน
 อยู่กตางแผ่นดินจึงโจนชนอกท ๑ เต่าโดยสูงได้ ๗๐ ศอก พระญาอชาต
 ศัตรูผู้มกถางนักษนาตงนนั้นกระเบงเร้งบิตคนไปมาเบองขวา แถวจึงถอด
 เอาแหวนใหม่ขอ โตะฎีกเสร์ฐูกถวมทงลุกกระคูกหัวเข้า เห่งอหายอายย่อย
 นักษนาตงนนั้นกัตถิ บมิจาจาเอาแหวนนนั้นโตะแต่กระดงหนึ่งเดยพระญาจึง
 นั่งอยู่แต่ ๗ เมื่อนั้นโตะฎีกเสร์ฐูกถ้วแต่พระญาดงนแหวนขาทง ๒๐ น ทน
 ข้าให้แต่ผู้เป็นเจ้าของแต่เชียวผู้เป็นเจ้าของเอาภูษามารองรับเอาเกิด ๗ เมื่อนั้น
 พระญาอชาตศัตรูจึงผ้าเช็ดหน้าผืน ๑ ปุตงนกตางดิน ๗ โตะฎีกเสร์ฐูกถ้ว
 หยอดคมือตงเห็นขอผ้าเช็ดหน้าผืน เฉพาะชงหน้าพระญาอยู่น บัดเดียวกระ
 บัดใจแหวนทง ๒๐ ดวงนนั้นถอยออกจางนมือขอโตะฎีกเสร์ฐูกถ้ว แถคกตงเห็นขอ
 ผ้าเช็ดหน้าผืนแต่ โตะฎีกเสร์ฐูกถ้วกถ้วแก่พระญาอชาตศัตรูตงน ข้า
 แต่พระองค์ผู้เป็นเจ้าของ อันว่าสมมัตถิแห่งข้านมิได้ ให้ ได้้อาจเอาของข้านมิ
 โตะคตงนแต่ เมื่อใดแต่ข้าให้ ได้้แต่จึงได้ของข้านตงนตงผู้เป็นเจ้าของเห็นตง
 นนั้นแต่ ๗ ครั้นโตะฎีกเสร์ฐูกถ้วถ้วดงนนั้นกยนคูกถ้วแถ้ใจค้วแต่ ๗
 เสร์ฐูกถ้วจึ่งทงแต่พระญาว่าข้าพระพุทธเจ้า จะขออ่าดาพระองค์บวชถวายเป็น

พระราชกุศลแต่พระองค์เจ้า ๆ จึงให้อุญาคแก่ข้าแต่ทำให้ข้าบวชเกิด เสรีรัฐ
 ทูลถามบวชวันนั้นได้ ๆ พระญาอชาตศัตรูได้ ยินพระญาที่ยินคั้นักหนา
 แดคิดในใจว่าปราสาทนั้นจะได้แก่คน พระญาจึงว่าแก่เสรีรัฐดังนี้ ถ้า
 ว่าเสรีรัฐท่านจะบวชเราก็จงให้อุญาคแก่ท่าน ๆ จงบวชเกิด ๆ เมื่อ
 นั้นจึง โชติกเสรีรัฐก็ โทณเกล้าเข้าบวชในเส้าเสนาพระพุทธรเจ้า แล้วก็ดู
 เถิงอรหัตผลอัมพตด้วยพระปฏิสัมพิทาญาณ แลมีนามอันปรากฏเจ้า
 โชติกเถรแถม ๆ ครั้นว่าบวชในพระเส้าเสนาพระพุทธรเจ้าแล้วได้ อันว่า
 สัมบัติทั้งหลายก็หายไปสิ้น แล มีอาทคือว่านางแก้วอันชื่อว่านางอดุลกายี
 เทวีผู้เป็นเมีย โชติกเสรีรัฐนั้น เทวดาเขาค้นไปสู่แผ่นดินอันชื่ออครุฑทวิป
 ดิงเก่าแถม ๆ ทั้งปราสาท ๗ ชั้นอันแล้วด้วยแก้วสัตตพิชชรัตนะกัตต์
 กำแพงแก้ว ๗ ชั้นอันล้อมรอบปราสาทแก้วนั้นกัตต์ แล ต้นกัตต์ปพฤกษ์
 อันเรียงกันไปรอบทั้ง ๗ ชั้นนั้นกัตต์ แล กงจุมเงินจุมทองอันมีทั้ง ๕ มุมปรา
 สาทนั้นกัตต์ ทั้งหม้อเขาแก้วมณรัตนะกัตต์ อันว่าสัมบัติอันเป็นมตาทเป็น
 คัตต์เกิดมาด้วยบุญ โชติกมหาเสรีรัฐนี้ แลสัมบัติทั้งมวลนั้นก็จมตงไปใน
 แผ่นดินนั้นทุกอันแถม ๆ กถาเวิงโชติกเสรีรัฐโดยสังเขปแล้วแต่เท่านั้นแถม ๆ

ผู้คนทั้งหลายอันเกิดในมนุษย์ ได้ เป็นมตาทเป็นคัตต์ มีสรรพทรัพย์ แลว่า
 ได้เป็นท้าวเป็นพระญา แลท่านผู้เป็นท้าวเป็นพระญามหาจักรพรรดิราชนั้นได้
 กระทำบุญตั้งฤๅคัตต์แต่ท่านจึงเป็นมตาทเป็นคัตต์ดังนี้ แต่บุญทั้งหลายอันมีใน
 กามภุมณีได้ ๓๓๘,๒๘๐ คัตต์ใด อนึ่งรู้จักบุญแต่บาปแต่กระทำบุญด้วยใจ
 รัก ๆ อนึ่งบมิรู้จักบุญแต่บาปแท้บมีใจจะมักกระทำบุญ ๆ อนึ่งรู้จักบุญ
 แต่บาปแท้แต่ใจบมิรู้จักบาป หากกระทำบุญเอง ๆ อนึ่งมีรู้จักบุญแต่บาป

๑ ในหม่มมตาทเป็น อดุลกายี นาม ภริย

แท้เห็นใจคนกับมีไศศ เพื่อเห็นท่านทำบุญแต่กระทำด้วยท่าน ๑ หนึ่ง
 รู้จักบุญแต่บาปแต่บมิกระทำบุญ ครั้นว่ามีผู้มาชวนแต่มีใจรักนักหนาจึง
 กระทำบุญไศศ ๑ หนึ่งบมิรู้จักบุญแต่บาปแท้เห็นบมิกระทำบุญไศศ ครั้น
 ว่ามีกนมาชวนได้แต่มีใจรักนักหนาจึงกระทำบุญไศศ ๑ หนึ่งรู้จักบุญแต่
 บาปแต่บมิกระทำบุญ ครั้นว่ามีกนมาชวนใส่ใจกับบมิกระทำบุญสักอัน
 ไศศสักอันแต่ยังกระทำบุญไศศ ๑ หนึ่งบมิรู้จักบุญแต่บาปสักอันแต่ยิน
 ตอขายแก่คำอันท่านมาชวนจึงกระทำบุญ ๑ บุญทั้งหลาย ๘ จำพวก
 นี้แต่ ๓๐ อันไศศ ๑ อันไศศหนึ่งบันทึกใจดังถ่วงนี้แต่ จึงอวย
 ทานมีคณว่าเขาน้ำหมากพดู ๑ หนึ่งจำกัศ ๕ อันกัศ ๘ อันกัศ ๓๐
 กัศ ๑ หนึ่งภาวนาเป็นคณว่าสวดมนต์แต่สวดพระพุทธรุณแต่รดกเกิง
 คุณพ่อคุณแม่เจ้าไทยท่านผู้ม้คุณแก่คณแต่ภาวนาอนิจจังขารแต่ ๑ หนึ่ง
 คณนาบุญญาหนีส่งสออันไว้กระทำแก่เทวดามนุษย์สัตว์ทั้งหลายอันมีคุณแก่คณ ๑
 หนึ่งอนุโมทนาด้วยทานแห่งท่าน ให้ท่านแต่กระทำบุญแต่มีใจยินดีแต่เอา
 ช่วยท่านแต่สัทธาด้วยท่าน ๑ หนึ่งกระทำด้วยกายแต่บ่าเรอแก่พ่อแต่แม่ครูบา
 ธิยาย แต่กวาดวัดบักแผ้วแผ่นคณที่พระพุทธรูปแต่ที่สถูปพระเจดีย์พระศรี
 มหาโพธิ ๑ หนึ่งกระทำบุญด้วยกายคือว่ายาเยงพ่อแต่แม่ผู้เฒ่าผู้แก่แต่
 ครูบาอาจารย์แต่มีได้ประมาณท่านสักอัน ๑ หนึ่งเทศนาธรรมส่งสอน
 ท่าน ๑ หนึ่งหมั้นฟังพระธรรมเทศนาอันใดอันคณกระทำบ่าเพียงบมิแท้ ได้หมั้น
 ถามท่านรู้ผู้รู้ผู้หนักไศศ ๑ หนึ่งเอาใจตงปลงใจเชื่อแก่พระพุทธรุพระ
 ธรรมพระสงฆ์ พ่อแม่ครูอาจารย์เจ้าไทยผู้ใดเพียงคณด้วยใจอันซื่อตรง ๑
 บุญทั้ง ๓๐ จำพวกนี้แต่อันแต่อันมีบุญอันเป็นอารมณ์แต่ ๖ ไศศ ๑ บุญ
 อันใดอันเป็นอารมณ์อื่น ๑ หนึ่งเห็นอารมณ์เพื่ออันเป็นบุญด้วยตาแต่

บันดาลใจเป็นอารมณ์แล้วจึงมากระทำบุญ ๑ ^๕ หนึ่งได้ ยินดียังอันจะ
 เป็นบุญด้วยเป็นอารมณ์จึงมาทำบุญ ๑ ^๕ หนึ่งหอมกลิ่นอันเป็นบุญด้วย
 จมูกเป็นอารมณ์จึงมากระทำบุญ ๑ ^๕ หนึ่งกินอาหารสอาดเพื่ออันเป็น
 บุญด้วยดีเป็นอารมณ์จึงมาทำบุญแต่ให้ทาน ๑ ^๕ หนึ่งท่านผู้ใดดีอผิต
 หนึ่งเพื่ออันเป็นบุญด้วยคนเป็นอารมณ์จึงมากระทำบุญ ๑ ^๕ หนึ่งหาก
 คำนึงธรรมในใจคนเป็นอารมณ์จึงมาทำบุญ ๑ ^๕ บุญทั้ง ๖ จำพวกนี้แต่
 อันมีบุญอันเป็นอธิปัตต์ ๔ แต่ ๔ อันโสด ๑ ^๕ อันในสัน ๑ ^๕ หนึ่งมีใจเที่ยง
 แก่บุญจึงกระทำ ๑ ^๕ หนึ่งพยายามแก่บุญแต่กระทำ ๑ ^๕ หนึ่งให้มันแก่บุญ
 แต่จึงทำ ๑ ^๕ หนึ่งพิจารณาแก่บุญแต่ยินดีจึงทำ ๑ ^๕ บุญทั้ง ๔ จำพวกนี้
 แดอัน ๆ มีบุญสุดความภาพแต่ ๓ แต่ ๓ โสด ๑ ^๕ อันใดสัน ๑ ^๕ หนึ่ง
 กระทำด้วยคน ๑ ^๕ หนึ่งกระทำบุญด้วยถ้อยคำ ๑ ^๕ หนึ่งกระทำบุญ
 ด้วยใจ ๑ ^๕ บุญทั้งหลายแต่อันหนึ่งแต่อันหนึ่งยังมีแต่ ๓ แต่ ๓ โสด ๑
 หนึ่งเมื่อกระทำบุญจริงแต่ทำว่ากระทำแต่เล็กน้อย ๑ ^๕ หนึ่งกระทำแต่พอ
 ปราม ๑ ^๕ แต่ใจอันบังเกิดบุญในกามภูมิได้ ๓๗๒๘๐ ดังนี้ ^๕ คือว่าให้
 เขามหากุศล ๘ ^๕ ตั้งเอาทศบุญกิริยาวัตถุ ๑๐ คุณแล้ว ^๕ เขาอารมณ์ ๖ คุณ
 แล้ว ^๕ เขาอธิปัตต์ ๔ คุณแล้ว ^๕ เขากรรม ๓ คือกายกรรมวจกรรมมโนกรรม
 นั้นคุณ ^๕ แต่เอาหินตก ๓ คือหินมีชนิดมปณัตนั้นคุณได้ ๓๗๒๘๐ แต่ ๑ ^๕ จิตร
 ฝูงนี้โสดยังมีเจตตักอันเป็นเพื่อนจิตร ^๕ แต่งมายุงให้ใจให้กระทำบุญได้ ๓๘
 จำพวกคืออันใดสัน ๑ ^๕ หนึ่งให้ต้องใจ ^๕ หนึ่งให้เสวยคือให้ฟังให้ดู ๑
^๕ หนึ่งให้รู้ ^๕ หนึ่งให้คำนึงดู ^๕ หนึ่งให้ถอบบุญมัน ^๕ หนึ่งให้รักษาเพื่อนใจฝูงนั้น
^๕ หนึ่งเอาเพื่อนใจฝูงนั้นมาหมวกกันให้จากกัน ^๕ หนึ่งให้ดำริห์ถึงบุญ ^๕ หนึ่งให้
 พิจารณาบุญ ^๕ หนึ่งให้จำหุดให้กระทำบุญ ^๕ หนึ่งให้พยายามกระทำบุญ

หนึ่งให้ ^{๒๕}ชนชมกระทำบุญ หนึ่งให้ ^{๒๖}ใจเที่ยงแก่บุญ หนึ่งให้ ^{๒๗}ดีททาแก่บุญ
 หนึ่งให้มี ^{๒๘}ใจดีแก่บุญ หนึ่งให้ ^{๒๙}ระอายแก่บาปแถกระทำบุญ หนึ่งให้ ^{๓๐}กัถว
 แก่บาปแถกระทำบุญ หนึ่งให้มี ^{๓๑}ใจโถกอันจะห้ามบุญ หนึ่งให้มี ^{๓๒}ใจเคียด
 อันจะเตียบบุญ หนึ่งให้ ^{๓๓}ใจเคียดประกถาย หนึ่งให้ ^{๓๔}คนเบาแก่บุญ หนึ่ง
 ให้ ^{๓๕}ใจเบาแก่บุญ หนึ่งให้ ^{๓๖}คนพลันแก่บุญ หนึ่งให้ ^{๓๗}ใจพถันแก่บุญ หนึ่ง
 ให้ ^{๓๘}คนอ่อนแก่บุญ หนึ่งให้ ^{๓๙}ใจอ่อนแก่บุญ หนึ่งให้ ^{๔๐}คนค้วนแก่บุญ หนึ่ง
 ให้ ^{๔๑}ใจค้วนแก่บุญ หนึ่งให้ ^{๔๒}คนบาทค้วนแก่บุญ หนึ่งให้ ^{๔๓}ใจถ้ำค้วนแก่บุญ
 หนึ่งให้ ^{๔๔}คนช้อแก่บุญ หนึ่งให้ ^{๔๕}ใจช้อแก่บุญ หนึ่งให้ ^{๔๖}กัถวอันช้อ หนึ่ง
 ให้ ^{๔๗}กระทำเนียรโทษ หนึ่งให้ ^{๔๘}กินอาหารเนียรโทษ หนึ่งให้ ^{๔๙}เห็นค้วต้ว
 ทงทถาย หนึ่งให้ ^{๕๐}ใจอ่อนแก่ค้วต้วทงทถาย หนึ่งให้ ^{๕๑}หม่ปรีชา ๑ ๕๒
 ทงปวงได้ ^{๕๓}จำพวกทงนยยอมเป้นเพื่อนใจ ๕๔ ๕๕ ๕๖ ๕๗ ๕๘ ๕๙ ๖๐
 มนุษฎุมกระทำแถ ๑ ๖๑ ๖๒ ๖๓ ๖๔ ๖๕ ๖๖ ๖๗ ๖๘ ๖๙ ๗๐
 พจรฎุมกค้วยอมกระทำบุญ ๗๑ ๗๒ ๗๓ ๗๔ ๗๕ ๗๖ ๗๗ ๗๘ ๗๙ ๘๐
 ฟ้าได้ ๑ ๘๑ ๘๒ ๘๓ ๘๔ ๘๕ ๘๖ ๘๗ ๘๘ ๘๙ ๙๐
 อาจให้ ^{๙๑}ได้สมบัติในพรหมโลกนนั้นได้ ๑ ๙๒ ๙๓ ๙๔ ๙๕ ๙๖ ๙๗ ๙๘ ๙๙ ๑๐๐
 เป้นพรหมในพรหมโลกนนั้นกจะกถ้ำวถายหน้าโพ้น ๑๐๑ ๑๐๒ ๑๐๓ ๑๐๔ ๑๐๕
 ย่อมกามาพจรกค้วแถ ๑ ๑๐๖ ๑๐๗ ๑๐๘ ๑๐๙ ๑๑๐

จะกถ้ำวถายมุษยทงทถายแรกมาเขาปฏิสนธิในท้องแม่ชื่อว่าตามพฐ
 โยนิ้น ๑ ๑๑๑ ๑๑๒ ๑๑๓ ๑๑๔ ๑๑๕ ๑๑๖ ๑๑๗ ๑๑๘ ๑๑๙ ๑๒๐
 มุษยอันเกิดในนรกฎุมน ๑ ๑๒๑ ๑๒๒ ๑๒๓ ๑๒๔ ๑๒๕ ๑๒๖ ๑๒๗ ๑๒๘ ๑๒๙ ๑๓๐
 นนแถ ๑ ๑๓๑ ๑๓๒ ๑๓๓ ๑๓๔ ๑๓๕ ๑๓๖ ๑๓๗ ๑๓๘ ๑๓๙ ๑๔๐
 ๑๔๑ ๑๔๒ ๑๔๓ ๑๔๔ ๑๔๕ ๑๔๖ ๑๔๗ ๑๔๘ ๑๔๙ ๑๕๐

ก็มีกรรม ๆ ดังนี้ชื่อว่าที่ต้นคัพพะแล ฯ ตักรี้ตางคนมีใจรักใจใคร่บรูษผู้ใด
 แดบรูษผู้หนึ่งเจราพาท แดตกริษุนนแต่ได้ ยินเสียงบรูษผู้หนึ่งแต่ยหนักม
 กรรมบังเกิดกรรม ๆ นนชื่อว่าตักทคัพพะ คุจดังนคยงทงหลายมีแต่ตัว
 เมียแต่ว่าหาควมผู้มิได้ เมื่อใดแต่เขาได้ ยินเสียงฟ้าร้องได้เขาหากใช้เซงแต่
 คุจดังแม่ไก่แต่ได้ ยินเสียงไก่ควมผู้ ร้องขะแตมเซตงนหมกม ดังแม่วัวขุ่นได้
 ยินเสียงพอว่าถกหุดหัวแตมกรรมน ๑ อันว่าชอกนชคัพพะนแตงแม่วัวอัน
 ได้ตมกถนคมาอายุว่าถกแตมกรรมดังนหมกมแต่ ๑ ดังฤาเงว่ามนุษย์เวานเกิด
 โนยันทชโยนิกได้ แดชตามพชโยนิกได้ แดตงเสทชโยนิกได้ แดอุปปา
 ติกโยนิกได้ แดโยนิก ๕ นัยขมได้ดังรมาแต่ ๑ อาจารย์ผู้เฉดยว่า
 ดังน อันว่าเกอุปปาทิกโยนินนคุนางผู้หนึ่ง ชื่อนางอัมพปาดิกานันแต
 นางนเกิดเป็นอุปปาทิกโยนินน ๑ จะกถ่าวเถิงนทานนางนดังน แต่วา
 ยังมีกถปหนึ่งแต่ก่อนโพน แต่กถปนั้นมาเถิงภักทกถปเราได้นนบถอย
 ทดังงไปได้ ๓๐ กถปเสต แต่ในกถปนั้นมีพระพุทธรเจ้าองค์หนึ่งทรงพระ
 นามชื่อพระพุทธรเจ้า ๆ นันเสวีจมาโปรดโลกยทงหลาย แต่ในสำตนา
 พระพุทธรเจ้านน ยังมีนางผู้หนึ่งชื่อว่านางอัมพปาดิกานนนางนได้บวช
 เปนภิกษุณีในสำตนาพระพุทธรเจ้านน แदनางนถยตักคณมนคกนคกน
 อุปถากรักษากวาดวัดมตแผ้วทุกเมื่อ ในกถาวันหนึ่งเวงเจ้าภิกษุณีหนึ่ง
 ๑ นนไปปทกษณพระเจดยเจ้าคหวหมู่ชาวเจาเถรทงหลายด้วยกัน ๑ เมื่อ
 นนยังมีเจ้าไทยเถรองค์ ๑ ชเปนอรหันตาคชเณาศัพ แต่แก่กว่าเจ้าไทย
 ทงหลาย แต่ก่านนปทกษณไปก่อนก่านทงหลาย แต่ก่านมาพถนนัก
 แตมกถนแปรหน้าหน้าพระเจดยเจ้า แदन้าตายเหนียงวของนางเถวอรหันตน

๑ ในสำรตงคเหว่า อัมพปาดิกณิกา

ก็เต็ดออกก้อน ๑ คือพระเจ้าเจดีย์เจ้าแตร ท่านหนักบมทนต์เห็นแตรก็เดินไป
 ภายหน้า ๆ เมื่อนั้นจึงเจ้าภิกษุณณชอนนางอัมพปาดิกนิกานนเห็นก้อนหน้า
 ตายนั้น จึงนางอัมพปาดิกนิกานนจึงดำวาตงน ว่าผู้หญิงแม่ร้ายผู้ใด
 แดมาถ่มน้ำตายตงเต็มพระเจ้าเจดีย์เจ้าอโธเป็นเจ้ากุดังนั้น แด กูเจ็บใจกุนักหนา
 หาที่อยู่ปามมิได้โดย นางอัมพปาดิกนิกาดำแตรวตงนนักเดินไป แด ๆ เมื่อนั้น
 นางอัมพปาดิกนิกานนภิกษุณณจิง จะมาร่า พึงต่อความ อันท่านกล่าว แดบอก ชาว
 ทุกขเวทนาในท้องแม่มนุษย์นร้ายนักหนา แดนางนนักมีใจเกลียดชอาย ยิงนัก
 หนา นางนนักได้ปราถนามาเกิดที่ในท้องของมนุษย์โดย แดนางผู้หญิง
 ปราถนาขอเกิดเป็นอุปปาคิกโยนิ แดนางนั้นอยู่ต่างสมณะธรรมบวชเป็น
 ภิกษุณีอยู่คราบเท่าเถิงชนมายุ ครนว่านางนนักนชมาพชแล้ว นางก็ได้ไป
 ตกนรกด้วยกรรมมาปชของนางอันที่นางได้ดำพระมหาเถรชณาศัพพน แดนาง
 ได้ทันทุกขเวทนาอยู่ในนรกโพ้นถึงนานหลายปีนักหนา ครนว่าต้นบาปพ้นจาก
 นรกชนมาแต่ได้เกิดเป็นผู้หญิงแม่ร้ายแพชยาได้หมั้นชาติ เพราะบาปอันตน
 ได้ดำพระมหาเถรชณาศัพเจ้านน ว่าผู้หญิงแม่ร้ายนนักแตรจึงเป็นหญิงแพชยา
 ครนว่าต้นแก่นนแตรวจิงได้มาเกิดที่ในค้ำคบไม้ม่วงค่น ๑ อันมีทในอุทยานของ
 พระญาในเมืองไพศัตถนครนนัก ด้วยเดชอำนาจศีตอันที่นางได้รักษามันคง
 แต่เมื่อยังได้บวชเป็นภิกษุณีในก่าเนติก่อนนั้น แดนางมีรูปโฉมโฉมพรรณ
 งามท่งท่งสารพางค แดงามกว่านางท่งหลายชาวเมืองไพศัตถนครนนัก ๆ
 ครนว่าในค้ำคบไม้ม่วงบักเคียวกใหญ่เป็นสาวดควรทมิเยามเรือในทันใดนั้น
 แด ๆ เมื่อนั้นคนหม้อยู่เฝ้าอุทยานของพระญานนเขาเห็นนางนนักงามนักหนา
 เขาจึงเถานางนนักไปถวายแก่พระญาผู้เสวยราชในเมืองไพศัตถนครนนัก แด
 เขาทุก แต่พระญาว่าดูข้าพระเจ้าได้นางผู้นี้ ๆ เกิดที่ในค้ำคบไม้ม่วงแตร ๆ

พระญาครุฑผดงนั้นจริงได้ เราจะให้ ขอนาง แดเรียกว่า อัมพปาดิกนิกาเกิด ๑
 เมื่อแตนางอัมพปาดิกนิกายู่ในเมืองไพศาลีครั้น แดฝูงท้าวพระญาทั้ง
 หตายแดตูกเจ้าเหง้าขุนข่มใน เมืองไพศาลีนั้น เขาก็เกิดคำทอกันผดกัน
 ผิดใจกันนักหนา เพราะว่าต่างคนต่างซังกักตัวขอนางนั้นมาเป็นเมียแด
 ความดงนักเป็นกุดาหตพุ่งเฟื่องไปนักหนา เพราะว่าเขาทั้งหตายเห็นรูป
 นางนั้นแดงามแดซังกักตัวเอามาเป็นเมียแด ๑ ด้วยบาปกรรมอนาง
 อัมพปาดิกนิกานี้ได้คำพระมหาเถรอน ปณชัณาศพนันไปบมิตัน แดเศษ
 บาปนั้นยังคิดคองนางอยู่พระญาจึงว่าดงนี้ บดินท้าวพระญาแดตูกขุนทั้ง
 หตายในเมืองเรานี้เขาคำทอกันนัก เพราะว่าจึงเอานางอัมพปาดิกนิกา
 บมิตันมา เราจะไฉนนางให้เป็นแพชยาเกิด ๑ จึงท้าวพระญา
 แดตูกเจ้าเหง้าขุนทั้งหตายจึงจะหายความผดแผดคำทอกันแด พระญาจึง
 ดงนาง อัมพปาดิกนิกา นั้นไว้ ให้เป็นนางนคร โสภณให้ เป็นสาธารณะ แก่ ท้าว
 พระญาตูกเจ้าเหง้าขุนทั้งหตายแด ๑ อยู่จำเนียรกาลไปนางจึงเกิดตูก
 ชายคน ๓ ชื่อเจ้าโกณฑัญญกุมาร แดนางนั้นมีใจได้สัทธาในสาธนาพระ
 ตัพพัญญพุทธเจ้าเรานักหนา แดจึงสร้างอารามกับทั้งด้วยพระวิหารอัน
 หนึ่ง แดจึงให้ เจ้าโกณฑัญญกุมาร ผู้ตูก นั้นบวชใน สาธนา แห่งพระพุทเจ้า
 เรา แดเจ้าโกณฑัญญกุมารนั้นก็สร้างสมณธรรมก็บั้นตูกถึงแก่อรหัตร์เป็น
 ชัณาศพอำพตด้วยปฎิสัมพิพญาณ ทรงพระนามชื่อเจ้าโกณฑัญญเถรแด ๑
 เมื่อนั้นนาง อัมพปาดิกนิกานั้นได้ ฟังพระธรรมเทศนาแต่สำนักนั้นพระ โกณฑัญ
 เถรผู้ตูกแห่งคน นางก็ยินดีแแต่มีใจสัทธานางก็บวชในสาธนาพระพุทเจ้าเรานี้
 อยู่จำเนียรเจียรกาลนางก็ตูกถึงอรหัตร์เป็นชัณาศพแผ ครั้นว่าดงนมาพิช
 แดวได้กเถงแก่มหาหนครนิพพานแด ๑ อนันว่ามนุษย์เรานี้เกิดในอุปปาคติโยนิ

ได้ คือว่านางอัมพปาดิกนิทานั้นแล ฯ แต่ชื่อว่ามนุษย์เรานั้นแลว่าเกิดใน
อันทชโยนินั้นนักมัจจุรณทานคงนแล ฯ

จะกล่าวถึงนิทานมนุษย์เกิดในอันทชโยนิ ๑ เมื่อหนึ่งยังมี
พราหมณ์ผู้หนึ่งอยู่ในเมืองใหญ่เมืองหนึ่ง แดเมืองนั้นชื่อว่าปาดิบุครัมมา
นกร ๑ แดพราหมณ์ผู้นั้นออกไปจากพระนครสัญจรเข้าไปสู่ป่าใหญ่อัน
หนึ่ง แดพราหมณ์ผู้นั้นจึงพบกนิกรตัว ๑ ชื่อแห่งกนิกรนั้นมึปราคฏเศย
แดพราหมณ์ผู้นั้นเห็นโฉมนางกนิกรนั้นก็มีใจพิศพศรักนักหนา จึงตั้งมากม
ด้วยนางกนิกรนั้น แดตั้งวาศอยู่ด้วยกันในถ้ำสูงป่านั้น มีธำแตนางกนิกร
ก็มีครรภ์แลเกิดเป็นโอรสสองดวง นางกนิกรก็พักใช้ ๆ แดกออกเปนมมนุษย์
สองคน ผู้หนึ่งชื่อเจ้าสุธัสกุมาร ผู้หนึ่งชื่อเจ้ามตรกุมาร ครั้นว่า
กุมารทั้งสองพี่น้องนั้นมีความแฉะแฉะดูหน้าพ่อแม่เขา ๆ บมีศุจกันเศย แด
เขาทั้งสองนั้นคอยเฝ้าเจ้าแก่ใจ เขาพี่น้องจึงเจรจาด้วยกันว่าดังนี้ ชื่อว่า
เกิดมาในสังสารนี้ ย่อมเปนนิจจาบมีเที่ยงสักอันเศย มาเราพี่น้องจะ
ไปบวชเปนมณภาพแล้วแดจะเอาคนเข้าสู่นิพพานเกิด ๑ เจ้าพี่น้อง
ทั้งสองจึงจากกันไป จึงไปบวชอยู่ในสำนักพระมหาเถรองค์หนึ่ง ทรง
นามชื่อว่าพระพุทธรเถร อยู่จำเริญรเจริญรภาตไปเจ้าไทยสองนั้นก็บั้นตุงถึง
แก่ชรหัตถคมรรคญาณ ครั้นว่าจะสั่งขณมาพิชแต่จักเสด็จเข้าสู่นฤพานแล ๑
ผู้สองอันเกิดในอันทชโยนินี้ได้ ก็ชื่อว่าได้แก่เจ้าพี่น้องนแล ฯ

อันว่าคนทั้งหลายอันเกิดในสังสารชโยนินี้ ก็เทียบยอมตั้งนางผู้หนึ่ง
ชื่อนางปทุมมาวดีแต่มีตุงราย ๕๐๐ คน เมื่อชาติก่อนโพ้นนางนั้นเป็นคณ
เมื่อนางผู้หนึ่งเห็นใจแดผู้หนึ่งไปไถนาแตนางจะเอาเข้าไปส่งผู้นาง ๑
นางนั้นจึงเอากระเชอเข้าได้ไปบนหัวเมาะ ว่าหลุดหัวไปแล ๑ ครั้นว่าไป

เกิงหนทางแม่นางจึงเห็นพระบ้เศยกโพธิเจ้าพระองค์ ๓ งามนักหนา แต่
 นางนั้นมิได้สัทธาอินท้จึงรำพึงในใจว่า ควรกฤถวายบิณฑบาตแก่พระ
 บ้เศยกโพธิเจ้า แต่นางนั้นจึงเอาเข้าใส่บาตรแล้วนางจึงเอาเข้าคอกอัน
 ระคนด้วยน้ำผิงธมบันแปลกอันได้ ๕๐๐ ก้อน แล้วจึงเอาใส่บาตรตั้งเหนือ
 เข้าสู่ก้นเต้า นางจึงทอดตาไปแต่เห็นดอกบัวหลวงหมู่ ๓ เกิดมีในสระ
 แทบหนทางนั้น นางจึงไปเก็บเอาดอกบัวนั้นมาแล้ว นางจึงเอาดอกบัว
 นั้นทอดลงในบาตรนั้น แต่ดอกบัวก็เหลืออยู่นั้น แต่จึงวางลงในที่พระบาท
 พระบ้เศยกโพธิเจ้า แล้วนางถวายบูชาแล้วให้ว้การว้พระบ้เศยกโพธิเจ้า
 นางจึงปราณนาว่าดังนี้ ด้วยผลตาอินท้ตั้งแห่งเข้าแต่เข้าได้บูชาพระบ้เศยกโพธิ
 เจ้าด้วยเอาคอกอันระคนด้วยน้ำผิง ๕๐๐ ก้อน ขจรข่ามลูกชาย ๕๐๐ คน
 ด้วยผลบุญอันเข้าได้เอาดอกบัวหลวงมาบูชาพระบาทของผู้เป็นเจ้านั้น ถ้า
 แต่ว่าเข้าเดินไปแห่งใด ๆ ขจรข่ามลูกชายนั้นเกิดขนมารองคั้นเข้าไปจงได้ทุก ๆ
 อย่างสบสฐานทุกเมื่ออย่าให้ขาดเลยเลย ๗ ครั้นนางปราณนาแล้วก็
 ให้ว้ว้ตาพระบ้เศยกโพธิเจ้าไปโดยกิจของนางนั้นแต่ ๗ อยู่จำเนียร
 เจียรกาลไป ครั้นนางนั้นสิ้นอายุขัยในเมืองกนจึงเอาคนไปเกิดในเมือง
 พ้าแต่ด้วยสมบัตินั้นเป็นทิพยนั้น ๗ ครั้นว้ว้สิ้นอายุในเมืองพ้าแล้วจึง
 มาเกิดใหม่มนุษย์โลกยนี้ได้ นางก็มีใจเกตุยดในครรภ์ท้องแม่นั้น แต่
 ปราณนาตงมาเกิดในดอกบัว ๗ ครั้นนางสิ้นอายุขัยแล้วจึงตงมา
 เกิดที่ในดอกบัวหลวงดอก ๓ อันมีอยู่ในสระ ๆ หนึ่ง มีอยู่แทบ คั้น เขา พระ
 หิมวันต์ ๗ เมื่อนั้นยังมีฤๅสท์ของค ๓ ขนอยู่ในป่าพระหิมพานต์ขยอม
 ตงมาอาบน้ำในสระนั้นทุกวัน ขเห็นดอกบัวทั้งปวงนั้นบานต้นแล้วทุกดอก ๆ
 แต่ว่ายังแต่ดอกเดียวอันมีบานแต่ ๗ ๗ อยู่ตงนยมนบานด้วยทงหลายได้ ๗

วัน ๆ พระมหาฤษัณห์ก็ดลยดมหัศจรรย์นักหนา จึงเห็นเอาดอกบัว
 ดวงนั้นมา จึงเห็นถูกอ้อช้อยในดอกบัวนั้นแต่ เป็นกุมารมีพรรณ
 งามทองเนื้อสุก พระมหาฤษัณห์มีใจรักนักหนา จึงเอามาเลี้ยงไว้เป็น
 พระบิษุบุตรบุญธรรม แต่ฤษัณห์เอาม่มือให้ผู้น้อยคูดกนิพนม แต่เป็น
 น่านมโหดออกแต่แม่มือ มหาฤษัณห์ด้วยอำนาจบุญพระฤษัณห์ แต่บุญ
 กุมาริกานันต์ด้วยแต่ เหตุว่านางนั้นเกิดในดอกบัวจึงพระมหาฤษัณห์เจ้าจึง
 ให้ชื่อว่านางปทุมมาวดีแต่ ๑ เมื่อนั้นยังมีพรานเนื้อผู้ ๑ เดินไพร่ไปมา
 ในป่าหินวันดี พรานนั้นเห็นนางงามนักหนา พรานนั้นจึงไปทูลแต่พระญา
 พรหมทัตราชอันเสวยราชสมบัติในเมืองพาราณสีมหานครนั้น ๑ พระญา
 พรหมทัตจึงไปไหว้มหาฤษัณห์กตาวชอบนางนั้นไปเป็นภรรยา ๑ ตนาง
 เกิดมาได้ ครั้นว่านางรู้อย่างรู้เดินเดินได้ ครั้นว่านางย่างเดินไป
 แห่งใด ๆ ก็ดีเทียบอ้อมมีดอกบัวหลวงอันบาน พุนเกิดขึ้นมาแต่แผ่นดิน
 แต่มารับมารองเอาคืนนางทุกอย่างนางเดินไปนั้น ๑ ด้วยผลบุญอันสูงส่ง
 แห่งนางอันได้ เอาดอกบัว หลวง บุษบาพระบาท พระบิเศยก โพธิเจ้า แต่ ก้อน ๑
 และนางได้ปรากฏนานั้นแต่ ๑ อยู่จำเนียรเจียรกาลไปนางก็ทรงครรภ์ถ้วน
 ๓๐ เดือนจึงคลอดชาวเจ้าร เซกumarทั้งหลาย ๕๐๐ คนในพระราชมณเฑียร
 นั้นแต่ ๑ เจ้ากุมารผู้เป็นพินะได้้อยู่ภายในรอกแต่คนเดียว ส่วนว่าเจ้า
 ราชกุมารทั้งหลาย ๔๙๙ คนนั้นได้ คัดอยู่แต่ภายนอกกรณนั้นแต่ ๑ เจ้าราช
 กุมารผู้พอนมรกหุ่มห่ออยู่นั้นได้เรียกชื่อว่าเจ้าจำพระญาปทุมกุมาร^๑แต่ ๑
 ครั้นว่าชาวเจ้าทั้งหลายนั้นใหญ่แล้ว เจ้าก็ชวนกันไปบวชก็ครัดเป็นพระ
 บิเศยกโพธิเจ้าทั้ง ๕๐๐ พระองค์แต่ ๑ อยู่จำเนียรเจียรกาลได้ ครั้นว่า
 ๑ ที่ถูก มหาปทุมกุมารแต่

หนึ่ง คือว่าบุญจានัตถิยกรรม ๑ หนึ่งคือว่าอาตมันนกรรม ๑ หนึ่งคือ
 ว่าอาจินนกรรม ๑ หนึ่งคือว่ากัตตากกรรม ๑ หนึ่งคือว่าบุญจา
 นัตถิยกรรมนั้นให้วิบากมากหนักหนา ๑ หนึ่งคือว่าอาตมันนกรรมนั้น คือ
 ให้วิบากค่อนดับพลันแต่ ๑ หนึ่งคือว่าอาจินนกรรมนั้น ให้ถ้าอุติเป็น
 อุปทรพย์มีชาติให้ค้ำเงงแต่ ๑ หนึ่งคือว่ากัตตากกรรมนั้นหากให้วิบาก
 อันเป็นบุญกัตตบาปกัตต ให้ด้วยค่อนหนักหนาแต่ ๑ กรรมตายอันให้
 วิบาก อันอาจเพื่อตนกระทำนั้นม & จำพวกนั้นโสด ๑ หนึ่งคือ
 ทิฏฐุชกรรมเวทนิยกรรม หนึ่งคืออุปปัชชเวทนิยกรรม หนึ่งคืออุปปรา
 พรเวทนิยกรรม หนึ่งคืออโหสิกกรรมแต่ ๑ หนึ่งคือว่าทิฏฐุชกรรม
 เวทนิยกรรมนั้น คือว่าได้ทำบุญทำบาปกัตตในกำเนิดนี้ แดกรรมนั้นหาก
 ให้วิบากได้ทั้งกำเนิดนี้แต่ ๑ หนึ่งคือว่าอุปปัชชเวทนิยกรรมนั้น ๑ จะให้
 ได้วิบากในกำเนิดหน้าโพ้นแต่ ๑ หนึ่งคือว่าอุปปราพรเวทนิยกรรมนั้น ๑
 ตามให้วิบากตราบใดถึงนิพพานแต่ ๑ หนึ่งคือว่าอโหสิกกรรม ๑ นั้น คือ
 ให้หายไปไม่มีวิบากเลย ๑ ผู้สงสัยตั้งสงสัยเมื่อจะใกล้ขาดใจตายนั้น มีว่า
 จะได้ ไปดกนรกผู้เห็นเปลวไฟ และเห็นไม้ งัวเหล็กเห็นฝูงผีถือไม้ค้อน
 แต่ ๑ ถ้อยหอกคำมมาตาคชัคคังวโปแต ๑ มีแต่ว่าตายจะได้ ไปเกิดเป็นมนุษย์
 ได้แต่ว่าเห็นก้อนเนื้อแต่ ๑ มีตายไปเกิดในสวรรค์ได้เห็นต้นไม้กตปพฤกษ์
 เห็นเรือนทองเห็นปราสาทแก้วงามหนักหนาเห็นฝูงเทพยดาเพื่อนรำเด่น ๑ มี
 ตายแต่เป็นเปรตได้เห็นแกลดบแต่เข้าดับแต่ให้กระหายน้ำ ด้วยเห็นเดือดแตหน้า
 หนองแต่ ๑ มีตายแต่จะไปเกิดเป็นสัตว์วิจจณาน คือนกแกเหือฟาน
 ถึกหมูหมาได้ เห็นป่าแต่ต้นไม้ เห็นกอไม้แต่เชือกเขา แดหยากเขื่อนเนื้อถึกอันมี
 ในป่าในบ้านแต่ ๑ ผู้สงสัยตั้งสงสัยเมื่อจะใกล้ขาดใจตายแต่จะไปเอา

ปฏิสนธิแห่งอื่น แต่เมื่อใกล้จะขาดใจแต่เกิดนั้นแต่ยังรำพึงในใจคนนั้น
 ได้ ๔๓ ดวงจิตร ๓๓ จิตใจขาดใจตายจากนั้นแต่ ๆ เขาปฏิสนธิเกิดใหม่ ๆ จิตร
 ๔๓ ดวงคืออันใดบ้างเล่า ภวังคเจตนะ อันชื่อว่าภวังคเจตนะนี้ อุปาทิฏฐิตี
 ภังคาอันให้รำพึง ๒ อัน ปัญจทวาราวชณะ ให้รำพึง ๓ อัน ๆ วิญญาณ
 อันให้รู้แต่รำพึงนั้น ๓ อัน ๆ สัมปฏิจฉนนะ อันให้อันเห็นอันนั้น
 ๓ อัน ๆ สันติรณ อันให้พิจารณาอันข้ามนั้น ๆ โฉฐรูปพะนะ
 ให้จำหุดมนัก่อนพิจารณาอันนั้น ๓ อัน ๆ ชวณะ อันเสวยวาจ
 อันกล่าวก่อนนี้ได้ ๒๓ อัน ๆ คทาत्मพะนะ ให้ฟังอันเสวยนั้น
 ๒ อัน ๆ ภวังคเจตนะ อันใจให้ตาย ๓ อันจึงตาย ผัสสมจิตรวถน
 ได้ ๔๓ ดวงแต่ ๆ อันมีฝูงสัตว์แต่ ๗ อันเปนมหันตารมณเนนแต่ ครน
 ว่าขาดใจตายแต่ก็ไปแต่ อันว่าบุญจสกตบมิไปด้วยเลย อันไปด้วย
 นั้นเท่าเว้นไว้แต่บุญเตบาปนนั้นหากไปบังเกิดวิบากแต่ ๆ เปนคนได้
 แต่บาปแต่บุญหากให้เปนต์แต่เห็นใจ ตางคนได้งามตางคนได้บมิงาม
 ตางคนได้ย่นตางคนได้บมีย่น ตางคนได้เปนเจ้าท่านตางคนได้เปนข้าท่าน
 ตางคนได้เปนต์ ตางคนได้เห็นใจ ตางคนมีปรีชา ตางคนหาปรีชาบมิได้ ๆ
 ผู้ใดเรียนพระอภิธรรมด้วยอมฤตยจึงจะรู้แท้ได้ ผู้ใดบมิได้เรียนบมิได้
 พังได้แต่จะรู้แท้แก่ใจก็ยากนักหนาแต่ ๆ กล่าวถึงฝูงสัตว์อันเกิดในมนุษย์
 ภูมิอันเปนมัญจกัณท์โดยตั้งเชบแล้วแต่เท่านั้นแต่ ๆ

ทั้ง จะพรรณนา ถึงฝูง เทพยดา อันเกิดใน นกามาพจรภูมิ โลกย์แต่ ๆ
 อันว่าเทพยดามี ๓ จำพวกได้ด อันชื่อว่าสัมมุติเทวดาแต่ ๆ อัน
 ชื่อว่าอุปบัติเทวดาแต่ ๆ อันชื่อว่าวิสุทธิตเทวดา ๆ ฝูงท้าวแต่พระญาใน
 แผ่นดินเวลานี้ผู้แต่ว่ารู้หลักแต่บุญธรรม แดกระทำโดยพิชราชธรรมทั้ง ๓๐

ประการดังนี้ ท่านเรียกชื่อว่า สัมมุติเทพยดาแด่ ฯ แต่บักชนฟ้าเมือง
 บน ชื่อว่า ฉกามาพจร เท้า เถิงพรหม โถก เบื้องบน นั้น ชื่ออุปัติเทพยดาแด่ ฯ
 พระพุทธเจ้าเคยก โพอีเจ้า พระอรหันตเจ้า ฉณาคัพ ตำวกเจ้า แต่เสด็จเข้าสู่พิพพาน
 ดังนี้ได้เรียกชื่อว่า (วิตุทธิ) เทพยดาแด่ ฯ ผุ่งเทพยดาอันเกิดในบักชน
 ฟ้าก็ดี แต่ผุ่งเทพยดาอันเกิดในอากาศก็ดี แต่อาไศรยในแผ่นดินนั้นไป
 แต่ยอมเอาปฏิสนธิ อุปปาติภโยนอันเคี้ยวได้ เอาปฏิสนธิด้วยปฏิสนธิ ๘
 จำพวกดังตำวกก่อนนั้นแต่ ฯ เทพยดาจำพวก ๓ พึ่งรูปร่างเขาอันอยู่ใน
 แผ่นดินนั้นอยู่เป็นพิมาน เทพยดาจำพวกอยู่กต่างพอเชิงเหนือต้นไม้ ชน
 เป็นพิมานอยู่มีปราสาทอยู่เหนือต้นไม้ ใหญ่พุ่มไม้หนเป็นพิมาน ฯ มี
 ต้นพัตตาไม้นั้น เขาโตวิมานนั้นพงแต่ ฯ มีไม้นั้นหากหักเองก็ดี ปราสาท
 เทพยดานั้นพงฉตายแต่ ฯ มีว่าค่าคบไม้นั้นยังค้างโตปราสาทพิมาน
 ยังค้างนั้นแต่ ฯ มีค่าไม้หักสิ้นทุกพายได้ ปราสาทเทพยดานั้นหัก
 สิ้นแต่ ฯ ผุ่งเทพยดาอันอยู่ในพฤษชาพิมานนั้น ถ้าต้นไม้หักพิมานก็หัก
 สิ้นแต่ ฯ ถ้ายังแต่คอไม้ก็ดีปราสาทแก้วนั้นบมิพงตั้งกอนยงตงตั้งเก่าได้
 ผิดต้นไม้โค่นตงทงรากสิ้นได้ ปราสาทนั้นจึงหายแต่บมิเห็นสักแห่งเตย
 แต่ปราสาทแก้วนั้นผุ่งนั้นคนทงหลายแต่บมิได้เห็นสักคอบ ผุ่งผุ่งแต่เทพยดา
 หากเห็นได้ ทอวิมานดังนั้นก็ดี พระจตุโลกบาทหากใช้ผุ่งเทพยดานั้นมาแจก
 ให้แก่เขาได้ แต่ใจเขานั้นจะใคร่เอาที่ใดหากจะเลือกเอาเองนั้น บมิได้
 แต่แผ่นดินเราอยู่นั้นไปเบื้องบนได้ ๓๓๖,๐๐๐,๐๐๐ มีจะนับด้วยโยชน์
 ได้ ๕๖,๐๐๐ โยชน์ได้ว่าจึงเถิงชนฟ้าอันชื่อว่าจากุมหาราชิกาภูมิ อันตั้ง
 อยู่เหนือจอมเขาคุณธรฝ่ายตะวันตกตะวันออกก็ดี ฝ่ายหนทักษิณเขา
 พระตีเนรราชมีเมืองใหญ่เทพยดาอยู่ ๕ เมือง โดยกว้างโดยยาวเมืองนั้น

ใหญ่ได้ ๕๐๐,๐๐๐๐ วา รอบนั้นได้เที่ยวร้อมกำแพงทองประดับนี้ด้วยแก้ว
 ๗ ประการ แต่กำแพงอันรอบนั้นโดยสูงได้ ๘,๐๐๐ วา บานประตูนั้นเที่ยว
 ร้อมแก้วแต่มีปราสาททองอยู่เหนือประตูนั้นทุกอัน ในเมืองนั้นเที่ยวร้อม
 ปราสาทแก้ว ฝูงเทพยดาอยู่ในแผ่นดินนั้นเป็นแผ่นดินทองพรายงามราบนัก
 ทนาคังหน้ากตองแต่อ่อนดังฟูกผ้า แดแก้วนั้นเมื่อเหยียบตงอ่อนด้น้อยแล้ว
 ก็เค็มขึ้นมาเง้าบมิเห็นรอยคันเลย ฯ นอกนั้นน้ำใตกว่าแก้วแต่มีดอกบัว
 บาน & สิ่งในสระน้ำนั้นหอมดังสังข์อบ แต่มีสัตว์พฤกไม้อันงามแต่มีคัน
 ไม้อันประเสริฐงามมีดอกอันประเสริฐแต่มีไอซารศอันยิ่ง แต่ไม้ฝูงนั้นเป็น
 ดอกเป็นดอกทุกเมื่อแฉบห่อจนจะร่วงเดียว ฯ เทพยดาผู้เป็นพระญาแก่เทพยดา
 ทงหลายฝ่ายคร่วันออกเขาพระสีเนราชนั้น ชื่อว่าท้าวจรูญราชเป็น
 พระญาแก่เทพยดาทงหลายรอดทงทงกำแพงจักรวาฬฝ่ายคร่วันออกแฉบ ฯ
 เทพยดาผู้เป็นพระญาแก่เทพยดาแต่ฝูงครุฑราช แดฝูงนาคราชถึงกำแพง
 จักรวาฬเบื้องครวันคกแฉบ ฯ เทพยดาผู้เป็นพระญาฝ่ายทักษิณชื่อท้าว
 วิรุฬหกราชเป็นพระญาแก่ฝูงยักษ์อันชื่อกุมภกันท์ แดเทพยดาทงหลาย
 รวดไปถึงกำแพงจักรวาฬฝ่ายทักษิณ แดเทพยดาผู้เป็นพระญาฝ่ายอุดร
 ชื่อท้าวไพศัพมหาราชเป็นพระญาแก่หมู่ยักษ์ทงหลาย แดเทพยดาฝ่ายอุดร
 ทิศเขาพระสีเนราชรอดไปถึงกำแพงจักรวาฬฝ่ายอุดรทิศนั้นแฉบ ฯ อายุ
 เทพยดาทงหลายในจาตุมหาราชกานันได้ ๕๐๐ ปีทิพย์ มีว่าจะนับปีใน
 มนุษย์เราได้ ๘ ล้านปีในมนุษย์เราหนึ่งแฉบ ฯ แดฝูงเทพยดาอันอยู่เหนือ
 กตางอากาศนั้น ดาวจําพวกมีปราสาทแก้วโดยกว้างได้ ๘๐,๐๐๐ วาก็มี
 ดาวจําพวกมีปราสาทแก้วโดยกว้างได้ ๓๖,๐๐๐ วาก็มี ดาวจําพวกมี
 ปราสาทแก้วโดยกว้างได้ ๘๐,๐๐๐ วา ดาวจําพวกมีปราสาทแก้ว

โดยกว้างได้ ๘๘,๐๐๐ วา^{๕๕} ก็มี แดอยู่ทั้ง ๔ บ้านเขาพระดีเนรูราชเพียง
เมืองใหญ่ เทพยดาทั้ง ๔ ชั้น ๆ อยู่เหนือจอมเขายุกุนธรนั้นแล ฯ แม้
ว่าโถงกำแพงจักรวาฬก็^{๕๖} แดตั้งนั้นเรียกชื่อว่าจาตุมหาราชกาแล ฯ พระ
อาทตยก็^{๕๗} พระจันทรก็^{๕๘} แดฤกษ์ทั้ง ๒๗ ก็^{๕๙} ดาวดารากรทั้งหลายก็^{๖๐}
เที่ยวร้อมเวียนไปรอบเขาพระดีเนรูราชนั้นทุกเมื่อ ฯ อันว่าพระญา
เทพยดาทั้ง ๔ องค์นั้น พระอินทร์ให้แด่เมฆงฟ้าเมืองดินทั้งมณฑลแห่ง
ก็มาเรียกชื่อว่าพระญาจตุโลกบาลเพื่อตั้งนั้น ฯ องค์พระญาเทวดานั้น
โดยสูงได้ ๖,๐๐๐ วา องค์เทวดาทั้งหลายที่เป็นบริวารสูงได้ ๔,๐๐๐ วา ฯ
ผู้ใดได้กระทำบุญได้ ไป เกิดเป็นเทพยดา ย่อมมีปราสาทแก้ว เงินทองสมบัติ
เป็นทิพย์อันอเนกแล ฯ เมื่อนั้นเทพยดาอยู่ในปราสาท แดมีเทพยดา
องค์ ๓ ไปเกิดในผ้าภพพก็^{๖๑}ตั้งนั้นชื่อว่าเป็นลูกสาวของเทพยดาองค์นั้นแล ฯ
เทพยดาต่างจำพวกไปเกิดเหนือที่นอนได้ เทพยดาองค์นั้นชื่อว่าเปนมัย
เทพยดาผู้เป็นเจ้าของพิภพ^{๖๒} นั้นแล ฯ เทพยดาต่างจำพวกไปเกิดแทบคั่นแท่น
เทพยดาผู้ใด ๆ ได้ แดเทพยดาผู้หนึ่งเป็นสาวใช้ของเทพยดาผู้หนึ่ง ๆ แด ฯ
เทพยดาผู้ใดได้กระทำบุญน้อยได้ ได้ ไปเกิดในประคูปราสาทก็^{๖๓} แดเกิด
ในโถงกำแพงแห่งเทพยดาตนใดได้ เป็นข้าเทพยดาตนนั้น แดว่าใช้ภายนอกแล ฯ
ชื่อว่าเกิดนอกกำแพงแก้วอันที่ล้อมปราสาทแก้วเทพยดาตั้งนั้น ชื่อว่าเกิดใน
ที่ในแดนเทพยดาองค์ใดเป็นไพร่ฟ้าแก่เทพยดาองค์นั้นแล ฯ ชื่อว่าผู้ใด
เกิดหว่างแดนเทพยดาทั้งสอง ๆ เขาไปเฝ้าพระอินทร์ให้ขมบังคับ พระอินทร์
จึงบังคับใช้ ให้เทวดาองค์ ๓ มาว่ากล่าวตักเตือน ฝ่ายใดใดตั้งให้แก่เทพยดา
องค์นั้นแล ฯ ชื่อว่าเท่ากันทั้ง ๒ ฝ่ายเด่า พระอินทร์เจ้าจึงถามว่าเมื่อ

เทพยดาคนนั้นเกิดนั้นบ้ายหน้าไปข้างใดแต่สั่งให้แก่เทพยดาผู้ขู่ข้างนั้น ๆ
 เทพดาผู้เกิดนั้นแต่ เมื่อแรกเกิดแตนอนเงยหน้าขึ้นไปฝ่ายบนแลบมิ โดยทิศ
 ดงนั้น พระอินทร์ขบมิให้แก่เทพยดาผู้ว่าทแก่กันนั้นเลย พระอินทร์
 ขเขาไว้เป็นไพร่ฟ้าตนเองแต่ ๆ เมื่อเทพยดาไปเกิดในสวรรค์ดงนั้น ครั้น
 ว่าเกิดเป็นดวงกใหญ่ขึ้นในท้นนบคเดียว แต่ประดับด้วยฉนิมอาการรุ่ง
 เรือง แต่มีรูปโฉมโนมพรรณนุ่มแฉงามดังสาวอันได้ ๑๖ ปีอยู่ช้วน แต่
 เขามักอ้นบริสุทธหามตทินบมิได้เลยสักอันแต่ ว่าในกายเขานั้นแต่จะมี
 ดั่งอันเหม็นแต่เป็นกถนอรร้ายในกายเขาน้อยหนึ่ง ก็บห่อนจะรู้มีในกาย
 เขานั้นเลย แต่เทพยดาทั้งหลายนั้นเขารู้นิมครได้ แฉจะใครให้กฉา
 ใหญ่เท่าใดก็ใหญ่เท่านั้น โดยใจ มิจะใคร่น้อยเท่าใด ๆ ก็น้อยเท่านั้น โดย
 ใจแต่ ๆ แม้นว่าทอหนึ่งแตน้อยประมาณเท่าปลายเส้นผมก็ดี แต่เทพยดา
 จะอยู่ทนน ๒๐ องคกได้ ๔๐ องคกได้ ๖๐ องคกได้ ๘๐ องคกได้ ด้วย
 อำนาจเทพยดานฤมิตร์นั้นแต่ ๆ ฟุ้งเทพยดากินอาหารทพย์ทุกวารดงนั้น
 อาหารนั้นหากแห่งหายไปไหนตนเทพยดานั้นแต่ จะมีมูครค์ุชอาจมดงมนุษย์
 เราทานทงหลายนั้นหาบมิได้ คราบเท่าต้นอายุเทพยดานทงหลายเท่าใด
 ดั่งชื่อ่ว่าพยาชอาพาธสิ่งใด ๆ ก็ดี แต่จะเกิดมีแก่เทพยดาทงหลายนั้น
 หาบมิได้ เขามห่อนจะรู้ ใช้รู้เจ็บเทयरยอมอยู่คู่ขดำรงาญใจเขาทุกเมื่อแต่
 ย่อมเด่นด้วยลูกแต่เมื่อยเขาต้นกนทุกเมื่อแต่ ๆ กต่างถึงชนเทพยดาใน
 จาคุมหาราชิกาภูมิแต่ตั้งแต่ท้านแต่ ๆ แต่ชนฟ้าอันชื่อว่าจาคุมหาราชิกา
 ขึ้นไปไกลได้ ๓๓๖,๐๐๐,๐๐๐ วา จึงจะถึงชนฟ้าอันชื่อว่าคางคิงชานนั้น ๆ
 ดั่งอยู่เหนือจอมเขาพระดีเนรราชบรรพต ชันปรากฏเป็นเมืองพระอินทร์
 ผู้เป็นพระญาแก่เทพยดาทงหลาย ในยอดเขาพระดีเนรราชนั้นเป็นเมืองของ

พระอินทร์โดยกว้างคณาไว้ได้ ๘,๐๐๐,๐๐๐ วา มีปราสาทปราสาทแก้ว
 เฌาะซึ่งจอมเขาพระดีเนรราชบรรพต แต่มืดเด่นที่หัวตมุกหนักหนาโสด
 แต่ประตูเมืองทลวงฝ่ายตะวันออก เมืองแห่งตมเด็จอมรินทราราชไป
 เถิงประตูเมืองฝ่ายตะวันตกโดยไกลได้ ๘,๐๐๐,๐๐๐ วา แต่ประตู
 ฝ่ายข้างทักษิณทิศไปเถิงประตูฝ่ายข้างอุดรทิศเมืองพระอินทร์เจ้านั้น โดยไกล
 ได้ ๘,๐๐๐,๐๐๐ วา มีกำแพงแก้วล้อมรอบมีประตูรอบนั้นได้ ๓๐๐๐ หึ่ง
 แต่มียอดปราสาทอันมุงเหนือประตูนั้นทุกประตู เทียรย่อมทองแต่ประตูนั้น
 ด้วยแก้วทั้ง ๗ ประการ แต่ต้นประตูนั้นไปเถิงยอดปราสาทนั้นสูงได้
 ๒๕๐,๐๐๐ วา แต่มื่อเฉยประตูนั้นได้ ยืนเคียงสรรพไฟเพราะเหตุกเนื้อ
 พังใจนักหนาคุจเคียงแห่งศุริยคณตรีทั้งหลายอันไฟเพราะหนักแต่ เทพยดา
 ทั้งหลายอยู่ในนครดาวดึงษ์นั้นยอมได้ ยืนเคียงข้างแก้วแต่ราชรถแก้วอันมชน
 ดึงไฟเพราะเหตุกเนื้อพังใจนักหนาที่ในท่ามกตางนครไตรตรึงษ์นั้น มีไพชยนต์
 ปราสาทโดยสูงได้ ๒๕,๖๐๐.๐๐๐ วา ปราสาทนั้นงามนักงามหนา
 เทียรย่อมแก้วตัดคพิชรัตนทั้งหลายโดยสูงได้ ๒,๕๐๐,๐๐๐ วา เทียรยอม
 ตัดคพิชรัตนรุ่งเรืองงามพันประมาณ ถวายแก่พระอินทร์ผู้เป็นเจ้าไพชยนต์
 ปราสาทนั้นแต่ ๆ แต่มื่อเมืองนครไตรตรึงษ์เบองบรรพตคีมอุทยานทพยอัน
 หึ่งชื่อว่านันทอุทยานโดยรอบอุทยานนั้นได้ ๘๐๐,๐๐๐ วา มีกำแพงแก้ว
 ล้อมรอบ มีปราสาทแก้วมุงเหนือประตูทุกอันแต่ ส่วนขวัญนั้นตมุกนี้
 พันประมาณ แต่มื่อตมบัตแต่สรรพต้นไม้สรรพพันธุ์ไม้สรรพพันธุ์ดอกไม้อันประ
 เถวีรูแต่อดุมแต่ที่เด่นเด่นตมุกนี้ศุขสำราญแก่เทพยดาทั้งหลาย อันอยู่ในไตร
 ตรึงษ์นั้นแต่ ๆ แทมอุทยานฝ่ายจะเข้าตมเมืองนั้น มีสระใหญ่ ๆ อัน ๆ หึ่งชื่อ
 ว่านันทาโบกขรณี หึ่งชื่อจุดนันทาโบกขรณีแต่ว่าสระนั้นมนานนั้นใสงามดัง

แผ่นแก้วอินทนิลรูปร่างงดงามดั่งฟ้าแมตบแทบฝั่งน้ำนน แต่มีสีดำแก้วแทบดำระ
 นนสองแผ่น ๆ หนึ่งชื่อว่านันทาปรีติปาสาณ" แผ่น ๑ ชื่อว่าจุลนันทาปรีติ
 ปาสาณ แต่สีดำทั้งสองแผ่นนั้นมียกมือน์เรื่องนัก เมื่อจับดูได้สีดำน้อชน
 ดั่งว่าคือหนึ่งเทพ ๆ นอกเมืองไตรตรึงษ์ฝ่ายทักษิณ และมีสวนอุทยาน
 ใหญ่อัน ๑ ชื่อมรุกังวัน แต่ไม้อันมีในสวนนั้นอ่อนนุ่มคือมงามนักหนาดัง
 แต่งคิดไว้ แต่มีกำแพงแก้วล้อมรอบและมีปราสาททำเหมือนประตูเทียรย่อม
 แก้วสูงงามนักหนารอบอุทยานนั้นได้ ๕๖๐๐,๐๐๐ วา ทั่วอุทยานเข้ามา
 ฝ่ายหนเมืองแต่มีสระใหญ่ ๒ อัน ๆ หนึ่งชื่อภัทราโบกขรณี หนึ่งชื่อ
 สุกัทธาโบกขรณีแต่ฝั่งสระนั้นแต่อันใต้ แต่มีถ่อนแก้ว ๆ ถ่อนหนึ่งชื่อภัทรา
 ปรีติปาสาณ หนึ่งชื่อสุกัทธาปรีติปาสาณ ผู้ใดต้องถือและอ่อนเกิดยง
 นักหนาดังถือหนึ่งด้านนั้นได้ ๆ นอกนครไตรตรึงษ์ฝ่ายปัจฉิมทิศ แต่มี
 อุทยานใหญ่อันหนึ่งสนุกนักหนา แต่ฝั่งใจแก้วฝูงเทพยดาทั้งหลาย แต่
 อุทยานนั้นงามนักหนาเรียกชื่อว่าจิตรตดาวัน ฝูงไม้แต่ฝูงเชือกเขา
 อันเป็นในสวนนั้นงดงามดั่งแต่งประดับนี้ แต่กำแพงแก้วล้อมรอบแต่มี
 ปราสาทแก้วมุง ประตูทุกประตูแต่ดูเรื่องงามทุกแห่งทุกพวยรอบอุทยาน
 นั้นได้ ๕๐๐,๐๐๐ วา ทั่วเบองฝ่ายเข้ามาสู่เมือง มีสระดั่งอัน ๆ หนึ่งชื่อ
 จิตรโบกขรณี หนึ่งชื่อจุลจิตรโบกขรณี แต่สระดั่งอัน ๆ อันนั้นแผ่นสีดำ
 แก้วดั่งอัน ๆ หนึ่งชื่อจิตรปาสาณ หนึ่งชื่อจุลจิตรปาสาณรูปร่างเรื่องแต่
 เหลืองงามนักหนา ผู้ใดต้องถือคืออ่อนงามดั่งหนึ่งสำเภาฝูงเทพยดาข้อมไป
 เล่นในทันนั้น เปนที่สนุกนักแก่เทพยดาทั้งปวงทั้งฝูงหญิงแต่ฝูงชายทั้งหลาย
 แต่ ๆ ฝ่ายอุดรทิศกนครไตรตรึงษ์มีสวนอุทยานใหญ่ หนึ่งชื่อสักกวันอัน
 ๑ ที่จะเปน ปฤษฐิปาสาณ

มีไม้แดงเชือกเขาทางหลายงามดูจแต่งแต่งแต่มีกำแพงแก้วล้อมรอบ แต่มี
 ปราสาทแก้วรวมประคตทุกประคตรอบอุทยานนั้นได้ ๕๐๐๐,๐๐๐ วา เทบ
 อุทยานฝ่ายมาสู่เมืองแต่มีสระใหญ่สองอัน ๆ หนึ่งชื่อธรรมาโปกขรณ
 หนึ่งชื่อสุธรรมาโปกขรณ แต่มีสระนั้นแต่มีกัธากแก้ว ๒ อัน ๆ หนึ่ง
 ชื่อธรรมาปริติปาสาณ หนึ่งชื่อสุธรรมาปริติปาสาณ แต่ตั้งถาณนมรัคมี
 อันรุ่งเรืองงามแต่อันตั้งหนึ่งเห็น ๆ นอกเมืองไตรตรังษฝ่ายอิสานทิศมี
 ส่วนใหญ่อันหนึ่งชื่อมหาพต แต่ส่วนนั้นกับนักหนาแต่มีกำแพงทองคำ
 ล้อมรอบ แต่มีปราสาทแก้วรวมประคตทุกประคตบส่วนนั้นได้ ๖๐๐,๐๐๐ วา
 ในส่วนมหาวันนั้นแต่มีปราสาททองคำได้ ๓,๐๐๐ หนึ่ง เทียรยอมประดับด้วย
 แก้วสัตตพิชรกันในห้องมหาพตอุทยาน แต่มีอุทยานนั้นมีสระแก้วอพง
 งามนักหนา เทียรยอมแก้ว ๗ ตั้งเปพนพนั้นได้ ๘๐๐,๐๐๐ วา แต่มีแท่น
 แก้วอพงไพโรถหนักกว้างได้ ๘,๐๐๐ วา โคยรีได้ ๘,๐๐๐ วา ทำนใส่กตด
 แก้วอพงทกตางแทนแก้วหนักกว้างได้ โยชน ๑ แต่คู้แท่นแก้วนั้นขาว แต่คู้
 กตดแก้วนั้นแต่ลอมตั้งแต่งพระอาทิตย์อันสองลงมาปกพระจันทร์ เมื่อเดือนดับ
 ในหัวโพชยนตรกนั้นแต่มีมาแก้ว ๒๐๐๐ คิวเทียมรถแต่ข้างตะพนัดัว แต่มี
 เครื่องแก้วประดับนี้ทุก ๆ คิว แต่รถนั้นเทียมรถทองคำแต่ประดับด้วย
 แก้วสัตตพิชรกันแต่มีสร้อยมุกดาห้อยย้อยลง แต่มีดอกไม้ทิพย์แต่ราจะ
 พรรณนา ถึง ความงาม นนกรองเปน มาโดยแต่ มีทั้งแก้ว แต่ทั้งทอง ห้อยย้อย
 ลงพวย แต่มีระใบแก้วแต่พรวนทองอันนมรัคมีรุ่งเรืองดังสายอันที่ชน
 แต่ฟ้าแมตบตั้งแต่งพระอาทิตย์ แต่ราจะพรรณนาถึงความงามนั้น
 บมิตัวนได้โดย ๆ มีแต่ว่าดมว่าพวยพัดแต่ได้ ยินเสียง สรรพดังมีก้อง
 คุคุดัง เสียง พิณพาทย์ ของ กตอง แคร่ตั้งขึ้นเทพยดา เป้าแต่ คู้ใน เมืองฟ้า

จักรวาฬเมืองปัจฉิมทิศมาโดยอากาศถึงจอมเขายุกุณชรเมืองปัจฉิมทิศพระ
 ตูเมรุราชแต่ ๆ ถัดนั้นพระญาเทพยดาตน ๓ ชื่อว่าท้าวไพศพมหाराช เปน
 พระญาแก่ฝูงยักษ์ แดเทพยดา ทงหลาย ฝ่าย อุตริทิศ ถึงกำแพง จักรวาฬเมือง
 อุตริทิศพระตูเมรุราช แดเครื่องประดับนี้ควพระไพศพนัน แดบริวารทง
 หลายเทยรย้อมทองเนยตัก ฝูงยักษ์ทงหลายเนนบ้างถ้อยค่อนถ้อยตักแดจามร
 เทยรย้อมทองคำบมร ทรอยถ่าน แดยักษ์ฝูงนหมหน้าอนพวงกถัว แดท้าว
 ไพศพมหाराชจึง ชนม่า เหตุองตัว ๓ ดุงาม คึงทอง จึงไป ชับพต ถึงกำแพง
 จักรวาฬ เมืองอุตริทิศ เขาพระตูเมรุราช มาโดยอากาศ ถึงเขายุกุณชรฝ่ายอูตร
 ทิศเขาพระตูเมรุราชนั้น ๆ ยังมีช้างตัว ๓ ชื่อว่าไอยราพรต แดว่า
 ช้างตัวนหมใช้ตักตวจฉาน อิ่นว่าในเมืองฟ้าโพ้นหมตักตวจฉานตัว
 น้อยก็ตักใหญ่ก็ตักหามมิได้ เทยรย้อมเทยดาต้นได้ ๆ แดว่ายังมี
 เทยดาองค์ ๓ ชื่อไอยราวรรณเทพบุตร มีแดเมอพระอินทร์เจ้าแถมท
 เสร็จไปเล่นแห่งใด ๆ ก็ดี แดจะใครชช้างไปเล่น จึงไอยราวรรณ
 เทพบุตร ก็ นมิตรตัวเปน ช้างเผือก ตัว ๓ โหรุณักโดยสูงได้ ๓,๒๐๐,๐๐๐ วา
 แดมีหัวได้ ๓๓ หัว ๆ น้อย ๆ อยู่สองหัวอยู่สองข้าง นอกหัวทงหลายนั้น
 แดว่าหัวใหญ่ได้ ๒,๐๐๐ วาแดหัวถัดนั้นเข้าไปทงสองข้างแดหัวแด ๓,๐๐๐ วา
 ถัดนั้นเข้าไปแดหัวแด ๔,๐๐๐ วา ถัดนั้นเข้าไปแดหัวแด ๕,๐๐๐ วา ถัดนั้น
 เข้าไปกว้างแดหัวแด ๖,๐๐๐ วา เร่งเข้าไปถึงไหนก็เร่งใหญ่ถัดกันเข้าไป
 คึงถัดวันแด ส่วนหัวใหญ่อันที่อยู่ท่ามกตางทงหลายชื่อตักตเป็นพระที่นั่ง
 แห่งพระอินทร์ โดยกว้างได้ ๒,๔๐๐,๐๐๐ วาแด ๆ เห็นหัวข้างนั้นแด
 มีแท่นแก้วขนิ้งกว้างได้ ๘๖,๐๐๐ วา แดมีปราสาทตถางแท่นแก้วนหมทง
 สองแก้วฝูงนั้นโดยสูงได้ ๘,๐๐๐ วา ทงฝูงนั้นเทยรย้อมแก้ว ๗ ตั้ง แด

มีพรหมทองคำห้อยย้อยลงทุกแห่งแกว่งไปมา และมีเสียงน้ไฟเราะน้กหมา
 ดังเสียงพาทย์พิณในเมืองฟ้า ในปราสาทนั้นเทยรย้อมคักเพดานผ้าทหัย
 และมีแท่นนอนอยู่ในคั่นน้กว้างได้ ๘,๐๐๐ วา และมีราชอาศน์ห้มาหมอน
 ใหญ่หมอนน้้อยหมอนนึ่ง องค้พระอินทรน้สูงได้ ๖,๐๐๐ วา แต่ประคบั้น
 ด้วยแกวถน้มีอาการน้หงหลายแต่ รนงเห็นอแท่นแกวถน้ห้วข้างได้ ๓๓ ห้ว
 ได้ พระอินทรห้ให้ทพยดาทงหลายห้ ๒๒ ห้วน้หม้บุยุเพียงประคค้พระอินทร
 ได้ ๑ อันว่าห้วข้างทง ๓๓ ห้วแต่ห้ว ๑ ม้งา ๗ อันแดงาถอ้นยาว
 ได้ ๕๐๐,๐๐๐ วา แดงานน้มีสระได้ ๗ สระ ๑ แต่สระน้หม้บัวได้ ๗ กอ ๑
 บัวแต่กอหม้ดอก ๗ ดอก ๑ แต่อ้นหม้กลบ ๗ กลบ ๑ แต่อ้น ๑ น้
 มีนางพายน้ราระบ่าน้บรรพคแต่ ๗ คน นางแต่คน ๑ น้มีดาวใช้ได้ ๗ คน
 โสค ข้าง ๓๓ ห้วน้ได้ ๒๓๓ วา สระน้ได้ ๓,๖๓๗ สระแต่กอบัวใน
 สระน้ได้ ๓๓,๓๓๗ กอ แต่คอกบัวน้ได้ ๗๗,๒๓๓ ดอก แต่กดับคอกบัว
 น้ได้ ๕๕๕,๖๓๓ กลบ แดนางพายน้ราระบ่าน้ได้ ๓,๘๘๒,๕๓๗ นาง
 แต่ดาวใช้น้างระบ่าน้ได้ ๓๗,๖๗๖,๘๓๗ คน แต่มีทย้ในงาข้างโอยราจวรรน้
 น้ แต่มีฐาน้ท้แห่ง ๓ โดยกว้างได้ ๕๐ โยชน้เบ้นท้อย้แห่งผุ้นางร่า
 ระบ่าน้บริวารของนางทงหลายน้ทวย ๑ แลว่าเมย้พระอินทรแต่ค้จน้
 เห็นอแท่นแกวถน้ในห้วข้างโอยราจวรรน้เมย้พระอินทรผุ้ประเด้ริฐ
 กว่านางทงหลายช้อนางฐ้ธรรมมาอ้กด้วยบริวารทงหลาย แต่ประคบั้น
 ด้วยถน้มีอาการ แต่รุ่งเร้องงามด้วยส้คค้พิชรค้น้หนึ่งเฝ้าพระอินทร
 อย้ฝ่ายซ้าย นางผุ้เมย้คนหนึ่งเฝ้าช้ว่าเจ้าฐ้ช้ธา อ้นทงค้ดหม้หม้
 ช้ธาแต่ ประคบั้นด้วยอาการน้อกด้วยบริวารทงหลายก้ไปน้เฝ้าพระอินทร
 เจ้าฝ่ายขวา น้ นางเมย้ผุ้ ๓ ช้เจ้าฐ้น้ทา แต่ประคบั้นด้วย

ถนิมอาภรณ์เทียรย่อมแก้ว ๗ ซึ่งออกด้วยบริวาร นางหนักไปนั่งเฝ้า
 พระอินทร์ฝ่ายหลัง ๑ ถัดนั้นนางเมี้ยนคน ๑ ชื่อนางสุจิตราประดับ
 กายนนึ่งเรื่องงามด้วยบริวารทั้งหลายไปนั่งเฝ้าพระอินทร์เจ้าเบองชาย ๑
 ถัดนั้นชนนอกออกไปแถมหมู่นางฟ้าทั้งหลาย ย่อมนางใหญ่แปนเมียพระ
 อินทร์ได้ ๑๒ คนมีหน้าอันงามนักหนา แด่ค่างแงแผ่ตนด้วยเครื่องประดับ
 ด้วยเทียรย่อมแก้วแหวนเงินทองทั้งหลาย บ้างถือกลดอมแก้ว บ้างถือคนที
 บ้างถือจามรีแถมจามรีแก้ว บ้างถือของแก้วแตรทองแก้ววงแตรเครื่องฟุ้ง
 เทียรย่อมประดับด้วยแก้วศักดิ์พิชิตคนไปนั่งเฝ้าชอยู่รอบนั้น ๑ ถัดนั้น
 ออกมานางทั้งหลายเป็นสาวใช้นางทั้งหลายนั้นแต่ รอบออกไปแต่มา
 นักหนา นางหมู่ถือคนทีทองแถมกลดอมทองเฝ้าอยู่ ๑ ถัดนั้นออก
 ไปแต่มีนางฟ้าทั้งหลายมากนัก แด่สาวสุวรรณพร้อมวาระบำบอถวายแด่พระ
 อินทร์เจ้ารอบนหมากนัก ๑ แด่ยังมีนางเทพยธิดาอีก ๑ ชื่อคิตวาแ
 ถอพนอนงชื่อว่ามหาวิณา ครนว่านางหนักคิพนดวงนั้นได้แถมพนทอง
 หลายอันได้ ๖๐,๐๐๐ อันทเป็นเพื่อนพนพนหากดั่งเองแตร ๑ ได้ยินไฟเราะ
 เพราะหนักหนา ๑ แด่ยังมีนางเทพยธิดาคน ๑ แด่เทพยธิดาผู้นักเฝ้า
 กดองคู่ ๑ ชื่อว่าสุกัทธา ครนว่านางนั้นเฝ้ากดองคู่นั้นได้แต่บันตาคดอง
 ทั้งหลายทเป็นเพื่อนกดองได้ ๖๐,๐๐๐ คู่นั้นหากดั่งไปเอง แด่ได้ยินเสียง
 เพราะหนักหนาคุดังว่าเฝ้าทุกคู่นั้นแตร ๑ ยังมีนางฟ้าผู้หญิงเฝ้าชื่อว่า
 หัสจนาวิคคิพนอน ๑ ชื่อว่ามธุรกรได้ ยินเสียงไฟเราะ แด่ถูกเนื้อฟังใจ
 นักหนา ๑ ยังมีนางเทพยธิดาผู้หญิงชื่อว่ามณิเมชตาแถมเฝ้าตั้งรับใหญ่
 อัน ๑ ชื่อว่าพิชยสังขะ ครนว่าเฝ้าตั้งรับดวงนั้นแถมตั้งรับทั้งหลายได้ ๖๐,๐๐๐
 ถูกอนทเป็นเพื่อนตั้งชพนหากดั่งเองคุดมีผู้เฝ้าทุกดวง แด่มเสียงไฟเราะ

เพราะนักหนาแต่ ๆ ยังมีเทพยธิดาตน ๓ ชื่อมหาคิมทิงคสังขะ แต่เบ้า
ตั้งขอนหงษ์ขอปลูกิมพณะ ครั้นว่าเบ้ามุกตังคสังขนั้นได้ แต่มุกตังคสังข
ทงหลายได้ ๖๐,๐๐๐ อันเป็นเพื่อนมุกตังคสังขนั้นหากตั้งเอง คุจมีผู้คทุก
อันแต่มีเลี้ยงนไฟเพราะนักหนา ๆ ยังมีเทพยธิดาตนหนึ่งชื่อคปกัด
คกตองหน้าเคียวลูกหงษ์ชอว่านันทเกว ครั้นว่าเทพยธิดาตนนั้นคณนได้
อันว่าคตองทงหลายได้ ๖๐,๐๐๐ อัน ๆ เปนเพื่อนคตองนั้นหากตั้งเอง คุจ
มีผู้คทุกอันแต่มีเลี้ยงนไฟเพราะนักหนา ๆ ยังมีเทพยธิดาองค ๓
ชอปนคคคตองหน้าเคียวลูก ๓ ชื่อรณมุขเกว ครั้นว่าคกตองลูกนนั้น
ได้ อันว่าหมูกตองหน้าเคียวทงหลายได้ ๖๐,๐๐๐ อัน ๆ เปนเพื่อนคตอง
นนั้นหากตั้งเอง คุจมีผู้คทุกอันแต่มีเลี้ยงนไฟเพราะนักหนา ๆ ยัง
มีเทพยธิดาตน ๓ ชื่อนันทาแต่คกตองใหญ่อันหนึ่งชอว่า โภพมชูรสสุรเกว
ครั้นว่าคได้อันว่าคตองใหญ่ทงหลาย อันได้ ๖๐,๐๐๐ อัน ๆ เปนเพื่อน
คตองนนั้นหากตั้งเองคุจมีผู้คแต่ ๆ ยังมีเทพยธิดาตน ๓ ชื่อว่ายามาแต่
คบณเคาะวอน ๓ ชื่อว่า โบกชรบณเคาะว ครั้นว่าคบณเคาะวอน
อันว่าบณเคาะวทงหลายได้ ๖๐,๐๐๐ อัน ๆ เปนเพื่อนบณเคาะวอนนั้น หาก
ตั้งเองคุจมีผู้คทุกอันแต่ มีเลี้ยงเพราะนักหนาแต่ ๆ ยังมีเทพยธิดาตน ๓
ชื่อว่าสรโฆสสุรเบ้าบีโณนแก้วเหต่าหนึ่งชอว่านันทโณน ครั้นว่าเบ้าบั้นนได้
อันว่าบทงหลายอันได้ ๖๐,๐๐๐ อันเปนเพื่อนบนั้นหากตั้งเอง คุจมีผู้เบ้าทุก
อันแต่มีเลี้ยงนไฟเพราะนักหนาแต่ ๆ ยังมีเทพยธิดาตนหนึ่งชอว่าคัพพางคณา
คกตองใหญ่ลูกหม่อชอว่าทัสต์โฏส ครั้นว่าคกตองลูกนนั้นได้ อันว่า
คตองทงหลายอันได้ ๖๐,๐๐๐ อันเปนเพื่อนคตองนนั้นหากตั้งเอง คุจมีผู้ค
ทุกอันแต่มีเลี้ยงนไฟเพราะนักหนาแต่ ๆ แต่ฝูงเทพยธิดาทงหลายมาก

นักแถมชอต่าง ๆ กันเทียบยอมถ้อยบัญญัติจากคิกตฺริยแถ อันว่าบัญญัติจากคิก^๓
 ตฺริยนั้นมี ๕ สิ่ง ๆ หนึ่งในชื่อว่าอาตนะ ตั้งหนึ่งชื่อว่าภักตะ ตั้งหนึ่งชื่อว่ากตะ
 ตั้งหนึ่งชื่อว่านันทะ ตั้งหนึ่งชื่อว่าศฺริเทียบยอมมีตั้งต่าง ๆ กันเป็นดังนั้น
 แถทำให้ดังด้วยกันแถบเดียว ก็ชื่อว่าตั้งนั้นส่วนด้วยกันแถเปมเพตงตั้ง
 เปอนันเดียวไปด้วยกันดังนั้นได้ ชื่อว่าบัญญัติจากคิกตฺริยนั้นทั้ง ๖๐,๐๐๐
 อัน ๆ เป็นเพื่อนบัญญัติจากคิกตฺริยนั้นหากตั้งเอง ดูจะมีผู้เข้าผู้ตั้งแถมตั้ง
 ส่วนด้วยกันแถไพเราะนักหนาแถ ๆ ถิ่นนั้นยังมีคนช้ผู้ ๓ ชื่อว่าสุ่มช้มา
 กัดทองใหญ่ใบ ๓ ชื่อสุ่มช้ระสพายเหมือนบ่าช้าย ๓ แถคี่ ยังมีกตองใหญ่
 ทั้งหลายได้ ๖๘๐,๐๐๐ อัน ๆ เป็นเพื่อนกตองนั้น จึงตั้งคามาเพตงระด้วย
 ระบุว่าบัพพถ้อยด้วยกันแถเพราะนักหนาแถ ๆ ในสถานทีแห่ง ๓ โดย
 บริมณฑลรอบได้ ๕๐,๐๐๐ ฉาแถเพื่อนรำด้วยกตอง คนช้พนนเห็นจอมเขา
 จักรวาพเบองบุรพทิศแถ ฝูงคนช้พทั้งหลายแถทพยธคาทงหลายอันเปม
 พดระบ่าด้วยมากอเนกอนันต์ ๆ ยังมีคนช้พผู้ ๓ ชื่อว่าพมพสุ่มช้ระสพาย
 กตองหน้าเดี่ยวตุก ๓ ใหญ่ แถกัด้วยเพตงคนช้พ แถหมุกงของหน้าเดี่ยว
 ทั้งหลายได้ ๖๘,๐๐๐ อัน ๆ เป็นเพื่อนกตองหน้าเดี่ยวนั้นหากตั้งเอง ดูจะมี
 ผู้ตั้งด้วยเพตง แถกตองนั้นไพเราะนักหนาแถ ๆ ในสถานทีควร
 แห่ง ๓ โดยบริมณฑลรอบ ๕๐๐,๐๐๐ ฉา แถเพื่อนรำระบ่าด้วยกตองคนช้พ
 นั้น เทพดาแถคนช้พเพื่อนรำระบ่ามากนักหนาไพทีนั้น ๆ อยู่บ่ตายกำแพง
 จักรวาพฝ่ายทักษิณทิศพระดีนบุรราชแถ ๆ ยังมีคนช้พเทพดาคน ๓ ชื่อ
 ว่ากัรมุระสพายกตองใหญ่ใบ ๓ แถคี่ในบหนกำแพงจักรวาพ ฝ่ายทักษิณทิศ
 พระเมรุ ครนว่ากตองใบนั้นอันว่ากตองทั้งหลายอันได้ ๖๘,๐๐๐ อัน ๆ
 ๓ ในอภิธานว่า อาตค, วิตค, อาตควิตค, คมณ, สุตฺร. รวม ๕

เป็นเพื่อนภคตของนันทากดังเอง โดยฉันทคามกนิคามกตของนันทเป็นเพลง
 เคี้ยว ผู้งคนรพีแดเทพดาทั้งหลายผู้รบารว่าด้วยกันแห่งนั้นมากนักหนา
 ในที่นั้นโดยปริณศกตน้อยได้ ๕,๐๐๐ วา โบนก่าแพงจักรวาฬฝ่ายมัจ
 นิमितศพระเมรุราช ๑ ยังมีคนรพีเทพดาผู้ ๑ ชื่อว่าบญุจดีชรเทวบุตร
 ณะพายกตองใหญ่ตุก ๑ ชื่อตั้งตั้งระนั้น ครนว่าคกตองนั้นได้ อันว่า
 กตองทั้งหลายได้ ๖๘,๐๐๐ อัน ๆ เป็นเพื่อนภคตของนันท ด้วยฉันทอันคใน
 ที่ควรแห่ง ๑ โดยมณศกรรอบได้ ๕๐๐,๐๐๐ วา จึงขับเสพย์แดพื่อนร่า
 ระเบ้าด้วยคนรพีพนนเห็นอจอมเขาจักรวาฬ เมืองอุดรทิศเขาพระศุเมรุราช
 นั้น ๑ ผู้งคนรพีแดเทพดาทั้งหลายรบารว่าด้วยกันมากนักแด ๑ โพร
 พ้าชำไทยพระอินทร์เจ้านนรมมากนกกตอวามันแด ๑ อีกท้าวจตุ
 โดกบาดทั้ง ๔ คนยอมเขาบริวารไปด้วยแดยอมเฝ้าพระอินทร์แด ๑ อีก
 พระญาฤษทงหลาย ๒๘ พระญายอมถือเครีของอาวูรเดื่อ ย่อมมาห้
 แหนพระอินทร์เจ้าเดื่อก็เฝ้าชอยุ่แด ๑ พระองค์พระอินทราชาชนนชประ
 คับอาภรณ์งามนกกตอวามันแด ทั้งผู้งเทพดาทั้งหลายอันเป็น
 บริวารนั้น ย่อมประคบบนด้วยถนิมอาภรณ์ทงปวง อันถมัยด้วยแก้ว
 ๗ ประการแดงามม้พรรณต่าง ๆ แด้ว ย่อมเข้ามาเฝ้ามาคตพระอินทร์
 เจ้ามานักจะนับมมิดวันได้เคย ๑ อีกนางฟ้าทงหลายอันเป็นเมียพระ
 อินทร์เจ้า ๒๕,๐๐๐,๐๐๐ คน บ้างถอกานาม้อาทิ คือว่ากตออมแก้วกต
 ออมทอง นคร์ชวชพตจามรทงหลายนยอมประคบบนด้วยถนิมอาภรณ์
 ในตนคูงามพ้นประมาณจะคณนามมิได้เคย ๑ อีกผู้งคนรพีเป็นพล
 ระเบ้าได้ ๒๕๐,๐๐๐,๐๐๐ คกตองแดตั้งแ่งแ่งชบกับเสียงพินพาทย์นาค
 ระเบ้าเด้นเต็มเขาก่าแพงจักรวาฬ ๕ ทิศใหญ่ทงมวน แดหอมกระแจะ

จวงจันท์ อีกพรรณดอกไม้อันจรทุกแห่งแต่งพัดเข้าเฝ้าถึงพระอินทร์
หอมฟุ้งทุกแห่ง พระอินทร์จึงไปเล่นที่สระนันทนุกนันทน์ ทางคาบพระ
อินทร์ลงจากข้างโอยราพตเดินดินไปเล่น แต่มีฝูงนางฟ้าทั้งหลายเป็นบริ
วารงามสดอน เทียรย้อมทรงอาภรณ์อันประเสริฐต่าง ๆ ได้เห็นทางใน
เมืองฟ้าอันกว้างกว้างได้ ๕๐,๐๐๐ วา แต่ไปเล่นในส่วนที่สนุกนั้นแล ๆ นอก
พระนครใครตรึงษ์ฝ่ายอากาศทิศ มีพระเจดีย์เจ้าพระองค์ ๓ ทรงพระนาม
ชื่อพระจุฬามณีเจดีย์เจ้า แดรงเรื่องงามเทียรย้อมแก้วอันหนักแต่
กลางไปถึงปลายเทียรย้อมทองเนื้อแก้ว แต่ประดับนี้ไปด้วยแก้วตัดค
พิริวทันแต่จะคณนาโดยสูงได้ ๘๐,๐๐๐ วา แดทนมก้าแพงทองเนื้อแก้ว
ล้อมรอบ แดก้าแพงนั้นแต่แต่อันตะด้าน ๆ ละ ๓๖๐,๐๐๐ วา มีธง
ประฉากแดงไชยแสดกตขุมสายทั้งหลาย ย่อมประดับนควยแก้วแต่เงิน
ทอง บ้างค้ำบ้างตงบ้างเหลืองบ้างชาวเดเชียวย่อมแก้วแต่แก้ว ๗ ตั้ง
ซึ่งทำนผูกในใบกตตรง คูงามเลื่อม ๆ พรายงามตามกันทั้งหลายมาก
นักหนาแต่ แดเทพยดาทั้งหลายถือเครื่องเป่าแต่ดัดดัดก็คดพิพทุริยคนตรี
ทั้งหลายไปบำเรอถวายบูชาพระเจดีย์เจ้าทุกวารบมิขาด พระอินทร์
ย่อมไปนมัสการ แต่พระเจดีย์เจ้ากับควยเทพยดาแตนางฟ้าทั้งหลายเป็น
บริวาร ย่อมมีถือเข้าคอกแเดดอกไม้เทียรนรูปวาศ์สุคนธชาติบุชชาชวาธา
ทั้งหลายไปถวาย แก่พระเจดีย์เจ้าบมิขาดแต่ยอมกระทำปทักษิณแก่พระ
เจดีย์เจ้าทุกวารแล ๆ นอกเมืองใครตรึงษ์ฝ่ายอิสานทิศแถมมีสวนอุทยาน
อันหนึ่งชื่อว่าบุณฑริกวันอยู่แทบสวนอุทยานอันหนึ่งชื่อมหาวนหน ส่วน
อุทยานอันชื่อบุณฑริกวันนั้น มีก้าแพงล้อมรอบทั้ง ๔ ด้านแต่ด้านแต่ด้าน ๆ
ละ ๓๖๐,๐๐๐ วา ยังมีประตูแก้วแต่ปราสาทแก้ว มุมประตูทุกอันตั้ง

กต่างก่อนนั้นแต่ ๑ ส่วนอุทยานนั้นไม้ทองเหลืองใหญ่ต้น ๓ ชื่อปาริชาติกัตปพฤกษ์รอบพุ่มไม้หนึ่งได้ ๒,๕๐๐,๐๐๐ วา โดยสูงได้ ๘๐๐,๐๐๐ วา รอบต้นไม้หนึ่งได้ ๓๕๐,๐๐๐ วา โดยกว้างพุ่มไม้หนึ่งได้ ๘๐๐,๐๐๐ วาแต่โคกค้ำนมแทนคีตาแก้วอันหนึ่งชื่อว่าปัทมกัมพล โดยรัได้ ๕๘๐๐๐๐ วา โดยกว้างได้ ๕๐,๐๐๐ วา โดยหนาได้ ๓๒๐,๐๐๐ วา แต่เข็มแดงถันดังดอกสะเอ้งแต่ยอดถึงพุ่มผ้าอ่อนดังหงอนราชหงษ์ของ ฌเมोधพระอินทร์นั่งเหนือแผ่นคิณาน้ำอ่อนจนจุดลงไปเพียงสระคือ ๑ ฌเมोधพระอินทร์หลุดลงจากคีตา ๆ นั้นเต็มจนมาดังก่อนแต่ ๑ เทบปาริชาติกัมพลนั้นออกไปภายนอกมีค่าดาใหญ่หนึ่งสูงขึ้นมาเทพยดภาคศาตางวมแดงดูประเสริฐกว่าศาตาทุกอื่น โดยกว้างได้ ๒,๕๐๐,๐๐๐ วา มณฑลชวรางก็เท่ากัน โดยสูงได้ ๕,๐๐๐,๐๐๐ วา โดยมณฑลรอบได้ ๗,๒๐๐,๐๐๐ วา พื้นศาตานั้นเต็มย้อมแก้วผลึกรัตนแดงประดับด้วยแก้ว ๘ สิ่ง แต่มีกำแพงทองล้อมรอบมีดอกไม้สูง ๓ ชื่อ อสาพคิหอมหนักหนาแต่ ดอกไม้พรรณนานหนักแน่นว่ายังละพันปีจึงจะบานก็ดี ผู้งเทพยดาทั้งหลายมีใจรักใคร่ชมใคร่ตัดดอกไม้ น เทพยดาทั้งหลายถ้าเห็นดอกไม้พรรณาน แต่ย้อมมันกันไม่อยู่เผ้าดอกไม้อันคหวางบานแต่อยู่รอดถ่วงพันนั้นแต่ เพราะว่ารักดอกไม้หนึ่งแต่ ดอกทองเหลืองอันชื่อ ว่าปาริชาตินั้นแน่นว่าร้อยปีดอกไม้หนึ่งจึงบานก็ดี ผู้งเทพยดาอินรักันใคร่หนักหนาแต่ ถ้าแต่ดูเห็นดอกไม้คหวางบานเต็มย้อมมันกันให้ผู้งเทพยดาไปอยู่เผ้าดอกไม้หนักกว่าจะบาน ฌเมोधดอกไม้หนึ่งแต่บานถ่วงทุกกิ่งทุกก้านแล้ว แต่มีแสงอันรุ่งเรืองงามหนักหนา รัศมีดอกปาริชาตินั้นเรืองไปไกลได้ ๘๐๐,๐๐๐ วา ถ้าแต่ว่าสมร่าพวยพัดไปข้างใดหอมกลิ่นดอกไม้หนึ่งพุ่งไปไกลได้ละ ๘ เส้นวาหอมไป ผู้งเทพยดาทั้งหลายบ่อนพกชนเอาดอกไม้

นั้นเคยสักคาบ เทวดาผู้ใด ๆ จะใคร่เอาดอกไม้^๕นั้น ฉิแดว่าเอาผ้าไป
 ห่อเอาที่^๕เอาประกอบไปใส่ที่^๕ ยังมีดมอันหนึ่งพัดให้ดอกไม้^๕นั้นห่อ^๕นคกลง
 สู่^๕ที่อันจะได้^๕นั้นเองแด เมื่อเทพยดาทั้งหลาย^๕ยังไป^๕ที่รับ^๕เอาก่อน^๕ได้
 ยังมีดม^๕หนึ่ง^๕พัด^๕มา^๕สู่^๕ดอกไม้^๕นั้น^๕ไว้^๕บน^๕อากาศ^๕ก็มี^๕ได้^๕ตกลง^๕ถึง^๕คำ^๕ได้^๕ ยังมี
 ดม^๕หนึ่ง^๕แต่ง^๕พัด^๕ดอกไม้^๕นั้น^๕เข้า^๕ไป^๕ใน^๕สุ^๕ธัม^๕มา^๕เทว^๕ส^๕ภา^๕ค^๕ศา^๕ธา^๕น^๕นี้^๕ ๆ^๕ ยังมี
 ดม^๕หนึ่ง^๕แต่ง^๕พัด^๕ดอกไม้^๕นั้น^๕ให้^๕เว^๕ียง^๕กัน^๕ตั้ง^๕ตั้ง^๕ร้อย^๕ร้อย^๕แด^๕ ฉิ^๕เมื่อ^๕ออก^๕
 ไม^๕นั้น^๕เห^๕ียว^๕แล้ว^๕ได้^๕ ยังมี^๕ดม^๕หนึ่ง^๕แต่ง^๕พัด^๕ดอกไม้^๕นั้น^๕ออก^๕ไป^๕เด^๕ีย^๕จาก
 สุ^๕ธัม^๕มา^๕เทว^๕ส^๕ภา^๕ค^๕ศา^๕ธา^๕น^๕นี้^๕ ๆ^๕ แด^๕มี^๕ธัม^๕มา^๕ค^๕ณ^๕แก^๕ว^๕อัน^๕หนึ่ง^๕ โดย^๕ใหญ่^๕
 ใต้^๕ ๘,๐๐๐^๕ วา^๕เป^๕น^๕ธัม^๕มา^๕ค^๕ณ^๕อยู่^๕ใน^๕ศา^๕ธา^๕น^๕นี้^๕ แด^๕มี^๕ท^๕น^๕ง^๕พร^๕ะ^๕อิน^๕ท^๕ร^๕อัน^๕เป^๕น
 รา^๕ช^๕อา^๕ศ^๕น^๕ท^๕พ^๕ย^๕ แด^๕จ^๕ม^๕ท^๕น^๕ง^๕ของ^๕เท^๕พ^๕ย^๕ดา^๕ท^๕ง^๕ ๒๒^๕ อ^๕ง^๕ค^๕อน^๕ไ^๕ด^๕กระ^๕ทำ^๕บุญ
 ด้วย^๕พร^๕ะ^๕อิน^๕ท^๕ร^๕เจ้า^๕แต่^๕ก^๕อน^๕เท^๕ย^๕ร^๕ย^๕อ^๕ม^๕เป^๕น^๕อา^๕ศ^๕น^๕ท^๕พ^๕ย^๕ แด^๕จ^๕ม^๕ท^๕น^๕ง^๕ของ
 เท^๕พ^๕ย^๕ดา^๕ท^๕ง^๕ห^๕ถ^๕าย^๕อัน^๕เป^๕น^๕ใหญ่^๕ โดย^๕อัน^๕ค^๕บ^๕กัน^๕เท^๕ย^๕ร^๕ย^๕อ^๕ม^๕ป^๕ลา^๕ค^๕อา^๕ศ^๕น^๕ ย^๕อ^๕ม^๕ผ^๕า^๕ท^๕พ^๕ย^๕
 เท^๕พ^๕ย^๕ดา^๕ตา^๕ง^๕ห^๕ม^๕มี^๕ด^๕อก^๕ไม^๕ ท^๕พ^๕ย^๕เป^๕น^๕ท^๕น^๕ง^๕ เท^๕พ^๕ย^๕ดา^๕ตา^๕ง^๕ห^๕ม^๕มี^๕ด^๕อก^๕ไม^๕ ท^๕พ^๕ย^๕
 ก^๕ณ^๕ณ^๕การ^๕ท^๕พ^๕ย^๕เป^๕น^๕ท^๕น^๕ง^๕ได้^๕ด^๕ คุ^๕เห^๕็ด^๕อ^๕ง^๕า^๕ม^๕ด^๕ัง^๕ท^๕อง^๕เน^๕อ^๕ศ^๕ก^๕ย^๕อ^๕ม^๕เป^๕น^๕ท^๕น^๕ง^๕แห่ง
 เท^๕พ^๕ย^๕ดา^๕ท^๕ง^๕ห^๕ถ^๕าย^๕ถ^๕ว^๕น^๕ทุ^๕ก^๕คน^๕แด^๕ ๆ^๕ พร^๕ะ^๕อิน^๕ท^๕ร^๕จึง^๕ไป^๕ใน^๕สุ^๕ธัม^๕มา^๕เทว^๕ส^๕ภา^๕ค^๕
 ศา^๕ธา^๕เพื่อ^๕จะ^๕ให้^๕เท^๕พ^๕ย^๕ดา^๕ท^๕ง^๕ห^๕ถ^๕าย^๕มา^๕ช^๕ุม^๕น^๕ม^๕กัน^๕ใน^๕ศา^๕ธา^๕น^๕นี้^๕ แด^๕พร^๕ร^๕ณ
 ด^๕อก^๕ไม^๕ท^๕พ^๕ย^๕อัน^๕ห^๕อม^๕ค^๕มี^๕ใน^๕เม^๕อง^๕ไ^๕ท^๕ร^๕ค^๕ริง^๕ษ^๕นี้^๕ มี^๕ธ^๕ม^๕พ^๕ด^๕ช^๕ด^๕ต^๕อง^๕เก^๕ศ^๕ร^๕ด^๕อก^๕ไม^๕
 นั้น^๕เข้า^๕มา^๕ใน^๕สุ^๕ธัม^๕มา^๕เทว^๕ส^๕ภา^๕ค^๕ศา^๕ธา^๕ แด^๕ค^๕ก^๕เห^๕น^๕ือ^๕ตัว^๕เท^๕พ^๕ย^๕ดา^๕ ๆ^๕ นั้น^๕สูง^๕ได้
 ๖,๐๐๐^๕ วา^๕ แด^๕คุ^๕เห^๕็ด^๕อ^๕ง^๕า^๕ม^๕ด^๕ัง^๕ท^๕าน^๕แ^๕ด^๕ัง^๕เขา^๕นำ^๕ค^๕ริง^๕มา^๕ค^๕ั^๕ม^๕น^๕น^๕แด^๕ ฝูง^๕เท^๕พ^๕ย^๕ดา
 ท^๕ง^๕ห^๕ถ^๕าย^๕เด^๕น^๕อยู่^๕ด^๕ัง^๕น^๕น^๕ไ^๕ด^๕ ได้^๕ ๔^๕ เด^๕ื่อ^๕น^๕จึง^๕แ^๕ด^๕ว^๕ ๆ^๕ ฉิ^๕เมื่อ^๕เท^๕พ^๕ย^๕ดา^๕ท^๕ง^๕ห^๕ถ^๕าย
 ส^๕ถ^๕ับ^๕ช^๕ร^๕ร^๕ม^๕ไ^๕ท^๕ร^๕ค^๕ริง^๕ษ^๕ศ^๕ว^๕ร^๕ค^๕น^๕นี้^๕ได้^๕ ยังมี^๕พร^๕ท^๕ม^๕ค^๕น^๕หนึ่ง^๕ช^๕อ^๕ว^๕า^๕พร^๕ท^๕ม
 ก^๕ุ^๕มา^๕ร^๕ด^๕ง^๕มา^๕แ^๕ค^๕พร^๕ท^๕ม^๕ โ^๕ก^๕ย^๕โ^๕ฬ^๕ัน^๕ แด^๕ด^๕ง^๕มา^๕น^๕ฤ^๕มิ^๕ท^๕ร^๕ค^๕น^๕เป^๕น^๕ด^๕ัง^๕ค^๕น^๕ช^๕พ^๕ผู้^๕หนึ่ง

ชื่อว่าปัญจศีลร คนขพิงจนเห็นอธัมมาคัมแดงเทศนาธรรม แดพรหม
 คนนั้นแดงนฤมิตรคือเป็นดังคนขพิทเพบคุตรผู้ ชื่อว่าศีลรนั้น เพราะว่า
 คนขพิทเพบคุตรคนนั้นงามถูกเนื้อพึงใจฝูงเทพยดาทั้งหลาย ๆ อันว่าคนขพิ
 ทเพบคุตรนั้นเมื่อยังอยู่ในเมืองมนุษย์โลกยนิ แดว่าได้กระทำบุญมามากแล้ว
 แดได้ ไปเกิดในจาคุมหาราชิกา แดเทพยดาคนนั้นสูงได้ ๖,๐๐๐ วา แด
 ประคบบันทวยเครื่องสำนิมอาภรณ์ทั้งหลาย เทียรย้อมแก้วแหวนเงินทองแด
 คุรงเรื่องงามดังภูเขาทองแด อันว่าอาภรณ์นั้นถ้าแดงจะถอดออกได้
 เกวียนใหม่มนุษย์นได้ ๓,๐๐๐ เกวียนแด ๆ อันว่ากระแจะแดงวงจันท์อัน
 เทพยดาทาดังนั้น ถ้าแดงจะชูดออกได้คุ่มแดให้ได้ ๘ คุ่มแด อันว่าคุ่ม
 แดให้แดแต่ละคุ่มนั้นใหญ่จุเข้า ๕ กระเชอแด ทำนจึงหุงผ้าขาวอันบริสุทธ์แล้ว
 จึงสอดคูกุณกตในกรทั้งสองงามนักหนา แดจึงเกิดำมเปน ๕ เกิดำแดชัก
 มวยออกอันทั้ง ๕ อันนั้นแดไว้ปตายมมนนห้อยลงไปข้างหลังทุกอัน แดคน
 ขพิผู้นนเกิดำม ๕ อันเหตุดังนั้นจึงเรียกว่าปัญจศีลรเพอดังนั้นแด คนขพิ
 ทเพบคุตรคนนั้นชอบเนื้อพึงใจแก่เทพยดาทั้งหลายนักแด ๆ มีพรหมผู้หนึ่งชื่อ
 ว่าฉันทกุมารแดงมาแดพรหมโลกย์ แดมานฤมิตรคนเป็นดังคนขพิทเพบคุตรผู้
 ชื่อว่าปัญจศีลร แดมาเทศนาธรรมให้เทพยดาทั้งหลายฟัง ๆ ดางคาบเทพยดา
 ในสวรรค์มธุรธรรมได้ แดเทพยดาทั้งหลายก็เชยชนเทศนาธรรมในที่นั้น ๆ
 ดางคาบเดำพระอินทร์ชนบธรรมาคัมนั้นแด้วเทศนาธรรมเอง มีเมื่อพระ
 อินทร์เจ้าเทศนานั้น ทำวจตุโลกบาตทั้ง ๕ เขาบริวารไปเฝ้าไปคึดทั้ง ๕
 ทิศแห่งศุธรรมาเทวดงภาคสำถานน แดคนขพิทเพบคุตรทั้งหลายก็เอา
 ศัพพิริยคนครีทั้งหลายไปบำเรอ บ้างคึดบ้างดี บ้างคึดบ้างเฝ้า บ้างขับ
 บ้างรำโนปตายเขากำแพงจักรวาพทั้ง ๕ ด้านถวายแดพระอินทร์เจ้าคึดกถำว

ก่อนนั้นแต่ ๑ อันว่าพระจุโลกบาทเดินดูดีดูร้ายแห่งโลกยทั้งหลายนี้
 ทุกวัน ย่อมใช้ให้เทพยดาองค์อื่นมาต่างตัวในวันคี่คี่น้อยคือวันอัฐมีนั้น
 ได้ยอมใช้ถูกมาต่างคน มิแฉวันคี่ใหญ่คือวันบูรณมีแต่ขอมาพัสถานได้
 ทำวจุโลกบาททั้ง ๔ ย่อมมาเองเดินดูเอง ๑ เมื่อเทพยดามาต่างคนก็ดู
 ถูกธมาเองก็ดู แฉตัวธมาเองก็ดู เทียรยอมลักแผ่นทองเนื้อดีถูกแลถือ
 คินต์อนน่อนทำด้วยชาติหิงคุนหมากด้วย แฉเดินไปดูทุกแห่งทั่วถิ่นฐานบ้าน
 เมืองใหญ่น้อยทั้งหลายในมนุษย์โลกยนี้ทุกแห่งแต่ ถ้าแต่ว่าผู้ใดทำบุญทำ
 ธรรมได้ จึงเขียนนามผู้หนึ่งลงในแผ่นทองเนื้อดีถูกนั้น ท่านผู้นั้นขอ
 น้อยบ้านเรือนใดทำบุญธรรมนั้น ๆ มีอาทคชให้อำนาจพรพต์มาบูชาแต่
 ประฏิบัติแก่พระศรีรัตนไตรย แฉเตยงดูพ่อแต่แม่ย่าเียงผู้เฒ่าผู้แก่รักพรรค
 น้องแฉรักท่านผู้อื่นแฉชค่นอาจารย์แฉครูบาชยาย แฉให้ผากฐินแฉก่อพระ
 เจดีย์กระทำกุหาปดุกกุฏิจหาร แฉปดุกพระศรีมหาโพธิแฉต้ดบั้นพงพระ
 ธรรมเทศนาแฉจำคี่ต เมตตาทาภาวนาต้ดมณฑลไหว้พระ แฉอำนวยทาน ย่าเกรง
 ตมณพราหมณผู้มคี่ตแฉบูชาธรรมทั้งปวงนี้ ถ้าแต่ว่าผู้ใดกระทำแต่
 ะตัง ๆ คิงนนักก็ เทพยดาที่เขียนนามลงในแผ่นทองคิงกถ่าวมานั้นแต่ ๑
 แฉจิงเอาแผ่นทองนั้นไปให้แก่บญจลลิตรเทวบุตร ๆ นั้นจิงเอาไปให้แก่พระ
 มาคตี่ ๆ นั้นจิงเอาไปทุดถวายเป็นพระอินทร์เจ้าแต่ ๑ จิงเทพยดา
 ทั้งหลายก็อ่านดูในแผ่นทอง ถ้าว่าเห็นบาญชในแผ่นทองนั้นมากได้ จิง
 เทพยดาทั้งหลายก็ตั้งธารการยินหตากยินค่นักหนา ด้วยคำวาคิงนมนุษย์
 ทั้งหลายจะไค ชนมาเกิดเป็นเพื่อนเรานมากนักหนา แฉว่าจตุราบายโพ้น
 จะเปถ่าอยู่แต่ ๑ มิว่าเทพยดาทั้งหลายเห็นบาญชในแผ่นทองนั้นน้อยได้
 จิงเทพยดาทั้งหลายก็ยพรายแฉวคชวณกนว่าคิงน โอนนิจจากนทั้งหลาย

ในมนุษย์โลกย์โพ้นกระทำบุญน้อยนักหนา ซร่อยว่าเขาชอกนักกระทำบาป
 มากนักแต่ เขาจะได้ ไปเกิดในจุฑารายโพ้นมากนักแต่ กัดว่าจำเนียร
 ไปภายหน้าเหยี่ยวว่าเมืองฟ้าจะเป่าเตี้ยแต่ ฯ แต่พระอินทร์จึงถือเอา
 แผ่นสุวรรณบัลลังก์อันมีอักษรจารึกนามตั้งปुरुษทั้งหลายอันกระทำบุญนั้น พระ
 อินทร์เจ้าจึงอ่านหนังสือในแผ่นทองนั้นให้เทพดาทั้งหลายฟัง ฯ เมื่อ
 ว่าพระอินทร์ช้อยอ่านได้ ได้ยินออกไปไกลได้ ๘๐,๐๐๐ วาแต่ ถ้าว่า
 พระอินทร์ช้อยอ่านด้วยเสียงแซงได้ ได้ยินเสียงนั้นได้เพราะเป็นกึ่งวาตทั่ว
 ทั้งเมืองไตรศรีษั อันกว้างโดยคณนาว่าไว้ได้ ๘๐,๐๐๐,๐๐๐ วาทั่ว
 ทุกแห่งสิ้นแต่ ฯ แต่มีปราสาทแก้วแต่ปราสาทของทั้งหลายอันเป็นวิมาน
 เทพดาทั้งหลายอยู่ในอากาศแต่สูงเพียงจอมพระสุเมรุ เดือนไปถึงปลาย
 กำแพงจักรวาฬตงหนักดแต่ ท่านก็เรียกว่าไตรศรีษัแต่ ฯ อายุเขา
 ยืนได้ ๓,๐๐๐ ปีทิพย์ ได้ ๓๖,๐๐๐,๐๐๐ ปีในมนุษย์แต่ ฯ อันว่า
 ยศศักดิ์กตัตสมบัติแห่งพระอินทร์แต่ฝูงเทพดาทั้งหลายมีตงกตาวมานแต่ ฯ
 เพราะว่าได้กระทำกุศตบุญกรรมมาแต่ก่อนแต่ ฯ ผู้ใดแต่จะปราถนา
 ไปเกิดในเมืองสวรรค์ได้ อย่าได้ประมาทถึงมตนครเร่งชวนชวยกระทำ
 กุศตบุญกรรมให้ทำรักษาศีลเมตตภาวนาอุปฐากรักษาศีล บิฑามารดา
 ผู้เฒ่าผู้แก่ครูบ่เจฦายอาจารย์แต่สมณพราหมณผู้มศีลได้ ก็จะได้ ไปเกิด
 ในสวรรค์แต่ ฯ กตาวถึงไตรศรีษัเมืองสวรรค์แล้วแต่เท่านั้นแต่ ฯ

แต่ไตรศรีษั สวรรคณั้น ขึ้นไป เมืองบนสูงได้ ๖,๗๒๐,๐๐๐,๐๐๐ วา
 ฉิจะคณนาด้วยโยชน์ได้ ๘๔,๐๐๐ โยชน์จึงถึงชนฟ้าอันช้อยชวยามา แต่มี
 ฝูงเทพดาทั้งหลายนั้นอยู่ในชั้นฟ้า แต่มีปราสาทแก้วปราสาททองปราสาท
 เงินเป็นวิมานแต่มีกำแพงแก้วรอบ แต่มีสวนแก้วอุทยานอันดีแต่มีสระโบก

วรรณแต่ ฯ อันว่าเทพยดาทั้งหลายหมื่นหมื่นองค์แต่หน้าตารุ่งเรืองงามนักหนา
 โดยตุงตัวเขาได้ ได้ ๘,๐๐๐ วาทุก ๆ องค์แต่ ฯ อันว่าเทพยดาผู้เป็นพระญา
 แก่เทพยดาทั้งหลายในชั้นฟ้าอันชื่อว่าสุยามเทวราช ในชั้นฟ้าอันมีเห็น
 พระอาทิตย์เคย เพราะว่าตุงกว่าพระอาทิตย์นัก แล้วเทพยดานั้นเที่ยวยอม
 เห็นด้วยรัศมีแก้วทั้งหลายแตรรัศมีดวงเทพยดาทั้งหลายด้วยแต่ ฯ ซึ่งว่า
 รุ่งรุ่งแต่กำนั้นได้แต่มาอาไศรยแก่ดอกไม้ทิพย์นั้นแต่ ฯ มีว่าเมื่อใด
 เห็นดอกไม้บนบานได้จึงรู้ว่ารุ่งแต่ ฯ ถ้าแล้วได้เห็นดอกไม้บนบานเข้าได้
 จึงรู้ว่ากำเมื่อนั้นแต่ ฯ ว่าอาไศรยแก่ดอกไม้บนบานจึงรุ่งแต่ ฯ อันว่าอายุ
 เทพยดาชนนายนได้ ๒,๐๐๐ ปีทิพย์ แต่ได้ ๓๔๒,๐๐๐,๐๐๐ ปีใหม่มนุษย์เรา
 แต่ ฯ แต่ชั้นฟ้าอันชื่อว่ายามาษนไปเบื้องบนตุงได้ ๓,๓๔๔,๐๐๐,๐๐๐ วา
 มีจะคณนาคด้วยโยชน์ได้ ๓๖๘,๐๐๐ โยชน์ จึงถึงชั้นอันชื่อว่าคฤดีคาสวรรค์
 นั้น ๆ มีปราสาทแก้วปราสาทเงินแต่ปราสาททองเป็นวิมาน แต่มีกาแพงแก้ว
 ต้อมรอบโดยกว้างโดยตุงโดยงามนั้นยิ่งกว่า ปราสาทของ เทพยดา ทั้งหลาย
 อันอยู่ชั้นยามานั้นแต่มีบรรณาการทุกสิ่ง คือสระแต่ส่วนคฤกันชั้นฟ้า
 ทั้งหลายแต่ ฯ อันว่าเทพยดาชั้นเป็นพระญาแก่เทพยดาทั้งหลายในชั้นนั้น
 แดชชื่อว่าคฤดีคเทพยราชแต่ ฯ หมู่เทวดาทั้งหลายอันอยู่ในคฤดีคานั้น
 รับบุญธรรม ทั้งพระโพธิสัตว์เจ้า ผู้ต่าง สัมภารอันจะ ลงมาตวัดเป็น พระพุทธ
 เจ้าได้เที่ยวยอมสกลิขัยในชั้นฟ้าอันแต่ ฯ บัดนี้พระศรีอริยเมตไตรยเจ้าผู้จะ
 ได้ลงมาตวัดเป็นพระพุทธเจ้าภายในภัททกถปนี ก็เสด็จสกลิขัยในที่
 นั้นแต่ ย่อมตวัดเทศนาธรรมให้เทพยดาทั้งหลายฟังอยู่ทุกเมื่อบนมิขาดแต่ ฯ
 แดว่าอายุได้ ได้ ๔,๐๐๐ ปีทิพย์ได้ ๕๗๖,๐๐๐,๐๐๐ ปีใหม่มนุษย์นแต่ ฯ แต่
 ชั้นฟ้าอันชื่อว่าคฤดีคานนขึ้นไปเบื้องบนได้ ๒,๖๘๘,๐๐๐,๐๐๐ วา มีแต่จะ

คนนาคด้วยโยชน์ได้ ๓๓๖,๐๐๐ โยชน์ จึงถึงชนฟ้าอันชื่อว่านิมมานวรรคนี้ ๆ
 เทียรย่อมมีปราสาทแก้วแต่ปราสาทเงินปราสาททองเป็นวิมาน และมีกำแพง
 กำแพงทองด้อมรอบ และมีแผ่นดินของราชเพียงเต็มอกทั้งงามทุกแห่ง
 และมีสระน้ำอาบแต่น้ำสร้างสรรพทุกตั้งทุกอัน และมีสวนแก้วเหมือนกันทั้ง
 อันชื่อว่าดุสิตสวรรค์นั้นแต่ข้างงามยิ่งดิชนไปกว่าแต่ ๆ ผู้จะยกยอ
 ที่อยู่ในชั้นนี้ ถ้าแต่ว่ามีใจปราถนาจะใคร่หาอันใด ๆ ก็ดีเขาหากนาคผู้
 คนให้เป็นเองโดยใจรักเขาได้ ได้ทุกประการแต่ ๆ เขาเล่นด้วยหมู่นาง
 ฟ้าทั้งหลายโดยใจเขานั่นแต่ จึงเรียกชื่อว่านิมมานวรรคเพื่อกิ่งนั้นแต่ ๆ ผู้
 เทพดาอันอยู่ในชั้นฟ้าอันอายุยืนได้ ๘,๐๐๐ ปีทิพย์ มีจะคนนาคอัน
 มนุษย์โลกย์ได้ ๒,๓๐๘,๐๐๐,๐๐๐ ปีแต่ ๆ แต่ชั้นฟ้าอันชื่อว่านิมมานวรรค
 ขึ้นไปเบื้องบนโดยสูงได้ ๕,๓๗๖,๐๐๐,๐๐๐ วา มีจะคนนาคด้วยโยชน์
 ได้ ๖๗๒,๐๐๐ โยชน์จึงถึงชนฟ้า อันชื่อว่าปรนิมิตตวรรค
 แต่แต่ชั้นฟ้า ๖ ชั้นชอนดกามาพจรสวรรค์แต่ ๆ อันว่าชั้นฟ้า ๖ ชั้นนี้
 ประเสริฐด้วยสุขสมบัติยิ่งชั้นฟ้าทั้งหลายนั้นแต่ ๆ มีจะใคร่ใคร่ภ
 ทิพย์โภชนาหารสิ่งใด ๆ ก็ดี แต่มีเทพดาของคือนหากมานาคผู้มาถึง
 นั้นแต่ได้ โดยใจเองทุกประการ จึงเรียกชื่อว่าปรนิมิตตวรรค
 เพื่อกิ่งนั้นแต่ ๆ อันว่าเทพดาในชั้นนี้จะมีอายุได้ ๖๘,๐๐๐ ปี
 ทุก ๆ คนแต่ ๆ อันว่าเทพดาผู้เป็นพระญาติในชั้นนี้ปรนิมิตตวรรค
 เทวราชแต่ เป็นพระญาติแก่เทพดาทั้งหลายอยู่ฝ่าย ๓ แดพระญาติ
 ธิราชผู้เป็นพระญาติแก่หมู่มารทั้งหลายอยู่ฝ่าย ๓ แต่ในชั้นฟ้ามีพระญาติ
 สององค์แต่บ่อนได้ ไปเข้าไปกัดกัน แต่ชั้นฟ้าทั้งมวลอันมีพระญาติ
 แดนถึงแดนกำแพงจักรวาลทุกชั้นฟ้าแต่ แต่ ๖ ชั้นฟ้าอันชอนดกามาพจร

ว่าใจของเทพดาผู้ โกรธนั้นเป็นไฟ แต่ใจของเทพดาผู้มิได้ โกรธนั้น
 เป็นน้ำแต่ไปดับไฟ คือใจเทพดาผู้ โกรธนั้นเสียจึงคงชีวิตร้อยเพอด้ง
 นั้นแต่ ๑ ถ้าแต่ว่าเทพดาทั้งหลายต่างคนต่างคนต่างยอมด้งความ
 โกรธต่อกัน แต่มิได้ต่อกันต่อต่อกันถึงกันนั้น อันว่านางฟ้าทั้งหลาย
 ที่เปนมบริวารทั้งสองฝ่ายนั้น เขาเคยยอมด้งายผมเขาตงแต่ด้งกรองให้
 ทุก ๆ คนแต่ เทพดาทั้งสองนนั้นด้งความโกรธต่อกันด้งนั้น อันว่าหัวใจ
 เทพดาทั้งสองนนั้นก็เป็นไฟไหม้ตัวเขาทั้งสอง ๆ นนั้นด้งชีวิตตายแต่ แต่
 ว่าเทพดาหมู่ใดแต่ด้งชีวิตด้งยประการด้งนั้นได้เรียกชื่อว่ โภคาพลชัยแต่ ๑
 พิไฉยของเทพดาทั้งหลายนนั้นนั้น แม้นว่ากินอาหารได้แต่จะมีตามก
 อาจนมุตรুদ্ধด้งมนุษย์เราท่านนห้ามมิได้แต่ เทพดาอันจตุจากสวรรค์
 แต่จะมีอศุภด้งมนุษย์เราท่านนห้ามมิได้ ครั้นว่าจตุไฉ้ทงกายนนั้นหาย
 ไปด้งยทเดียวแต่ ๑ ฉิวาเทพดาผู้มบุญนั้น ครั้นว่ายง ๗ วันจะด้ง
 ธนมาพิธจะจตุไฉ้ ย่อมอบุด้ให้เห็นนมิตร & อันเห็นนมิตรด้งนั้นได้แต่
 แต่เทพดาคนนั้นกวั ซึ่งสภาวะคนจะจตุไฉ้แต่ ๑ อันว่านมิตร & อันนั้นนนั้น
 อนึ่งคยว่เห็นคยอกไม้อันมิในวิมานคนนั้นเหี่ยวแลบมิหอมได้ เพราะว่าแต่
 กอนนั้นหอมน้กแต่มีรุเหี่ยวจตุด้งด้งนั้น ๓ นมิตรยงเห็นฉาอันทงอยุนั้นได้
 ดูหมันดูหมองไป เพราะว่าแต่กอนบห่อนรุหมันรุหมอง แต่ว่าฉานนั้นด้ง
 ไฉ้งามอยุ่ทุกเมื่อแต่รุด้งด้งนั้น ๓ นมิตรอเนงคยว่อยู่ศุขแต่ด้งอบุด้หาศุข
 บมิได้แต่มีเหงอไหลแต่โคยอกแต่รักแรว้คน เพราะว่าแต่กอนได้ยอมมีศุข
 ทุกเมื่อ เหงอแต่โคยบห่อนไหลออกจกตัวไฉ้แต่รุด้งด้งนั้น ๓ ๑ อนึ่ง
 อาศนทคนนึ่งแตนอนน้กดูร้อนแก่ใจดูแรงกระด้งแก่ใจ เพราะว่าแต่กอน
 บห่อนรุ ร้อนรุแรงแต่กระด้งแตมาร้อนแต่กระด้งน้กรุด้งด้งนั้น ๓ อนึ่ง

ศุขสมบัติในเทวโลกยกดี มนุษย์โลกยกดี เพราะเหตุใดกระทำบุญแต่ก่อน
 แด่ประกอบด้วยไตรเหตุ ๓ หนึ่งในชื่อโตโลกเหตุ เหตุว่ามีได้ โลกเพื่อจะเอา
 สิ้นท่านผู้อื่น ๑ หนึ่งในชื่อว่าชโตโลกเหตุ เหตุว่าไม่มีได้ จึงแยกไม่มีได้ รุกุม
 มุขุมโทษไม่มีรู้ รัชยาแก่ท่านผู้อื่นใด ๑ หนึ่งในชื่อว่าอโมโหเหตุ เหตุว่า
 ไม่มีหลงแต่ไม่มีได้กระทำกรรมอันเป็นบาป แด่เที่ยวอมกระทำกรรม
 อันเป็นบุญเพื่อเหตุ ๓ อันดังกล่าวแต่ก่อน จึงมีศักดิ์ดีแต่ศุขสมบัติเพอคง
 นั้นแต่ ๑ อันว่าบุญทั้งหลายแต่จิตรจะเป็นบุญนี้ ก็มีใจทรงถวาย
 ได้ ๓๗,๒๘๐ ดวงดังกล่าวก่อนนั้นแต่ ๑ ก่อวางถึงสวรรค์อันเกิดใน
 ฤททมาพรภูมิ อันเป็นอัญชุกัตต์โดยสังเขปแต่แต่เท่านั้น ฯ
 อันว่าพรหมทั้งหลายอันเกิดในรูปพรหมภูมิทั้ง ๑๖ ชั้นนั้น ย่อม
 เกิดด้วยอุปปาติกโยนิสิ่งเดียวได้ เขาปฏิสนธิ ๖ จำพวกมีอาทิ คือว่า
 วิตกวิจาร์อันก่อก่อน โพนันแต่ ๑ แต่ชั้นฟ้าอันชื่อประนิมมิตตอสังกติ
 สวรรคกันขึ้นไปถึงพรหมโลกจะนับจะคณา ด้วยโยนิที่คิดด้วยจากดี
 ไม่มีได้เลย เพราะว่าโกลนิก แต่พรหมชั้นต่ำทั้งหลายอันชื่อว่าพรหม
 ปาริสัชชาภูมินั้นลงมาถึงแผ่นดินนี้ โดยโกลนิกนี้ แม้ว่ามีคิดก่อน ๓
 เท่าปราสาทเหล็กอันชื่อ โลหปราสาทนั้น อันที่มีอยู่ในดังกล่าวไป โพนันแต่
 ว่าเขาตกลงมาแต่ชั้นพรหมปาริสัชชาชั้นนั้น แด่ไม่มีได้ของวิธสักแห่งเลย
 แม้ว่าจะหนักก็ได้ ๔ เดือนจึงถึงแผ่นดินเรานี้ได้ อันนกกต่ำแต่พรหมชั้น
 ต่ำได้ แลยังชั้นพรหมทั้งหลายได้ ๒๐ ชั้นขึ้นไปเห็นอกันขึ้นไปถึงชั้น ๆ
 แด่โดยกว้าง โดยแดนปริมณฑลถึงเขากำแพงจักรวาฬอันเราอยู่นี้ แด
 เทียรย่อมมีปราสาทแก้ว แด่เครื่องประดับนี้สำหรับทั้งหลายนามนักหนา
 ยิ่งปราสาทเทพยดาทั้งหลาย อันอยู่ภายใต้ได้ ได้ประมาณพันกว่าแต่ ๑

พรหมชน ๑ ชื่อว่าพรหมปาริวัชชาภุมิ ๑ ชั้น ๓ ชื่อว่าพรหมปโรหิตา ๑
 ชั้น ๑ ชื่อว่ามหาพรหมาภุมิ ๑ พราหมณกตฤษักติ อินท้านได้
 ภาวนาได้ฌานอัน ๑ ชื่อว่าปฐมฌานได้น้อยทุกเมื่อรอดชีวิตด้ ครั้นว่า
 ตายได้ ไปเกิดเป็นพรหมในชั้นอันชื่อพรหมปาริวัชชาภุมิ อยู่หึ่งนานนัก
 แดได้อสงไขยกัปหนึ่งแดแบ่งเป็น ๓ ภาค แดเอาแต่ภาค ๑ เป็นอายุ
 พรหมทั้งหลายในชั้นนั้นแด ๑ ผู้ใดแดได้ปฐมฌานรอดสุดชีวิตนครัน
 ว่าตายได้ ไปเกิดในพรหมอันชื่อว่าพรหมปโรหิตา ภุมินั้นเสวยสุขอยู่โดยนาน
 มีว่าจะคณาได้อสงไขย ๑ แบ่งเป็น ๒ ภาค เอาแต่ภาค ๑ เป็นอายุแห่ง
 พรหมทั้งหลายในชั้นนั้นแด ๑ ผู้ใดแดได้ปฐมฌานอันอุคมนักหนาทุกเมื่อชั
 ด้วคน ครั้นว่าตายไปเกิดในพรหมอันชื่อว่ามหาพรหมาภุมิ แดมหา
 พรหมชนนั้นอยู่เสวยสุขอายุยืนได้มหากัปนั้น อายุพรหมนั้นมิได้นับด้ว
 อสงไขยเดย เทียรยอมนับด้วกัปแด ๑ เมื่อไฟใหม้กัปได้ไฟใหม่
 ทงพรหม ๓ ชั้นนั้นค้วแด ๑ แดคนชวนไปเบองบนเืองนักหนาแต่จ้งเถิง
 พรหม ๓ ชั้น พรหมชน ๑ ชื่อปริตตาทภุมชนหนึ่งชออปปมาณาภุมิ
 พรหมชนหนึ่งชออาภัสสรภุมิ เทียรยอมเป็นชวนชนเห็นอกันไป พรหม
 ๓ ชั้นนั้นชอทุกุติยานภุมิ ฝูงเทพยดาแคนทงหลายผู้ใดเถิงทุกุติยาน
 ได้น้อยทุกเมื่อรอดชีวิตด้วคน ครั้นตายไปได้เกิดในพรหมชนชอปริตตาท
 ภาภุมิ ยืนได้ ๒ มหากัป ๑ ผู้ใดได้ทุกุติยานแต่มีชยมทุก
 เมื่อรอดชวคน ครั้นตายไปเกิดในพรหมชนอันชออปปมาณาภุมิ ยืน
 ได้ ๔ มหากัป ๑ เทพยดาแคนมนุษย์ทงหลายผู้ใดได้เถิงแก่ทุกุติยาน
 อันประณีตด้วนักหนาทุกเมื่อรอดชวคน ครั้นตายได้ ไปเกิดในชนพรหม
 อันชออาภัสสรภุมิยืนได้ ๘ มหากัป ๑ เมื่อไฟใหม้กัปแดว่นาค้วม

ครั้นว่าเขาตายได้ ไปเกิดในชั้นพรหม อันชื่ออัสญัญญ์พรหมนั้นแล ฯ ฝูง
พรหมทั้งหลายอันอยู่ในชั้นนั้นคนสูงได้ ๘๖,๐๐๐ วา แม้หัวใจน้อยหนัก
บมีเดย ฯ หน้าตาเผือกผิวพรหมนึ่งกับรูปพระปฏิมาของชั้นข้างหากซัด
ใหม่แดงามนั้กหนานัน ผู้ใดนั่งอยู่แต่ตายในเมื่อคำนึงไปเป็นพรหมใน
ชั้นนั้นนั่งอยู่ต่อสุดอายุ ผู้ใดยืนอยู่จึงตายในมนุษย์โลกยนิกรดี แลไป
เป็นพรหม ยืนอยู่ในเมืองพรหม โลกย นนม บมีกระหม่น บมีตก บมีตึงตักแห่ง
ทั้งตักบมีพริบคู้สุดพรหมนั้นแลมรุตก็ถึงเลย แลว่าในปราสาทแก้ว
พระพรหมนึ่งกว้างขวางนั้กหนานัน มีดอกไม้คันทรค์ของหอมทั้งหลาย
ประเดรัสูคันนั้กหนาน้อยทุกเมื่อสุดสุดพรหมทั้งหลายนั้น แลดอกไม้พ่น
บหอมรู่เหวอบหอมรู่แห่งแลโรย แลคันทรค์ของหอมพ่นบหอมรู่เผือดหาย
กดินเดย ดอกไม้นั้นแดงว่าแดงเรียงแต่เรียบระเบียบงามนั้กหนาน้อยรอบ
พรหมนั้นทุกทิศ แลพรหมทั้งหลายอยู่ในชั้นนั้นมากนั้กหนานบมรุกถานก
โกฏีเดย อายุเขายืนได้แต่ ๕๐๐ มหากัลป ฉิดเมื่อใดสิ้นอายุแลจะ
จากเมืองพรหมแลพรหมนั้นมบุญอันได้กระทำแต่ก่อน แลตั้งใจนั้กคิน
มาเป็นปรกคิตังคนทั้งหลาย แลไปเกิดโดยข่าเภอบบุญแดงาบ เพราะว่า
บมีได้ถึงนิพพาน ฯ แต่ชั้นขึ้นไปถึงชั้นบนไกลนั้กหนานัน แลจึงถึง
เมืองพรหม ๕ ชั้น พระพรหมชั้นหนึ่งชื่ออวิหาภัม ชั้นหนึ่งชื่ออตปปาภัม
ชั้นหนึ่งชื่ออสุทตธัมม์ ชั้นหนึ่งชื่ออสุทตธัมม์ ชั้นหนึ่งชื่ออภินิฐฐาภัม
พรหมทั้งหลาย ๕ ชั้นชอบบญจสุทธชาวาสเป็นจตุคตถมานภัมได้ด แต่ฝูงใด
ได้อนากามิมผลแต่ได้จตุคตถมานกดี ถึงแก่บญจถมานกดีรอตสุดชั่วคน ครั้น
ตายได้ ไปเกิดในพรหม ๕ ชั้น อันชื่อบญจพิธสุทธชาวาสนั้นแลบมีคินมา
เกิดในเมืองมนุษย์นี้เดย ฯ ฉิดว่าสิ้นอายุในเมืองพรหมนึ่งแต่รัจเขาตั้ง

พรหมทั้งหลาย ๒๐ ชนนั้นเห็นว่าผู้หญิงคนหนึ่งกับมี แม่น้ำพรหมผู้หนึ่ง
ก็คิดว่าเหมือนดังนั้นก็ดกกับมี ได้ดัด พรหมทั้งหลายนั้นจะมีใจกำหนด
กระต่ายย่นค้แก่ผู้หญิงน้อยหนึ่งกคกกับมี พรหมทั้งหลายนั้นแต่จะรูชมว่า
กระทำทางศรัยคนครทงหลายตั้งใด ๆ กับห่อหุ้ม ไล่ด ดาวจำพวกอยู่ด้วย
ณานอนช้ออริยวิหาร ดาวจำพวกอยู่ด้วยณานอนช้ออทิพยวิหาร ดาว
จำพวกอยู่ด้วยณานอนช้อพรหมวิหาร พรหมทั้งหลายอันอยู่ในอกนิฐู
พรหมนั้น มีแต่เมื่อใดพระโพธิสัตว์ผู้จะได้ตรัสเป็นพระพุทธเจ้าได้ ในเมื่อ
วันพระโพธิสัตว์เจ้าจะเสด็จออกทรงพระผนวชได้ พรหมนั้นเอาผ้าไตร
จีวรแดงเครื่องบริกขารลงมาแต่พรหมโลกย์โพ้น แต่มาถวายแต่พระโพธิสัตว์
เจ้า ๆ รับเอาไตรจีวรแต่พระพรหมแล้ว พระเจ้าจึงทรงไตรจีวรนั้น พระ
เจ้าจึงถอดผ้าขาวอันพระองค์ทรงนั้นออกจากพระกายพระเจ้า จึงยื่นให้แก่
พรหมนั้น ๆ จึงรับเอาขึ้นไปไว้เถิงอกนิฐูพรหม แล้วจึงนฤมิตรเป็นพระ
เจดีย์แก้วกรวณประอบแก้วอันใสงามนั้น โดยสูงพระเศียรนั้นได้ ๘๖,๐๐๐ วา
แต่มีพระนามชื่อว่าทุก์เจดีย์แต่ พรหมทั้งหลายนั้นยอมไปอุปถากบูชาแต่
วันละ ๘ เดือนมิขาด ๆ พรหมชนนเพื่อไฟไหม้แผ่นดินนั้นแล้วแต่แผ่นดิน
นั้นได้ เมื่ออาทพรหมชนนลงมาคคอกบวอันเกิดในแผ่นดินนั้น พรหม
นั้นจึงเอาบาตรจีวรแดงเครื่องบริขารนับทบบาตรแดงจีวรด้วยเปน ๘ ตั้ง ชื่อ
อัฐบริกขารอยู่ในคคอกบวนั้นแต่ ๆ คือว่าผ้าสังฆ ๓ ผ้าจีวร ๓ ผ้า
สังฆาฏี ๓ บาตร ๓ ผ้าประคต ๓ มีดโกน ๓ เข็มเย็บผ้า ๓ ผ้ากรองน้ำ ๓
อันว่าเครื่อง ๘ ตั้งนี้ชื่ออัฐบริกขาร แต่พรหมเอาอัฐบริกขารนั้นขึ้นไปไว้
เถิงพรหมโลกย์ ชนอนช้ออกนิฐูพรหมนั้นแต่ ๆ เถิงเมื่อพระโพธิ
สัตว์เจ้าออกทรงผนวชได้พรหมเอาลงมาถวาย ๆ แต่กัถปอันใดแต่จะ

มีพระพุทธเจ้าแต่องค์ ๑ ได้ จึงดอกบัวเกิดชั้นดอก ๑ แดกถนัดป็นนั้นชื่อว่า
 ดำรงกัณฑ์ ๑ กัณฑ์ได้จักเกิดมีพระพุทธเจ้า ๒ องค์ได้ดอกบัวเกิด ๒
 ดวงแดกถนัดป็นชอปดาถนัดป^๑ แด ๑ กัณฑ์อันใดแดจะมีพระพุทธเจ้า ๓ พระ
 องค์ได้ดอกบัวเกิดชั้น ๓ ดอก กัณฑ์นั้นชื่อว่าดำรงกัณฑ์ ๑ กัณฑ์ใด
 แดมีพระพุทธเจ้า ๔ พระองค์ได้ดอกบัวเกิด ๔ ดอก กัณฑ์นั้นชื่อดำรงกัณฑ์^๒
 กัณฑ์ ๑ กัณฑ์ใดจะมีพระพุทธเจ้า ๕ พระองค์ได้ดอกบัวเกิดชั้น ๕
 ดอกแด กัณฑ์นั้นชื่อกัณฑ์กัณฑ์ ๑ กัณฑ์ใดอันหาพระพุทธเจ้าเกิดบมิ
 ได้ได้ กัณฑ์นั้นชื่อสุญญกัณฑ์ ๑ แดกัณฑ์ใดอันจะอันจะเกิดมีพระ
 พุทธเจ้าได้แต่เต็ม ๕ พระองค์ลงมา แดอันว่าจะเกิดมีพระพุทธเจ้ามาก
 กว่า ๕ องค์ได้บ้นห้อมัน อันว่าอัฐรูปภิกขารอันเกิดมีในดอกบัวดังนี้ ย่อม
 เกิดเป็นกรรมดาโดยสมภารพระเจ้าแด ๑ ผูกอันไปเกิดในพรหมโลกนั้น
 กระทำบุญกรรมดังฤฯ แดจึงได้ไปเกิดชั้น ๑ ผู้ใดก็เชื่อมั่นว่าได้ทำ
 ทำบุญกรรมบวชเป็นสมณ แม้ว่ามีศัตเท่าใดก็แต่บมิได้มานว่าจะไปโดย
 อากาศดำดินไปตั้งนั้นบ้นห้อมันไปเกิดพรหมโลกยศศักดิ์ ๑ ผู้ใดกอบประด้วย
 ฌานรอกชัวคนแต่มิได้ถอยจากฌานจึงได้ ไปเกิดในพรหมโลกยศได้ ๑ เมื่อ
 จะภาวนาให้ ได้ฌานนั้นย่อมกระทำดังนี้ ชาวเจ้าภิกษุอันเป็นศิษย์แห่ง
 พระพุทธเจ้าก็ตั้งฤษีผู้ มีศัตกัณฑ์ นั้นตมาภาวนาจำเรณกรรมฐานว่าปฐ
 ๑ วิกิตติ ๑ กถางวันกถางคืนบ้นบ้นบัญญัติ ๑ คือพยายามนิวรรณ์ ๑ ถิ่น
 มิตถนิวรรณ์ ๑ อุตถัจจนนิวรรณ์ ๑ กุกกุจจนนิวรรณ์ ๑ วิจิจจนนิวรรณ์ ๑
 จึงจะกอบประด้วยองค์ ๕ อัน อันชื่อว่าวิคก ๑ วิจาร ๑ ปีติ ๑ ศุข ๑
 เอกกคคา ๑ จึงจะกอบประด้วยญาณ ๕ อัน ๆ นั้น คืออทธวิญาณ ๑
 ๑ ในดำรงกัณฑ์ มัณฑกัณฑ์ ๒ ดำรงกัณฑ์

ทิพยโสคญาณ ๑ ทิพยจักขุญาณ ๑ ประจิตตวิชาญาณ ๑ ปุพเพนิวาสานุส
 สติญาณ ๑ อันเปนสุภาวบุญ อันกระทำแต่ได้ ไปเกิดในโตภันนี้แล้ว
 เมื่อใดไปเกิดในรูปพรหม ๑๕ ชั้น อันเว้นแต่ขอสัญญ์พรหมนั้น เมื่อเกิด
 นั้นพุทฺพะ ๒๓ ชั้นที่ด้วยบมิตเกิดรูป ๒๒ ที่เดียว คุจเทพยตาอันเกิด
 ในกามภูมิมัน พรหมเกิดนั้นแต่รูป ๒๓ แตรูป ๕ บมิตเกิดนั้นรูป ๕ อันนั้น
 อันใดชั้น ๑ อันหนึ่งชื่อว่าขามรูป คือรูปขมจรุกอันหอมอันหมัน ๑
 อันงชื่อชวหารูป คืออันจรุกกรศอันกินแตรจกรศ ๑ อันงชื่อกายรูป
 คือรูตอันเจ็บอันปวดแต่คน ๑ อันงชื่อชยตถภาวรูป คือขมจรุกระกค
 กามคณหาตังผู้หญิง ๑ อันงชื่อปรีตภาวรูป คืออันจรุกระกคกาม
 คณหาตังผู้ชาย ๑ เกิดชวตร ๕ อันด้วยทรงรูปพระพรหมนั้นได้ ๑
 ชวตรอันอยู่ในรูปนั้นอันใดชั้น ๑ ชวตรหนึ่งอันอยู่ในจักษุรูป คือ
 แต่งรักษาตา ๑ ชวตรหนึ่งอันอยู่ในโสทรูปแต่งรักษาหู ๑ อัน
 อยู่ในเมษรูปแต่งรักษาใจ ๑ อันอยู่ในสัททัญชรูปอันแต่งรูปรักษาเดียง ๑
 พรหมอันเกิดในชั้นขอสัญญ์นั้น กีย่อมพตเกิดตังฝูงพรหมทั้งหลายอัน
 กต้าวก่อน แต่รูปทั้งหลายอันเกิดด้วยขอสัญญ์พรหมนั้นได้ ๑๗ จำพวก
 อันใดบ้างชั้น ๑ สัททัญชรูปมี ๘ อันชวตรรูป ๑ ขากาศรูป ๑ จิการ
 รูป ๒ ตชนรูป ๕ ผสมได้ ๑๗ เกิดเปนชวตรอันเดียวได้ ชวตรอยู่ใน
 สัททัญชรูป ฝูงพรหมอันมีจิตร์แต่อยู่ภาวนาจำเวณญาณนั้น ยังมีเจต
 ติกอันเปนเพื่อนจิตร์แต่มาจำเวณใจพรหมนั้นได้เท่าใดชั้น ๑ ในกุศลนั้นมี
 เจตติกอันเปนเพื่อนจิตร์ได้ ๕๒ จำพวกอันใดชั้น ๑ อันหนึ่งชื่อสัททาย่อมสัทธา
 เถิงบุญธรรมทุกเมื่อ อันหนึ่งชื่อสคิมมรุตสมฤตคิมมรุตมบุญธรรมตักเมื่อ
 อันหนึ่งชื่อหรรุตถายบมิตอาจประมาณตักอัน ๑ อันหนึ่งชื่อโอคปป์ รุกถัว

ตภาวนันจะเปเนบาป ๑ ^๕หนึ่งชื่อโตโภมมีโลก ^๕หนึ่งชื่อโทโตมมีรุกเคียด
^๕บมีรุกหิงษาบมีรุกมุนุโทษ ๑ ^๕หนึ่งชื่อตครมีชเมตคา คือกระทำอันใด
^๕ด้วยใจบกลาย ๑ ^๕หนึ่งชื่อกายบัสตัทธิ กระทำอันใดยอมมีตนเห็นการ
^๕กรรม ๑ ^๕หนึ่งชื่อจิตบัสตัทธิ แต่มิใจอันเห็นในตภาวนกรรม ๑ ^๕หนึ่งชื่อ
^๕กายตหุตา มีตนอันพถันกรรม ๑ ^๕หนึ่งชื่อจิตตหุตา มีใจอันพถันแก่
^๕กรรม ๑ ^๕หนึ่งชื่อกายมุตหุตา มีตนอันอ่อนแก่กรรมแตตภาวทั้งหลาย ๑
^๕หนึ่งชื่อจิตตมุตหุตา มีใจอันอ่อนแก่กรรมแตตภาวทั้งหลาย ๑ ^๕หนึ่งชื่อ
^๕กายกัมมัญญาตา มีตนอันควรแก่ตภาวแตกรรมทั้งหลาย ๑ ^๕หนึ่งชื่อ
^๕จิตตกัมมัญญาตา มีใจอันควรแก่ตภาวกรรมทั้งหลาย ๑ ^๕หนึ่งชื่อ
^๕กายปาคุญญาตา มีตนอันถำออกแก่กรรม ๑ ^๕หนึ่งชื่อจิตตปาคุญญาตา
^๕มีใจอันถำออกแก่กรรม ๑ ^๕หนึ่งชื่อกายชุตตา มีตนชื่อแก่กรรม ๑
^๕หนึ่งชื่อจิตตชุตตา มีใจชื่อแก่กรรม ๑ ^๕หนึ่งชื่อกรรณา แต่มิใจอัน
^๕กรรณาแกตตวทั้งหลาย ๑ ^๕หนึ่งชื่อมุตหุตา มีใจอันอ่อนแก่ตตวทั้ง
^๕หลาย ๑ ^๕หนึ่งชื่อบญจันทรีย ว่าบญญาอันเปเนใหญ่แกอินทรียทั้งหลาย
^๕แต ๑ ผสมได้ ๒๒ จำพวกนี้ แตเปเนเพื่อนใจเปเนต่างอาหารแก่ฝูงพรหม
^๕ทั้งหลายแต ๑ กถาวเถิงพรหมทั้งหลายอันมีรูปชื่อวารูปาจรภูมิเปเน
^๕ตคตกณท์ด้วยสังเขปแต้วแต่เท่านี้แต ๗

^๕ทหนจะว่าพรหมเถิงฝูงอันไปเกิดในอรูปพรหมโพ้น เอาปฏิสันธิด้วย
^๕อรูปปฏิสันธิแตแต่อกนิฐฐุชุนไปเบื่องบนแปล่าไกลกัณท์กัณหา . แตจึงมีพรหม
^๕โตกย & ชน ๗ ^๕หนึ่งชื่ออากาศานัญญาคนภุมชน ๑ ^๕ชื่อวิญญาณัญญา
^๕คนภุมชน ๑ ^๕ชื่ออากาศัญญาคนภุมชน ๑ ^๕ชื่อเพวตัญญาณาสัญญา
^๕คนภุม ๑ ^๕อันว่าพรหมโตกย & ชนชอบัญญาณภุม ๑ พรหม & ชน

แนวอรุณี โทติ ๑ บมมีได้เข้าไปดวงอื่นโดยเทียรย่อมไม่ด้วยความตั้งนั้น
 ทุกเมื่อสุดชั่วคน ครั้นว่าตายได้ ไปเกิดในวิญญาณัญญาคนพรหม โลกย์
 อายุพรหมนนิยได้ ๕๐,๐๐๐ มหากัลป์ ๑ ฤษัฏางจำพวกก็กระทำ
 ฌาน ๕ สิ่งในชั้นต่ำแล้วได้วิญญาณัญญาคนสมาบัติ เห็นวิญญาณัญญา
 ยคนสมาบัตินั้น ๆ มีพอใจเพื่อจรรย์ยังมากหลายกว่าชั้น แต่เห็นอาภิญ
 จัญญาคนสมาบัตินั้นหากสุขแต่เย็นกว่า แต่เทียรย่อมจะใคร่ถึงอาภิญ
 จัญญาคนสมาบัติอันอยู่เหนืออากาศเปด่ากายทุกเมื่อ แต่มิได้ ไปดวง
 อื่นโดยเทียรย่อมไม่ใคร่พอใจแถภาวนาตั้งนั้นทุกเมื่อ นัตถิกัญจิ บมมีเข้าใจ
 ไล่ไปดวงอื่นเทียรย่อมไม่ด้วยความตั้งนั้นทุกเมื่อสุดชั่วคน ครั้นตายได้ ไป
 เกิดในอาภิญจัญญาคนพรหม โลกย์ แต่มิอายุยืนได้ ๖๐,๐๐๐ มหากัลป์ ๑
 ฤษัฏางจำพวกกระทำฌาน ๕ สิ่งในชั้นต่ำแล้ว แต่ได้อาภิญจัญญาคน
 สมาบัติ แต่เห็นอาภิญจัญญาสมาบัตินั้นบมมีเต็มใจ เพราะว่าโกตผู้งอนมี
 รูปแถบมียันต์ในใจ ดุจดังคนอันอยู่โกต ชำคัก อันมีหอก แถดาบ แถบมียืนใจ
 แถเขาคำหนึ่งดังนี้ เขามีได้ปราถนาอาภิญจัญญาคนสมาบัติอันมีในอาภิญ
 จัญญาคนสมาบัติ พรหม โลกย์นั้น เทียรย่อมจะใคร่ได้ ไปเกิดในพรหม
 โลกย์ชั้นอื่นนั้นจึงโกตผู้งอนมีรูปนั้นดังชำคักแต่มิได้เข้าใจไปดวงอื่นโดย เทียร
 ย่อมไม่ใคร่ไปถึงแนวัญญาณาสัญญาคนสมาบัตินั้นแต่ เขารู้ดังนี้ใจ
 มากนิกยงอันคำหนึ่งหลายสิ่งจึงภาวนาตั้งนี้ ๑ แนวัญญาณาสัญญาภวิสถามี
 เขาย่อมว่าดังนี้ ขอจงกุนมใจนั้นน้อยนักหนาแต่อยู่ตุงตั้งว่าหายไปทีใน
 อากาศ นนร้อยเท่าพัน เท่ากว่าใจพรหมชั้นต่ำใจ นั้นจกมี ดังว่า บมมี
 เพราะว่าน้อยนักแถพรหมชั้นนั้นมิอายุยืนได้ ๘๕,๐๐๐ มหากัลป์ ๑ แถว่า
 จักกระทำอันใดบมมีได้โดย เพราะว่าใจนั้นน้อยนักแถ พรหม โลกย์ชั้นนั้น

ต่มาบัตย์ยิ่งกว่าพรหมเทวโลกย์ทุกแห่ง แม้นว่าใจแต่ย่อยฉนนกคยงมเพอน
 ใจบุญอันเปนเจตสิก ๒๐ จำพวกเปนเพื่อนใจนั้นดังกล่าวก่อนนั้นแต่ ๗ แต่
 เท่าว่าเอากรุณาแถมทุกตาออกเดี่ยวยังคงแต่ ๒๐ เพื่อนดังนี้ ยังมีอัญญ-
 ต่มาอันนอกกรณหมยมเวณเดย ๗ กล่าวแต่โสภณเจตสิกอาศรัยอรุ
 โลกย์นั้นว่าใจน้อยตงนกกคยงมเพออยู่คู่ต่มมาบัตได้ ฌเมื่อถึงพระพุทธเจ้า
 เตตัจจมาเกิดในโลกย์นี้ อรูปพรหมทั้งหลายนั้นยังมีใจสัทธาแถมบูชาพระเจ้า
 แต่ ๗ จะเริ่มว่าผู้งอหาคิครบมิได้ ต่ยงเปนดังว่ามีใจแถมกระทำบูชา ๗
 ต่ง เมื่อ พระพุทธเจ้า กระทำ พระปาฏิหารย คอย ฤทธ อันชื่อ ว่าอิทธวิชฌยาน
 ด้วยใจ อันชื่อ โสมนัสต่งหคตญาณ ต่มปยุตต์ต่งซาริกจิตต มหาณพรรณรังษ
 พระรัศมีต่ง ๒ ต่ง ๗ แต่ว่าพระรัศมีผู้งอนหมมพรรณต่งฤาบังต่ง ๗ พระรัศมี
 อันหนึ่งแถมพรรณเขยวงามต่งคอกอัญชัน แต่ต่งคอกนิตุบตแต่คอกผักตบ
 ต่งแวงนคยงแต่บักแถมต่ง ๗ แต่ว่าพระรัศมีอันหนึ่งมพรรณอันเหตุองงาม
 ต่งคอกกณณการแต่หรดาดแต่ทองต่งอันชื่อว่าสมพุนุท ๗ แต่ว่าพระรัศมีอัน
 หนึ่งมพรรณแต่ต่งแสงนำต่งแต่ชาติหิงค แต่คอกชบาต่งคอกถบทม ๗
 แต่พระรัศมีอันหนึ่งมพรรณชาวแตงามต่งคอกพุดแต่ต่งช ๗ แต่พระรัศมี
 อันหนึ่งแต่งอออนแตงามต่งคอกอโนชา แต่คอกชบาเทศแต่คอกเทียนไทยแต่
 คอกทองฟ้าอันออกแต่ต่งทองแดงอันท่านชัต ๗ แต่พระรัศมีอันหนึ่งม
 พรรณอันใต้ แต่เหตุองแตงามต่งดาวประกายพฤษแต่ต่งกรัตนะแต่
 แต่จิงฉวัดเฉวียนเวียนให้รุ่งเรือง แต่ผู้งพระรัศมีทั้งหลายอันออกจาก
 พระองค์พระพุทธเจ้าแต่ ๗ อันว่าพระรัศมีอันเขยวงามต่งคอกอัญชันแต่
 คอกผักตบแต่นิตุบตแต่แวงนคยงบักแถมต่ง ๗ ออกแต่พระเกษแต่
 โดมาพระเนตรชนทหวดแต่เคราทุกต่งพระโถมาต่งวนทิสถานดำทุกแห่งแต่ ๗

อันว่าพระวิศมีมัมพรณเหลืองเรืองงามดังดอกกณณิการแดทรดาตแดงทองสุก
 ชมพุกุหนออกแต่หลังพระพุทเจ้าแด ๑ อันว่าพระวิศมีมัมพรณขาว
 งามดังดอกพุกบรุตุทชดังตั้งขนน ออกแต่พระเนตรอันขาวแดพระทนต์
 พระพุทเจ้าแด ๑ อันว่าพระรังษอนทแดงออกดังดอกอโนชา แด
 ดอกชบาเทศแดเทียบไทยแดดอกทองฟ้า อันออกแดงดังทองแดงอันชคณน
 ออกแพนข้อพระหัตถ์เลียบพระบาทแห่งพระพุทเจ้าแด ๑ อันว่าพระ
 วิศมีอนหนงมพรณงามดังดาวมกายพฤษ์เดผลกรคณน ออกแต่พระ
 อุณาโลมคือขนแก้วอันอยู่ในพระภักคร์พระพุทเจ้าแด ๑ พระวิศมีทง ๒
 ประการณคณน ดังวดอนเขียวงามยิ่งเขียวอนทขาวงามยิ่งขาว อนท
 เหลืองงามยิ่งเหลือง อนทแดงงามยิ่งแดง อนทแดงอันงามยิ่งแดงอัน
 อนทพิรายเรืองดังดาวประกายพฤษ์ ๑ พระวิศมีทง ๒ ประการออกแต่
 พระองค์พระพุทเจ้าแล้ว กตบักจอกถวดเฉวียนเฉวียนไปมาแด พระวิศมี
 ทงหลายนหมหอนรูเส้ารูหมอง ดาวอันก่กตง ดาวอันก่รายไป ดาวอัน
 ก่จามา ดาวอันหนา ดาวอันน้อย ดาวอันห้อย ดาวอันไหลไป ดาว
 อันอยู่ ดาวอันเปนมุ่มดาวอันเปนตัว ดาวอันเปนมด้อม ดาวอันค้อม
 ดงคิน ดาวอันชนไปเมืองฟ้า ดาวอันไปหน้า ดาวอันไปหลัง ปรนังกัน
 ออกแด ๑ พระวิศมีอนทเขียวไปก่อน พระวิศมีอนทเหลืองไปตามพระวิศมี
 อนทแดงไปอันคับพระวิศมีขาวไปอันคับพระวิศมีแดงอันไปอันคับพระวิศมีอน
 พรายงามดังดาวมกายพฤษ์ไปภายหลังทง ๒ หมู่ พระวิศมีทเหลืองน
 คุจรุจรุว่าแก่หมู่พระวิศมีอนทเขวอนนคณน คุจรุวิศมีอนเขว แดทวนจง
 อยุคอยู่ตุจตามท่านตุคังฤาแดท่านไปก่อนค เพื่อกำเนิดเกิดบุญสมภาร
 แห่งท่านเปนคังฤา ๑ อันว่าพระวิศมีทเขวอนนกระทำดังเหตุยวแดแปรมา

ขานว่าดังนี้ ^{๕๕} อันว่าคุณได้มีบุญเมื่อครั้งพระพุทธเจ้าเรายังเป็น โพธิสัตว์
^{๕๕} อันทรงพระนามชื่อพระเจ้าศุภราช ^{๕๕} ฉะนั้นได้ทานครวักพระเนตรออกให้เป็น
 ทานแก่พระอินทร์ ^{๕๕} อันนฤมิตรเป็นพรามาณมาขอฉนวนให้ด้วยเดชะพระสัมภาร
^{๕๕} บารมีดังนี้ ^{๕๕} ถูกเกิดพระวิศมีมพรรณเขี้ยวแต่คุณจึงนำหน้าท่านทั้งหลายไป
^{๕๕} ก่อนเพื่อกองนี้แล ^{๕๕} ๑ ^{๕๕} เมื่อนั้นจึงพระวิศมีมอันแดงใส่เรื่องรุ่งพุ่งออกไป
^{๕๕} จึงแต่เห็นหมู่พระวิศมีมอันเหลืองแดงไปก่อนหน้านั้น ^{๕๕} จึงหมู่พระวิศมีมอันแดง
^{๕๕} นั้นประจักษ์จกกรวดา ดังนี้ ^{๕๕} ว่าดูกรหมู่พระวิศมีมอันเหลือง เพราะเหตุอันใด
 แดท่านจึงไปก่อนคุณแล ^{๕๕} บุญสัมภารบารมีท่าน ๆ ทำเป็นดังฤๅบ้าง ๑ ^{๕๕} จึง
^{๕๕} หมู่พระวิศมีมอันเหลืองนั้น ^{๕๕} กระทำอาการดังจะรู้แต่แปรคันมาชานคอบพระ
^{๕๕} วิศมีมอันแดงนั้นว่าฉนวน ^{๕๕} ครั้งเมื่อพระพุทธเจ้าเรายังสัมภารเป็นเจ้าวิริย
^{๕๕} มนต์ศยฉนวนนี้ ^{๕๕} ท่านเช็ดเนื้อออกมาให้แด่พระอินทร์อันนฤมิตรลงมา
 เป็นช่างทองแต่ให้คเป็นแผ่นทองบีบพระพุทธรูปเจ้าด้วยใจอันใสศัทธาแต่ยินดี
 นึกหนา ^{๕๕} เหตุนี้แต่คุณจึงมาได้เป็นพระวิศมีมอันเหลืองเรื่องรุ่งงามดังทอง ^{๕๕} แต่คุณ
^{๕๕} ไปก่อนหน้าท่านด้วยบุญสัมภารบารมีดังนี้แล ^{๕๕} ๑ ^{๕๕} เมื่อนั้นจึงหมู่พระวิศมี
^{๕๕} มอันมพรรณขาวนั้นเห็นหมู่พระวิศมีมอันแดงนั้นไปก่อน ^{๕๕} แดพระวิศมีมขาว
^{๕๕} ทำอาการดังจกกรวดาแก่หมู่พระวิศมีมอันแดงนั้นฉนวนว่า ^{๕๕} ดูกรหมู่พระ
^{๕๕} วิศมีมอันแดง ^{๕๕} แดท่านได้ไปก่อนคุณเสียใดแต่ ^{๕๕} บุญสัมภารบารมีท่านเป็น
^{๕๕} ดังฤๅแต่ท่านจึงไปก่อนเราดังนี้ ๑ ^{๕๕} จึงหมู่พระวิศมีมอันแดงนั้น ^{๕๕} คุณจึง
^{๕๕} จะแปรแต่มาชานคอบคำหมู่พระวิศมีมอันขาวนั้นให้แจ้งแต่ดวงว่าดังนี้ ^{๕๕} ว่าบุญ
^{๕๕} สัมภารบารมีเราไม่ได้ ^{๕๕} ก็ขอว่าเมื่อพระพุทธเจ้าเราเมื่อครั้ง ^{๕๕} ธตวรรษสัมภาร
^{๕๕} เป็นเจ้าพรหมชวามพฉนวนนี้ ^{๕๕} แดในนิยายหนึ่งว่าเจ้าปทุมกุมารเขามัดมาผ่าอก
^{๕๕} ยกเอาหัวใจเอาทำเป็นยาให้แก่แม่คนอันงูรบ ^{๕๕} แดตายแล้วให้ คันเป็นขันมา

บุญสมภารบารมีของเราตั้งนี้ดูจึงไปก่อนท่านแด ๆ เมื่อนั้นจึงหมู่พระ
 รัศมีมั่งพรรณดั่งดาวประกายพฤกษ์แดผดักกรตนั้น ก็เหาะฉวัดไปเบื้องหน้าก่อน
 พระรัศมีมั่งแดงเหลืองอ่อนดั่งระบารยรงหงษ์สืบบาทนั้น จึงหมู่พระรัศมี
 มั่งแดงเหลืองอ่อนดั่งระบารยรงหงษ์สืบบาทนั้น เห็นพระรัศมีมั่งพรรณดั่งดาว
 ผกายพฤกษ์ผดักกรตนั้นไปก่อน แดพระรัศมีมั่งแดงเหลืองอ่อนนั้นดูจึงจะ
 รู้ถามพระรัศมีมั่งซึ่งไปก่อนนั้น ว่าดูกรหมู่พระรัศมี มั่งพรรณดั่งดาวประกาย
 ผฤกษ์ผดักกรตนั้น ว่าเหตุใดท่านได้จึงไปก่อนเรา แดบุญสมภารบารมี
 ของท่านกระทำเป็นดังฤาเมตท่านไปก่อนเราบัดนี้ จึงภาตนั้นชื่อว่าหมู่พระ
 รัศมีมั่งพรรณดั่งดาวประกายพฤกษ์ผดักกรตนั้น ดูจึงแปรมาบอกจำบุญ
 สมภารบารมีเราให้ ได้เมื่อพระเจ้าสร้างสมภารเมื่อครั้งชเปนตั้งสืบณ
 ทิพย์ วันนั้นผู้มีใจดีทอาแดประดิษฐานคัวให้เปันทาน แดทอดตัวลงใน
 ไฟอันพระอินทร์กอง เผาคัวให้เนอเปันทานแก่พราหมณ์ ด้วยเดชบุญ
 สมภารบารมีเราดั่งนี้ จึงให้ ได้มาเปนพระรัศมีมั่งพรรณดั่งดาวประกายพฤกษ์
 ผดักกรตเราจึงได้ ไปก่อนดั่งนี้แด ๆ เมื่อนั้นชื่อว่าหมู่พระรัศมีเจ้าทงหตาย
 ก็แข่งกันเหาะไปเบื้องหน้าแล้ว ก็ค้อยยดงข้างใต้ถึงทุกแห่งทุกพวยผาย
 พระรัศมีถึงอวจนรกถึงแดนสุดปรฐุหัตถได้ ๒๕๐,๐๐๐ โยชน์ แดก็ถึง
 ตมอันทรงหน้าแดดินไว้บมิให้ ไหว ๘๐๐,๐๐๐ โยชน์ แดวคนไปถึงอชคา
 กาศอันต่อกายใต้เบื้องบนโพ้นใต้ พุ่งขึ้นไปโดยอันดับแดพ่นอรุปรหม
 ขึ้นไปถึงตมอชคา กาศอันต่อฝ่ายบนแดฝ่ายทง ๘ ทิศพุ่งไปถึงอนันตจักรวาล
 ทุกด้าน ๆ แดพระรัศมีทงหตายนั้นเห็นสว่างเข้าไปทุกกรทุกชอกห้วยเนินเขา
 ในถ้ำแดปล่องช่องเหวเงอมแง แดทมนนอมนรัศมีแห่งพระอาทิตย์แดพระ
 จันทรต้องเข้าไปบมิไถนนั้น อนว่าพระรัศมีพระพุทธรเจ้าวณนั้นอาจต้องให้เห็น

ทุกแห่งแพร่พรายแต่ เมื่อพระพุทธเจ้ากระทำปาฏิหาริย์ครั้งนั้นแผ่นดินไหว
 ทงปวงทงพระสมุทรรักดีของนงรตอกทงพระสุเมรุราช ก็อ่อนนุ่มค้อม
 ดึงยอศหวายอันทำนงไฟแต่อ่อน สรรพศุภนิมิตร์ทงหอนยอนหาจิตร
 บมิได้กิดหากดั่งเอง ดุจดังมีกนกี้แฉเป่าแฉหากอยู่หากเปดงเดียงน
 ออกเอง แดเพราะนักหนาถวายนุชาแก่พระพุทธเจ้าแฉห่มุพรหมทงหลาย
 กือรูปพรหมกดี กิดงมาหมัดการแต่พระพุทธเจ้าด้วยเพราะกงน ๗ แด
 กล่าวเกิงพระพรหมอันชิวว่ารูปาพจภูมิ อันเปนอัฐฐกัณท โดยสังเขป
 แดวแต่เท่านี้ แด ๗

ฝูงสัตว์ทงหลายอันเกิดในไตรภพนเม้นว่ามัยกัศกัศกัสมบัตกดี คือ
 ดั่งว่าพระญาณหาจักรพัศราชนนิกล ดั่งพระอินทร์เจ้าไตรคร่งษพภกดี
 ดั่งพระพรหมกดีทงนบหอนยอนอยู่เม้นดง ในยศกัศกัศกัสมบัตินได้เดยดักคาบ
 เทียรย้อมรินบหายวตายจากรูปพัศพราภจากสมบัตินนแต่ อันว่าพระ
 อินทรกดีพรหมกดี ครนว่าเดงเมืออันเม้ออายุแฉวก็เทียรย้อมทงเทียร
 เวียนไปมาในไตรภพนบมฐะตวเดยดักคาบ บางคาบเดวไปเกิดในจตุรกาย
 แฉว่าได้ทงทุกขเวทนามากนักหนากมี แฉย้อมว่าบมิเทียงในสังสารน
 เพื่อดังน ๗ อันว่าฝูงสัตว์ในนรกน ครนว่าเขาอันอายุเขาทใน
 นรกน ตางคาบเขาอันไปเกิดกนรกน อนึ่งเกาเดาดังนก็มี ตางกลม
 ไปเปนเปรตเดากมี ตางคาบเปนสัตว์วิจรณากมี ตางคาบไปเปน
 อสุรกายกมี ๗ ถ้าแฉว่ายังค้อยได้ทำบุญบ้างแต่กอนได้ แฉงคาบ
 ไปเกิดเปนมมนุษย์เดา ตางคาบเดวได้ไปเกิดในนภะมาพจรภูมิทงนพิพ
 เดากดี ๗ แฉว่าฝูงสัตว์อันอยู่ในนรกนนั้นจะอายุในนรกนนี้เกิดในภูมิที่ ๑๑
 อันคืออกามาพจภูมิได้ได้ อันจะไปเกิดในพรหม ๒๐ ชั้นนเม้นก่อนได้ดังกล่า

ส่วนอันเกิดในเปรตวิสัยได้เมื่อแต่ต้นอายุในเปรตนั้น ตางคาบแต่เกิดทีใน
 เปรตนั้นก็มี ตางคาบไปเกิดเป็นดิรัจฉานก็มี ตางคาบไปเกิดเป็น
 อสุรกายก็มี ฯ ถ้าว่าผู้ใดแต่ได้กระทำบุญแต่ก่อนได้ก็เกิดเป็นมนุษย์โดย
 แต่เทพยดาภุมมิตกต่างนหแต่ อันจะได้ ไปเกิดแห่งอันกว่านั้นห้ามมิได้
 เลย ฯ ตัวอันเกิดในดิรัจฉานทั้งหลายนั้น ถ้าแต่ตายจากชาติดิรั
 ฉานแล้ว ตางคาบเป็นดิรัจฉานแต่ก็มี ตางคาบไปตกนรกก็มี ตาง
 คาบไปเป็นเปรตก็มี ตางคาบเป็นอสุรกายก็มี มิแต่มีบุญอันได้กระทำ
 แต่ก่อนได้ยังได้ ไปในสุคติภูมิ อันจะได้ ไปเกิดในภูมิอันอื่น ก็คือว่า
 พรหมทั้ง ๒๐ ชั้นนั้นไปเกิดมิได้ ฯ อันว่าในฝูงอสุรกายทั้งหลายนั้น
 มิแต่ต้นอายุเขาแล้ว ตางคาบเกิดในอสุรกายแต่ตางคาบไปตกนรกแต่
 ตางคาบเป็นเปรตแต่ตางคาบเป็นดิรัจฉานแต่ ตางคาบเป็นมนุษย์ ตาง
 คาบไปเกิดในนภามาพรภูมิก็มี แต่จะได้ ขึ้นไปเกิดเป็นพรหมได้ก่อน
 ได้ไป ฯ ฝูงสัตว์อันเกิดเป็นมนุษย์ยังมี ๒ จำพวก ๆ หนึ่งชื่ออันช
 บุคฺชน จำพวกหนึ่งชื่อกัถยานบุคฺชน ฯ อันว่าพวกที่เป็นอันช
 บุคฺชนนั้น ครั้นว่าตายจากมนุษย์นยอมได้ ไปเกิดในจุตฺราบายทั้ง ๕ คือ
 ว่านรก ๓ แต่เป็นเปรต ๓ เป็นดิรัจฉาน ๓ เป็นอสุรกาย ๓ ถ้าว่าเกิดเป็น
 มนุษย์ก็ด้อย่อมเป็นทุรพตเป็นคนอัปปตักษณบัณฑิต เป็นคนโหดหินเพื่ออันมิ
 รู้จักกาลอันจะเป็นบุญแต่ ฯ อันว่าจำพวกที่เป็นกัถยานบุคฺชนนั้น ครั้นว่า
 ตายจากมนุษย์นยอมได้ ไปเกิดในสวรรค์ก็มีได้ ไปสู่นิพพานก็มี เท่าวันแต่
 ๕ ชั้นพรหม ๕ ชั้นอนชอ อวิหา อคัปปา สุกัธสา สุกัธดี อกนิฏฐุ แต่ ๕
 ชั้นนชอบัญญัติสุทฺธาวาส แต่มนุษย์นยอมได้ ไปเกิดเป็นมนุษย์นยอมได้ ไป
 เกิดแต่ ๒๖ ภูมิได้ ฯ ฝูงเทพยดาทั้งหลายอันเกิดในนภามาพรภูมิ

๖ ชั้นนรก ครั้นว่าจากที่อยู่แห่งตนถ้าผู้ใดแต่มีได้ถึงแก่มรรคผลได้
 ครั้นว่าสิ้นชนมาพรตต่างคาบได้ ไปเกิดในนรกมาพรตก็มี ต่างคาบเกิดใน
 มนุษย์ก็มี ต่างคาบไปเกิดในจตุรกายก็มี ต่างคาบได้ ไปเกิดในรูป
 พรหม ๓๓ ชั้น ^๕ คือว่าพรหมปาริสุทธิชาเป็นชาติเบื้องบนชั้นไปถึงอสังขญี
 สัตว์เป็นที่สุดแต่ ^๕ ต่างคาบได้ ไปเกิดในรูปพรหม & ชั้นนรกก็มี ^๕ ฝึกเกิด
 แต่ ๒๖ ชั้นได้ส่วนรูปภูมิ & ชั้น ^๕ ชื่อบัญญัติสุทธาวาสนั้นบ่ห่อนได้ ไป
 เกิด ๑ ^๕ ผู้รูปพรหมอันมีใจได้ ๓ ชั้นอันอยู่ต่ำกว่าอสังขญีสัตว์ลงมาข้างต่ำ ผู้
 ไตอันได้ถึงแก่มรรคผลได้ จึงเกิดครั้นว่าสิ้นอายุ ^๕ ต่างคาบเกิดในพรหม
 ๓๓ ชั้นนรกก็มี ^๕ ต่างคาบไปเกิดในอสังขญีภูมิชนบทนเป็นพรหมอันมี
 แต่รูปแต่หาจิตบรมมีได้นั้นก็มี ^๕ ต่างคาบไปเกิดในรูปภูมิ & ชั้นสุดบนแต่
 เป็นพรหมแต่จิตแต่หารูปบรมมีได้นั้นก็มี ^๕ ต่างคาบก็มาเกิดในสุคติภูมิ
 อันมีสุขสมบัติกันก็มี ^๕ บ่ห่อนได้ ไปเกิดในจตุรกายนั้นตั้งคาบเลย ๑ ส่วน
 พรหมในอสังขญีสัตว์พรหมนั้น ^๕ ครั้นว่าสิ้นอายุได้ย่อมได้ลงมาเกิดใน
 สุคติภูมิทั้ง ๗ ^๕ ชั้นย่อมเสวยสุขสมบัติได้ ^๕ บ่ห่อนได้ ไปเกิดในภูมิอันอน
 กกว่านแต่ ๑ ^๕ ผู้พรหมอันเกิดในรูปพรหมทั้ง ๔ ชั้นนรก ^๕ ครั้นว่าสิ้น
 อายุ ^๕ ต่างคาบไปเกิดในภูมิชนบทน ^๕ ต่างคาบไปเกิดในรูปพรหมชั้น
 บนก็มี ^๕ ต่างคาบลงมาเกิดในสมบัติคือสุคติภูมิทั้ง ๗ ชั้นก็มี ^๕ บ่ห่อน
 เกิดในรูปพรหมชั้นต่ำบ่ห่อนเกิดในรูปพรหมไล่ต ^๕ บ่ห่อนลงมาเกิดใน
 จตุรกายไล่ต ๑ ^๕ กล่าวถึงผู้สัตว์อันเกิดในภูมิ ๓๓ ^๕ ชั้นย่อมเวียน
 ไปเวียนมา แต่เอาปฏิสนธิจิตหายอันหายอันเกิดอันมีเที่ยงบมีแท้ ให้ โลกย์
 ๕ ^๕ ทงหลายรู้ด้วยประการดังกล่าวมานั้น ^๕ ๑ ^๕ ขย่าว่าแต่สัตว์อันมีใจแต่
 บรมรู้หายเลย ^๕ จะเริ่มตั้งว่าแผ่นดินแดงเขาแดงน้ำแดงถ้าเดือนทงหลายอันมี

แต่อวิชา โภครูปแดงหจกรบมิได้ดงหนักก็ ดียังว่ารู้ ขิบหายแดงบมิเที่ยงบมิแท้
 ดักอันเลย ๑ อันว่าเขาพระสุเมรุราชอันสูงได้ ๘๕,๐๐๐ โยชน์ ได้
 น้ำได้ ๘,๕๐๐๐ โยชน์ โดยหนักได้ ๘๕,๐๐๐ โยชน์ แต่เขาพระ
 สุเมรุราชนั้นเอกตมได้ โดยรอบปริมาตรได้ ๕๕๒,๐๐๐ โยชน์ ด้าน
 ฝ่ายตะวันออกอันเป็นฝ่ายบุพผินเอเทมนี้เขยรย้อมเงินแต่ ๑ ด้านหัว
 นอกพระสุเมรุราชอันอยู่ ฝ่ายชมพูทวีป อันที่เรายืนนี้เขยรย้อมแก้วอินทนิล ๑
 ด้านตะวันตกพระสุเมรุราช ฝ่ายอมร โคยานทวีป มีพรรณเขยรย้อมแก้วผลึก
 รัตน ๑ ด้านคั่นนอกพระสุเมรุราชฝ่ายชุกตรกทวีปมีพรรณเขยรย้อม
 ทอง แต่ด้านตะวันออกแต่มีพรรณเขยรย้อมระตังเงินนั้นได้ ๖๓,๐๐๐
 โยชน์ มีพรรณย้อมแก้วอินทนิลอันนั้นได้ ๖๓,๐๐๐ โยชน์แต่ ๑ ด้าน
 ตะวันตกย้อมแก้วผลึกรัตนได้ ๖๓,๐๐๐ โยชน์แต่ ๑ ด้านคั่นนอกมี
 พรรณเขยรย้อมทองได้ ๖๓,๐๐๐ โยชน์แต่ ๑ เหนือจอมเขาพระสุเมรุราช
 นั้นแฉกโพชยนคปราสาทในกลางเมืองนครไตรครังษนั้น โดยกว้าง ๓๐,๐๐๐
 โยชน์แต่ ๑ ได้เขาพระสุเมรุราชนั้นยังมีพภพอดูอยู่ กว้างได้ ๓๐,๐๐๐
 โยชน์ แต่มีเขา ๓ อันประจุกันอันเส้าแต่งรองคั่นเขาพระสุเมรุราชนั้นไว้
 สันว่าอรัญญบรรพต โดยสูงเขา ๓ ยอดนั้นแต่ชั้น ๆ แต่ ๕,๐๐๐ โยชน์แต่ ๑
 ได้คั่นเขาคันกฤษณ์นั้นแผ่นดินเมืองอสูรพิภพอยู่หว่างเขานั้นแต่ ๑ นอกเขา
 พระสุเมรุราชนั้นแม่น้ำกั้น ชื่อว่าสันครตมฤตอยู่ล้อมรอบ โดยกว้างนั้น
 ได้ ๕๕,๕๕๕ โยชน์ โดยลึกได้ ๕๕,๕๕๕ โยชน์แต่ ๑ นอกแม่น้ำ
 สกโคธเนชอกกพรจกมภูเขยรย้อมทองว่าเขายุกุชกร เขานั้นล้อมรอบ
 พระสุเมรุราชไว้ชก เขายุกุชกรนั้นสูงได้ ๕๕,๕๕๕ โยชน์ แต่ตรงได้
 ขวมนักได้ ๕๕,๕๕๕ โยชน์ โดยหนาได้ ๕๕,๕๕๕ โยชน์ โภชนา

เขา^๕นั้น^๕ปริมาณ^๕ท^๕ด^๕ได้ ๓,๐๐๘,๐๐๐ โยชน์^๕แ^๕ด ๗ นอก^๕เขา^๕ย^๕ค^๕ุ^๕น^๕ร^๕น^๕ห^๕ม^๕
 แม่^๕น้ำ^๕อ^๕น^๕ง^๕ช^๕อ^๕ต^๕ก^๕น^๕ค^๕ร^๕ส^๕ม^๕ุ^๕ท^๕ร^๕ต^๕อ^๕ม^๕ร^๕อ^๕บ โดย^๕ก^๕ว^๕้าง^๕น^๕้ำ^๕น^๕ี้^๕ได้ ๔๒,๐๐๐ โยชน์^๕
 โดย^๕ต^๕ก^๕น^๕้ำ^๕น^๕ี้^๕ได้ ๔๒๐๐๐ โยชน์^๕แ^๕ด ๗ นอก^๕น^๕้ำ^๕ย^๕อ^๕ก^๕ม^๕ำ^๕ม^๕ี^๕เข^๕า^๕ฮ^๕น ๓
 ชื่อ^๕ว^๕า^๕อ^๕ิต^๕น^๕ร^๕ต^๕อ^๕ม^๕ร^๕อ^๕บ^๕ไ^๕ศ^๕ แ^๕ด^๕เข^๕า^๕น^๕ี้^๕โดย^๕ส^๕่ง^๕ไ^๕้ ๒๓,๐๐๐ โยชน์^๕ แ^๕ด^๕จ^๕ม
 ต^๕ง^๕ไ^๕น^๕้ำ^๕ก^๕ไ^๕้ ๒๓,๐๐๐ โยชน์^๕ โดย^๕ห^๕น^๕ำ^๕ก^๕ไ^๕้ ๒๓,๐๐๐ โยชน์^๕ โดย^๕
 ปริ^๕ม^๕ณ^๕ท^๕ร^๕อ^๕บ^๕น^๕ี้^๕ได้ ๓,๓๘๖,๐๐๐ โยชน์^๕แ^๕ด ๗ นอก^๕เข^๕า^๕น^๕ห^๕ม^๕แม่^๕น้ำ^๕
 ส^๕ก^๕น^๕ค^๕ร^๕ส^๕ม^๕ุ^๕ท^๕ร^๕ต^๕อ^๕ม^๕ร^๕อ^๕บ โดย^๕ก^๕ว^๕้าง^๕ไ^๕้^๕ไ^๕้ ๒๓,๐๐๐ โยชน์^๕ โดย^๕ต^๕ก^๕น^๕้ำ^๕น^๕ี้^๕
 ไ^๕้ ๒๓,๐๐๐ โยชน์^๕แ^๕ด ๗ นอก^๕น^๕้ำ^๕น^๕้อ^๕ก^๕ม^๕ำ^๕ม^๕ี^๕เข^๕า^๕น^๕ี้^๕ชื่อ^๕ว^๕า^๕ก^๕ร^๕ว^๕ิก
 โดย^๕ส^๕่ง^๕ไ^๕้^๕ไ^๕้ ๓๐,๕๐๐ โยชน์^๕จ^๕ม^๕ต^๕ง^๕ไ^๕น^๕้ำ^๕ไ^๕้ ๓๐,๕๐๐ โยชน์^๕แ^๕ด ๗ โดย^๕
 ห^๕น^๕ำ^๕ก^๕ไ^๕้ ๓๐,๕๐๐ โยชน์^๕ โดย^๕ปริ^๕ม^๕ณ^๕ท^๕ร^๕อ^๕บ^๕เข^๕า^๕น^๕ี้^๕ไ^๕้^๕ไ^๕้ ๓,๕๗๔,๐๐๐
 โยชน์^๕ นอก^๕เข^๕า^๕น^๕ห^๕ม^๕แม่^๕น้ำ^๕อ^๕น^๕ห^๕ง^๕ชื่อ^๕ว^๕า^๕ส^๕ก^๕น^๕ค^๕ร^๕ส^๕ม^๕ุ^๕ท^๕ร^๕ต^๕อ^๕ม^๕ร^๕อ^๕บ โดย^๕
 ก^๕ว^๕้าง^๕น^๕้ำ^๕น^๕ี้^๕ไ^๕้ ๓๐๕,๐๐๐ โยชน์^๕ โดย^๕ต^๕ก^๕น^๕้ำ^๕น^๕ี้^๕ไ^๕้ ๓๐๕,๐๐๐ โยชน์^๕แ^๕ด
 โดย^๕ปริ^๕ม^๕ณ^๕ท^๕ร^๕อ^๕บ^๕น^๕ี้^๕ไ^๕้ ๓,๖๖๘,๕๐๐ โยชน์^๕แ^๕ด ๗ นอก^๕น^๕้ำ^๕น^๕้อ^๕ก^๕ม^๕
 ม^๕ี^๕ก^๕ุ^๕เข^๕า^๕น^๕ี้^๕ชื่อ^๕ว^๕า^๕ส^๕ก^๕น^๕ โดย^๕ส^๕่ง^๕ไ^๕้ ๕,๒๕๐ โยชน์^๕จ^๕ม^๕ต^๕ง^๕ไ^๕น^๕้ำ^๕ก^๕ไ^๕้ ๕,๒๕๐
 โยชน์^๕ โดย^๕ห^๕น^๕ำ^๕ไ^๕้ ๕,๒๕๐ โยชน์^๕ โดย^๕ปริ^๕ม^๕ณ^๕ท^๕ร^๕อ^๕บ^๕เข^๕า^๕น^๕ี้^๕ไ^๕้^๕
 ๓,๖๖๘,๕๐๐ โยชน์^๕ นอก^๕เข^๕า^๕น^๕ห^๕ม^๕แม่^๕น้ำ^๕ส^๕ก^๕น^๕ค^๕ร^๕ส^๕ม^๕ุ^๕ท^๕ร^๕ต^๕อ^๕ม^๕ร^๕อ^๕บ โดย^๕
 ก^๕ว^๕้าง^๕ไ^๕้ ๕,๒๕๐ โยชน์^๕ โดย^๕ต^๕ก^๕ก^๕ไ^๕้ ๕,๒๕๐ โยชน์^๕แ^๕ด ๗ นอก^๕น^๕้ำ^๕
 น^๕ห^๕ม^๕ี^๕ก^๕ุ^๕เข^๕า^๕น^๕ี้^๕ชื่อ^๕ว^๕า^๕พ^๕ม^๕ิ^๕น^๕ท^๕ร โดย^๕ส^๕่ง^๕ไ^๕้ ๒,๖๒๕ โยชน์^๕จ^๕ม^๕ต^๕ง^๕ไ^๕น^๕้ำ^๕น^๕ี้^๕
 ก^๕ไ^๕้ ๒,๖๒๕ โยชน์^๕ โดย^๕ห^๕น^๕ำ^๕ก^๕ไ^๕้ ๒,๖๒๕ โยชน์^๕ โดย^๕ปริ^๕ม^๕ณ^๕ท^๕ร^๕อ^๕บ
 ไ^๕้ ๓,๗๓๖,๗๕๐ โยชน์^๕ นอก^๕เข^๕า^๕น^๕ห^๕ม^๕แม่^๕น้ำ^๕ส^๕ก^๕น^๕ค^๕ร^๕ส^๕ม^๕ุ^๕ท^๕ร^๕ต^๕อ^๕ม^๕ร^๕อ^๕บ โดย^๕
 ก^๕ว^๕้าง^๕น^๕้ำ^๕น^๕ี้^๕ไ^๕้ ๒,๖๒๕ โยชน์^๕ โดย^๕ต^๕ก^๕ไ^๕้ ๒,๖๒๕ โยชน์^๕ โดย^๕ร^๕อ^๕บ^๕น^๕ี้^๕
 ไ^๕้ ๓,๗๕๐,๓๗๕ โยชน์^๕แ^๕ด ๗ นอก^๕น^๕้ำ^๕น^๕ห^๕ม^๕เข^๕า^๕น^๕ห^๕ง^๕ชื่อ^๕ว^๕า^๕ว^๕น^๕น^๕ค^๕กะ

โดยสูงได้ ๑,๓๓๒ โยชน์ แล ๔,๐๐๐ วา จมตงในน้ำก็ได้ ๑,๓๓๒ โยชน์แล
 ๔,๐๐๐ วา โดยหนาได้ ๑,๓๓๒ โยชน์ โดยปริมาตรรอบเขานันได้
 ๓๗,๔๐๓,๗๕๐ โยชน์ นอกเขานนมพาสักตมฺตรัดอมรอบ โดย
 กว้างหน้าหนักได้ ๑,๓๓๒ โยชน์ ๔,๐๐๐ วา โดยตึกได้ ๑,๓๓๒ โยชน์
 แล ๔,๐๐๐ วา โดยรอบหน้าหนักได้ ๑,๓๓๒ โยชน์ นอกหน้านมเขานนมหนึ่งข้อ
 ว่าอัสสักรรณ โดยสูงได้ ๖๕๖ โยชน์ แล ๖,๐๐๐ วา จมตงได้หน้า
 ได้ ๖๕๖ โยชน์ ๒,๐๐๐ วา โดยหนาก็ได้ ๖๕๖ โยชน์ ๒,๐๐๐ วา โดย
 ปริมาตรรอบเขานันได้ ๑๗๕,๓๘๗ โยชน์ แล ๔,๐๐๐ วาแล ๑ นอก
 เขานนมเทยรยอมน้ำตมฺตรัดอมรอบ ๔ ต้าม แลกว้างตมฺตรัด
 นนมแผ่นดินเล็กอยู่รอบได้ ๒๐๐๐ โยชน์ น้ำรอบแผ่นดินรอบเขาทั้งหลายนม
 แต่มเขจักรวาทเป็นกำแพงตมฺตรัดอมรอบน้ำทั้งมอมนนมแล ๑ แต่เขาอัสสักรรณ
 ออกไปถึงกำแพงจักรวาท แลหว่างนมโดยกว้างได้ ๕๐ โยชน์แล ๖,๐๐๐
 วาได้ เขากำแพงจักรวาทโดยสูงได้ ๘๒,๐๐๐ โยชน์ จมตงได้หน้าได้
 ๘๒,๐๐๐ โยชน์ โดยหนาก็ได้ ๘๒,๐๐๐ โยชน์ แต่แดนกำแพงจักรวาทถึง
 เขายุกุนธรหว่างกลางเป็น ทนทาง พระอาทิตย์ แลพระจันทร์ แลพระนพเคราะห์
 แลดาวกรทงหลาย แต่ตั้งเขยงไปมาในทนทางวัดให้เรารจกงามี่แต่เดือนวัน
 คณแต่ให้รจกการณให้คแต่รายนม แต่แผ่นดินเรานนมไปถึงพระอาทิตย์
 เทยงโดยสูงได้ ๔๒,๐๐๐ โยชน์ ๘,๐๐๐ วาได้ แลพระจันทร์เจ้านนมคณค้ำ
 กว่ำพระอาทิตย์ ๘,๐๐๐ วาแล ๑ พระอาทิตย์โดยกว้างได้ ๔๐๐,๐๐๐ วา
 โดยปริมาตรรอบได้ ๓,๒๐๐,๐๐๐ วาแล ๑ พระจันทร์โดยกว้างได้
 ๓๘๒,๐๐๐ วา โดยปริมาตรรอบได้ ๓,๓๗๖,๐๐๐ วาแล แต่กำแพงเขา
 จักรวาทมาถึงแดนเขายุกุนธร แต่มทนทางอันพระอาทิตย์คณค้ำ ๓ ทาง

ให้รู้จักฤกษ์ทั้งหลายสามแตร ๆ ทางหนึ่งชื่อว่าโคณวิถีดั้ง เมื่อฤกษ์หนาว
 พระอาทิตย์เดินฝ่ายกำแพงจักรวาฬ คือในเดือน ๑๒/๑/๒/๓/ อันชื่อ
 อังคนวิถีดั้ง ๆ เมื่อฤกษ์ร้อนเดินทางกลาง คือว่าเดือน ๔/๕/๖/๗/ ทางหนึ่ง
 ชื่อภาควิถีดั้ง ฤกษ์ฝนเดินฝ่ายอุครทิศ คือเดือน ๘/๘/๑๐/๑๑/ ถ้าแตรว่าพระ
 อาทิตย์เดินในหนทางอันชื่อโคณวิถีดั้งนั้น ในหว่างทางโคณวิถีดั้งนั้นโดยกว้างได้
 ๔๓๓,๗๒๕ โยชน์ แตรในที่นั้นเป็น ๓ ภาคขึ้นนั้นกว้างได้ ๑๔๔,๕๗๕ โยชน์
 ภาคขึ้น ๓ แห่งของทักษิณเราแตรไกลกำแพงจักรวาฬ ชื่อว่าพาหิรภคณเขตภาคขึ้น
 ซึ่งกลางซอมษณิมมณฑล ภาคขึ้นหนึ่งแห่งของอุครทิศเกิดพระสุเมรุราช
 ชื่ออุครภคณเขต ๆ เมื่อพระอาทิตย์เดินในโคณวิถีดั้งนั้นย่อมเดินใน
 พาหิรภคณเขตได้ยังเดินในมณฑลซอมษณิมมณฑลนั้นในเดือน ๑๒ แต่ ๑๕ วัน เมื่อ
 พระอาทิตย์ขึ้นก่อนเดินในอุครทิศก็กลาง หนทางอันชื่อว่าอชชวิถีดั้งนั้นโดย
 กว้างได้ ๔๓๓,๗๒๕ โยชน์ ในที่แบ่งเป็น ๓ ภาคขึ้นแต่ภาคขึ้น ๑๔,๕๗๕ โยชน์
 ภาคขึ้นของแตรฝ่ายกำแพงจักรวาฬชื่อพาหิรภคณเขต ภาคขึ้นกลางชื่อ
 มณฑลซอมษณิมมณฑล ภาคขึ้นชื่ออุครภคณเขต เมื่อพระอาทิตย์เดินในอชชวิถีดั้ง
 นั้น ย่อมเดินในมณฑลซอมษณิมมณฑลทุกเมื่อยังเดินในพาหิรภคณเขต เมื่อเดิน
 ๑๕ วัน เมื่อพระอาทิตย์ไปในอุครภคณเขตในเดือน ๖ สิบห้าวัน เมื่อ
 ภายหลังแต่เดือน ๗ ด้วยหนทางภาควิถีดั้งนั้น โดยกว้างได้ได้ ๔๓๓,๗๒๕ โยชน์
 ในที่แบ่งเป็น ๓ ภาคขึ้นแต่ภาคขึ้น ๑๔๔,๕๗๕ โยชน์ ภาคขึ้นของทักษิณชื่อ
 พาหิรภคณเขต ภาคขึ้นกลางชื่อมณฑลซอมษณิมมณฑล ภาคขึ้นของคันทนชื่อ
 อุครภคณเขต เมื่อพระอาทิตย์เดินภาควิถีดั้งนั้นย่อมเดินในอุครภคณเขตทุก
 เมื่อ ยังเดินในมณฑลซอมษณิมมณฑลในเดือนสิบ ๑๕ วันภายหลังแต่ เดือน ๓๑

๓ ความ พาหิรภคณเขต

ทงรอกเต็อนบห่ออนเคินในพาหิรภมณฑลสังกคาบเดย ๑ กถ่าวด้วย
 มณฑลสูงนัย้อมกถ่าวด้วยวิถ์ของเองได้บมิได้กถ่าวในวิถ์อื่น ๑ โดย
 ยาวแห่งหนทางทง ๓ อัน ซึ่งนักษัตรทงหลายอยู่ได้ ๘๐๐,๐๐๐ แตน
 ทางแตนทางนหมนักษัตรอยู่แตน ๘ แตน ๘ เดือน นักษัตรคฤกษนบ คืออตุคร
 ภัทร ๓ เรวดี ๓ อัสสัน ๓ ภรณ ๓ กวิคคิกกา ๓ โรหิณ ๓ มิกคสิร ๓
 อัทธ ๓ ปุณัพพสุ ๓ ดาว ๘ หมุ่นแตนอยู่ในวิถ์ ๑ ปรุตต์ ๓
 อัสถดต ๓ มาฆ ๓ บุพพมัตคฺคุณ ๓ อตุครมัตคฺคุณ ๓ หัสถ์ถิจิคร ๓ สวาสติ ๓
 ไฟธำธ ๓ ดาว ๘ หมุ่นแตนอยู่ในโคณวิถ์ ๑ อุนราธ ๓ เชษฐ ๓
 มุต ๓ บุพพธำธ ๓ อตุราธำธ ๓ สวาทน ๓ ธนัชชู ๓ สักคพิต ๓
 บุพพภัทร ๓ ดาว ๘ หมุ่นแตนอยู่ในนาควิถ์ ๑ หว่างดาวหมุ่นโดย
 โกลกันแตนโยชน ๑ ดาวอษอชัสสันนหมพมานแกว ๕ อันอยู่เรียงกัน ๑
 นักษัตรอษอภรณนหมพมานแกว ๓ อษมุกันตงกอนเส้า ๑ ดาวอษ
 ชอกฤคคิกกานหมพมานแกว ๗ อษมุกันอยู่ ๑ ดาวอษอโรหิณนหม
 พมานแกว ๕ อษเรียงกันตงพหม ๑ ดาวอษอชมคคสิรนหมพมาน
 แกว ๓ อษเรียงกันตงเวอ ๑ ดาวอษอชอัสถดตนหมพมานแกว ๕ อษ
 อยู่ชมุกัน ๑ ดาวอษอชอัทธนหมพมานแกวอษเดย ๑ ดาว
 อษอชอปุณัพพสุนหมพมานแกว ๕ อษอยู่เรียงกัน ๑ ดาวอษอชปรุตต์น
 หมพมานแกว ๕ อษอยู่เรียงกันตงเวอ ๑ ดาวอษอชอัสถดตนหมพมาน
 แกว ๕ อษอยู่ ๑ ดาวอษอชอมาฆนหมพมานแกว ๕ อษอยู่เรียงกัน ๑
 ดาวอษอชอปุพพมัตคฺคุณนหมพมานแกว ๒ อษอยู่เรียงกัน ๑ ดาวอษอ
 อตุครมัตคฺคุณนหมพมานแกว ๒ อษ ๑ ดาวอษอชอหัสถ์ถิจิครนหมพมานแกว
 ๕ อษอยู่ชมุกัน ๑ ดาวอษอชอจิจิครนหมพมานแกวอษหนง ๑ ดาวอษ

ชื่อดวงจันทร์นามวามานแก้วอันหนึ่ง ๑ ดาวอันชื่อไพศาชนนามวามาน
 ๒ อัน แก้ว ๖ อันเป็นปริมณฑล ๑ ดาวอันชื่ออนุราชนนามวามานแก้ว
 ๗ อันอยู่เรียงกัน ๑ ดาวอันชื่อเชษฐนามวามานแก้วอันหนึ่ง ๑ ดาวอัน
 ชื่อมุตนามวามานแก้ว ๕ อันอยู่เคียงกัน ๑ ดาวอันชื่อไพศาชนนาม
 วามานแก้ว ๕ อันอยู่ชุกกัน ๑ ดาวอันชื่ออุตราสาชนนามวามานแก้ว ๕ อันอยู่
 เรียงกัน ๑ ดาวอันชื่อสาถนนามวามานแก้ว ๓ อันเคียงกัน ๑ ดาว
 อันชื่อรพษฐนามวามานแก้ว ๕ อันชุกกันอยู่ ๑ ดาวอันชื่อสังคคัพธ
 นามวามานแก้วอันหนึ่ง ๑ ดาวอันชื่อบุพพภทธรนามวามานแก้ว ๒ อัน
 เคียง ๑ ดาวอันชื่ออุครภทธรนามวามานแก้ว ๒ อันเคียงกัน ๑ ดาวอัน
 ชื่อเรวตนามวามานแก้ว ๕ อันชุกกัน ๑ ดาวผู้หนึ่งแต่เรียกชื่อว่าสังคคัพธ
 นักษัตร แลมณฑลเรียงกันได้ ๒,๗๐๐,๐๐๐ โยชน์ มณฑลพระอาทิตย์
 ได้ ๒,๗๐๐,๐๐๐ โยชน์ แม่น้ำเดินในวิถีใด ๆ ก็ดี มณฑลนั้นมีใหญ่
 มีน้อย ๑ มีพระอาทิตย์เสด็จในอภินครวิถี มณฑลชั้นในใกล้เข้าพระ
 สุ่มรรราชเมืองบุพพพิเทททวีปเมืองอมรโคยานทวีปใต้ พระอาทิตย์เสด็จ
 ในพาหิรวิถีมณฑลชั้นนอกใกล้กำแพงจักรวาฬ แต่ในชมพูทวีปแต่บุตร
 กุรุทวีปใต้ พระอาทิตย์เสด็จขึ้นเทียมมณฑลในท่ามกลาง เมื่อพระ
 อาทิตย์เสด็จนั้นในบุพพพิเทททวีปนานคำพด้นรุ่ง เมื่อกกลางวันได้ ๓๘ นาที
 เมื่อกกลางคืนได้ ๓๒ นาที แต่ ในอมรโคยานทวีปโพ้นใต้บ้านรุ่งพด้นคำ เมื่อ
 กลางคืน ๓๘ นาที เมื่อกกลางวัน ๓๒ นาที แต่ ๑ อันว่าชมพูทวีปแต่บุตร
 กุรุทวีป กลางวันแต่กลางคืนเสมอกันเมื่อกกลางวัน ๓๕ นาทีจึงคำ เมื่อ
 กลางคืน ๓๕ นาทีจึงรุ่ง เมื่อพระอาทิตย์เสด็จในอภินครมณฑลก็ดี
 ในพาหิรกมณฑลก็ดี ในแผ่นดินบุตรกุรุทวีปก็ดี ในชมพูทวีปก็ดีอันเรา

ยืนดงกต่างนั้น ในแผ่นดินบุพพิเทหแดอมรโคยานทวี่นั้น ๆ ถ้า
 พระอาทิตย์เสด็จไปในหนทางโคณวิถีนานคำ เพราะว่าพระอาทิตย์นาน
 กัดบ้เขาพระสุเมรุราช พระอาทิตย์ไปทางคคแดพระอาทิตย์พถันดับเขา
 พระสุเมรุราช แดจึงพถันคำแดมานรุ่ง แดเพ็ดตั้งนั้นให้พิจารณาตุในคร
 พิชมณฑทหากรู้แถ เห็นว่าเมื่อกถางคั้นมากแดมานรุ่ง เมื่อกถาง
 วนมากแดมานคำเพ็ดคังหน ๆ ถางคากถางวันกับถางคั้นเท่ากัน
 เพ็ดพระอาทิตย์เดินในมณฑทฝู่งนั้นแถ ๆ เดือน/๘/๘ เม็ดส่งกรานคเดือน
 แดด้วยเข้าเดือน ๘ แถนั้น เดินในยอดเขาคุนชร ครนเมือครวันเที่ยงเรา
 เขียบหัวเงาเราแถ เมือครวันนถางวัน ๑๘ นาที ถางคั้น ๑๒ นาที ๆ
 ันว่านในวันส่งกรานคแถวได้ ถอยจากเขาคุนชรวัน ๑ ในครบวัน ๑ ด้วย
 โทถเขาคุนชรได้ ๗,๕๐๐ โยชน์ ดูเงาเราออกจกคัวเราครวันมือ ๑ ๆ
 ครนถึง ๒ วันพระอาทิตย์ถอยจากเขาคุนชรได้ ๑๕,๐๐๐ โยชน์ เมือคร
 วนเที่ยงเราดูเงาเราคตาออกจกคัวเราได้มือ ๑ ๆ ครนว่าถึง ๓ วน
 กัดเค็ดอนโดยันดับถึง ๑๕ วน พระอาทิตย์ชยคออกมจากเขาคุนชร
 ทุกวนโดยันดับ ครนว่าถึง ๑๕ วนโทถเขาคุนชรได้ ๓๑๒,๕๐๐ โยชน์
 เมือครวันเที่ยงดูเงาเราออกจกคัวเราได้๗นิ้วกึ่ง ถอยมาถวัน ๒ วนถวัน ๓ วน
 พอถึงเดือน ๘ ด้วยว่าโทถเขาคุนชรได้ ๒๒๕,๐๐๐ โยชน์ดูเงาเราออกจก
 คัวเราได้ฝ่าคั้น ๑ แถ เมือคังนถางวัน ๑๗ นาที ถางคั้น ๑๓ นาที
 ถวัน ๓๐ วน พอถวันพอถึงเดือน ๑๐ พระอาทิตย์ไปโทถเขาคุนชร
 ได้ ๕๕๐,๐๐๐ โยชน์ พอถึงมขณิมณฑทในนาควิถคดูเงาเราคตาออกจก
 คัวเราสองฝ่าคั้น เมือคังนถางวันได้ ๑๖ นาที ถางคั้นได้ ๑๕ นาที
 ถวัน ๓๐ วนแถ ๆ เมือหน้าถึงเดือน ๗ พระอาทิตย์ถอยคั้นโทถจักรวาฬ

ฟากโพ้นได้ ๑๓๒,๖๐๐ โยชน์ พอถึงกลางอชชวดีเงาเราดอยคั่นยังฝาคัน ๓ เมื่อค้งนบกตางวันได้ ๑๗ นาที กลางคัน ๑๓ นาทีถวณ ๓๐ วัน เมื่อหน้า พอถึงเดือน ๘ พระอาทิตย์ไปถึงจอมเขาขุณธรค้งเก่าด้วยไกล เขาจักรวาฬฟางโพ้นได้ ๑,๓๕๐,๐๐๐ โยชน์ดูเงาเราบมีชอกจากค้งเราเตยตักหยาด เมื่อค้งนบกตางวันได้ ๑๘ นาทีกลางคันได้ ๑๒ นาทีแต่ ๗ ในวิถ ๓ อนนมราช ๑๒ อันได้ค้งนว่าชื่อแห่งราช ๑๒ อัน ก็ชื่อว่าเมษ พฤศภ เมถุน กรกฏ สิงห์ กนย์ ดุจ พริก ชนุ มังกร กุมภ มีน ๗ แต่ราชทนภษครอยุนน โดยกว้างได้ ๒๒,๐๐๐ โยชน์เท่ากัน พระอาทิตย์ไปในวิถฝุงนนี้ ๗ แลวันคើชนไปในวิถนมนต ๗๕,๐๐๐ โยชน์ดูเงาเราในแผ่นคันนี้ คตาคันวมือ ๓ คើชนไปโดยชนคันนนี้ได้ ๓๐ วัน จึงข้ามพ้นจากราช ๓ ไกลได้ ๒๒๕,๐๐๐ โยชน์ ดูเงาในแผ่นคันนี้คตาคได้ฝาคัน ๓ คើชนไปได้ ๑๕๐ วันโดยไกลได้ ๘๐๐,๐๐๐ โยชน์ จึงพ้นวิถแต่ชนค้งนว่าพ้นฤตุ ๓ แต่ ๗ ชนว่าฤตุนนม ๓ ฤตุ หนึ่งมฤตุหนาว หนึ่งฤตุร้อน หนึ่งฤตุฝน แต่ฤตุนนม ๔ เดือนทง ๓ ฤตุค้งนกับนนี้ ๑ แต่ ๗ ถ้าว่าพระอาทิตย์ไปในโคณวิถ.บของทภษณเราเมื่อนนว่านหนาว แต่ในโคณวิถนนม ๔ เดือน ๑๒/๓/๒/๓/ แล ถ้าพระอาทิตย์ข้ามพ้นโคณวิถวันใดพ้นฤตุหนาว นนแต่ ๗ ผีสังกรานค้เข้าเดือน ๔ วัน ๓ พระอาทิตย์ถอยจากกำแพงจักรวาฬในวันนั้น ๗ ถ้าแต่พระอาทิตย์เดินในอชชวถซึ่งเห็นหัวเราเมื่อนนว่าเมื่อรอนแต่ในอชชวถนนม ๔ เดือน คือเดือน ๔/๕/๖/๗ นนแต่ ๗ ผีพระอาทิตย์ข้ามพ้นอชชวถวันใดว่าพ้นเมื่อรอนวันนั้นแต่ ๗ พระอาทิตย์ไปในนาควิถ ผีเบ้องอุตรเราเมื่อนนว่าเมื่อฝนแต่ในคณาวิถนนม ๔ เดือนคือเดือน ๘/๘/๑๐/๑๑/ นนแต่ ๗ ผีพระอาทิตย์ข้ามพ้นนาควิถ ก็ชื่อว่าจากคุด

แต่มาในพิภพนั้นแต่ถึงเดือน ๑๒ อันใดว่าพื้นเมื่อฝนวันแฉะ ๆ ดังกรานต์
 เข้าเดือน ๘ วัน ๑ พระอาทิตย์ถอยจากเขายุกุนชรคันทมาวันนั้นแฉะ ๆ พระ
 อาทิตย์คงนรอบเขาพระเมรุราชพฤกโคจรบริ ๓ จักรบทเท่าแฉะ เทียม
 ความเมฆทนางเมอรอนเมื่อฝนเพชพระอาทิตย์ได้ ๆ เทียมว่าเมื่อไป
 โคนวิถนหนาว แต่ยังมีเมอรอนบ้างเพื่อว่าจวนมกรรอนมเมื่อมกเย็น ๆ
 เทียมว่าไปอชชวถรชนเพื่อพระมมกน้ำสักคาบย่อเมอรอนแฉะ ๆ เทียม
 ว่าไปในนาคกวถนเมฝนเพชนาคมกน้ำ ๆ พระอาทิตย์อยู่ในวิมานแก้ว
 ผดกรตนมร์คมีพระอาทิตย์ประจุด้วยวิมาน แดรอนยงรอนเพื่อคงนรแฉะ ๆ
 พระจันทร์อยู่ในวิมานเงิน แดวิมานแก้ว มณรัตนแต่ ยิงเย็นเพราะ คงนรแฉะ ๆ
 พระอาทิตย์ให้เห็นตองทวัปแท้ ในทวัป ๑ ยังเห็นสนชัยโตควงนนกมิต
 แต่เห็นนคด้วยรศมีพระอาทิตย์ตองนเรเด ๓,๓๕๐,๐๐๐ โยชน์ ทมคณโค
 ๓๐ นาทชวางรชบรศมีพระอาทิตย์น แต่ถรยาคนไปได้ ๕๕,๐๐๐ โยชน์
 แฉะ ๆ เมื่อตวันออกในแผ่นดินเราอยู่นเป็นตวันเที่ยงในบุพพิเทหแต่
 เป็นตวันคกแห่งอศตกรกูเป็นเที่ยงคันในอมรโคยานทวัป ๆ ถ้าตวัน
 ออกในบุพพิเทหเป็นตวันเที่ยงในอศตกรกู เป็นตวันคก ในอมรโคยา
 นทวัปแต่เป็นเที่ยงคันในชมพูทวัปเราอยู่นแต่ ๆ ถ้าตวันออกในอศตกรกู
 เป็นตวันเที่ยงในอมรโคยานทวัป เป็นตวันคกในแผ่นดินเราอยู่น แต่เป็น
 เที่ยงคันในบุพพิเทหแต่ ๆ ถ้าแต่ตวันออกในอมรโคยานทวัปเป็น
 ตวันเที่ยง แผ่นดินเราอยู่นเป็นตวันคกในบุพพิเทหเป็นเที่ยงคันใน
 อศตกรกูแต่ อันว่ารุ่งแต่คามีอยู่เป็นตวันนี้แต่ ๆ ตวันว่าเห็นเป็นเดือน
 เพิ่งแต่คบันนี้ได้ คือพระอาทิตย์ไปฝ่ายพระเมรุข้างหนึ่ง แดพระจันทร์
 อยู่ฝ่ายพระเมรุข้างหนึ่ง แต่โดยโกถกนได้ ๓,๓๕๐,๐๐๐ โยชน์ ตวัคมี

เห็นทั่วรอบปริมณฑลดังนั้นว่าพระจันทร์แห่งบูรณันต์ ๑ เดือนแรมค่ำ ๓
 พระอาทิตย์ชยดเข้ามาใกล้พระจันทร์ แลพระจันทร์ไปถึงพระอาทิตย์ใกล้
 เข้าได้ ๓,๒๖๐,๐๐๐ โยชน์ แลรัศมีพระอาทิตย์มาลกว่าพระจันทร์แลรัศมีพระ
 อาทิตย์พระจันทร์น้อย ฝ่ายหนวาคือ ๒๖,๓๓๓ วาศอก ๓ แล ๘ นิ้ว จ้าวมา
 พระจันทร์หากบังพระจันทร์เองจึงเห็นเป็นห่วงเงาข้างฝ่ายหน้า เพื่อดังนั้น
 เราเห็นพระจันทร์นบมโคกกลมคงเพงเจดกานนเรียกว่าเดือนแรมค่ำ ๓ แล ๑
 ครนเต็ม ๒ ค่ำพระอาทิตย์ชดเข้ามาใกล้พระจันทร์ ยิ่งใกล้กันได้ ๓,๓๗๐,๐๐๐
 โยชน์ แลรัศมีพระอาทิตย์มาบังพระจันทร์เหยียดห่วงกว่าเก่าได้ ๒,๒๖๖
 วากับ ๒ ศอกกับ ๓๐ นิ้วดังนั้นว่าเดือนแรม ๒ ค่ำแล ๑ ครนเต็ม
 ๓ ค่ำพระอาทิตย์ชดเข้ามาใกล้พระจันทร์ ยิ่งใกล้ได้ ๓,๓๗๐,๐๐๐ โยชน์
 รัศมีพระอาทิตย์บังพระจันทร์ช้ากว่าเก่าเร่งห่วงได้ ๘๗,๓๘๘ วา ๓ ศอก
 ๓ นิ้วดังนั้นว่าเดือนแรม ๓ ค่ำแล โดยอันคัมภีร์ตั้งกล่าวมาแต่วันไปถึง
 แรม ๓๔ ค่ำพระอาทิตย์ชดเข้ามาจะใกล้ทันพระจันทร์ ยิ่งใกล้ได้ ๕๐,๐๐๐
 โยชน์ได้ เาพระอาทิตย์เร่งมาบังพระจันทร์ก็ยังไม่ทันชย ๑ พระจันทร์
 น้อยฝ่ายตะวันออกดังนั้นเรียกว่าเดือนแรม ๓๔ ค่ำแล ๕ ครนเต็ม ๑๕ วัน
 พระอาทิตย์จึงทันพระจันทร์ รัศมีพระอาทิตย์เงาพระจันทร์เดิมมิได้เห็นพระ
 จันทร์เลยดังนั้นเรียกว่าเดือนดับแล ๑ เมื่อเดือนออกใหม่ชยค่ำ ๑ พระ
 อาทิตย์กลาพระจันทร์ไปที่คัมภีร์ใกล้ชยได้ ๓๐๐,๐๐๐ โยชน์ พระจันทร์
 กลไปได้ ๓๐๐,๐๐๐ โยชน์ เห็นพระจันทร์น้อย ๑ ภายตะวันออกใหญ่
 ๒๖,๓๓๓ วาศอก ๘ นิ้ว ดังนั้นจากเดือนแรมเห็นเดือนออก ๒ วันพระอาทิตย์
 ไปใกล้พระจันทร์ได้ ๒๐๐,๐๐๐ โยชน์ พระจันทร์ก็กลไปได้ ๕๐,๐๐๐ โยชน์
 เห็นพระจันทร์เร่งใหญ่โดยอันคัมภีร์ตั้งกล่าวก่อนนั้นแล ๑ เดือนออก ๓ วัน

ดึงเรานบ้างแต่ ๑ เพื่อตั้งฤาษไปทุกกันตั้งนนะเหยยมว่าดงน เมื่อ
 พระอาทิตย์พวงชนได้ ผู้คนแดงพระอาทิตย์เมื่อยกมือขวาขึ้นชื่อว่าทักษิณ
 หักถ้อยผู้ยจักรวาล มือซ้ายช้อยบุตรหักถ้อยผู้ยเขาพระสุเมรุราชตั้งน
 เหยยมว่าเอาหัวไปผู้จักรวาล แต่เอาคืนมาสู่พระสุเมรุราชตั้งนเพื่อตั้งด้วย
 ประการนั้นแต่ ๑ แผ่นดิน ๔ อันน้อย ๔ ด้านพระสุเมรุราช แผ่นดิน
 บุพพวิเทหอยู่ใต้ออกพระสุเมรุราชโดยกว้างได้ ๘,๐๐๐ โยชน์ โดยปริ
 มณฑลรอบ ๒๓๐,๐๐๐ โยชน์ แผ่นดินอุดรกรทวูปอยู่เบื้องคั่นนอนพระ
 สุเมรุราชโดยกว้างได้ ๘,๐๐๐ โยชน์ โดยปริมณฑลรอบได้ ๓๒,๐๐๐
 โยชน์แปน ๔ มุมแต่ ๑ แผ่นดินอมรโคยานทวูปอยู่เบื้องตะวันตกพระ
 สุเมรุราชโดยกว้างได้ ๘,๐๐๐ โยชน์ โดยปริมณฑลรอบได้ ๒,๒๕๐ โยชน์
 เพื่อเป็นอัมจันทร์แต่ ๑ แผ่นดินชมพูทวูปอยู่เบื้องหัวนอนอันเราอยู่น
 โดยกว้างได้ ๓๐๐,๐๐๐ โยชน์ โดยปริมณฑลรอบได้ ๓๐,๐๐๐ โยชน์
 เมฆบน ๑ แผ่นดินใหญ่ทั้ง ๔ อัน แต่มีแผ่นดินเล็กต่อมรอบ แต่แผ่นดิน
 ใหญ่ แต่แผ่นดินเล็กแต่ ๕๐๐ โยชน์ แต่แผ่นดินเล็ก ๔ อันอยู่ซึ่งหว่างกว้าง
 ทวูปใหญ่ ๔ อันเรียกช้อยปรทวูป โดยกว้างแต่ชั้นละ ๑,๐๐๐ โยชน์
 โดยปริมณฑลรอบได้ ๓,๐๐๐ เป็นเมืองแห่งพระญาครุชอยู่แผ่นดินชมพูทวูป
 อันได้ ๓๐๐,๐๐๐ โยชน์ แต่เป็นที่ของมนุษย์เราอยู่นได้ ๓,๐๐๐ โยชน์แต่
 แต่หน้าถ้วมเปนทเดเสี้ยนนั้นไปได้ ๔,๐๐๐ โยชน์แต่เป็นที่ป่าเตี้ย คือป่าพระ
 หิมพานต์ได้ ๓,๐๐๐ โยชน์ แต่ในป่าพระหิมพานต์นั้นต้นกุนนิกหนาแต่
 อันว่าเขาพระหิมพานต์นั้นโดยสูงได้ ๕๐ โยชน์ โดยใหญ่ได้ ๒,๕๐๐ โยชน์
 แต่มียอดได้ ๘๔,๐๐๐ ยอด แต่ในต้นเขาพระหิมพานต์นั้นมีไม้หว้าต้นหนึ่ง
 ใหญ่เปนที่ในฝั่งน้ำชื่อตันทที่ โดยใหญ่ต้นหว้านั้นล้อมรอบได้ ๑๕ โยชน์

ป่าอันหนึ่มทรายจามรอยู่มากนัก ผู้คนที่อยู่แห่งนั้นเขาเที่ยวร้อมทาง
 จามรี้มามุ่งเรือนอยู่แล ๆ แลว่าผู้คนที่อยู่แห่งนั้นเขาขื่อนรู้ทำไรใด
 นากินเลย อันว่าเข้าแลถั่วหากเป็นเองไม่มีขาดใจเขาเลย เขาแลถั่วอัน
 กินหวานดังน้ำผึ้ง ๆ ถั่วป่านั้นเขาไม่มีป่าไม้ระชวัก แต่พรรณไม้อันมี
 ในหิมพานคณิกนทวาพะถมมีรสทุกอัน ๆ ในพระหิมพานคณิกนทแม่ฟ้า
 ใหญ่ ๗ อัน ๆ หนึ่งชื่ออันเพลาบค อันหนึ่งชื่ออันขันธ์ระ อันหนึ่ง
 ชื่ออันระระ อันหนึ่งชื่ออันกนดระระ อันหนึ่งชื่ออันจกนังระ อัน
 หนึ่งชื่ออันพิลาปะระ แลว่าน้ำ ๗ อันนี้เท่ากัน โดยกว้างก็ ดึกก็
 มณฑลรอบก็เท่ากันทุกอัน แลโดยกว้างได้ ๕๓๒,๐๐๐ วา โดยลึก
 ได้ ๕๓๒,๐๐๐ วา โดยมีมณฑลรอบได้ ๑,๒๘๖,๐๐๐ วา แลน้ำอันชื่อ
 อันเพลาบคนี้มีภูเขา ๕ อันล้อมรอบ เขาอันหนึ่งชื่ออันตั้งสนกฏ เขาอันหนึ่ง
 ชื่ออันจกรกฏ เขาอันหนึ่งชื่ออันกาตกฏ เขาอันหนึ่งชื่ออันธมาทกฏ เขาอัน
 หนึ่งชื่ออันไกรตาค แลเขาทั้งหลาย ๕ อันนี้โดยสูงเจดีย์อันได้ ๕๐๐ โยชน์
 แลเขาอัน ชื่ออันตั้งสนกฏนี้เที่ยวร้อมของ แลล้อมอันเพลาบคอยู่ดังกำแพง
 โดยหนาได้ ๕๐๐,๐๐๐ วาล้อมมาในสระดังปากกา แลเขาอันชื่ออันจกรกฏนี้
 เที่ยวร้อมแก้วสัตตพิชรัต แลเขาอันชื่ออันกาตกฏนี้เขยวตั้งดอกอันญชัญ แล
 เขาอันชื่ออันธมาทกฏนี้เที่ยวร้อมแก้วอันธมสาธรัตนะ กดวงในเขานัน
 ดังถั่วระแตกตราษมาศ พรรณไม้ที่เกิดในเขานัน ดังคันรากหอม ดังคัน
 แก่นหอม ดังคันยอดหอม ดังคันแปดดอกหอม ดังคันตำหอม ดังคันดอก
 หอม ดังคันตุกหอม ดังคันใบหอม ดังคันยางหอม แลว่าไม้ในเขา
 ๑ ในอภิธานว่า ฮโนคัคโค, กัณณมุณโ, รกการโก, ฉัททันโ, กุณาโ,
 มันทากนิ, สหิปปาโ, (เอเตสัคคมาหัสรา)

นนหอม ๓๐ ตั้งตั้งถ้าวั้นแถม ไม่ทิ้งทลายนั้นเทียรยอมเปण्या แถว่า
 เชือกเขาเถาวัดอนมในเขานนเทียรยอมมีทุกตั้ง แถเทียรยอมยู่ทุกเมื่อ
 บมวิวายรค์เตย จึงเรียกว่าคณขมาทนะเพอดตงนนแถม เขานนเมื่อเคอน
 คับแตรุงเรองชชวาตยู่ตั้งถ่านเพตง ถ้าเมื่อเคอนเพ่งเรองยู่ตั้งไฟใหม่
 บ้าแถมใหม่เมือง แถภูเขานนมีถาคูหาเทียรยอมเป็นที่อยู่แห่งพระบีเคยก โพธิ
 เจ้าทงทลาย ที่ปากประคคหาทองนนมไมคณหนึ่ง ซ่อมกชต์พพคนะ
 โดยสูงได้ ๖ โยชน์ โดยใหญ่ได้ โยชน์ ๓ ดอกไม้อนมในหน้าก็ค บนบก
 กัดยอมมาในหน้าใบนั้น เมื่อพระบีเคยกพุทธเจ้าไปอยู่ในคูนานนั้นเมื่อใดได้
 แถมตมอนหนึ่งซอส์ทรวาค แถพัตดอกไม้นนเข้ามารอบเห็นขแท่นแก้วอัน
 มีในคูนานนั้น แถเปนเครื่องบูชาพระบีเคยก โพธิเจ้าแถม ครั้นว่าดอกไม
 เทียวจึงมตมอนหนึ่งซอส์จจนวาคพคเอาดอกไม้้นนไปเดี่ยให้ สัน แถตม
 อันซอว่าส์ทรวาคพคมารอบตั้งเก่า เปนเครื่องบูชาพระบีเคยก โพธิเจ้าตั้ง
 นนทุกคาบ ๆ เขาอนชอไกรถาคันนเทียรยอมเงินแถม เขาฝูงนั้นโดย
 ใหญ่แถมสูงเท่ากันทุกอัน แถเขาทงทลายนั้นยอมค้อมไปในอันพดาปส์ระ
 นนอยู่ด้วยอำนาจอานุภาพแห่งนาคราช แถฝูงเทพยดาให้ฝนตกแห่งนั้น
 ทงแม่น้ำใหญ่ แถแม่น้ำเล็กอยู่แต่ห้วยแคเขาไปอยู่อันพดาปส์ระนั้น
 บหอนรื่บกเตยส์กคาบ อันว่าพระอาทิตย์พระจันทร์ไปถ่วงชายเงายังแห่ง
 อันพดาปส์ระนั้น ฉไปถ่วงก็คกมีไคส์องอันพดาปส์ระนั้นเตย นานน
 ไคส์นักหนากัมาเรียกชื่ออันพดาปส์ระเพ็กตั้งนนั้น แถอันพดาปส์ระนนม
 ทำ ๕ อัน แถในท่าที่ตั้งอาบนน้ำมบ้นไคทองประคบ้นด้วยแก้วแถมขดาน
 คีตาแก้วรองข้างไครอบเกดยงเพ่งงามแถม้านนไคส์นักหนา เห็นเงาปตา
 แถไค้านนไคส์งามตั้งแก้วผลักรัตนะ แถทำหนึ่งฝูงเทพยดาผู้ชายตงอาบ

ทำหนึ่งฝูงเทพยดาผู้หญิงตงอาบ ทำหนึ่งพระบิเศยโพธิเจ้าตงอาบ ทำหนึ่ง
 ฤๅษีสัตถวิธราชรทงหตายตงอาบ ๑ นอกเขอันอยู่ฝ่ายอันพคาปสระ
 มี ๕ ทิศโดยทิศใหญ่ ทิศ ๓ ดังหน้าตั้งห์ ทิศ ๓ ดังหน้าข้าง ทิศ ๓
 ดังหน้าม้า ทิศ ๓ ดังหน้าจัว ๑ แลว่าน้ำอันพคาปสระไหลออก
 ข้างปากจัวได้น้ำนมจัวมาก น้ำอันไหลออกมาหนีไปเบื้องตะวันตก
 ไหลเวียนรอบอันพคาปสระล้อมรอบแล้ว น้ำนั้นจึงไหลไปข้างอิสานคก
 เบื้องต้นสมุทร ๑ น้ำอันไหลออกเบื้องค่นพอนไหลเวียนรอบอันพคาป
 สระ ๓ รอบแล้วไหลไปหน้าจึงมากบกันดังกต่างก่อนั้นแล จึงไหลไป
 ข้างพายมออกไปถึงน้ำสมุทร ๑ น้ำอันไหลออกเบื้องตะวันตกไหล
 เวียนรอบอันพคาปสระ ๓ รอบแล้ว จึงไหลไปไพหรดออกแม่น้ำสมุทร
 น้ำอันไหลเบื้องหัวพอนไหลเวียนรอบอันพคาปสระ ๓ รอบชื่ออาวัญคงคา โดย
 กว้างได้ ๕,๐๐๐ วา ไหลไปเบื้องหัวพอนไปโดยไกลได้ ๕๘๐,๐๐๐ วา
 ชื่อกนทคงคาไปค้องภูเขอันหนึ่งกพดุงชนเบ้องบนได้ ๖๐ โยชน์ โดย
 กดมได้ ๖,๐๐๐ วา ชื่ออากาศคงคาคกตงเหนือคีตาอนึ่งชื่อคยคั้นรปาด้าน
 เปนสระใหญ่อนึ่งแห่งนั้นโดยใหญ่ได้ ๕๒ โยชน์ ชื่อคยงค์โบกขรณี่ น้ำ
 หักฝั่งน้ำคยงค์คั้นรโบกขรณี่นั้นไปแต่คีตาโดยไกลได้ ๕๘๐,๐๐๐ วา ชื่อ
 พหั้นชคงคา น้ำนั้นจึงไหลคกคีตาไปไกลได้ ๕๘๐,๐๐๐ วา ชื่อ
 อมังกคงคาแลไหลไปค้องภูเขอัน ๓ ชื่อพิชนตริธารณบัพพะตะ น้ำนั้น
 จึงพุงชนเหนือแผ่นคั้นชนเปนแม่น้ำ ๕ อันตั้งนิ้วมือชื่อปัญจมหานที อนึ่ง
 ชื่อคงคา อนึ่งชอยมมา อนึ่งชอจรวดี อนึ่งชอมที . อนึ่งชอสรภู
 น้ำนั้นไหลมาในเมืองคนแตออกแม่น้ำสมุทร ๑ หว่างกว้างแม่น้ำฝูงนั้น
 มีสระใหญ่แต่อันแต่อัน โดยกว้างสระนั้นได้ ๕,๒๓๒,๐๐๐ วา ในหว่างสระ

ฝูงนั้นแค่มมีได้ค บมีแห่งแตหน้าหนีใส่งามโดยกว้างได้ ๒๐๐,๐๐๐ วา
 นอกหน้าหม่มบัวขาวโดยกว้าง แลนอกบัวขาวหม่มบัวแดงนั้น โดยกว้าง
 ได้ ๕๐,๐๐๐ เท่ากันกับบัวขาว ๆ นอกบัวแดงหม่มดอกกระมุทขาว
 โดยกว้างได้ ๕,๐๐๐ วา นอกสมุทรวาหม่มป่ากระมุทแดง โดยกว้าง
 ได้ ๕,๐๐๐ วา นอกกระมุทแดงหม่มป่าอุบตขาวโดยกว้างได้ ๕,๐๐๐ วา
 นอกอุบตขาวหม่มอุบตเขียวกว้างได้ ๕,๐๐๐ วา นอกป่าอุบตเขียวหม่ม
 ป่าเข้าดำขาวโดยกว้างได้ ๕,๐๐๐ วา นอกป่าเข้าดำขาวหม่มป่า
 เข้าดำแดงกว้างได้ ๕,๐๐๐ วา นอกเข้าดำแดงหม่มป่าแดงชดถม
 ถูกโตเท่าใ้ใหญ่โดยกว้างได้ ๕,๐๐๐ วา นอกป่าแดงชดถมหม่มป่า
 ฟ้าเต้ากว้างได้ ๕,๐๐๐ วา นอกป่าฟ้าเต้าหม่มฟ้าแดงมิง โดยกว้าง
 ได้ ๕,๐๐๐ วา นอกป่าแดงมิงหม่มป่าอ้อยดำเท่าคั้นหมาก โดยกว้าง
 ได้ ๕,๐๐๐ วา นอกป่าอ้อยหม่มป่ากล้วยแลมตุกเท่าางาข้างสาร โดยกว้าง
 ได้ ๕,๐๐๐ วา นอกป่ากล้วยหม่มป่าขนุนตุกใหญ่เท่าคุ่มอันจุน้ำได้ ๒๐
 กถออม โดยกว้างได้ ๕,๐๐๐ วา นอกป่าขนุนหม่มป่าม่วง โดยกว้างได้
 ๕,๐๐๐ วา นอกป่าม่วงหม่มป่ามขวิด โดยกว้างได้ ๕,๐๐๐ วา แล
 สารปลูกไม้ใหญ่น้อยย่อมมีรสคั้นักหนาทุกสิ่ง แล อันว่าฉัตถันคัษระนั้น
 มีภูเขา ๗ อันต่อมรชบ แลเขาขแงเทียรย่อมทอง เขาขแงเทียรย่อมแก้ว
 เขาขแงเทียรย่อมเขียวดังดอกกล้วยขญ เขาขแงเทียรย่อมผลัดกรัทนะ เขา
 ขแงเทียรย่อมชาติหิงคุ เขาขแงเทียรย่อมแก้วมรกตแลฤทธแห่งพระฉัตถันค
 ษระคชราชโพธิสัตว์เกิดนั้น แลแผ่นดินแห่งหม่มเทียรย่อมทองแลทนมมชดาน
 แก้วไพฑูริย์แผ่นดินนั้นโดยส่งได้ ๕ ศอก โดยกว้างได้ ๕๐ ศอก มีสระ
 พังทอง ๒ อัน ๆ หนึ่งน่านนใส่แดงหอม ท่อนนยงมอยุค่อเข้าบคณแถ

ณีว่าช่างตัวใดเกิดในตระกูล ^๕ แต่ช่างตัวนั้นแปลพระยาช่างในทันทีใหญ่
 สูงแลยาวงามนักหนา ^๕ คุบมาตั้งตั้งซ้อหน้าซัดให้งามทั้งหัวแหวหางคา
 งามนักทั้ง ^๕ ๕ ขาถึงฝ่าตีนแดงงามดังซากหิงคุงหน้าครึ่ง ^๕ ช่างนั้นครั้นว่า
 ใหญ่ขึ้นแปลรแรงนักหนาหาตัวเต็มมือได้ ^๕ โดยใหญ่ได้ ๘๘ ศอก โดย
 ยาวได้ ๓๒๐ ศอก ^๕ งวงช่างนั้นยาวได้ดังแกนกล้วยโดยวัดได้ ๕๗ ศอก
 งามจนคุบปล้องเงินอันทำใส่ปลัดขิงทองแห่งล้านาโดยหนาได้ ๓๘ ศอก
 โดยยาวได้ ๓๐ ศอก ^๕ มีพรรณออก ๖ ถึง ^๕ มีตั้งเหลืองตั้งทองคำแถม
 ที่ทำค้ำตั้งปักแม่ตงทับ ^๕ มีที่แดง ๆ ดังซากหิงคุงหน้าครึ่งมทขาว ๆ ดังเงิน
^๕ มีที่หม่น ๆ ดังเงินแตกอกอินทนิล ^๕ แต่ตั้ง ๖ ถึงนี้เทียบร้อยมพรายฉายฉวัด
 เหวียนรอบศิวพระยาช่างแนบมเขอนบมร่ายเตยตั้งกลาบ ^๕ แต่ช่างตัวนั้น
 อานุกาพออาจเหาะไปโดยอากาศ ^๕ ด้วยฝูงบริวารทั้งหลายแปลพระยาแก่ช่าง
 ตำรังหลายได้ ๘,๐๐๐ ตำรายุ่แทบคั้นเขาพระหิมพานต์เห็นชดานแก้ว
 ไพศุริย์ ^๕ อินมเห็นชทันคของแถมอยู่แทบนัททันตตั้งระนั้น ^๕ ฝูงช่างแปลบริวาร
 นนิกย้อมใหญ่สูงแดงงามนักหนา ^๕ แลฉัททันตตั้งระนั้น ^๕ โดยปริมณฑลมีตั้ง
 กถาวกก่อนนั้นแต่ ^๕ เช่นที่อาบน้ำเป็นทีเล่นแก่พระยาช่างนั้นแต่ ^๕ ๕ ใน
 กถางฉัททันตตั้งระนั้นมีน้ำใสงามมมีรุ้เจ้าแถมมีรุ้แห่ง ^๕ ด้วยปริมณฑลรอบ
 ได้ ๖,๐๐๐,๐๐๐ วา ^๕ แลถ้ำน้ำนั้นมานอกมีป่าผักคบบแปลอยู่เวียนรอบคอบ
 หนาได้ ๘,๐๐๐ วา ^๕ ถ้ำป่าผักคบบนั้นมานอกมีป่าไม้ตบุดแถมมีดอกอิน
 งามอยู่รอบตั้งระนั้นได้ ๘,๐๐๐ วา ^๕ ถ้ำป่าไม้ตบุดมานอกมีดอกรัตคุด
 แปลอยู่รอบกว้างได้ ๘,๐๐๐ วา ^๕ ถ้ำป่ารัตคุดมานอกมีป่าดอกเส้คุด
 อยู่รอบโดยกว้างได้ ๘,๐๐๐ วา ^๕ ถ้ำป่าเส้คุดนั้นนอกมานอกมีป่าดอก
 จงกถณแปลอยู่รอบโดยกว้างได้ ๘,๐๐๐ วา ^๕ ถ้ำป่าจงกถณนั้นนอกมานอกมีน้ำ

ดอกบัวแดงอยู่รอบโดยกว้างได้ ๘,๐๐๐ วา ถัดบัวบัวแดงออกมามีดอก
 บัวขาวอยู่รอบโดยกว้างได้ ๘,๐๐๐ วา ถัดบัวบัวขาวออกมามีดอกกมุก
 เปนอยู่รอบกว้างได้ ๘,๐๐๐ วา แด่ดอกบัวทั้ง ๗ สิ่งนั้นจัดกันอยู่ชิดอันสด
 ดอกผักตบเปนมุ่มดูงามนัก ถัดดอก ๗ สิ่งนั้นมาออกมีดอกผักตบเปนครอบ
 ไล่ด โดยหนาโดยกว้างได้ ๘,๐๐๐ วา ถัดบัวผักตบมานอกแทบขอบฝั่งน้ำ
 เพียงท้องช้างน้ำนั้นไล่ดงามมีเหม็น เข้าสำตัมมีผักปลุกผักฝิ่งมีต้น ๆ ก็คำมี
 วงงามนักหนาโดยกว้างได้ ๘,๐๐๐ วา ถัดเข้าสำต้อออกมาออกมีฝูงไม้ใหญ่
 ทั้งหลายออกเคียงเรียงรายฉัตทิศระเนนแดเปนนูกงามนักหนาแด่ ถัดบัว
 ไม้ฝูงนั้นออกมาถึงหาดยั้งเกี่ยวพันดำไบซนไป ถัดบัวถ้วนนั้นจึงมีป่าผัก
 แผงแดงเต้าถูกเท่าไห้อวม ถัดนั้นมป่าอ้อยหลายตั้งหลายพรรณใหญ่เท่าดำ
 หมาก ถัดป่าอ้อยนั้นจึงมีป่ากด้วยมากหลายพรรณถูกใหญ่เท่าางช้างม
 รค์หอมหวาน ถัดป่ากด้วยแล้วมีป่าไมรงมีดอกสระภูคุดันกิ่งคำ ถัด
 ป่าร้างแต่มีป่าขนุนถูกเท่ากลองใหญ่ ถัดป่าขนุนจึงมีป่ามขามแดกกินหวาน
 ดึงนำผงแด่นาคาด ถัดป่ามขามมีป่ามขวิด ถัดป่ามขวิดมีป่าใหญ่ก็ใหญ่แด
 ประดับหนัดด้วยไม้หลายพรรณ ถัดป่านั้นมีไมขวางไมทงหลายฝูงนั้นเปนครื่อง
 ประดับหนัดทิศระ แด่เขา ๗ อันเตอมรอบชน ๓ ชื่อสุวรรณรัตน
 บรรพตโดยสูงได้ ๕,๖๐๐๐ วา ชน ๓ ชื่อตีพพณาบรรพตสูงได้ ๔๘,๐๐๐ วา
 ชน ๓ ชื่อปุดสุวรรณรัตนบรรพตสูงได้ ๔,๐๐๐ วา ชน ๓ ชื่อมหาอุทก
 บรรพตสูงได้ ๑๒,๐๐๐ วา ชน ๓ ชื่อปุดอุทกบรรพตสูงได้ ๒๔,๐๐๐ วา
 ชน ๓ ชื่อมหาภาตบรรพตสูงได้ ๑๖,๐๐๐ วา ชน ๓ ชื่อจุตภาตบรรพต
 สูงได้ ๘,๐๐๐ วา เขาอันชื่อสุวรรณรัตนบรรพตนั้นอยู่ในทงหลายฝ่ายเขา
 นนเบองในใต้เรื่องดงทอง แด่เงารค์มีเขานนจรคในฉัตทิศระเนนคูเรื่อง

งามดังพระอาทิตย์แรกชนเมื่อเดือน ๔ เดือน ๕ ช้างทั้งหลายเที่ยวยอม
 บ่ายหน้าไปอาบน้ำในฉัททันตสระ อันมีในป่าหิมพานต์นั้น โดยอิสานทิศ
 มีไม้มีค่าคัน ๑ อยู่ในนั้น แต่มิรู้เห็นต้นกุ่มนั้นนักหนาไม้คันทนใหญ่ได้
 ๕,๐๐๐ วา โดยสูงแต่ดินถึงค่าคบได้ ๕๖,๐๐๐ วา แต่ค่าคบถึงปลายยอด
 สูงได้ ๘๕,๐๐๐ วา แต่มิค่าคบใหญ่ ๕ อันโดยทิศใหญ่แต่ค่าได้ ๕๘,๐๐๐ วา
 โดยปริมาตรรอบกิ่งค่าไม้หนโต ๒๘๘,๐๐๐ วา แต่ว่าพระยาช้างนั้นอยู่เด่น
 ในร่มต้นไม้ประกำสนดวยฝูงช้างทั้งหลายแถมบริวาร ครั้นว่าถึงเพลา
 พระยาช้างนั้นลงอาบน้ำแกพุ่มเด่นในฉัททันตสระนั้น อันว่าฝูงนางช้าง
 ทั้งหลายก็มาขัดขืนเอศควหน้าตาให้แก่พระยาช้างนั้น แต่มิผิดทั้งหมดได้
 ชาวเมืองทั้งสี่ชนแคว แลวจึงชนไปอยู่ที่ร่มไม้ประกำสนนคุดเจ้าแก้ว จึง
 ฝูงช้างทั้งหลายจึงคอยตงอาบเมื่อภายหลัง แลพ่นน้ำเด่นโดยซ้ายแลขวา
 บ้างเอางาแทงดินเด่นบ้างก็คำหัวเด่นคามาสบาย ครั้นว่าช้างนั้นอาบน้ำแล้ว
 ตางคัวก็เอารากบัว ตางคัวก็เอาผักบัว ตางคัวก็เอาดอกบัว ตางคัว
 เอาเข้าสารชาติสัตว์ ตางคัวก็เอาแดงเต่าลูกเท่าไ้หาม ตางพวกเอา
 อ้อยตำงามเท่าตำหามาก ตางพวกเอาเครือถั่วด้วยลูกใหญ่เท่าางช้างสาร
 ตางพวกเอาขนุนลูกใหญ่เท่ากตอง ตางพวกเอามะขวิด ตางพวกเอา
 มะม่วง ตางพวกเอามะขาม ตางพวกเอาดอกกรังสรระพริ่งทั้งกิ่งคำหักถ้อมมา
 เที่ยวยอมชูเหนือหัวเขาไปเฝ้าไปคัดพระยาช้างทุกวาร ฯ ที่บ้านนั้นต้นกุ่ม
 คิงกถำมานั้นแล ฯ ในเหมเขาไกรลาสนั้นแลว่ามีเมืองชนหนงเที่ยวยอม
 เงินแดงทองแถมมีฝูงกิมรืออยู่แห่งหนึ่ง บ้านเมืองแห่งนั้นต้นกุ่มนั้นนักหนาตั้งเมือง
 ไตรศรีวิษชาติวรรคแต่เมือง นั้นพระปรเมศวรชยุนั้นแล ฯ เขาอินชอ
 ว่าจิตรกฤษณ์นั้นคุดหาทองคำ เมื่อพระโพธิสัตว์เจ้าเป็นพระยาหงษ์จทรู

เศกมุกกกา

ขึ้นไปเบื้องบนแต่ ๆ อันว่าที่ต่ำแต่ข้อบัญญัติดวงมาหาเราหม้ออาทิ คือ
 พระสุเมรุราช ย่อมรู้ฉิบหายด้วยไฟด้วยน้ำด้วยลมหากกระทำให้ฉิบหาย
 เดี่ยวใดแต่ ๆ เมื่อว่าไฟจะมาไหม้ก็กลับแต่มีตั้งฤๅบ้างสิ้น ๆ อันว่า
 ไหม้แต่ต่างให้ฉิบหายเดี่ยวนั้นมี ๓ จำพวกแต่จำพวก ๑ เพื่อไฟ จำพวก ๑
 เพื่อน้ำ จำพวก ๑ เพื่อลม แต่ไฟหากมาต่างมากกว่าน้ำแลลม ไฟ
 มต่าง ๗ คาบแต่น้ำจึงมต่างคาบ ๑ เต่า ไฟมต่าง ๗ คาบ ลมจึง
 มต่างคาบ ๑ โดยอันดับดังนั้น แต่ไฟมต่าง ๑๖ คาบ แต่น้ำมต่าง ๘ คาบ
 ๕๕ ทงหนเป็น ๖๔ คาบ ลมจึงมต่างคาบ ๑ เมื่อว่าไฟมต่างมากกว่า
 น้ำ ๆ มต่างมากกว่าลมเพื่อตงนั้น ๆ

ตัดตัดตัดคค คินาวารา	อัญรูเมอัญรูมาทกา
จตุตถฐูยทาปุนณา	เอโกวาโยวาโรติยา
อคคควากษัตตราเหญฐา	อาเปนตฤกณทโต
เวหัพมตาโตวาเคน	เอวโตโกวินาสตติ ๆ

เมื่อว่าไฟมต่างกามภุมทั้ง ๑๑ ชั้นแต่ต่างรูปภุม เมื่อพรหมอันเป็นปกม
 ฌาน ๓ ชั้น คือว่าชั้นพรหมปาวีตชชาแต่พรหมปโรหิตาแต่มหาพรหมา
 จึงผลตมภุมอื่นไฟไหม้ได้ ๑๔ ชั้นไฟจึงไหม้ ๆ เมื่อว่าน้ำมต่างนั้นเต่า
 มต่างกามภุม ๑๑ ชั้นมต่างภุมพรหมอันเป็นปฐมฌาน ๓ ชั้นแต่ มต่าง
 รูปภุมพรหมอันเป็นทุกุคยฌาน ๓ ชั้น คือปวิตตาภาแต่อัปมาณาภาแต่
 อาภัสตราผลตมภุมอื่นน้ำท่วมได้ ๑๗ ชั้นจึงอย่า ๆ เมื่อว่าลมแต่มต่าง
 กามภุมทั้ง ๑๑ ชั้น มต่างรูปภุมเมองพรหมอันเป็นปฐมฌาน ๓ มต่าง
 รูปภุมเมองพรหมอันเป็นทุกุคยฌาน ๓ ชั้น มต่างรูปภุมเมองพรหมน
 คคือคคยฌาน ๓ ชั้น คือปวิตตตฤภา แต่อัปมาณตฤภา แต่ตฤกณ

ทกาดมจึงอย่าพักแ่ ๑ แ่่นหม่อมอาจพ้ดเิ่งจตุคตณานภูมิได้ ผ่่ม
 แ่ตมมดางได้ ๒๐ ฐน เมื่อมดางมี ๓ ประการเพือค้งนแ่ ๑ เมื่อ
 ว่าไฟแ่ใหม่ก้ดปแ่ใหม่ผู้คนท้งหตายผู้กระทำบาปด้วยกาย ผู้กระทำ
 บาปด้วยปาก ผู้กระทำบาปด้วยใจแ่มีรุ้บุญแ่ธรรมเดยส์กอน แ่มี
 ฐูกบิคาแ่มารคา แ่มีฐูกส่มนพราหมณ์ แ่มีฐูกทานผู้ทรง
 ธรรม แ่มีฐูกวาพนของแ่ญาคิมครด์หยาแ่เห็นกัน ค้งกวาง
 แ่ทราย ค้งเบ็ดแ่ไก ค้งหมแ่หมา ค้งช้างแ่ม้าย่อมไ้เข้าไ้พ้น
 กนหนด้วยบาปกรรมอนเขาได้ทำบาปค้งนแ่ เกิดอุบค้บมิตทวท้งจักรวาพ
 นทุกแห่งแ่ ๑ คนท้งหตายผู้กระทำไว้ไ้ไ้ทุกแห่ง ครนว่า
 หว่านเขา ๆ หนงอกขมพอวักค้ได้แ่วฝนพาก็มีไ้ค้ค้กแห่งเดย แ่มี
 แ่เศียงพาร้อง ค้งนว่าฝนมไ้ค้ค้เดยส์กเด้ทงเขาก้ค้ ผกค้ค้ นากค้
 คายแห่งค้งทานเขาไฟถน ผู้คนท้งหตายย็นร้ายทุกแห่งแ่ ๑ ทานผู้
 พระบัญญัติ ครนว่าทานเห็นนมครค้งนเปนคาจใจไ้ส้ทธาเร้งกระทำบุญ
 ธรรมแ่ด้วย่าเียงพ้อแ่แม่ผู้เภาผู้แ่ก่ส่มนพราหมณ์ ครนว่าคายนไ้ไปเกิด
 เทวโตกย คายจากเทวโตกยก็ไ้ไปเกิดในพรหมโตกยที่ไฟใหม่มีเิ่ง
 นนแ่ ๑ คนผู้หาบัญญัติบมีไ้แ่มีไ้กระทำบุญทำกรรม ครนว่า
 คายก็ไ้ไปเกิดในรกอ้นมีในจักรวาพอนอนไฟใหม่มีเิ่งนนแ่ ๑ อน
 ว่าแ่แ่ผ่าปตาแ่จรเขทงหตายนนค่างแห่งคายนเือคไป ค้งทานแ่ค้ค้คาก
 ไ้แ่เห็นกคากไปท้วแ่นดินทุกแห่งแ่ดระบค้ แ่เห็นพระอาทิตย์ขนมมาค้อง
 ควงค้งหน้าผเศือแ่ผพรายค้งจะคายนเขาผู้คนท้งหตายอนไ้มีทนคายนน
 ครน คระวันควงหนงคคค้ค้ คระวันควงหนง ขนมมา แ่ผอนกันอยู่บนอากาศ
 ร้อนน้กหนาแ่ ๑ ค้เรือองอยู่ทุกแห่งหากคางคนมไ้เดย เมื่อค้ง

อันคัมภีร์เป็นพระญาปถาธิชอุหมันธมหามัจฉา คิวคัมภีร์ชอนมิมิตรมหา
 มัจฉา คิวหนึ่งชอชนาโรท แดพระญาปถา ๗ คิวนี้โดยใหญ่:ทำกันทั้ง ๗
 คิวย่อยได้แต่ ๔,๐๐๐,๐๐๐ วา เมื่อตระวันขึ้น ๗ ดวงวัชหนักหนา
 พระญาปถา ๗ คิวเชื่อมแต่ไหลเป็นน้ำมันใหม่เขาอัสกรรณ แดแผ่นดิน
 ชมพูทวีปที่เราอยู่นก่อนทุกแห่งแด ๆ ใหม่ทั้งเขาพระหิมพานต์ ๗ อัน
 แดมียอดได้ ๘๔,๐๐๐ นน แดวะ:ตอนใหม่ทั้งแผ่นดินเด็ก ๒,๐๐๐ ใหม่ ไปชน
 อณชนนหนอง ๆ ใหม่ทั้งบุพพวิเทหแอดุคครกูและอมร โคยานทวิปทั้ง
 เมืองกรุชราช ใหม่ทั้ง ๔ แผ่นดินใหญ่คงว่าใหม่บ้างแต่ใหม่แรกทั้งหลาย
 คะ:หลุดออกไปถึงมหาอวิจันทรกแล้ว ใหม่อบายภูมิทั้ง ๔ ใหม่เขาพินาศไป
 เนื่อง ๆ แดใหม่พิมานเทวดาอันมีในเขตคะ:นั้น ใหม่:ชาเนมินชรแด
 ใหม่ วิมานเทวดาทงหลายดังก่อนนั้น แดถันนั้นใหม่เขาสุทิสันแดใหม่เขา
 กรวิกแล้วใหม่เขาอิสินเชร แดใหม่เขายุกุนชรแล้วใหม่เมืองพระจุโลกบาด
 แล้วใหม่ วิมานแก้วสูงเทพยดา อันอยู่เหนือจอม:ชานนสัน เปตวไฟ
 หุ้มเขาพระสุเมรุราช ใต้ลงไปใหม่อัสสุรภคแล้วใหม่เมืองพระอินทร์ ใหม่
 เขาพระสุเมรุทั้ง ๘๐๐ โยชน์ ๘๐๐ โยชน์ ใหม่แฉกาบ ๘๐๐ โยชน์ ๓,๐๐๐
 โยชน์ ใหม่คันทปาริกชาติ ใหม่สวนอกุชยาน ใหม่สระไบกชวณี่ ใหม่ยามา
 สวรรค ใหม่ วิมานเทวดาอันมีในชนพ้านั้นแด ถันนั้นจึงใหม่ดุสิตสวรรค์
 ถันนั้นจึงใหม่ นิมมานรดี ถันนั้นใหม่ปรนิมมิคตวสวัตตีสวรรคเมืองพระญา
 มารแล้วใหม่รัตนปราสาทสูงเทวดาชั้น ใหม่แผ่นดินต่ำ" ของเทพยดาชั้น
 เปตวไฟจึงพดุงขึ้นไปเมืองพรหมชื่อพรหมปาวัสชชาภูมิ ถันนั้นใหม่พรหม
 ปโรหิตาภูมิ ถันนั้นจึงใหม่มหาพรหมภูมิ พรหม ๓ ชั้นใต้ขากัสสร์ภูมิ
 * ความเป็นแผ่นดินต่ำ หรือแผ่นดินกำไม้แน่

ใหม่พรหมอันเป็นทศิณยานนั้นใหม่ จึงดับแต่ชนนหนแต่ชนนหนจึงรอด แดภาย
 คำเถิงอวิจันรทหาเท่าบมิได้สักหยาด ดังท่านตามประทับแถบ่อเท่าในดา
 ประทับนั้นแต่ใหม่ดังนั้นได้ หิงนานได้อสงไขย ๓ แต่หนีช้ออสังวัตตได้
 อสงไขยกัปแถม ๑ เมื่อไฟใหม่ดังนั้นผู้เทพยดาแดพรหมทั้งหลายเที่ยว
 ย่อมหนีชนไปสู่นบหนที่ไฟใหม่บมิเถิง แต่เที่ยวย่อมเบียดเสียดกันอยู่ดุจดัง
 แบนยคชฆานนหนแถม ๑ อยู่หิงนานนักครบัตฝนจึงตก เมื่ออาทรรกตกเมตต์
 หนึ่งเท่าคินชุต อยู่หิงนานแถมจึงตกเมตต์หนึ่งเท่าพวรรณฝกกาต อยู่หิงนาน
 เถ่าจึงตกเท่าเมตต์ถว อยู่ห้อยหนึ่งจึงตกเท่าอุกมขามบ้อมแถมเท่าอุกมขวิด
 แดเท่าตัวควายแถมเท่าตัวช้างแถมเท่าเรือน แดเมตต์ฝนโดยใหญ่ได้อุสุภ ๓
 แต่อุสุภ ๓ โดยใหญ่ได้ ๓๕ ๑๖ อยู่บัตแถมใหญ่ได้ ๒,๐๐๐ ๑๖ อยู่หิงนาน
 แด้วตกเถิด ๓ ใหญ่ได้ โยชนหนึ่ง อยู่ได้ ๒ โยชน ๓ โยชน ๔ โยชน ๕ โยชน
 ๖ โยชน ๗ โยชน ๘ โยชน ๘ โยชน ๑๐ โยชน อยู่หิงนานได้ ๓๐๐ โยชน
 ๓,๐๐๐ โยชน ๓๐,๐๐๐ โยชน ๓๐๐,๐๐๐ โยชน อยู่หิงนานเท่าจักรวาพว่าง
 ดงตั้งท่านหลังนำตกจากกถออมแถมคุมโพถ้ออันเดียว แดครบัตหน้าจึงถวม
 เมืองคินห บัตแถมจึงถวมจากคุมหาราชิกาทพยเมืองพระจุโตกบาต แด้ว
 จึงถวมไตรตรึงษอันเปนเมืองพระอินทร์ แด้วจึงถวมยามา แด้วจึงถวม
 ดุสิตา แด้วจึงถวมนิมมานรดี แด้วจึงถวมปรนิมมิตวสังวัตตัสถวรรค แต่หน้า
 เรงถวมเถิงเมืองพรหม ๓ ชนอันช้อพรหมปาวิสัชชา พรหมปโรหิตา มหา
 พรหมา ฝนบมิได้คกหน้าจึงเที่ยงอยู่ แต่หนีจึงบมิฝนแถม ๑ โจทย์ว่ามน้ำ
 อันเต็มแต่ค่านชนไปเถิงบนพรหมโลกยดังนั้นเปนใด แดแต่จักรวาพเพื่อ
 ประการดังใด จึงอาจารย์ผู้เฉตยหนว่าถนหน ว่ายังมีถมอหนึ่งช้ออุปเกฐปุวาต
 แดถมหนพคเวียรอบเปนสรกน่านน แดมีให้หานนถนมากออกได้เปศ

ธรรมดานาชนคงธรรมกรก แดบมีชานคกออกนอกใต้ เขี้ยวมนานาหง
 บมิดนเพอดงนนแต่ ๑ จะกต่างเถิงพรหมคณชื้อว่ามหาพรหมามราชตงมา
 ดุนานน ถ้าแแต่เห็นดอกบัวดอก ๑ พรหมนึ่งทำนายว่าในกัตปนัมพระ
 พุทธเจ้าอุบคัพระองค์ ๑ แแต่ ๑ ถ้าแแต่ดอกบัว ๒ ดอกจึงทำนายว่ามี
 พระพุทธเจ้า ๒ พระองค์แแต่ ๑ (ถ้ามีเถิง ๓ ดอกทำนายว่าพระเจ้าอุบคั
 เถิง ๓ พระองค์แแต่) ๑ ถ้ามีเถิง ๔ ดอกทำนายว่าพระเจ้าจะอุบคั
 เถิง ๔ พระองค์แแต่ ๑ (ถ้ามีเถิง ๕ ดอกทำนายว่าพระเจ้าจะอุบคั
 เถิง ๕ พระองค์แแต่) ๑ ถ้าแแต่ว่าหาดอกบัวมิได้ทำนายว่าในกัตปนัมจะ
 หาพระพุทธเจ้ามิได้แแต่ ๑ ถ้าแแต่มีดอกบัวดอก ๑ กัตปนัมชื้อสารกัตป
 แแต่ ๑ กัตปในแแต่มีบัว ๒ ดอกกัตปนัมชื้อมณฑกัตปแแต่ ๑ กัตปไคแแต่
 มีดอกบัว ๓ ดอกกัตปนัมชื้อวรกัตปแแต่ ๑ กัตปไคแแต่มีดอกบัว ๔ ดอก
 กัตปนัมชื้อสารมณฑกัตป ๑ กัตปไคแแต่มีดอกบัว ๕ ดอกกัตปนัมชื้อ
 ภาทกัตป ๑ แแต่กัตปไคแแต่หาดอกมิได้กัตปนัมชื้อว่าสุญกัตปแแต่ ๑ ใน
 ดอกบัวนัมมอัฐฐบริกขารมหาพรหมยอมเอาอัฐฐบริกขารขึ้นไปได้ในพรหม
 โลกย์ เมื่อใดค้อพระโพธิสัตว์เจ้าออกบวชแแต่ครัดเป้นพระพุทธเจ้าได้
 มหาพรหมจึงเอาตงมาถวายเป็นวันชอกบวชนนแต่ ๑

คัจจวัญจบัคไคจ วาตัสุจัจจัพพินัน
 ปริต้าวนมัญชเเศ ยุคคโยคัสสภิกขุโน ๑

กัตปอนัมพระพุทธเจ้าพระองค์ ๑ ชื้อชื้อสารกัตปนัมครา ๑ เมื่อพระพุทธ
 เจ้าทรงพระนามชื้อพระพุทธโกณฑัญญนนแต่ ๑ ในบ้นชกัตปนัมครา ๑
 มีพระพุทธเจ้าองค์ ๑ ชื้อคัสตัมมาตัมพุทธเจ้าแแต่ ๑ พระพุทธบุตัส" เจ้า

(-) ในวงเต็มเต็มตงใหม่ให้ครบที่ขาด ๑ คำว่า (บุตัส) จะเกินอยู่

ครัตในวรกัตปนั้น ๓ พระองค์นั้นครา ๑ คือพระพุทขอโนมทตต์พระธรรม
 ทตต์พระบียทตต์ ๑ ในตำรมันทกัตปพระเจ้าครัต ๕ พระองค์มครา ๑ คือ
 พระคณทังกร พระเมธังกร พระสรณังกร พระทขังกร ๑ ในภัททกัตป
 พระเจ้าครัต ๕ พระองค์ในกัตปเราท่านอยู่บัดนี้ พระพุททกักกุตนช พระพุทท
 โทนาคมน พระพุททกตต์ป พระพุททโคคม พระพุททศวีชาวียเมตไตรย ๑
 แต่ฝนตกตงแต่น้ำท่วมถึงพรหมโดยได้ขสงไซย ๑ ชื่อตังจัญญูชรายือตังไซย
 กัตปแต ๑ บัดเบงตม ๔ อันจึงพัดห้วงให้เป็นภูมิตังเก้านั้น ตมอันหนึ่ง
 ชื่อปรจิตตวาค ตมอันหนึ่งชอกัทรวาก ตมอันหนึ่งชื่อจกรวาค ตม
 อันหนึ่งพัดไปมาเปนตะลอก กตายเป็นแผ่นตั้งบูมเขือก ตมเป็นแผ่นกตายเป็น
 เปนกตตังน้ำเข้า ตมเป็นกตตกตายเป็นอัมพุชตังเข้าเปยก ตมอัม
 พุชกตนายเปนเปตชเปนกอัน ตมเปนเขือกกตายเป็นภูมิตังเก้านี้ตแพวัง
 พรายงามนักเปนตงที่อยู่เมือกอนเกิดเปนรัตนทงทุกแห่งตังเก้านั้นชอนชอ
 มหาพรหมภูมิตุงพรหมตงมาอยู่ในชอนนตังเก้าน้ำเรงแห่งตงตมตง ๔
 อันเรงพัดตงกตางก่อนนแต ๑ ตมพัดน้ำเปนตะลอกกตายเป็นแผ่น
 ตมแผ่นกตายเป็นกตตตังน้ำเข้า ตมเปนกตตกตายเป็นอัมพุชตังเข้าเปตอก
 ตมอัมพุชกตายเป็นเปตชเปนกตอันตมตมเปนเปตชกตายเป็นแผ่นภูมิตังเก้านี้
 พรวยงามนักหน่าเปนตงที่อยู่ก่อนเกิดเปนรัตนปราสาททงทุกแห่งตังก่อนน
 พรหม
 ๑ ไรหิตาภูมิตุงพรหมมาอยู่ในชอนนตังเก้าน้ำเรงแห่งตงตมตง ๔
 อันพัดเปนแผ่น ตมแผ่นเปนกต ตมกตตมเปนอัมพุชกตายเป็นตมเปนชอน
 ตมเปนชอนเปนแผ่นภูมิตังเก้านั้น ตมพรหมงามนักหน่าเปนตงที่อยู่ตงเมือก
 ก่อนเปนรัตนปราสาททงทุกแห่ง ชอนชอพรหมปาวิตชชาภูมิตุงพรหม
 ตงมาอยู่ในชอนนตังเก้าน้ำเรงตงตงตมตง ๔ อันพัดเปน

แผนุเป็นกตถกตายเปนสี ^๕สุดกตายเปนชั้น ^๕สุดเปนแผ่นภูมิเท่าดังเก่าแต่
 ๕ ๕๔
 ๕ ๕๕
 ๕ ๕๖
 ๕ ๕๗
 ๕ ๕๘
 ๕ ๕๙
 ๕ ๖๐
 ๕ ๖๑
 ๕ ๖๒
 ๕ ๖๓
 ๕ ๖๔
 ๕ ๖๕
 ๕ ๖๖
 ๕ ๖๗
 ๕ ๖๘
 ๕ ๖๙
 ๕ ๗๐
 ๕ ๗๑
 ๕ ๗๒
 ๕ ๗๓
 ๕ ๗๔
 ๕ ๗๕
 ๕ ๗๖
 ๕ ๗๗
 ๕ ๗๘
 ๕ ๗๙
 ๕ ๘๐
 ๕ ๘๑
 ๕ ๘๒
 ๕ ๘๓
 ๕ ๘๔
 ๕ ๘๕
 ๕ ๘๖
 ๕ ๘๗
 ๕ ๘๘
 ๕ ๘๙
 ๕ ๙๐
 ๕ ๙๑
 ๕ ๙๒
 ๕ ๙๓
 ๕ ๙๔
 ๕ ๙๕
 ๕ ๙๖
 ๕ ๙๗
 ๕ ๙๘
 ๕ ๙๙
 ๕ ๑๐๐

เมืองพระอินทร์ เกิดเป็นจาคุมหาราชิกาภุมเมืองพระจุโตกบาท เกิด
 เป็นมนุษย์เกิดเป็นนรกเกิดเป็นเปรตวิไลย เกิดเป็นดิรัจฉานภุมเกิดเป็น
 ขสุรกายกุมภทโถมเมือกอนกเกิดมตงกอนนนแด ๑ ใหญ่สูงโตเมื่อก่อน
 ใต้ก็เกิดใหญ่สูงเท่าอนนแด ๑ บมีได้หตากแต่ก่อนนั้นตั้งแห่งเตย ๑
 เมื่อตมพดก็เปนมุ่มเบือกหน้าชดไปมา มทดำ มทสูง มทรามมทเพียงที่ใดค้ำน
 กตายเปนม่น้ำ ที่ใดสูงกตายเปนกูเขา ที่ใดราบเพียงกตายเปนที่ไร
 ที่นาเป็นป่าใหม่แผ่นดินชมพูทวีปอันเราอยู่เกิดเป็นพระมหาโพธิ์ก่อน ฝ่าย
 ว่าไฟไหม้คือไหม้สุดทั้งหลาย ตูฐานที่นั่นเป็นตู่ฐานที่พระพุทธเจ้าคริสต์
 ทุกพระองค์แต่ว่าทนนเนภาเรกตายเปนมชมพูทวีปแด ๑ พื้นแห่งนั้นสูงแถ
 กว่างทั้งหลายเมื่อดอกบัวเมื่อจะเราจะกนเกิดกนชนพรหมโลกย์แด ๑
 เมื่อน้ำแห่งแถฝนดีในแผ่นดินนั้น มีพรหมคนตรีตต^๑ โยชารศอร้อยนักหนา
 คังอันจไม้ทกปายาใต้ เมื่อนั้นฝูงพรหมอันอยู่ในธากัสตพรหมตั้งนบุญ
 จุคิจากธาภัสตตรงมาเกิดเป็นมนุษย์เกิดด้วยอุปปาคิก ๑ คนฝูงนั้นบมีเป็นผู้
 หญิงเป็นผู้ชายเปนคังฝูงพรหมทั้งหลายแถ มีรัศมีรุ่งเรืองงามแถมรทธา
 พิธอาจไปโดยอากาศบหอนรูกินอาหารตั้งใดแถ แต่บคัสุนนเปนอาหาร
 ค่างเข้าแถหน้าแถ ๑ เมื่อนนอายุเขาได้อสงไชยหนึ่งแถ ๑ อยู่จำ
 เييرกาดคัมเนนแถจตให้เป็นผู้หญิงผู้ชายคังเมื่อกอนน ๑ ฝูงพรหมทง
 หลายเห็นคังนค่างคนค่างชิมรสปลพนทุกคณ ค่างเข้าแถหน้าทุกวันเหตุคัง
 นั้นค้ำวิห ๓ วันเปนออกตตเกิดแก่เขาคังนั้น อนว่าวิคมีในคิ้วเขาก็หายไปคัง
 แถ แคนนมคทงเมองคณนทุกแห่งแถมิได้เห็นกนตั้งแห่งเตย ๑ เขาเห็นว่า
 มคคังนคกถาวทุกคณเขาจึงว่าพังคังนี้ แถว่าเราจะกระทำคังนี้ไค แถว่าเรา
 ตำรังคหะว่า ๑ สรุภิกนษ ๒ นีรทกปายาต

จะเห็นหนวดงั้น เมื่อดวงนั้นด้วยอำนาจเพื่อบุญผู้ตั้งตัวอันเกิดนั้น จึงเป็นเดือน
 เป็นพระวันเป็นคืนดังเก่าอีก อำนาจอริชฐานนั้นจึงเกิดเป็นพระวันดวงหนึ่ง
 ใหญ่สูงได้ ๕๐ โยชน์ โดยมณฑลได้ ๑๕๐ โยชน์ให้คนทั้งหลายเห็นหนเมื่อ
 หนผู้คนทั้งหลายเห็นกันเรื่องดังนั้นแต่ยแต่ถูกเนื้อพองใจนักหนา ๆ จึงว่า
 ดึงเทพบุตรคนนี้อาจบันเทออันหมัดนั้นกล่าวได้ ๆ ควรเรียกชื่อว่าพระ
 สุริยแด ๆ เมื่อนนอาทิตย์ให้รุ่งเรืองขึ้นกต่างวันดังนั้น ๆ จึง
 ประทักษินพระสุเมรุราชไป ครั้นว่าดับเขาพระสุเมรุราชฝ่ายหนึ่งกดับมิด
 เข้าเต้าแด ผู้คนทั้งหลายยังกดับวชนเด้าไส่ด ๆ จึงว่าดึงเทพบุตร
 อันเกิดให้ รุ่งเรืองขึ้นกนักหนาแล้วแต่อย่างมเมอหมัดดงนั้น ๆ จึงเทพบุตรอาจ
 ให้ รุ่งเรือง เมื่อกต่างคนนั้น ดึงเทพบุตรดับไปนั้น ด้วยอำนาจให้ ผู้คนทั้งหลาย
 ไม้ใคร่แดอริชฐานดงนั้น ๆ จึงเกิดเป็นเดือนหนึ่งใหญ่แฉงานักแต่ว่าน้อย
 กว่าพระวันโยชน์ ๑ เป็นตั้งใจผู้คนทั้งหลายอริชฐานนั้นแด ๆ ทั้งเดือน
 แดพระวันย่อมมาแต่พรหมโลกย์ เพื่อกให้ เห็นแก่ผู้คนทั้งหลายใน โลกย์
 นแด ๆ เมื่อเขาเห็นเดือนดงนั้นเขายนคนนักหนายังกว่าเก่าเขาจึงว่าดงนั้น
 เทพบุตรคนนี้อาจให้เราเห็นหนตั้งใจเราปรารถนาดงนักจรัใจเรา แดเกิด
 เป็นควรเราเรียกชื่อว่าจันทรเทพบุตรแด ๆ เมื่อกเกิดมีพระอาทิตย์พระ
 จันทรแล้วดงนั้นแล้ว จึงเกิดเป็นสัปตพัชร์นักษัตรแดดาวดารากรทั้งหลาย
 ภายหลังแดนั้นจึงมวณแฉคนบ้แฉเดือนทั้งหลายฤคฤศาสตร์ทั้งหลายแดนั้นมาแด ๆ
 แฉจกให้แฉนคิน แฉเรื่องเปนฟ้า เปนดินพรอด เปนบ้ เปนเดือน เปนพระวัน ดงนั้น
 โดยอสงไขยหนึ่งเรียกชื่ออนันต์ได้อสงไขยกตปแด ๆ เมื่อวันแรกมี
 พระอาทิตย์พระจันทรแล้วผู้ตั้งตัวแดดาวดารากรทั้งหลาย จกแรกให้รูจก
 บ้เดือนวันคินนั้น พอในเดือน ๕ เพ็งมวณมวณอาทิตย์เดรัจในราชเดรัจ

ฤกษ์อุตรกัทร พระจันทร์แรกเสด็จในกัณเฑาะฐเสวยฤกษ์อุตรกณคุณ
 พอเมื่อถึงหนเห็นหนทง ๒ ทวีป^๕ คาบเดียว^๕ พระอาทิตย์ให้เห็นหนทง ๒
 ทวีป พระจันทร์พอให้เห็นหน ๒ ทวีปเท่ากัน^๕ ครั้นพระอาทิตย์เกิดขึ้นใน
 แผ่นดินเรา^๕ ได้เห็นทงแผ่นดินบูรพทิศ ๒ แผ่นดินเห็นเพื่อพระอาทิตย์แต่ ๑
 ครั้นว่าเดือนตกในแผ่นดินเรา เห็นรัศมีพระจันทร์ในอุตรกัทร^๕ เตอมร
 โคยาน^๕ ทวีป^๕ คาบเดียว ๒ ทวีปเห็นหนเพื่อรัศมีพระจันทร์แต่ ๑ แต่^๕
 มาเป็นค้อเท่าฝูงค้งคนทั้งหลายอยู่ในแผ่นดินแต่ ๑ เกิงว่าใหม่กัตปเต่า
 ไล่เรียกชื่อว่าจันคถาย^๕ อสังเขยยกัตปเต ๑ ทง ๔ อสังไทรน^๕ ซอมทา
 กัตปเต ๑ ใน^๕ ๑ มีฤกษ์ ๓ อัน ๆ หนึ่งชื่อคิมหันตฤกษ์ หนึ่งชื่อ
 วัสสันตฤกษ์ หนึ่งชื่อเหมันตฤกษ์^๕ ๓ อันว่าคิมหันตฤกษ์เป็นก่อนมี ๔ เดือน
 แต่เดือน ๔ แต่เดือน ๔ แรมค่ำ ๑ เกิงเดือน ๘ เพ็งบูรณ^๕ เปน ๔ เดือนแต่เป็น
 คิมหันตฤกษ์ แต่เดือน ๘ แรมค่ำ ๑ ไปเกิงเดือน ๑๒ เพ็งบูรณ^๕ เปน ๔
 เดือนชื่อวัสสันตฤกษ์ ๑ นับแต่เดือน ๑๒ แรมค่ำ ๑ ไปเกิงเดือน ๔
 เพ็งบูรณ^๕ เปน ๔ เดือนชื่อเหมันตฤกษ์ ๑ หนึ่งเจ้าแญฤกษ์^๕ นมัสสะกาด
 ทง ๓ ฤกษ์^๕ เปน ๖ กาดแต่ แต่เดือน ๔ แรมค่ำ ๑ ไปเกิงเดือน ๖ เพ็ง
 ชื่อวัสสันตฤกษ์ เมื่อนหน้าหากกระทำโทษแก่คนทั้งหลาย ๑ แต่เดือน ๖
 แรมค่ำ ๑ เกิงเดือน ๘ เพ็งชื่อคิมหันตฤกษ์^๕ กาด เมื่อนนมกาดังสมแลกาดัง
 โหในคนทั้งหลาย แต่เดือน ๘ แรมค่ำ ๑ ไปเกิงเดือน ๑๐ เพ็งชื่อวัสสันต
 ฤกษ์^๕ กาด เมื่อนนมแลไฟทำโทษแก่คนทั้งหลาย ๑ แต่เมื่อเดือน ๑๐
 แรมค่ำ ๑ ไปเกิงเดือน ๑๒ เพ็งชื่อสรทกาด เมื่อนนมทนายลมแลหน้าให้
 โห^๕ แต่ ๑ แต่เดือน ๑๒ แรมค่ำ ๑ เกิงเดือน^๕ เพ็งชื่อเหมันตฤกษ์ เมื่อ

๑ อีก ๒ ฉบับว่า ๔ ทวีป ๒ ความตรง วิวิธวิธ^๕ ฐาย

ตั้งนั่งไฟรดน้ำหากทำโทษ ๑ แต่เดือนนี้แรมค่ำ ๓ เกิงเดือน ๕ เพิ่ง
 ชื่อสี่รภาค เมื่อตั้งน้ำกระทำโทษแต่ ๑ ในกาล ๖ อันอันทพระ
 ชนกวदनหากเปนก่อน แต่เปนก่อนทั้งหลายผู้คนอันเกิดในแผ่นดินนี้
 กินไอชารศปดพิด้วยฤๅผู้หนึ่งแต่ ๑ เหตุว่าผู้ชนทั้งหลายประมาณตมคนการ
 อันจะเปนกุศลบุญกรรม อันว่าไอชารศปดพิอันคนทั้งหลายกินนั้นก็จมลง
 ไปใต้ดินจึงพูนขึ้นในภิตปดิน ดังดวงเห็นอันคนนั้นก็จมลงหายในแผ่นดินแต่ ๑
 จึงพูนเกิดเขาอันชื่อภัทธาตคา ๒ ประดุจดังผกบัง แต่มีไอชารศอันคนกินหา
 ชนทั้งหลายจึงกินเชือกเขานั่นค่างเข้าทุกวารแต่ ๑ อยู่จำเนียรภาค
 คนทั้งหลายประมาณในบุญกรรมนั้นกินหา จักเชือกเขากัทธาตคานั้น
 คานหายไป จึงพูนเกิดเป็นเขายันชอชาติสำคัญอันหาแถบแคว้นมิได้แต่มีพิก
 คำหากชาวเองแต่จ กตายเปนคั้นเปนหน่อเปนคอกเกิดเป็นเข่าสารอยู่เอง
 แต่มีพิกคำมีพิกคากมีพิกผัดตั้งอัน ครนว่าเขาเข่าสารนั้นได้หม้อแต่ดวงตั้ง
 ขึ้นเหนือก้อนเข่าอันชอ ไซคิกปาสาณณินัน อันว่าเพลิงในก้อนเข่าหาก
 ถูกขึ้นเอง ถ้าแต่มีใจจะใคร่กินกับไส้หากเกิดมีกับเข่าทุกสิ่งแต่ ๑ ครน
 ว่าคนทั้งหลายกินเข่าคางนั้นจึงเกิดมีตามกออาจม จึงรรายคณรายนือเป็น
 ตามกออาจมเปนปรกคิมมนุษย์แต่ ๑ เปนคั้นคอกเท่าบคณแต่ ๑ แต่เมื่อ
 เขากินไอชารศปดพินั้นก็คิด แต่เขากินกตบคณก็คิด อันดังดวงคณนนักคิด
 เมื่อกินเชือกเขากัทธาตคานนักคิด อันจะเป็นตามกออาจมหาบมิได้ดังผู้
 เทพยดาทั้งหลายอันช่วยเขาทพยชอสุทธาโภชนันนั้น แม่นว่ากินเท่าใด ๆ ก็
 บมิวิเปนตามกออาจมเลย ครนว่ากินอาหารนั้นไปถ้วนเห็นอันได้ ๑ พัน
 แล้วไปต้องเคไชธาตุ อาหารผู้หนึ่งก็ตายแหตกหายไปในตัวอันเมื่อใด

สารดังกล่าวว่า ๑ ภูมิบุรีปฏโก ๒ ปทาดคา

ได้กินเข้าได้ แดอาหารนั้นแฉนมากจึงกตายเป็นตามกอาจมเพ็ดตั้ง
 นั้น ๆ เมื่อกาดได้กษะชานน่อนว่ากำหนดแก่รากคคัโตกยัคคีธรรมแก่ฝูง
 หญิงชายแฉนคนทงหลายกมีแฉนนแฉน ๑ ผู้ใดแฉนโภภแก่ค้ำฤษณานัน
 มากนักฝูงนหนักกตายเป็นผู้หญิงไปแฉน ๑ ผู้ใดโภภแฉนค้ำฤษณาแฉนพอ
 บังควรได้ก็เปเนบรุษภาวอยู่แฉน ๑ อันว่าเกิดเปเนบรุษภาวแฉนอิตถ์ภาวได้
 เปเนแฉนนมาค้อเท่าบคณแฉน ๑ ครนว่าเกิดมีฝูงหญิงฝูงชายแฉนคังนัน
 ครนเขาเห็นกันกมีใจประคัพทชแฉนกัน แฉนจึงเกิดมีเมถุนด้วยกันโดย
 ธรรมดาโตกยัคคีมาแฉนคักตปก่อนโพ้นแฉน ๑ แฉนนเขาจึงรู้หาทเวอนแฉน
 ทอยู่เพอจกบังควร ความอายอันเปเนอกุศลสภานันแฉน ๑ ครนว่าเขา
 เปเนค้ำารบฉิวเมยกันแฉนแฉนเขาทำเข้าเวอนอยู่คังนัน เขาจึงไปเอาเข้าอัน
 ช้อว่าชาคิต้าตมาไว้ให้มากเพือศนใจไว้ว่าจะกินหลายวันแฉน ๑ กาดนัน
 อันว่าชาคิต้าตนั้นกตายเป็น เป็ดอกเปเนแฉนเปเนร่าไป คังเข้าเป็ดอกเรา
 บคณแฉน ๑ อันว่าสฐานทเขาเคยงอกแฉนแฉนเปเนเข้าสาร์นหมกมีโตงอกชน
 เปเนคังเท่าเตย ๑ จึงคนทงหลายเห็นหล่ากมคักจรรยคังนัน แฉนเขา
 จึงชุนนมปฤกษาเจรจานัน แฉนว่าเมื่อก่อนเรากระทำความอันชอบธรรม
 เราปราณอนใดก็ได้คังเราปราณนาแฉนค่อนได้ เรามิได้กินอาหารกคค
 เรากค้อมอยู่แฉนเราจะไปแฉนใดก็ไปโดยอากาศ อนึ่งเราได้มีทนอนทอยู่
 ก็เปเนศุชศ้าราย คคจเรากคมีรศมอรุงเรอทงทงจกรวาพ ทงโอสารศ
 แฉนคินกชนมาปนเพือประโยชนแฉนเรา ๆ ชวนกันโภภอาหารเรากินโอสารศ
 แฉนคิน อันว่ารศมีในคคจเรากครุงเรอนันกหายไปคังนัน ก็บั้นคาดให้มค
 แก่เรา ๆ จึงปราณนาหาศอันรุงเรอนันแฉนเดา ๑ จึงเกิดพระอาทิตย์พระจันทร์
 ให้รุงเรอแก่เรา ๆ กระทำชงสภาวฉิตธรรม อันว่าโอสารศแฉนคินนัน

ก็หายไปแล้ว จึงกลายเป็นตังคอกเห็ดอันคุ่มนั้นขึ้นมาในก้นดินให้เรา
 ได้กินต่างเข้เราได้เร่งกระทำความอหิชอบธรรมเถ่า อันว่าก้นดิน
 ตังคอกเห็ดคุ่มนั้นก็หายไป จึงกลายเป็นเขือกเขายันชอกภทธาตตามาขึ้นมา
 ให้เราได้กินต่างอาหารเถ่า เราก้เร่งกระทำความมิชอบซ้ำอีกเถ่า อันว่า
 เขือกเขายันชอกภทธานั้นก็หายไปสิ้น จึงกลายเป็นเข้สัตว์ชาติสัตว์อันมิได้
 ปลุกหากเป็นเข้สารมาเองเป็นอาหารเรา ๆ ได้กินเป็นอาหาร แต่ว่าเข้
 สัตว์ชาติสัตว์นั้นที่ใดเราเอาเมื่อพระวันเย็นนั้น ครั้นว่ารุ่งขึ้นเข้เราเห็น
 เข้นั้นเป็นอยู่ในที่นั้นตั้งเก่าเถ่าแต่ ๆ ที่ใดอันเราไปเอาเมื่อเข้ได้
 ครั้นว่าพระวันเย็นก็เห็นเข้นั้นเค็งงามอยู่ในที่นั้นตั้งเก่าเถ่า อันว่าที่รอย
 เราเกยวเข้นั้นก็หาไม่ได้ บัดนี้ได้เราเร่งกระทำความผิดกรรมยิ่งกว่าเก่า
 อีกเถ่า ๆ อันว่าเข้สัตว์นั้นก็ตามเป็นเข้เบ็ดออกไป แต่ว่าที่เกยวเข้ ๆ
 นั้นก็หายไปเห็นแต่ซึ่งแต่ฟางเปถ่า แต่จะเปะรองเข้คนมาเหมือนเก้านน
 หาบมิได้แก่เราแล้วเถ่า ๆ แคนไปเบื้องหน้าเราทำนทงหลายควรบันทึก
 แบ่งแค้นกันต่างอันจะปลุกแลฝังกินจึงจะชอบเถ่า ๆ เข้จึงบันทึกไว้ที่หน้า
 ให้แก่กันเถ่า ๆ เมื่อนั้นแต่บางคนโศกแต่ใจร้ายไปชิงเอาที่ผู้อื่นเขาผู้อื่น
 ก็จิตใจได้ดีได้ดำกันไปมาเป็น ๒ ครั้ง ๓ ครั้งไปเถ่า ๆ ที่นั้นเข้จึง
 ชุมนุมปลุกษาเจรจาด้วยกันว่าฉนั้น ๆ ว่าบัดนี้เราเป็นโจกเจกไว้ไว้
 นี้ก็เพราะว่าเราหาที่กต่างบมิได้ แต่ควรเราทำนทงหลายคังไว้ที่หน้าผู้หนึ่ง
 ให้เป็นใหญ่เป็นเจ้าเป็นจอมเราเกิด เราทั้งหลายผิดชอบสิ่งใดให้ท่านแต่ง
 บังคับถ้อยความอันผิดแต่ชอบแก่เราให้แต่งบันทึกขึ้นแค้นให้แก่เราเถ่า ๆ แต่
 เราจะให้ที่ไว้ที่หน้าแก่ท่านผู้หนึ่งมากกว่าเราทั้งหลาย ครั้นว่าเข้ชุนุมกัน
 แล้วเจรจาดูด้วยกันฉนั้น เข้จึงไปไหว้พระ โพธิสัตว์เจ้าขอให้ท่านผู้เป็นเจ้า

เปนจอมแก้วผู้ชา ๆ เขาจึงอภิเษกพระโพธิสัตว์เจ้าให้เป็นพระญาด้วย
 ชื่อ ๓ ชื่อ ๆ หนึ่งในมหาสัมมคิราช อนึ่งชื่อชคตย อนึ่งชื่อราชา ๆ อันเรียก
 ชื่อว่ามหาสัมมคิราชนั้นได้ เพราะว่าคนทั้งหลายยอมตั้งให้ท่านเปนใหญ่
 แด ๆ อันเรียกชื่อชคตยนั้นได้ เพราะว่าคนทั้งหลายแบ่งปันไรนาเข้าน้ำ
 แก่คนทั้งหลายแด ๆ อันเรียกชื่อว่าราชานั้น เพราะท่านนั้นถูกเนื้อพึงใจ
 คนทั้งหลายแด ๆ จึงเรียกว่าราชาเพื่อตั้งนั้นแด ๆ พระโพธิสัตว์เจ้า
 หากเปนผู้ชายทั้งหลายแด ๆ คนทั้งหลายยอมยกท่านให้เป็นพระญาได้
 เพราะเขาเห็นท่านนั้นมีรูปโฉมอันงามกว่าคนทั้งหลาย แดรู้ว่าคนทั้งหลาย
 แดใจงาม ใจดีกว่าทั้งหลาย ใจซื่อ ใจตรง ใจบุญ ยิ่งกว่าคนทั้งหลาย
 เขาเห็นดังนั้นเขาจึงตั้งให้เป็นพระญา เปนเจ้า เปนจอมเขา เพื่อตั้งนั้นแด ๆ
 พงศ์อนเรียกชื่อชคตยนั้น ก็ตั้งบันดานมาค่อเท่าบดินแด ๆ คนต่างจำพวก
 เห็นอนิจจังตั้งตำรวจนนิ่งเปนอกุศลยิ่งตั้งเวชแก่ใจ จึงออกไปหาเปนกฏ
 แะศาวถาที่ตั้งค แล้วจำคัดภาวนาแดยอมไปปฤกษาหารการบิณฑบาตเตยง
 คนแแต่้วคึดความโถกเตย ๑ คนหมู่กระทำบูชายัญพ้อพราหมณทั้งหลายมา
 ค่อเท่ากาดบดินแด ๆ คนจำพวกนหนึ่งท่านแจกไรแจกนาที่แดนให้แก่คนทั้ง
 หลายเขาเอาเท่านั้น เขาคอยรักษาความชอบค้าขายด้วยความชอบมา คน
 จำพวกนั้นเปนพราหมณเพ่งสืบบันดานมาค่อเท่าบดินแด ๆ คนต่างหมู่
 กระทำสิ่งใดยอมทำด้วยสามารถ มันฆ่าตั้งสัตว์เนื้อแดปตาทั้งหลายเทยร
 ย่อมเตยงคน เปนพราณแดตั้งสืบบันดานมาค่อเท่าบดินแด ๆ ฟุ่งคนทั้ง
 หลายกระทำสิ่งใดด้วยกรรมอันยากเย็นจึงได้มาเตยงคนได้ แต่มิได้กินด้วยง่าย
 เปนสุขดุจก่อนเตย ๑ คนทั้งหลายอันเกิดแต่อาทิกถปนั้นอายุเขายืนได้
 อสงไชย ๓ แด ๆ อยู่นานมาอายุเขาก็ถอยลงมาเนื่อง ๆ เมื่อนานมาถึง

อายุคนทั้งหลายแต่ ๓๐ ปีตายแต่ ๑ ชนมาพิชิตเดือนคนทั้งหลายถอย
 ลงเพื่อใด เพราะว่าฝูงคนทั้งหลายอันมาภายหลังแรงกระทำความโงก
 โทษไม่หมากกว่าเก่าแล จึงอายุเขาทั้งหลายเร่งน้อยลงมาเพื่อดังนี้
 แด ๑ ฝูงคนทั้งหลายกระทำบาปหนักหนา เมื่อใดฝูงเทพยดาทั้งหลายอัน
 อยู่ในเมืองฟ้าก็อยู่ในคนไม่กตบมคนเกรง ทั้งพระอาทิตย์ก็ดพระจันทร์ก็
 นพเคราะห์ก็ด แดฤกษ์นักษัตรทั้งหลายอันดี บมี่เสร็จในราชอันดี ดังเก่า
 ทั้งฤๅ ๓ อันก็ดี ทั้งกาล ๒ อันก็ดี ก็หากตั้งบมี่เป็นปรกติดังเก่า ทั้งฝน
 แดลมทั้งแดก็หากทั้งไม่ ไต่ในแผ่นดินนั้น อันเป็นยานั้นกับบมี่เป็นยาตั้งเก่า
 เพื่อฤๅกาดนั้นหากไปแด ๑ ฝูงคนทั้งหลายเร่งถอยอายุเพื่อดังนี้แล ๑
 ถ้าแดเมื่อใดฝูงคนทั้งหลายมิได้กระทำบาปแดบั้นคาดไมครี่ได้ ฝูงเทพยดา
 ทั้งหลายก็รักษาพยาบาล ทั้งพระอาทิตย์ แดพระจันทร์ นพเคราะห์แด
 นักษัตรทั้งหลายเสร็จในราชแถมบมี่หากเลย ๑ ทั้งลมแดฝนแดคั้น
 ก็ชอบด้วยฤๅบมี่เดือนวันคนไม่ ไต่อันเป็นยาอายุคนหนักดี คั้นทั้งชนมาพิชิตคน
 ทั้งหลายก็เร่งย่นชนไปเบื้องหน้าคนเก่า อันว่าฝูงคนทั้งหลายในโตกย่นบมี่
 เทียงบมี่แท้แดแปรปรวนไปมาดังกดาวมานี่แด ๑ ฉางปางเป็นดีแล้ว
 เป็นร้าย ๆ แล้วเป็นดีบ่หอนเทียงตั้งคคาบเลย ๑ อันว่าคนในโตกย่น
 บมี่เทียงเลย ๑ คนผู้มีบุญญาควรเอาอาการตั้งนี้ใส่ใจแล้วพึงถึงอนิจจัง
 ส่งสารแดเร่งกระทำบุญแดธรรมจนักให้พ้นจากส่งสารอันบมี่เทียงแด ๑
 ให้พ้นพถนถึงสมบัติคือมหานครนิพพาน อันนั้นอันบมี่ไหวบมี่รู้ นิบหาย
 บมี่รู้ตายบมี่รู้จากที่ ฉางที่ดียิ่งกว่าสมบัติทั้งหลายอันมีในโตร โลกย์
 นี้แด ๑ กถ่าวถึงโอกาสมหาถปัสัญญาอันเป็นทศกถิกนัทโดยตั้งเขบ
 เท้านแด ๑ อันว่านิพพานสมบัติอันสูงนุณคู้ขเกษมหนักหนาหาที่ปะปาน

บมได้โดย ๑ สัมบัติอินทรพรหมทั้งหลายก็ดี ถ้าจะเอามาเปรียบ
 ด้วยสัมบัตินิพพานนั้นประดุจหิ้งห้อยเปรียบด้วยพระจันทร์ ถ้ามีคิง
 นนคฺจนานอนคคยอยู่ปลายสมถ มาเปรียบด้วยน้ามหาสมุทรอันลึก
 ได้ ๘๕,๐๐๐ โยชน์ นิมมิต्तงนินคฺจเอาคินชุตินนมาเปรียบด้วยเขาพระ
 สุมะรุ จักรรัตนวอรอันประเสริฐแห่งนิพพานนั้นบมถวนได้โดย ๑ สัมบัติ
 ในนิพพานนั้นจะพ้มประมาณแต่ว่าหาอันจะเปรียบบมได้ บมฐึเป็นอาพาช
 พยาธิตั้งโคบมฐึเถาบมฐึแกบมฐึตายบมฐึฉิบหาย บมฐึพรัดพรากจากกันตั้งก
 อน สัมบัตติยังสัมบัตติมุขย โถกยัแต่เทว โถกยัพรหม โถกยั ๑ ชันว่า
 นิพพานนั้นได้ม็ดองจำพวก ผุงอนนเด็จกเดศกังพนรยสันแต่ได้ นิพพาน
 ม็ดองจำพวก ๆ หนึ่งชื่ออุปาทิเสสนิพพานชาติุแต่ ๑ จำพวกหนึ่งชื่อ
 อนุปาติเสสนิพพานชาติุได้แก่พระอรหัตคณตนั้นว่าได้เถิงแก่สัมบัตติ หนึ่ง
 ชื่ออนุปาติเสสนิพพานชาติุแต่ ๑ เมื่อจากบัญญัติกนฐันนั้นว่าเถิง
 อนุปาติเสสนิพพานชาติุ ๑ เมื่อพระพุทฐเจ้าเรานิพพาน ๓ ชัน หนึ่ง
 ชื่อกเดสนิพพาน หนึ่งชื่อตกนฐนิพพาน หนึ่งชื่อชาติุนิพพาน ๑
 เมื่อพระพุทฐเจ้า เราได้ตริส แกตัพพัญญุกุญยานได้คั้นพระรัตนมหา โพธิันใน
 บัวอกเดือน ๖ เพ็งบูรณมีวันพุทฐยามจะโกถ รุงชวันพฤหคัมบัตวินไทย
 ดาวว่าวันเตายในอนุราชฤกษ์ ๑ เมื่อพระพุทฐเจ้าตริสวันนั้นพระจันทร์
 เสร็จในมิกราชเสวยฤกษ์ไพศาชในกตางคันวันพุทฐันน พระองคการพุทฐเกตุ
 แดพระอาทิตย์เสร็จด้วยราชเดี่ยวในพฤศภราช พระศุกรเสร็จในเมณุราช
 พระเสารเสร็จในกรฐราช พระพฤหคัมบัตออกก่อน ๑ เมื่อพระพุทฐเจ้า
 เสร็จเข้าสูนิพพานนั้นในบีมเสงเดือน ๖ เพ็งบูรณ วันองคการวันไทย
 ดาวว่าวันกาบยยามจะโกถ รุงเสวยฤกษ์ไพศาช พระองคการเกตุแต่

พระอาทิตย์เสด็จในฤกษ์ราชย์ พระพฤหัสบดีเสด็จในพฤกษ์จิก
 ราชย์ พระศุกร์เสด็จในเมถุนราชย์ พระเสาร์เสด็จในมังกรราชย์ออก
 ก่อนพระอาทิตย์ ๑ เมื่อการณตั้งนชอัสถกนิพพานถึงแก่พระพุทธรเจ้า
 เราแต่ ๑ เมื่อพระธาตุทั้งหลายทั้งมวลจะมามูลกันไนใต้ต้นพระมหา
 โยชิต แต่จะเกิดเป็นองค์พระพุทธรเจ้าคนแต่ จะตรัสเทศนาธรรมโปรด
 เทพามนุษย์ทั้งหลายแล้ว พระเจ้าจึงเสด็จเข้านิพพานนั้นไนมีชวดเดือน ๖
 เพิ่งบูรณได้ฤกษ์ไฟสาขไทยวายสิ้น พระอาทิตย์พระพฤหัสบดีพระเกตุเสด็จ
 ในราชย์ พระฤกษ์ราชย์ พระศุกร์เสด็จในเมถุนราชย์ พระพุทธรเจ้า
 ในกรกฎราชย์ พระเสาร์เสด็จในสิงหาราชย์ พระอังคารเสด็จในมินราชย์
 พระจันทร์เสด็จในพฤกษ์จิกราชย์ ๑ เมื่อดังนชอชอศกนิพพานถึงแก่พระพุทธร
 เจ้าแต่ ๑ อันว่านิพพานมี ๓ ชื่อโสด ๑ อันชื่ออัสถกนิพพาน อันชื่อ
 มิตรนิพพาน อันชื่ออุปนิปาตนิพพาน ทางหนอันจะไปสู่นิพพานนั้นมี ๘
 อัน ๑ คือโสดาปัตติมรรค โสดาปัตติผล สกิทาคามิมรรค สกิทาคามิผล
 อนาคา มิมรรค อนาคามิผล อรหัตตมรรค อรหัตตผล ๑ หนทาง ๘ อันนี้
 ผู้ใดแต่ควรได้ ได้ ไปสิ้น ๑ ผู้ใดบำบักกิเตศ ๓๐๐ ไนนจำพวก ๑ จึง
 จักได้ โสดาปัตติมรรคโสดาปัตติผล คือรูปกิเตศ ๑๘ อรูปกิเตศ ๕๓ อากาศ
 กิเตศ ๓ ผสมได้ ๗๕ ไนนแต่อันนี้แต่ ๑ ๑ อันชื่อคิกกิเตศ อันชื่อ
 พาหิรกิเตศ เปน ๑๕๐ จำพวกไนนแต่ อันมีสอง อันชื่ออัสถกกาย
 ทิฏฐิกิเตศ อันชื่อวิจิกิจฉากิเตศเปน ๓๐๐ กิเตศ ๓๐๐ ไนนผู้ใดถึง
 แก่โสดาปัตติมรรคแต่โสดาปัตติผลหากบำบักเสียแต่ ๑ ผู้ใดให้บางกิเตศ
 ๕๕๐ ได้ อักกิเตศ ๓๐๐ ก่อนนนั้นจึงได้ถึงหนทาง ๒ อัน อันชื่อ สกิทาคามิผล
 กิเตศอันใดอันหนึ่งอันใดอันใด ๑๕๐ ไนนแต่มีอันมี ๒ อันชื่อว่ารากกิเตศ

โมหกิเลสได้ ๔๕๐ สกิทาคามีบำบัตแด ๆ ผู้งอนำบัตกิเลส ๔๕๐ นิสัน
 อักกิเลส ๓๐๐ ก่อนนั้นจึงจะได้ถึงถิ่นหนทางสวรรค์อันชื่อ อนาคามีมรรค
 แดอนาคามีผลมิกว่าในอนาคามีผลในอุโบสถ แดโมหะออกเอาข้ามกิเลสแด
 พยาบาทกิเลสเข้าแทนผลมิกิเลสได้ ๗๕ จำพวก ผู้ถึงแก่อนาคามีมรรค
 แดอนาคามีผลหากบำบัตเสียแด ๆ ผู้งอนำบัตกิเลสได้ ๗๕๐ อัก กิเลส
 ได้ ๗๕๐ ก่อนแปน ๑,๕๐๐ จำพวกดังนั้นจึงจะถึงหนทางสองอัน ๆ ชื่อ อร
 หัตตมรรค อรหัตตผล กิเลสอันใดนั้นสั่งคอกิเลสอันได้ ๓๕๐ นั้นแด
 อนมแด ๕ แด ๕ จำพวก อนึ่งชื่อรูปราคกิเลส แดจำพวก ๓ ชื่อ
 อรูปราคกิเลส จำพวก ๑ มานกิเลส จำพวก ๑ ชื่ออุทัจจกิเลส จำพวก
 ๑ ชื่ออวิชชากิเลสผลมได้ ๗๕๐ เขาชกกิเลสอันก่อนแปน ๑๕๐ จำพวก
 อนึ่งบำบัตกิเลสผู้งอนำบัตจากตนจึงจะได้นิพพาน จำพวกหนึ่งได้ว่าจะได้
 ถึงนิพพานนั้นยากพอคังนั้น ๆ เมื่อผู้งอกัฏฐาณาโตกุฎฐาณาอันแปนคัน
 แก่นิพพานจักแดงคในภพจักรันแดจะคในนิพพานแปนที่เสวีจโสค จะคใน
 อดคอนาคคัมัจจันคชกาทอนันแปนไปแล้ว แดอันจะมาภายหลังอนยังมคณ
 จังภาวนาคด้วยกสิณ ๓๐ อัน ด้วยอุกฤษุจึงจะได้มาน ๕ สิ่ง อัญฐุสมาบัต
 ๘ สิ่ง อภิกญา ๖ แม้ผมเตจันแตวกัดแดไปบมิได้ถึงแกธรรมผู้ง
 ไปมิเห็นนิพพานได้ อนันนิพพานนี้ เดอกผู้จะรู้จักเห็นได้ อันว่ามาน
 สมาบัตอนไป สันคอบัญจมานอันแปนคณโตกุฎฐ ครันได้บัญญัติมานน
 อาจคาคินบิบนไปได้ทุกแห่งแด ๆ ครันว่าได้อัญฐุสมาบัต ๘ อันได้สัน
 อนึ่งชื่อปถมมานสมาบัต อนึ่งชื่อทุตถมานสมาบัต อนึ่งชื่ออาภญา
 จัญญาคนสมาบัต อนึ่งเนวสันญานาสนัญญาคนสมาบัต ๆ อนึ่งชื่อ
 อัญฐุสมาบัต ครันว่าได้อัญฐุสมาบัต ๘ อนนแตวเห็นทงชนฟ้าชนคณน

แต่เห็นทั้ง ความสุขอันมีในชนฟ้า แดชนคนชนอนทร แดพรหมทั้งหลาย เห็นมา
 อยู่ในฝ่ามือคือตั้งผดหมขามบ้อมอันอยู่ในใจมืออันแต่ ๆ อันว่าได้นพ
 ภิญา ๖ อันนั้นอันไปสิ้น อันหนึ่งชื่ออภิวรรษา อันหนึ่งชื่อทพพิภษุญาณ
 อันหนึ่งชื่อทพโสศญาณ อันหนึ่งชื่อเจโคปริยญาณ อันหนึ่งชื่อปพเพณิวาสา
 มุตส์ศติญาณ อันหนึ่งชื่อธาสวณญาณ อันว่าได้อภิวรรษานันได้ ขาจรกระทำ
 ฤทธิได้ทุกอัน มิจะยกเขาแผ่นดินนั้นไว้ ในกลางฝ่ามือก็ได้เอาเขาพระ
 ดุเมรุออกจากที่ก็ได้ จะกระทำสิ่งใดก็ได้ทุกประการมียากสักอัน เพราะ
 ว่าได้อภิวรรษานันแต่ เกิดปะนคาพิพย์ ถ้าจะแต่แห่งใดก็ตัดหาขึ้นโตมา
 กำบังบมิได้โดย เห็นไปเบื้องบนถึงพรหมโลกย์ ถ้าแต่ดูเบื้องต่ำเห็นไปถึง
 นรกถึงไคหน้าแดลม ถ้าจะแต่ดูอันพื้นไปแต่อกคดียังจะมากคิดเพื่อว่าได้ ทพพิ
 ภษุญาณ ๆ ครั้นว่าได้ทพพิโสศญาณได้ ก็ให้หุทธิกษอันยันท์ อย่า
 ว่าเสียงเจรจาถึงฝูงเทพยดาอันพรหมในเมืองฟ้าก็ดี แต่ฝูงสัตว์อันอยู่
 ในนรก ปลาแดกเหอแดนสัตว์อันใดก็ดี ถ้าจะจากก็ได้ยินแท้แต่ ๆ ดังมา
 อันใดก็ รุขามเขาทุกอันทุกคนได้ล หาอันจะชดบมิได้โดย เพื่อได้ทพพิ
 โสศญาณแต่ ๆ ครั้นว่าอภิญาณอันเป็นเจโคปริยญาณนั้นเกิดใจพิพย์อาจ
 รัจักใจคนทั้งหลายหาจะกำบังบมิได้โดย ๆ มิฝูงเทพยดาอันพรหมแต่
 จังว คือช่างมาจวงววยปลาเนอนก มากหมลหรืออันโลมในไตรภมุนันแต่ ๆ
 ครั้นว่าเขาคำหนึ่งอันใดก็ดีเอาเจโคปริยญาณนั้นได้ มทคตแลทคตอส์ศวทง
 หลายอันหลายอันจะเที่ยงแลมีเที่ยงอาจรู้ เห็นหาอันจะกำบังบมิได้ เบียง
 หน้าเบองหลังบมิรู้ กรอยกัลป ขาจร ทอนเกิดจกหลายได้ รุเท ดังผด
 มขามบ้อมอยู่ในฝ่ามือ ครั้นว่าได้อภิญาณอันชื่อธาสวณญาณนันได้
 ใจอันท่องเที่ยวไปมาในสังสารนัน ขาดแต่ว่าต้นนำวเขาใจค่อนิพพาน

เกี่ยวได้ อภิญญาธมมาบัติรูปสังกนธ์ ๒๕ เพทนาสังกนธ์ ๕ อัม ตัญญา
 สกนธ์ ๒๐ สังขารสังกนธ์ ๕ วิญญาณสังกนธ์ ๓๒ ทำจำพวกนั้นข้อบัญญัติ
 สกนธ์แต่ ๆ อภิญญาธมมื่ออาสวักขัยญาณหากมาบัต มนทิน
 ทงหลายแต่พาไปสู่ที่มหาพรณิพพานที่ประเสริฐสุด ๆ เมื่อจะได้ฌาน
 ฌานพยายามภาวนาด้วยนักหนาจึงได้ ได้ จักกล่าวให้รู้แท้ยากนักหนา
 จึงกล่าวแต่โดยสังเขปแต่ ๆ เมื่อเต็มภาวนาเขาหมีคร้บฐมณานได้
 เปนอารมณ์ นนขอปริกรรมหมีคร้ ภาวนาคงนนขอปริกรรมภาวนาแต่
 โยคาวจรถกตไปให้ ตมมือแต่ถกถกจิคร้นนแต่ โยคาวจรด้วยปริกรรม
 สมาริอุคคหมีคร้แต่อารมณ์นั้น เกิดภาวนาแต่ด้วยปริยัตมาบัตแต่พ้นจาก
 ภคคฺขรรรมประคฺจตั้งอุคคหมีคร้แต่อาศฺรอยในใจแต่อยู่ตมิง เมื่อดังนั้น
 ปฏิภาคนิมิตร์เกิด ๆ แต่ ๆ เมื่อแต่กล่าวเนคปฏิภาคนิมิตร์นนอุปจาร
 ภาวนา อัม จะกล่าวกามาพจรที่นั้น มาบัตเบญจนิวรนอันเต็มขอปลัดคฺคร้ จึงจัก
 เกิดมาบัตกล่าวเนคอุปจารภาวนานั้น อัมว่ารูปาวจรปถมณานนนแจ้งจัก
 ได้แก่โยคาพจรนั้น อัมแต่ปฏิภาคนิมิตร์อันคิตด้วยอุปจารสมาริอันเป
 รูปาวจรปถมณานนน โยคาพจรเอาปถมณานนนเด่า กระทำให้ตู่แก่พระ^๑
 ต้อันชือชวาวชชนตมาวชชนอฐฐฐานบัจจเวกชน โยคาวจรเสี่ย ของค้อัน
 เปนคั้นคาวกยัมในปถมณาน จึงพยายามเมือหน้าเพื่อหน้าจะตู่แก่องค์
 อัมตู่ชุมอัมเปนคั้นว่าพิจารณาจึงตู่แก่ณานทงหลาย อัมเปนคั้นทุกฺคิยณาน
 ด้วยอัมคัม อัมว่าปฏิภาคนิมิตร์นั้นเกิดในกัมฐานนน ๒๒ อัมเปนคั้นว่า
 ปถมพกส้นนนอัมเศศกกว่า ๒๒ อัมได้ ๓๗ ในนชือขอปรมขญาต้อันอัมปรพริคแก่
 ปรีชัญญาบมาบัต ๗ อัม ๆ ไคตั้น พุทฺธานุสตติ อนึ่งขรรมานุสตติ อนึ่ง
 ๓ ความตรง วต

ตั้งขานุสฺสติ หนึ่งตั้งถานุสฺสติ หนึ่งจากานุสฺสติ หนึ่งเทวานุสฺสติ หนึ่งอุป-
 สฺมานุสฺสติ หนึ่งมรณานุสฺสติ หนึ่งสมตเมตตา หนึ่งกรุณา หนึ่งอุเบกขา
 หนึ่งอาหารปฏิกุตตัญญา หนึ่งจตุธาสุวิฐฐาน หนึ่งผลสมส่วนอรูปกัมม
 ฐาน ๕ อันผลสมทั้งหลายเป็น ๓๘ อันไว้ว่า ๒๒ นั้นสิ้น คืออกถีน ๓๐ อัน
 อตุภ ๓๐ อัน ไทยกคานุสฺสติ หนึ่งอหาปณตติ ๓๒ อันผลสมเป็น ๓๒ แลอัน
 ไทว่าปรญาติ ๘ อัน บัญญามูปคตัญญุติ หนึ่งบัญญัติ ๒๒ อันผลสมเป็น
 ๒ จำพวก คือวิชฆาฆมานบัญญัติ หนึ่งวิชฆาฆมานเนนบัญญัติ หนึ่ง
 วิชฆาฆมานเนนบัญญัติ หนึ่งวิชฆาฆมานเนนบัญญัติ หนึ่ง วิชฆาฆมานเนนบัญญัติ หนึ่ง
 ผลสมทั้งหลายเป็น ๘๐ กถีนทั้งหลาย ๘ อันเพื่ออรรถากถีกถีน โยคา
 พจรอันจะภาวนาอรูปาพจรมานกถีนอันใดก็ดี อันเป็นต้นภาวนาได้ก่อน
 เดยยกออกจึ่งเขาอากาศนั้น อันได้ ไก่กถีนได้เป็นอารมณ์ จึ่งกระทำเป็น
 ปฏิกกรรม เมื่อกาตอรูปาพจรอันเป็นปถมจิตร์ตุแก่โยคาพจรนั้นแล ฯ
 โยคาพจรนั้นอันใดอรูปาพจรมานอันเป็นปถมเขาภิกขุชนอันประพฤติ ใน
 อรูปาพจรมานนั้นในเป็นอารมณ์ จึ่งกระทำปฏิกกรรมอรรถว่าเจ้าไปเจ้ามา
 อันว่ารูปมานนั้นเป็นตะบะใหญ่แต่เกิดแก่โยคาพจรเมื่ออันนั้นแล ฯ โยคา
 พจรได้อรูปาพจรเป็นตะบะสองแล ฯ จึ่งสู่ภาวนอันจำนมีในอวิชญาณ
 เป็นประพฤติในอรูปาพจรมานนั้นปถมได้เป็นอารมณ์ จึ่งกระทำเจ้าไปเจ้ามา
 ดังนี้ ฯ นคตถิกญจันตถิกญจิ ฯ เมื่อกังนั้นรูปาพจรมานอันเป็น
 ตะบะ ๓ เกิดแก่โยคาพจรนั้นแลโยคาพจรนั้น ก็นั้นได้อรูปมานอันเป็น
 ตะบะ ๓ แลจึ่งทำปฏิกกรรมอรรถว่าเจ้าไปเจ้ามาดังนี้แล ฯ คตริฐติ-
 เปตปณิตเมท ฯ เมื่อกาตังนั้นอันว่ารูปมานอันเป็นตะบะเกิดแก่
 โยคาพจรนั้นแล ฯ อันว่าบัญญัติมานอันประพฤติด้วยสัมมคญาณ

โยคาพจรตุแก่บัญญัติมานันเป็นแต่อภิญาณจึงตุแก่จิตมีฐาน แด
 กระทำปรักรรมถึงแก่อารมณ์ทั้งหลายอันเป็นคั้นว่ารูปด้วยอันควร อาทิ-
 นวญาณ อันเห็นโทษในบัญญัติสกดธรณี เมทญาณอันกุดอันเกิดยศใน
 บัญญัติสกดมุกจิตุกามยญาณอันประพตติ เพื่อจะใคร่ออกจากบัญญัติสกด
 ปติสังชาญาณอันพิจารณาอุบายพ้นจากสังสาร สังขารุเบกชาญาณอัน
 ประพตติกตายแต่แก่สังสาร สังขารธรรม อนุโตมญาณอันดีโดยภาคย์หน้า
 ภาคย์หลังสืบอันซึ่งที่สภิตัสสาญาณ ฯ สุตัญญตวิโมกข์ไซ อันว่า
 สังคจากราคาทิกิเตศ อนิมิตตวิโมกข์ไซ อันว่าวิโมกข์นั้นอันพบเห็น
 นิมิตร์แก่ราคาทิกิเตศ อันโดยวิโมกข์อันพบมีกราคาทิกิเตศทั้งนี้ โมกข์
 ดำอันสุตัญญาอนุบัสสัน ฯ คำหนึ่งสุภาว อันสุตัญญอนิมิตตานุบัสสัน
 คำหนึ่งสังขารอันแปล่าจากอันเขาอันจากศุจจากคน อปนิหิตานุบัสสัน
 คำหนึ่งสังขารอันหาคำฤษณาบมิได้เสีย ๓ อันซึ่งอวิโมกชาตมูขรวัสสันนั้น อัน
 ซึ่งอัญจุบัตถาน ฯ อันซึ่งอปัททลปาน อันซึ่งอวิญญูวิสุทธโยค
 อันว่าโยคาพจรอันซึ่งตัดจากกล อันว่าบัญญัติจรรณแต่ปฏิบัติแก่ตระสกด
 โดยอันคิวิบัสสันาแต่สมุทัยยญาณถึงอนุโตมญาณทั้งนี้ว่า วิบัสสันา
 อันใหม่อันอุทัยพยญาณ มังคญาณ ขาทันวญาณ นิพพิทาญาณ มุกจิ-
 ตุกามยตาญาณ เวฐสังขารญาณ สังขารุเบกชาญาณ อนุโตมญาณ
 ทั้งขอปฏิปทาญาณทั้งสันวิสุทธิ ฯ โยคาพจรอันซึ่งกคิตด้วยนิยายดังนี้
 จึงถึงภิกัสสันาอันแก่โตกุดรน้ำจิตรจักเกิดแก่โยคาพจรนั้น ฯ เมื่อภาต
 ทั่วนั้น อันว่าภิกัสสันาจึงสองอัน ๓ อันจะชคแห่งอารมณ์อันใดก็ดี อันเป็น
 คั้นว่าอนิจจถกขณะจึงเกิดดับ อันว่าปรักรรมอุปจารอนุโตมอันคิอนุโตม
 ภิกัสสันานั้น ฯ อันว่าโคตรภูจึงเกิด ๓๗ เหาณิพพานเป็นอารมณ์ บำบัด

ไตรภุมักถามหาณีพพาน

ถึงนครนิพพานอันประเสริฐยิ่งภุมักถาย ๓ แห่ง ๑ ทั้งอันนคจักรวาท
อันเป็นเอกาทศกจบ โดยสังเขปแต่ ๗

ผู้ใดจะถึงแก่มหานครนิพพานนั้นบรมิรุณหาย บรมิรุแปรปรจนไป
มาแต่ฝูงสัตว์ทั้งหลายอยู่ในไตรภุมักถาย ๑ กล่าวถึงไตรภุมักถามหา
ณีพพานแต่ ๑

แต่ในไตรภุมักถาเมื่อใดได้ มีรกาตกราชได้ ๒๓ ได้ในเดือน ๑๐
เพงวันพฤหัสบดีคัมฤคเดือนกษัตริ ผู้ใคร่ได้ พระญาติผู้เป็นหลาน
ผู้พระญาติผู้เสวยราชในเมืองศรีสัตตนาลัยแต่สุโขทัย ผู้เป็นหลานแก่
พระรามราชอันเป็นสุริยพงษ์ เพื่อได้กินเมืองศรีสัตตนาลัยอยู่ได้หกเข้า
จึงได้เพื่อความไภรอรกพระอภิธรรม และใคร่เทศนาเฉพาะแก่แม่เฒ่าคน
ที่นจักใคร่จำเรี่ยพระธรรมใส่ต

ธรรมไตรภุมักถานเฝ้าออกแต่คัมภีร์
งั้น อันว่าไตรภุมักถานเฝ้าออกแต่ขัฏฐกถาฎีกาพระจุตุมรรค
สี่เตกสั้น้อย ๗ ขัฏฐกถาฎีกาพระอภิธรรมมาจดาร ขัฏฐกถาพระอภิ
ธรรมคตสังเคราห์ ในคัมภีร์ฝูงนี้พระมังคตวิตาสินี พระปัญจสุทนี
พระสารัตถปกาสินี พระมนโรดปรุณี พระนัตมาตถปกาสินี ขัฏฐกถาฎีกา
พระวิชัยปิฎก พระขัมมมหารตถกถา พระขัมมรัตตวิตาสินี พระชาเต
ถารตถกถา พระชินาตังกา พระโพธิวงษ พระสารสังคห พระอภิขัมมคต
สังคห พระอภิขัมมาจดาร พระมิตินท พระขัมมหทัย พระมหาวิทวน
พระพุททวงษ พระอนาคควงษ พระจரியปิฎก พระขัมมบท พระโตก
บัญญัติ พระมหากถป พระอรุณวคตัสุคร พระสปปนปาสาทิกถา พระวิสุทขิ
มรณค พระถักขณภิน น พระอนุปติกา พระโถกูปัตติ พระสาริริก
พิณสัย ๑ พระธรรมฝูงนี้เฝ้าออกแต่ละอันละน้อยมาแต่สมณกันจึงขึ้นชื่อใคร

กุมมิก จำพระธรรมนั้นพระเจ้าดิถีเป็นกระษัตริย์พงษ์ หากเป็นครูเรียนใน
 ด่านักนั้นพระมหาเถรโสมกัสน์ เรียนในพระมหาเถรขัมมบาด เรียนใน
 พระมหาเถรสิริทศ เรียนในมหาเถรมณังวงษ เรียนในจรจชญาณทัสสะเถร
 เรียนในอุปัชฌ์พระ เขมปัตติคัย เรียนแต่ในเขตต์ช่วยสงารวิชัยในมหาเถรพุทธ
 โสสงารวิชัยผู้อยู่ในเมืองทริภุญชัย ผู้ใดจะปรากฏาแดงทิพยสมบัติบัคต
 โมกขนิพพาน ให้สดับนึ่งฟังพระไตรภูมิถาณ ด้วยทำนุก่อารุงด้วยใจ
 สักขาอย่าได้ประมาณสักอันได้ จะได้พบได้ ไหว้ ได้ฟังธรรมแต่พระศวี
 อาริยเจ้าอันเสร์จอุปคิในอนาคตกกาลนั้นแต่ ฯ พรรณาไตรภูมิถาณนเสร์จ
 โดยพระธรรมเทศนุเจ้ามณิขุรเท้านั้นแต่ ฯ ทุกข์ สักคโสถกัมปา อนิจจ
 ยัญฐาร อิมะ อนัตตา วิสติกัมปาภาวนาสังสา อิมะ ฯ พระมหาช่วย
 งานพระไตรภูมิถาที่วัดปากน้ำของวัดกตวาง แล้วแต่ในเดือน ๔ ปี่จอ
 วันอาทิตย์ เมื่อเวลาควันบ่าย ๓ โมงเศษ เมื่อพระพุทศศักราชล่วง
 ได้แล้ว ๒๓๒๓ พระอรรษา เกษสังขยาเดือนได้ ๙ เดือน วัน ๒๖ วัน
 เปนสำเร็จแล้วแต่ นิพานปัจจโย ฯ

หนังสือพิมพ์โดยรับแจ้งจะให้ทงงาน ผู้ตรวจไม่มีเวลาค้นหนังสือ
 ๒๕๕๕ ทมขอใบบานพแนกมาสอบให้ทงตง ทงหวังว่าการพิมพ์จะมคจากเคตตอน
 ด้วยความรีบค่วงอยู่บ้าง เมื่อโอกาสสำหรับพิมพ์จะมีได้อีก หวังว่า
 จะได้ตรวจแก้ให้เรียบร้อย

พระพรหมญาณวิมล
 ๑๘๑๑๓๑

